ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

„POHODOVÁ ŠKOLA – TVOŘIVĚ K POZNÁNÍ“

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA TŘANOVICE, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

1.9.2007

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání
Pohodová škola – tvořivě k poznání

Obsah

1. Identifikační údaje (název programu, předkladatel, zřizovatel) 3
2. Charakteristika školy 4
2.1 Charakteristika školy a její priority 4
3. Charakteristika školního vzdělávacího programu 8
3.1 Zaměření školy 8
3.2 Výchovné a vzdělávací strategie 9
3.3 Zabezpečení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami 20
3.4 Vzdělávání žáků mimořádně nadaných 21
3.5 Průřezová témata 22
3.5.1 Osobnostní a sociální výchova 23
3.5.2 Výchova demokratického občana 25
3.5.3 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech……...26
3.5.4 Multikulturní výchova……. 27
3.5.5 Environmentální výchova……29
3.5.6 Mediální výchova…….31
4. Učební plán pro 1. – 5. ročník…….. 33
5. Učební osnovy…….. 36

Obsah učiva a vyučovacích předmětů v jednotlivých ročnících:
• Jazyk a jazyková komunikace – český jazyk 36
– anglický jazyk 64
• Matematika a její aplikace – matematika 80
• Informační a komunikační technologie – informatika…… .109
• Člověk a jeho svět – prvouka……..... 116
- přírodověda…… . 129
- vlastivěda……. 138
• Umění a kultura – hudební výchova 150
– výtvarná výchova 166
• Člověk a zdraví – tělesná výchova 183
• Člověk a svět práce – pracovní činnosti 198
6. Hodnocení žáků a autoevaluace školy 213
6.1 Pravidla pro hodnocení žáků 213
6.2 Autoevaluace školy…….. 216
7. ŠVP školní družiny…… 217
8. ŠVP Náboženství……... 225
9. Dodatek č. 1 k ŠVP pro ZV Pohodová škola – tvořivě k poznání ……..……. 250
10. Dodatek č. 2 k ŠVP pro ZV Pohodová škola – tvořivě k poznání……..254
11. Dodatek č. 3 k ŠVP pro ZV Pohodová škola – tvořivě k poznání……..278

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

„POHODOVÁ ŠKOLA – TVOŘIVĚ K POZNÁNÍ“

(zpracováno podle RVP ZV)

1. Identifikační údaje

Předkladatel:

Základní škola a mateřská škola Třanovice, příspěvková organizace

Ulice, č.p.: Třanovice 92

PSČ, město: 739 53 Hnojník

Jméno ředitele: Mgr. David Molitor

Kontakty: tel.: 595 178 000, mobil: 739 490 779, e-mail: david.molitor@zsamstranovice.cz

Identifikátor zařízení: 600 134 237

IZO:	**Základní škola**	**102 068 763**
	Mateřská škola	**150 007 663**
	Školní družina	**119 600 757**
	Školní jídelna	**150 007 671**

Mateřská škola pracuje podle vlastního vzdělávacího programu **„Školka plná pohody“.**

Zřizovatel školy:

Název: Obec Třanovice

Adresa: Třanovice 250, 739 53 Hnojník

Kontakty: tel.: 558696161, e-mail: urad@tranovice.cz

Platnost dokumentu od 1.9.2007 **Mgr. David Molitor, ředitel školy**

2. Charakteristika školy

2.1 Charakteristika školy a její priority

Charakteristika školy

a) Úplnost a velikost školy

Základní škola a mateřská škola Třanovice je neúplná s výukou žáků 1. – 5. ročníku. Její součástí je mateřská škola, školní družina a školní jídelna.

b) Umístění školy

Škola se nachází v centru obce v blízkosti silnice. Dříve byla tato silnice velmi frekventovaná, výstavbou dálnice R48 se provoz velmi zmenšil.

Většina rodičů přiváží své děti do školy automobily, menší množství dochází pěšky nebo dojíždí autobusem. Dopravní obslužnost je dostatečná. Provoz školy je sestaven tak, aby umožňoval všem žákům bezproblémové dojíždění.

c) Vybavení školy

Přestože se školní budova se nachází v centru obce, má škola k dispozici dostatečně velký areál na sport, relaxaci i volnočasové aktivity (např. dětské hřiště, travnaté hřiště na kopanou apod.).

Také vnitřní prostory školy jsou nadstandardní.

Škola je tvořena třemi budovami. Technický stav budov školy je velmi dobrý.

Všechny kmenové učebny jsou vybaveny výškově nastavitelným nábytkem a počítači s připojením na internet a dataprojektory. Dále je škola vybavena televizory a rádiomagnetofony.

Učebny i kabinet jsou pravidelně doplňovány novými pomůckami umožňujícími zejména maximální názornost výuky a aktuálnost informací.

Škola má všechna sociální zařízení v souladu hygienickými předpisy a poskytuje žákům i učitelům dostatečné hygienické zázemí.

Stravování je pro žáky i učitele zajištěno v naší školní jídelně. Zájemci z řad žáků se mohou zapojit také do projektu mléčných svačinek.

Velký důraz je kladen na bezpečnost žáků. Učitelé dodržují dozory nad žáky, pravidelně je školí o bezpečnosti a snaží se předcházet možným rizikům.

d) Skladba pedagogického sboru

Na škole pracuje 6 pedagogů, všichni mají vysokoškolské pedagogické vzdělání.

V učitelském sboru je rovnoměrné zastoupení pedagogů s různou délkou pedagogické praxe. Většinu pedagogického sboru tvoří ženy. Personál je stabilizován. V případě zástupů se daří zajistit kvalifikované náhrady.

Vztahy mezi učiteli jsou kolegiální a přátelské, v souvislosti s charakterem školy je nezbytná velmi úzká spolupráce a vzájemná pomoc a podpora.

Ředitel školy má požadovanou kvalifikaci a odbornost.

e) Skladba žáků a jejich charakteristika

Školu navštěvuje v průměru 80 žáků ve věku přibližně od 6ti do 11ti let. Na naši školu přestupují děti z mateřské školy, která je součásti objektu, a proto se nám daří velmi dobře realizovat přestup žáků do 1. ročníku. Již od mateřské školy jsou děti v péči logopeda, který v případě potřeby pokračuje v práci s žákem i po přestupu na ZŠ. Zvýšená pozornost je věnována žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, kdy jsou respektovány požadavky na reedukační péči, pomůcky i individuální přístup. Zaměřujeme se také na diagnostiku žáků mimořádně nadaných.

f) Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce

Projekty

- Děti před oponou – podpora dramatické práce na škole, vyvrcholení přehlídkou dramatických kroužků a divadelních souborů škol povodí Stonávky i okolí.
- Florbalový turnaj „O putovní pohár Stonávky“ – podpora sportovních aktivit žáků a spolupráce v rámci škol povodí Stonávky.

Mezinárodní spolupráce

- Škola spolupracuje již několik let se ZŠ J. Janošky a Evangelickým gymnáziem J. Třanovského v Liptovském Mikuláši. Spolupráce se týká zejména dramatické činnosti a výměnných pobytů.

g) Spolupráce školy s rodiči, veřejností, partnery a jinými institucemi

Škola je rodičům partnerem při výchově jejich dětí.
Proto dbáme o:

- pravidelné organizování třídních schůzek a informačních dnů
- efektivní využívání individuálních jednání rodičů s učiteli
- budování důvěrné a přátelské atmosféry mezi školou a rodiči
- seznamování rodičů s pedagogickou problematikou
- bližší seznamování se školou na Dnech otevřených dveří či v ukázkových hodinách
- dostatečné zajišťování informací o životě školy prostřednictvím písemných informací v místním tisku a veřejnou prezentací školy na oficiálních internetových stránkách
- organizování netradičních způsobů setkání, zábavných akcí a kulturních vystoupení nejen pro rodiče ale i širší veřejnost v obci, jíž je škola nedílnou součástí

Rodiče mohou školu navštívit kdykoliv po vzájemné dohodě s vyučujícím nebo ředitelem. Zákonní zástupci se mohou se svými připomínkami a podněty obrátit ředitele školy.

Škola má fungující školskou radu, její návrhy a doporučení jsou vedením školy respektovány a spolupráce je na velmi dobré úrovni. Školská rada vznikla 21.12.2005, schází se 2x za rok a má 6 členů.

Občanská sdružení při škole:

OSRPŠ – velmi úzce spolupracuje s pedagogy i vedením školy, připravuje kulturní akce pro děti i rodiče, finančně podporuje aktivity školy

- „Karneval pro rodiče“
- „Mikulášská nadílka“
- „Pyžamový bál“
- „Karneval pro děti“
- „Radovánky“

Sdružení Slunce - spolupracuje se školou v oblasti péče o volný čas dětí a mládeže
Zájmové útvary sdružení Slunce

- Hudební miniškola (nabízí výuku hry na klavír, flétnu, kytaru apod.)
- Keramika
- Počítačový kroužek

Spolupráce školy jinými partnery a institucemi

- Obec Třanovice
- Okolní školy povodí Stonávky
- PPP ve Frýdku – Místku
- SPC v Ostravě
- Římskokatolická církev
- Evangelická církev
- Matice slezská
- Sbor dobrovolných hasičů Třanovice
- SK Třanovice
- RWE Transgas Net s.r.o.
- Spetra s.r.o.

Škola se pravidelně účastní řady kulturních i sportovních akcí.

3. Charakteristika školního vzdělávacího programu

3.1 Zaměření školy

Naše škola je zaměřena na všestranný rozvoj osobnosti žáka a jeho smysluplné využívání volného času.

a) Vysvětlení motivačního názvu „Pohodová škola – tvořivě k poznání“

Jsme přesvědčeni o tom, že škola by měla být místem, kam se děti těší a ze kterého nemusejí mít strach. Důležitou roli hraje její atmosféra. Estetičnost prostředí, kladné mezilidské vztahy, tradice apod. Jako hlavní cíl si proto dáváme vytvoření pohodového, esteticky příjemného prostředí založeného na dobrých vzájemných vztazích mezi zaměstnanci školy a žáky. Jestliže vládne mezi dospělými a žáky pohoda, porozumění, respekt a vzájemná úcta, výrazně se to projeví na výsledcích výchovně vzdělávací práce. Dobré klima školy považujeme za zcela zásadní předpoklad úspěchu.

Protože víme, že jsou děti přirozeně zvídavé a hravé, založili jsme náš vzdělávací program na principech činnostního učení, jehož hlavní přednosti lze charakterizovat takto:

- tempo výuky se přizpůsobuje schopnostem žáků ve třídě.
- činnostní charakter výuky podporuje soustředění žáků na výuku.
- každý den přináší dítěti pokrok.
- činnostní učení neustále podněcuje zájem žáků o učení.
- důsledkem radosti z práce a zájmu žáků o učení je dobrá kázeň ve třídě.
- žáci jsou činnostmi, svými otázkami a odpověďmi vedeni k sebedůvěře, nezávislosti a lepším pracovním návykům.
- zpětná vazba mezi učitelem a žákem umožňuje okamžitě odhalovat chyby žáků, pracovat s nimi, průběžně a snadno je odstraňovat.
- žáci nejsou přetěžováni, jejich psychický vývoj probíhá přirozeně. Činnostní učení napomáhá rozvoji schopností všech žáků.
- učiteli činnostní učení umožňuje důkladnější poznání každého žáka, vede ho k úvahám o tom, co dál který žák potřebuje ke svému individuálnímu rozvoji.
- prostor pro naučení je dán i žákům, kteří by jinak mohli být pokládáni za průměrné nebo i podprůměrné.
- činnostní charakter výuky dává dostatek prostoru k dobrému individuálnímu rozvoji nadaných žáků.

- výsledky jsou trvalejší – pokračuje se až po zvládnutí předchozí látky většinou žáků. Stálé podněcování žáků k samokontrole a sebehodnocení, které činnostní výuku vždy provází, přivádí mnohé žáky k dovednosti pracovat bezchybně.
- činnostní učení vyhovuje dětem typů zrakového, sluchového i motorického, protože se do výuky zapojuje více smyslů.
- hodnocení žáků je snadnější, neboť učitel může průběžně sledovat pokroky v pochopení a aplikaci učiva.
- při činnostním učení se vytváří velmi dobrý lidský kontakt mezi učitelem a žákem i mezi žáky navzájem. Tento kontakt se postupně přetváří ve společně uznávaná pravidla naplněná aktivitou, spoluprací, prostorem pro každého.
- díky aktivnímu zapojení všech žáků do výuky vede činnostní učení k přirozené integraci dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.

V popředí cílů našeho vzdělávacího programu je také rozvoj tvořivosti žáků. Důležitým předpokladem pro její rozvoj je motivace.

Chceme, aby žáci měli radost z pochopení probíraného učiva a byli podněcováni k produkování myšlenek, nápadů, kladení otázek, odpovídání.

Snažíme se, aby postupně každý žák pocítil uspokojení nad svými dosaženými výsledky. Vědomí úspěchu pak bude každému vzpruhou k překonávání dalších překážek. Chceme umožnit každému žákovi takový tělesný a duševní vývoj, jakého je schopen. Způsob a míru žákova rozvoje neposuzujeme jen podle míry vědomostí, ale zejména, podle toho, s jakou jasností a jistotou dovede žák myslet, své myšlenky vyjadřovat a řešit úkoly z praktického života, jak se vyvíjí jeho osobnost ve své mnohostrannosti.

„Škola je určena pro všechny žáky – talentované i méně nadané.“

3.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací strategie představují společně uplatňované postupy, metody a formy práce, příležitosti, aktivity, které vedou k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků.

Ve vzdělávání usilujeme o naplňování těchto cílů:

- Osvojit si strategii učení a být motivován pro celoživotní učení.
- Tvořivě myslet, logicky uvažovat a řešit problémy.
- Všestranně a účinně komunikovat.
- Spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých.
- Projevovat se jako svobodná a zodpovědná osobnost.

- Projevovat pozitivní city v chování a v prožívání životních situací; vnímavost a citové vztahy k lidem, svému prostředí i k přírodě.
- Aktivně rozvíjet a chránit své fyzické, duševní a sociální zdraví.
- Žít společně s ostatními, být tolerantní a ohleduplný k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám.
- Poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnosti a uplatňovat je při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.

Klíčové kompetence

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti. K jejich utváření a rozvíjení musí směřovat a přispívat veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které ve škole probíhají.

Ve vzdělávacím obsahu RVP ZV je učivo chápáno jako prostředek k **osvojení činnostně zaměřených očekávaných výstupů**, které se postupně propojují a vytvářejí předpoklady k účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností na úrovni klíčových kompetencí. Získané klíčové kompetence tvoří důležitý základ pro celoživotní učení žáka, jeho vstup do života a do pracovního procesu.

V etapě základního vzdělávání jsou za klíčové považovány tyto kompetence:

kompetence k učení; kompetence k řešení problémů; kompetence komunikativní; kompetence sociální a personální; kompetence občanské; kompetence pracovní.

Kompetence k učení

- učíme žáky pracovat s informacemi, tj. vyhledávat , ověřovat správnost, aplikovat v praxi
- velký důraz klademe na čtení s porozuměním
- učíme třídit informace na zásadní a méně podstatné a tvořit z nich systém
- cíle a témata hodiny stanovujeme jasně, zdůrazňujeme užitečnost informací pro život, na konci hodiny zhodnotíme s žáky dosažení cíle
- vytváříme vhodné podmínky k výuce, nezatěžujeme žáky nepřiměřenými a zbytečnými úkoly
- promyšlením výuky vytváříme kostru podstatných vědomostí, dovedností a znalostí a vedeme k celoživotnímu vzdělávání
- učíme žáky plánovat svůj čas

- úspěchy i neúspěchy hodnotíme tak, aby byl žák motivován k dalšímu studiu, pojmenováváme konkrétní nedostatky a nabízíme cestu k jejich odstranění

Očekávané výstupy na konci 2. období
Žák:

Metody a způsoby učení

- ví, že se lze učit různými způsoby; s pomocí učitele zkouší a vyhodnocuje, které způsoby mu vyhovují, a při dalších úkolech používá ty, které se mu osvědčily
- slušně požádá spolužáky v bezprostředním okolí, aby se ztišili, pokud potřebuje klid; respektuje, když stejný klid potřebují naopak oni; potřebuje-li se poradit, dohodne se na podmínkách (místo, čas,doba trvání), pokud dotyčná osoba (spolužák, učitel, jiný dospělý)nechce či nemůže ihned

Výuka

- ve škole dodržuje přestávky a nevyplňuje je doháněním zmeškané práce nebo domácích úkolů; na vyučování se připravuje průběžně a ne na poslední chvíli, aniž by si řádně odpočinul
- aktivně vstupuje do výuky, je-li pro něho probírané učivo málo srozumitelné, obtížné, či naopak příliš triviální; nebojí se zeptat, požádat o vysvětlení nebo o konkrétní příklady zajímá se o možnosti získání dalších poznatků o tématu, které ho zaujalo
- dokáže se přizpůsobit různým výukovým aktivitám (individuální zkoumání, kooperativní činnosti apod.) dle zadání učitele
- vypíše pod vedením učitele přiměřeně dlouhé poznámky z učebnice či výkladu a správně je strukturuje

Výsledky učení

- vysvětlí a uvede příklady, jak se může konkrétní látka, informace nebo dovednost z výuky hodit v jeho osobním životě, popř.
  v dalším studiu nebo v různých zaměstnáních
- nebojí se přijít za učitelem a poradit se, jak by mohl své výsledky zlepšit; vyhledává podporu, radu a pomoc, v případě, že ji potřebuje; nestydí se chodit na doučování; nezlehčuje špatné hodnocení ze strany učitele, ale chápe jej jako podnět k dalšímu učení
- nevysmívá se ostatním za nesprávné odpovědi; pokud se jí dopustí sám, nevymlouvá se na falešné příčiny
- sám nebo s pomocí učitele si předem stanoví základní podmínky, za kterých bude jeho práce úspěšná (odevzdá úkol včas, dodrží předepsanou úpravu a rozsah, správně odpoví na zadanou otázku, v případě nejasností či různých možností správnost své odpovědi i postup obhájí); porovná svůj výsledek s předchozím stavem
- jednoduše popíše, jak pracoval na určitém úkolu, co ho bavilo, co se mu dařilo, co se mu nedařilo nebo v čem udělal chybu; nevyhýbá se otevřenému přiznání chyb, v případě nezvládnutí úkolu se dokáže vyrovnat s negativní zpětnou vazbou

- otevřeně diskutuje s učitelem i se spolužáky o svých vědomostech a dovednostech v různých oblastech, případně požádá o radu, o pomoc či doučování

Práce s informacemi

- rozliší stěžejní cíle od těch méně důležitých a dokáže si předem rozvrhnout čas na potřebnou přípravu
- vypracuje jednoduchý úkol s využitím nabídnutých informačních zdrojů

Propojování a využití vědomostí

- formuluje, jaký význam má získaná informace pro běžný život, a propojuje nově získané informace s předešlými zkušenostmi

Kompetence k řešení problémů

- učíme žáky hledat optimální způsoby řešení problémů
- pěstujeme u žáků dovednost rozpoznat problém a pochopit jeho postatu
- předkládáme žákům praktické úkoly vyžadující znalosti z více oblastí a možností aplikovat získané znalosti při řešení
- vytváříme prostor k navozování problémových situací, zadáváme úkoly podněcující logické myšlení, řešíme modelové situace
- vedeme žáky k samostatnému pozorování a experimentování
- učíme žáky porovnávat a posuzovat získané výsledky a vyvozovat z toho závěry

Očekávané výstupy na konci 2. období

Žák:

Analýza problému

- určí, koho a čeho se problém týká
- rozhodne, co je pro problém důležité
- odhadne, co způsobuje problém
- rozpozná, zda se již setkal s podobným problémem
- identifikuje alespoň jedno místo, které je z hlediska řešení problému rizikové
- posoudí, jak by problém viděl někdo jiný

Plánování řešení

- při řešení jednoduchého problému předvídá, jaké situace by mohly nastat
- vytváří a využívá vizuální znázornění jednoduchého/známého problému
- formuluje jednoduchou hypotézu
- posoudí/zjistí, zda může jednoduchý/známý problém vyřešit s tím, co ví; pozná, že chybí informace nutné k vyřešení jednoduchého problému, a alespoň jednu identifikuje
- navrhne možnosti, kterých by při řešení mohl použít
- formuluje s pomocí učitele předpoklady podmiňující dané řešení
- vybírá lepší řešení ze dvou možných

Řešení problému

- s pomocí učitele postupuje systematicky při řešení jednoduchého/známého problému
- pokračuje v hledání řešení, i když byl napoprvé neúspěšný
- nečeká na hotová řešení a začíná řešit problém sám či s menší pomocí
- diagnostikuje s menší pomocí spolužáka nebo učitele chybu v řešení a opraví ji
- pokusí se v případě jednoduchého problému vyvinout novou hypotézu, když se předchozí ukázala mylná

Experimentální práce

- navrhne jednoduchý experiment pro ověření jednoduché hypotézy
- provádí jednoduchý experiment
- zaznamenává postup a výsledky jednoduchého experimentu
- vyhodnocuje výsledky jednoduchého experimentu
- vyvozuje závěry z poznatků získaných prostřednictvím jednoduchého experimentu

Posouzení a aplikace řešení

- posoudí s pomocí učitele, zda jeho výsledné řešení dává smysl
- využije výsledná řešení v konkrétních situacích
- srozumitelně vysvětluje své řešení
- neukvapuje se ve svých závěrech
- změní své závěry na základě nových informací
- vysvětlí konkrétní důsledky výsledných řešení – přínosy a nežádoucí dopady

Kompetence komunikativní

- vedeme žáky k jasnému a srozumitelnému vyjadřování myšlenek a názorů v logickém sledu v ústní i písemné formě
- podporujeme kultivované vyjadřování, naslouchání a porozumění
- využíváme informačních technologií k získávání informací o okolním světě a vedeme žáky k práci s nimi
- učíme žáky používat získané poznatky k obhajobě vlastních názorů
- dáváme žákům v hodinách dostatek prostoru pro komunikaci

Očekávané výstupy na konci 2. období

Žák:

Práce s informacemi

- v textu, promluvě či jiném záznamu pojmenuje hlavní myšlenky a stručně je shrne; určí, kde jsou klíčová místa
- v různých zdrojích, které má k dispozici, najde informace, které souvisejí s tématem, o němž s učitelem a spolužáky diskutují

- pozná, které informace v textu si protiřečí, pokud ho na takové místo upozorní učitel
- porovná různá tvrzení, pozná, když se od sebe liší
- k získávání a výměně informací využije základní funkce informačních a komunikačních prostředků a technologií, v dané situaci použije informační a komunikační prostředek nebo technologii, které ovládá
- pozná, když ho autor textu o něčem přesvědčuje manipulativním způsobem (když nezdůvodňuje, a jen konstatuje, zdůvodňuje nelogicky, tvrzení nedává smysl apod.)

Způsob vyjadřování

- používá správné termíny a výstižné výrazy, které souvisejí s daným tématem; vysvětlí ostatním termín, který použil, v případě, že mu neporozuměli; dokončuje věty
- k vyjádření používá grafických znázornění a symbolických prostředků
- při popisu situací nebo vyprávění příběhu ze života postupuje chronologicky od začátku do konce, najde příčiny a následky dané situace a popíše je

Písemný projev

- svou myšlenku, svůj prožitek nebo příběh podává písemně s jasnou logikou, od začátku do konce, neztrácí se v podrobnostech

Ústní projev

- pro jednotlivce i pro celou třídu srozumitelně vysloví svou myšlenku, shrne nejdůležitější informace, které se dočetl nebo které vybral z ústního projevu druhého, a stručně a srozumitelně je sdělí ostatním; souvisle a zřetelně vypráví krátký příběh nebo podává nesložitou situaci, uvědomuje si přítomnost posluchačů
- rozlišuje, zda mluví se svým vrstevníkem (dítětem) nebo dospělým, se známým nebo neznámým člověkem a přizpůsobí tomu svou mluvu
- když mluví před ostatními, sleduje jejich reakce a přizpůsobuje se jim
- mluví nahlas a zřetelně, přímo k adresátům, „řeč těla“ slouží sdělení

Naslouchání, navazování a udržování kontaktu při komunikaci

- vyslechne druhého, aniž by ho zbytečně přerušoval; udržuje s mluvčím oční kontakt
- za pomoci starších osob nebo svých vrstevníků naváže v kolektivu nové kontakty a domluví se s osobami, které dosud neznal
- když něčemu nerozumí, zeptá se, jak to mluvčí myslel
- odpoví na položenou otázku, řekne svůj názor na věc
- když s druhým nesouhlasí, řekne mu to tak, aby ho neurazil, zformuluje, proč nesouhlasí
- přihlásí se o slovo, řídí se pravidly diskuse, která si se skupinou dohodl, v diskusi upozorní, když něčí vstup nepatří k hlavnímu tématu
- v diskusi mluví tak, aby mu ostatní rozuměli, rozvíjející nápady nebo mimoběžné myšlenky v diskusi odkládá na později
- přemýšlí o názorech druhých (chce je slyšet, není k nim hluchý) a respektuje, že mohou mít názory odlišné od jeho; přijme, když druhý nesouhlasí s jeho názorem (nezlobí se na něj pro jeho názor)
- různými způsoby vyjádří své názory, pocity a myšlenky
- popisuje, co se mu nelíbí na názoru či výsledku práce druhé osoby, nikoliv na osobě samotné

- hájí svůj názor na věc, zformuluje, proč je o věci přesvědčen
- pokud je pro něj nějaká komunikace nepříjemná a má pocit, že ho chce někdo o něčem proti jeho vůli přesvědčit, vyhledá pomoc u staršího spolužáka nebo u dospělého

Kompetence sociální a personální

- vedeme žáky k respektování práce druhých, učíme je dokázat nabídnout , přijmout nebo požádat o pomoc
- navozujeme situace k řešení problémů ve skupině a vedeme tím žáky ke spolupráci a vytváření pravidel pro skupinovou spolupráci
- vedeme k dovednosti obhajovat svůj názor při současném respektování názorů druhých
- učíme žáky sebehodnocení a posilujeme jejich pozitivní představu o sobě
- podporujeme přátelské vztahy mezi všemi žáky školy
- vedeme žáky k respektování společně dohodnutých pravidel chování
- vedeme žáky k podpoře a pomoci handicapovaným žákům a respektování práce nadaných

Očekávané výstupy na konci 2. období
Žák:

Přípravná fáze práce ve skupině
- než začne pracovat, probere vlastními slovy s ostatními ve skupině, co mají za úkol
- rozdělí si ve skupině role, které jsou v zadání vymezeny, případně použije známé role
- vymezuje spolu s ostatními kritéria dobře odvedené práce nebo objasňuje ta, která skupina dostala spolu s úkolem
- upraví pracovní místo, aby se skupině dobře pracovalo, po dobu práce udržuje pracovní pořádek, půjčuje pomůcky
- dodržuje uzávěrku úkolu, plní mezi termíny dohodnuté s učitelem
- dodržuje domluvená a vyvěšená pravidla spolupráce, upozorní na jejich porušení

Realizace práce ve skupině
- plní jednoduché úkoly s menším počtem kroků, plní jasné role s návodem, a dotahuje je do konce; rozpozná, že jednoduchý úkol (jeho část) je hotov
- při potížích se svou částí práce hledá pomoc nejprve u spolužáků, či v knihách a pramenech, nakonec u učitele
- nabízí svou pomoc v případě potřeby – ochotně vyhoví při žádosti o pomoc
- postará se o hotové dílo v rámci zadání nebo na pokyn učitele
- po skončení práce se v čase vymezeném učitelem nebo pravidly postará o úklid

Vyhodnocení práce ve skupině
- ze zadaných hledisek sleduje práci celé skupiny, jednotlivců i sebe a hodnotí ji podle modelu, s pomocí pracovního listu nebo podle kritérií připravených učitelem

- pod vedením učitele nebo podle pracovního listu navrhuje, co by se příště mělo dělat stejně a co jinak

Upevňování vztahů s druhými

- vyslovuje své ocenění nápadů a práce druhých dříve než kritiku; děkuje druhým za uznání, raduje se z úspěchu celé skupiny
- neodmítá ani nekritizuje nápady, dokud nejsou prozkoumány; neposmívá se, reaguje na informaci a nikoli na osobu
- při potížích nebo nezdaru neshazuje vinu na druhé

Podložená volba osobních cílů

- z nabídky úkolů si vybere takové, které dokáže splnit
- v sebehodnotících pracovních listech si s pomocí učitele nebo rodiče volí cíl pro sebezlepšení a určuje, co pro to může udělat
- vyslechne, co mu druzí nebo učitel o jeho práci říkají, radí se s učitelem, jak zlepšit své další jednání na základě toho, co se dozvěděl ze zpětné vazby

Emoce

- omluví se za to, že nezvládl své emoce

Kompetence občanské

- pomocí otevřeného dialogu vedeme žáky k respektování jiných názorů a vzájemné toleranci
- vytváříme v žácích smysl pro kulturu, tvořivost a smysluplné trávení volného času návštěvou vhodných kulturních představení, zapojení do kulturních a sportovních aktivit
- seznamujeme žáky s jejich právy, povinnostmi a pravidly slušného chování, vyžadujeme jejich dodržování a pomáháme v jejich zažití a osvojení
- netolerujeme projevy nevhodného chování, násilí, šikanování a jiných projevů omezování osobní svobody žáků
- umožňujeme žákům spoluvytvářet pravidla pro chování ve škole
- podporujeme aktivity , kterými se žáci zapojují do občanského života

Očekávané výstupy na konci 2. období

Žák:

Respekt k druhým

- vyslechne názor druhých až do konce, zdržuje se odsuzujících komentářů, neposmívá se; ověřuje si, jak ostatní něco chápou, jaký názor na věc mají druzí, vyptává se, proč si to myslí
- emocím druhých se neposmívá, nedělá opovržlivé poznámky
- při posuzování konkrétních a nepříliš komplikovaných jevů, procesů, událostí a problémů ve svém okolí se ptá, „jak bych se na to díval, kdybych byl někým jiným“

- nevyjadřuje se pohrdlivě nebo předsudečně o skupinách lidí nebo jejich příslušnících

Pravidla

- s pomocí dospělého vytváří a formuluje pravidla soužití jednotlivého společenství (třídy, kroužku), pravidla dodržuje nebo přijímá důsledky vyplývající z jejich nedodržení; ve sporech se dovolává pravidel
- chová se tak, aby důsledky jeho chování neomezovaly druhé lidi a nepoškozovaly prostředí

Odmítání násilí

- v konfliktní situaci navrhuje, jak by bylo vhodné jednat – připomíná pravidla soužití, nezahajuje vážné útoky na druhé a neúčastní se jich, neponižuje druhé; snaží se získat pomoc pro napadeného spolužáka, všímá si křivdy, neoplácí

Aktivní pomoc

- pomáhá spolužákům, i když nejsou kamarádi, učiteli, rodičům, bližním; pod vedením dospělých promýšlí možnosti pomoci druhým a zapojuje se do podpory vzdálených lidí
- nežaluje, ale navrhuje, co konkrétního by třída mohla podniknout, aby byl odstraněn některý nepříjemný jev či nešvar

Samostatné jednání

- za pomoci učitele žák ve skupině posuzuje, zda má dost informací k tomu, aby se mohl rozhodnout

Respekt k právům jednotlivce

- nad návrhy ostatních o společných záležitostech uvažuje a neodmítá je rovnou, podává své osobní návrhy k diskusi a zvážení, neodmítá realizovat přijatá řešení, i když nejsou jeho, netrucuje
- posuzuje, jak v reálné životní situaci, kterou prožil, byla respektována nebo porušována jeho práva; využije spolupráce s dospělým v situacích, kde svá práva nemůže uplatnit sám
- pokud nezná důvody pro to, co je mu jako dítěti zakázáno nebo mu není dopřáno, požádá o vysvětlení a to trpělivě vyslechne a respektuje

Udržitelnost života

- respektuje základní jednoduchá pravidla trvale udržitelného života

Krizové situace

- zná telefonní čísla, místa nebo osoby pro přivolání pomoci; ví, jak přivolá pomoc, případně ji poskytne
- v kritických situacích bez zmatku počká na instrukce, nebo si najde vhodnou osobu, která mu pomůže
- vyhýbá se známým nebezpečím v okolí bydliště a školy, řídí se radami a doporučeními dospělých v tom, jak přecházet rizikům (výšky, hloubky, dopravní provoz, nebezpečné látky a zařízení); radami a doporučeními dospělých se řídí i bez dohledu

Vlastenectví

- osobní vztah k prostoru, kde žije, projevuje znalostí místa, neničením památek, výzdoby, přírody, užitných objektů
- ke hře i spolupráci přijímá ostatní a neodmítá nikoho

Vztah ke kultuře

- navštěvuje kulturní události v obci

Kompetence pracovní

- seznamujeme žáky s bezpečným používáním různých materiálů a nástrojů
- stanovujeme pravidla pro bezpečnou práci a vyžadujeme jejich dodržování
- zapojujeme žáky do pracovních činností ve škole
- umožňujeme žákům prezentovat svoje volnočasové aktivity
- seznamujeme žáky s různými druhy práce a učíme je, vážit si všech druhů práce

Očekávané výstupy na konci 2. období

Žák:

Plánování

- naplánuje s pomocí učitele dílčí činnosti nutné ke splnění úkolu a s pomocí učitele stanoví čas na jejich realizaci
- reflektuje, zda měl dost nebo málo času na práci a jak čas využil

Příprava materiálu

- pro vlastní činnost vybere z nabídky takové materiály a nástroje, které nejlépe odpovídají pracovnímu úkolu, a připraví je

Vlastní práce

- postupuje při práci podle jednoduchého návodu, pokud si neví rady, požádá o pomoc spolužáka či učitele
- přehledně zaznamená svůj pracovní postup (s pomocí učitele, případně podle předlohy)
- při práci sleduje termín splnění úkolu, zohlední doporučení ohledně dodržení termínu
- pracuje úsporně (šetří materiál, elektrickou energii apod.)
- pod vedením učitele dodržuje bezpečnostní pravidla při práci; pracuje tak, aby chránil zdraví své i ostatních

Hodnocení

- dílčí činnosti s pomocí učitele průběžně porovnává s předem stanovenými kritérii a navrhuje úpravy, které vedou ke zlepšení
- rozpozná kvalitní práci a dobře splněný úkol (podle zadání a předem stanovených kritérií); s pomocí učitele či spolužáků zhodnotí podle předem stanovených kritérií práci ostatních i vlastní práci

- na základě hodnocení celé práce pojmenuje příčiny úspěchu i neúspěchu a s pomocí učitele navrhne úpravy, co by mohl příště udělat lépe, a čeho se naopak držet
- s pomocí učitele posuzuje výrobní postupy a materiály, které sám používá, z hlediska jejich bezpečnosti
- s pomocí učitele zjišťuje, jaký vliv mají výrobní postupy, které používá, na kvalitu životního prostředí

Profese

- uvědomuje si, jaké pracovní činnosti ho těší, jaké mu jdou dobře, lépe než jiné
- poznává různé obory lidského konání; vysvětlí, v čem spočívá jejich význam
- získává informace o různých profesích a učí se v nich orientovat (vyhledá potřebné informace pro splnění požadavků na danou profesi apod.)
- poznává všechny možnosti uplatnění vlastních schopností a dovedností, nabídne své schopnosti v případě realizace různých činností

Podnikatelské myšlení

- vhodným způsobem nabídne vlastní služby
- vyžaduje adekvátní ocenění vlastního nápadu, námětu; věcně ocení nové návrhy druhých
- hospodaří s utrženými finančními prostředky – šetří finance pro konkrétní výdaje
- s pomocí učitele vysvětlí na příkladech základní etické normy podnikání

Chceme, aby naši žáci žáci:

- poznali a osvojili si strategii učení a byli motivování pro celoživotní vzdělávání
- zvládli základy všestranné komunikace
- naučili se spolupracovat a respektovat práci a úspěchy druhých
- byli utvářeni a projevovali se jako zdravé individuality a svobodné osobnosti
- projevovali pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací
- vnímali citové vztahy k lidem, k prostředí, kde žijí, k přírodě
- získali pozitivní vztah ke svému fyzickému a duševnímu zdraví, aktivně je chránili
- byli schopni žít společně s ostatními lidmi, byli tolerantní a ohleduplní k druhým lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám
- poznali své reálné možnosti a dovedli je uplatňovat při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci
- dokázali v životě používat všech ve škole nabytých zkušeností

Chceme, aby naši učitelé:

- vytvářeli prostředí, ve kterém se žáci cítí dobře a chtějí se učit, které dává prostor pro žákovu seberealizaci a sebedůvěru
- poznávali žáky, jejich potřeby a schopnosti
- dávali žákům přiměřený čas k učení a vedli je k trvalému osvojení vědomostí
- rozvíjeli klima dobrých vztahů mezi žáky, mezi žákem a učitelem

- volili učivo ve shodě s individuálními možnostmi a zájmy žáků, kladli důraz na smysluplné učení, respektovali schopnosti žáků
- vytvářeli u žáků logické a kritické myšlení
- učili žáky pracovat s informacemi, vyhledávat souvislosti, propojovat poznatky různého druhu, rozumět grafům, diagramům a tabulkám
- rozvíjeli schopnost žáků spolupracovat a pracovat v týmu
- utvářeli u žáků schopnost poslouchat a brát v úvahu názory jiných lidí
- vedli žáky k vlastní organizaci učení
- využívali vhodných učebnic a učebních pomůcek k nim náležejícím
- využívali vhodné pomůcky pro individuální činnosti žáků
- organizovali vnitřní diferenciaci ve třídě
- hodnotili znalosti žáků, nikoli jejich slabiny
- organizovali práci žáků ve skupinách
- vytvářeli projekty s využitím mezipředmětových vztahů
- podporovali u žáků poznávání a aplikaci poznatků v praxi
- využívali objevování na základě tvořivosti žáků
- využívali sebekontrolu a sebehodnocení žáků

3. 3 Zabezpečení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou považováni žáci:

- se zdravotním postižením (tělesným, zrakovým, sluchovým, mentálním, autismem, vadami řeči, souběžným postižením více vadami a vývojovými poruchami učení nebo chování)
- žáci se zdravotním znevýhodněním (zdravotním oslabením, dlouhodobým onemocněním a lehčími zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení a chování)
- žáci se sociálním znevýhodněním (z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou a žáci v postavení azylantů a účastníků řízení o udělení azylu).

Při práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je nezbytná velmi intenzívní spolupráce školy, rodičů a školského poradenského zařízení.Vzdělávání touto formou je na naší škole realizováno formou individuální integrace do běžných tříd. Při diagnostikování speciálních vzdělávacích potřeb spolupracujeme s PPP ve Frýdku – Místku a SPC v Ostravě.Vyskytne-li se ve škole žák, u něhož předpokládáme vývojovou poruchu učení, posíláme ho se souhlasem zákonného zástupce na vyšetření do školského poradenského zařízení. Na základě vyšetření a doporučení je potom žák zařazen do reedukační péče. Nápravy prování proškolený pedagog

individuálně nebo v malé skupince po dvou žácích. Rozsah reedukační péče je 1 hodina za týden. Na základě žádosti zákonných zástupců žáků je vypracován individuální vzdělávací plán, podle něhož se potom s žákem pracuje. Zohledňována jsou doporučení školských poradenských zařízení.

a) Zásady práce se žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním

- respektujeme zvláštnosti a možnosti žáka
- seznámíme všechny vyučující s daným postižením, žáky taktně podle druhu postižení
- vysvětlíme všem vyučujícím způsob hodnocení a možnost úlev
- hledáme takové kompenzační činnosti, při nichž může být žák uspěšný
- přijímáme pouze žáky, pro které architektonické řešení budovy umožňuje vzdělávání

b) Zásady práce se žáky se specifickými poruchami učení

- respektujeme doporučení školských poradenských zařízení
- klademe s s žáky reálné cíle a postupně zvyšujeme nároky
- intenzívně spolupracujeme s rodiči
- vyhledáváme činnosti při nichž mohou být žáci úspěšní
- podporujeme snahu, chválíme, pozitivně motivujeme

c) Zásady práce se žáky se sociálním znevýhodněním

Patří sem žáci ze sociálně, kulturně a jazykově odlišného prostředí. Někdy bývá u těchto žáků problém s nedostatečnou znalostí českého jazyka.

- individuálně pracujeme se žákem
- tolerujeme jazykové nedostatky v českém jazyce i ostatních předmětech
- spolupracujeme s rodiči

Jinou skupinu tvoří žáci, kteří patří do sociálně kulturně odlišného prostředí s problémy jako záškoláctví a neprospívání.

- intenzívně spolupracujeme s rodiči
- stanovíme jasná pravidla docházky do školy a způsobu omlouvání žáků
- začleňujeme žáky do kolektivu
- vytváříme příznivé klima pro tyto žáky

3. 4 Vzdělávání žáků mimořádně nadaných

Mimořádně nadaní žáci mají své specifické vzdělávací potřeby, na něž je třeba reagovat a vytvářet pro ně vhodné podmínky. Tito žáci potřebují specifickou péči a pomoc ze strany školy

i rodiny, především při stimulaci a vytváření vhodných podmínek. Identifikace mimořádného nadání je dlouhodobý proces. Jde především o pozorování žáků ve školní práci, rozbor výsledků práce žáka a portfólio žáka, hodnocení testů a úloh, rozhovory se žákem a jeho rodiči.

Jak se projevuje mimořádně nadaný žák

- žák svými znalostmi přesahuje stanovené požadavky
- má problematický přístup k pravidlům školní práce
- zkouší si vytvářet vlastní pravidla
- má sklon k perfekcionismu a s tím souvisí jeho způsob komunikace s učiteli, který může být i kontroverzní
- vlastní pracovní tempo
- vytváří vlastní postupy řešení úloh, které umožňují kreativitu
- nerad pracuje v kolektivu
- rychle se orientuje v učebních postupech
- umí se dobře koncentrovat, má dobrou paměť, hledá a nachází kreativní postupy
- má potřebu projevit a uplatnit znalosti a dovednosti ve školním prostředí

Přístup k mimořádně nadaným žákům

- k těmto žákům musíme přistupovat individuálně, zadávat jim složitější úkoly, samostatné práce a referáty
- respektujeme jejich vlastní pracovní tempo
- podle možností je zapojujeme do práce ve skupinách
- podporujeme jejich účast v soutěžích a olympiádách
- snažíme se tyto žáky motivovat k rozšiřování základního učiva do hloubky především v těch vyučovacích předmětech, které odpovídají jejich nadání

3. 5 Průřezová témata

Průřezová témata reprezentují v RVP ZV okruhy aktuálních problémů současného světa a jsou nedílnou součástí základního vzdělávání. Vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot.

Tematické okruhy průřezových témat procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a umožňují propojení vzdělávacích obsahů oborů. Žáci dostávají možnost utvářet si integrovaný pohled na danou problematiku a uplatňovat širší spektrum dovedností. Podmínkou účinnosti průřezových témat je jejich propojenost se vzdělávacím obsahem konkrétních vyučovacích předmětů a s obsahem dalších činností žáků realizovaných ve škole i mimo školu. Abychom této možnosti využili co možná nejlépe, nevytváříme pro průřezová témata samostatné předměty, ale integrujeme je do jiných vyučovacích předmětů.

V etapě základního vzdělávání jsou vymezena tato průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova (OSV)

- Výchova demokratického občana (VDO)
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)
- Multikulturní výchova (MUV)
- Environmentální výchova (EV)
- Mediální výchova (MV)

Začlenění průřezových témat a jejich tematických okruhů je uvedeno v tabulkách spolu s výstupy, učivem a přesahy do jiných předmětů v kapitole 5. Učební osnovy.

3. 5. 1 Osobnostní a sociální výchova

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností

- vede k porozumění sobě samému a druhým
- napomáhá k zvládání vlastního chování
- přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni
- rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti
- utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci
- umožňuje získat základní sociální dovednosti pro řešení složitých situací (např. konfliktů)
- formuje studijní dovednosti
- podporuje dovednosti a přináší vědomosti týkající se duševní hygieny

V oblasti postojů a hodnot

- pomáhá k utváření pozitivního (nezraňujícího) postoje k sobě samému a k druhým
- vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci
- vede k uvědomování si hodnoty různosti lidí, názorů, přístupů k řešení problémů
- přispívá k uvědomování mravních rozměrů různých způsobů lidského chování
- napomáhá primární prevenci sociálně patologických jevů a škodlivých způsobů chování

Tematické okruhy průřezového tématu

- **Rozvoj schopností poznávání** – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium
- **Sebepoznání a sebepojetí** – já jako zdroj informací o sobě; druzí jako zdroj informací o mně; moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty); co o sobě vím a co ne; jak se promítá mé já v mém chování; můj vztah ke mně samé/mu; moje učení; moje vztahy k druhým lidem; zdravé a vyrovnané sebepojetí
- **Seberegulace a sebeorganizace** – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle; organizace vlastního času, plánování učení a studia; stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení
- **Psychohygiena** – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích; dobrá organizace

času; dovednosti zvládání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění-relaxace, efektivní komunikace atd.); hledání pomoci při potížích

- **Kreativita** – cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti "dotahovat" nápady do reality), tvořivost v mezilidských vztazích

Sociální rozvoj

- **Poznávání lidí** – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě; rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech; chyby při poznávání lidí
- **Mezilidské vztahy** – péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc; lidská práva jako regulativ vztahů; vztahy a naše skupina/třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny)
- **Komunikace** – řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků; cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání; dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování); specifické komunikační dovednosti (monologické formy - vstup do tématu „rétorika“); dialog (vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů); komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.); efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace; pravda, lež a předstírání v komunikaci
- **Kooperace a kompetice** – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.); rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny); rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládání situací soutěže, konkurence

Morální rozvoj

- **Řešení problémů a rozhodovací dovednosti** – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí problémy v mezilidských vztazích, zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětů, problémy v seberegulaci
- **Hodnoty, postoje, praktická etika** – analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí; vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.; pomáhající a prosociální chování (člověk neočekává protislužbu); dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne

3. 5. 2 Výchova demokratického občana

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností

- vede k aktivnímu postoji v obhajování a dodržování lidských práv a svobod
- vede k pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti
- umožňuje participovat na rozhodnutích celku s vědomím vlastní odpovědnosti za tato rozhodnutí a s vědomím jejich důsledků
- rozvíjí a podporuje komunikativní, formulační, argumentační, dialogické a prezentační schopnosti a dovednosti
- prohlubuje empatii, schopnost aktivního naslouchání a spravedlivého posuzování
- vede k uvažování o problémech v širších souvislostech a ke kritickému myšlení

V oblasti postojů a hodnot

- vede k otevřenému, aktivnímu, zainteresovanému postoji v životě
- vychovává k úctě k zákonu
- rozvíjí disciplinovanost a sebekritiku
- učí sebeúctě a sebedůvěře, samostatnosti a angažovanosti
- přispívá k utváření hodnot jako je spravedlnost, svoboda, solidarita, tolerance a odpovědnost
- rozvíjí a podporuje schopnost zaujetí vlastního stanoviska v pluralitě názorů
- motivuje k ohleduplnosti a ochotě pomáhat zejména slabším
- umožňuje posuzovat a hodnotit společenské jevy, procesy, události a problémy z různých úhlů pohledu (lokální, národní, evropská, globální dimenze)
- vede k respektování kulturních, etnických a jiných odlišností
- vede k asertivnímu jednání a ke schopnosti kompromisu

Tematické okruhy průřezového tématu

- **Občanská společnost a škola** – škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole; způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy - žákovských rad či parlamentů); formy participace žáků na životě místní komunity; spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci
- **Občan, občanská společnost a stát** – občan jako odpovědný člen společnosti(jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana; úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciace,

různorodost); principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)

- **Formy participace občanů v politickém životě** – volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby); obec jako základní jednotka samosprávy státu; společenské organizace a hnutí
- **Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování** – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; principy demokracie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); význam Ústavy jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti

3. 5. 3 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností

- rozvíjí a integruje základní vědomosti potřebné pro porozumění sociálním a kulturním odlišnostem mezi národy
- prohlubuje porozumění vlivu kulturních, ideologických a sociopolitických rozdílů na vznik a řešení globálních problémů v jejich vzájemných souvislostech
- prohlubuje základní vědomosti nezbytné pro pochopení struktury a funkcí mezinárodních a nevládních organizací, jejich vlivu na řešení globálních i lokálních problémů v oblasti humanitární, politické, sociální, ekonomické, kulturní a dodržování lidských práv
- rozvíjí schopnost srovnávat projevy kultury v evropském a globálním kontextu, nacházet společné znaky a odlišnosti a hodnotit je v širších souvislostech
- rozšiřuje a prohlubuje dovednosti potřebné pro orientaci v evropském prostředí, seberealizaci a řešení reálných situací v otevřeném evropském prostoru
- prohlubuje vědomosti potřebné k pochopení souvislostí evropských kořenů a kontinuity evropského vývoje a podstaty evropského integračního procesu
- vede k pochopení významu společných politik a institucí Evropské unie; seznamuje s dopadem jejich činnosti na osobní i občanský život jednotlivce i s možnostmi jejich zpětného ovlivňování a využívání
- vede k poznání a pochopení života a díla významných Evropanů a iniciuje zájem žáků o osobnostní vzory
- rozvíjí schopnost racionálně uvažovat, projevovat a korigovat emocionální zaujetí v situacích motivujících k setkávání, srovnávání a hledání společných evropských perspektiv

V oblasti postojů a hodnot

- pomáhá překonávat stereotypy a předsudky
- obohacuje pohledy žáka na sebe sama z hlediska otevřených životních perspektiv rozšířených o možnosti volby v evropské a mezinárodní dimenzi

- kultivuje postoje k Evropě jako širší vlasti a ke světu jako globálnímu prostředí života
- utváří pozitivní postoje k jinakosti a kulturní rozmanitosti
- podporuje pozitivní postoje k tradičním evropským hodnotám
- upevňuje osvojování vzorců chování evropského občana a smysl pro zodpovědnost

Tematické okruhy průřezového tématu

- **Evropa a svět nás zajímá** – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; naši sousedé v Evropě; život dětí v jiných zemích; lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy
- **Objevujeme Evropu a svět** – naše vlast a Evropa; evropské krajiny; Evropa a svět; mezinárodní setkávání; státní a evropské symboly; Den Evropy; život Evropanů a styl života v evropských rodinách; životní styl a vzdělávání mladých Evropanů
- **Jsme Evropané** – kořeny a zdroje evropské civilizace; klíčové mezníky evropské historie; Evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování; čtyři svobody a jejich dopad na život jedince; co Evropu spojuje a co ji rozděluje; mezinárodní organizace a jejich přispění k řešení problémů dětí a mládeže

3. 5. 4 Multikulturní výchova

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností

- poskytuje žákům základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti
- rozvíjí dovednost orientovat se v pluralitní společnosti a využívat interkulturních kontaktů k obohacení sebe i druhých
- učí žáky komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, uplatňovat svá práva a respektovat práva druhých, chápat a tolerovat odlišné zájmy, názory i schopnosti druhých
- učí přijmout druhého jako jedince se stejnými právy, uvědomovat si, že všechny etnické skupiny a všechny kultury jsou rovnocenné a žádná není nadřazena jiné
- rozvíjí schopnost poznávat a tolerovat odlišnosti jiných národnostních, etnických, náboženských, sociálních skupin a spolupracovat s příslušníky odlišných sociokulturních skupin
- rozvíjí dovednost rozpoznat projevy rasové nesnášenlivosti a napomáhá prevenci vzniku xenofobie
- učí žáky uvědomovat si možné dopady svých verbálních i neverbálních projevů a připravenosti nést odpovědnost za své jednání,
- poskytuje znalost některých základních pojmů multikulturní terminologie: kultura, etnikum, identita, diskriminace, xenofobie, rasismus, národnost, netolerance aj.

V oblasti postojů a hodnot

- pomáhá žákům prostřednictvím informací vytvářet postoje tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám, reflektovat zázemí příslušníků ostatních sociokulturních skupin a uznávat je
- napomáhá žákům uvědomit si vlastní identitu**,** být sám sebou, reflektovat vlastní sociokulturní zázemí
- stimuluje, ovlivňuje a koriguje jednání a hodnotový systém žáků, učí je vnímat odlišnost jako příležitost k obohacení, nikoli jako zdroj konfliktu
- pomáhá uvědomovat si neslučitelnost rasové (náboženské či jiné) intolerance s principy života v demokratické společnosti
- vede k angažovanosti při potírání projevů intolerance, xenofobie, diskriminace a rasismu
- učí vnímat sebe sama jako občana, který se aktivně spolupodílí na utváření vztahu společnosti k minoritním skupinám

Tematické okruhy průřezového tématu

- **Kulturní diference** – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti; člověk jako nedílná jednota tělesné i duševní stránky, ale i jako součást etnika; poznávání vlastního kulturního zakotvení; respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy); základní problémy sociokulturních rozdílů v České republice a v Evropě
- **Lidské vztahy** – právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci; udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženské, zájmové nebo generační příslušnost; vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti); předsudky a vžité stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace); důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích; uplatňování principu slušného chování (základní morální normy); význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti; tolerance, empatie, umět se vžít do role druhého; lidská solidarita, osobní přispění k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy
- **Etnický původ** – rovnocennost všech etnických skupin a kultur; odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; postavení národnostních menšin; základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti; různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa; projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznávání a důvody vzniku
- **Multikulturalita** – multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti; multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování; specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost; naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem; význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání
- **Princip sociálního smíru a solidarity** – odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám; nekonfliktní život v multikulturní společnosti; aktivní spolupodílení dle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin; otázka lidských práv, základní dokumenty

3. 5. 5 Environmentální výchova

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností

- rozvíjí porozumění souvislostem v biosféře, vztahům člověka a prostředí a důsledkům lidských činností na prostředí
- vede k uvědomování si podmínek života a možností jejich ohrožování
- přispívá k poznávání a chápání souvislostí mezi vývojem lidské populace a vztahy k prostředí v různých oblastech světa
- umožňuje pochopení souvislostí mezi lokálními a globálními problémy a vlastní odpovědností ve vztazích k prostředí
- poskytuje znalosti, dovednosti a pěstuje návyky nezbytné pro každodenní žádoucí jednání občana vůči prostředí
- ukazuje modelové příklady jednání z hledisek životního prostředí a udržitelného rozvoje žádoucích i nežádoucích
- napomáhá rozvíjení spolupráce v péči o životní prostředí na místní, regionální, evropské i mezinárodní úrovni
- seznamuje s principy udržitelnosti rozvoje společnosti.
- učí hodnotit objektivnost a závažnost informací týkajících se ekologických problémů
- učí komunikovat o problémech životního prostředí, vyjadřovat, racionálně obhajovat a zdůvodňovat své názory a stanoviska

V oblasti postojů a hodnot

- přispívá k vnímání života jako nejvyšší hodnoty
- vede k odpovědnosti ve vztahu k biosféře, k ochraně přírody a přírodních zdrojů
- vede k pochopení významu a nezbytnosti udržitelného rozvoje jako pozitivní perspektivy dalšího vývoje lidské společnosti
- podněcuje aktivitu, tvořivost, toleranci, vstřícnost a ohleduplnost ve vztahu k prostředí
- přispívá k utváření zdravého životního stylu a k vnímání estetických hodnot prostředí
- vede k angažovanosti v řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí
- vede k vnímavému a citlivému přístupu k přírodě a přírodnímu a kulturnímu dědictví

Tematické okruhy průřezového tématu

Tematické okruhy:

- **Ekosystémy** – les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa); pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí); vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii); moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík,

cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás); lidské sídlo – město – vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky); kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)

- **Základní podmínky života** – voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení); ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás); půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině; ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů); ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úrovně, ohrožování a ochrana ve světě a u nás); energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky); přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)
- **Lidské aktivity a problémy životního prostředí** – zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství; doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace); průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti); odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny); ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek; právní řešení u nás, v EU a ve světě, příklady z okolí, zásada předběžné opatrnosti; ochrana přírody při masových sportovních akcích – zásady MOV) změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy); dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.)
- **Vztah člověka k prostředí** – naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci - instituce, nevládní organizace**,** lidé); náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí); aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování a prezentace); prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví); nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)

3. 5. 6 Mediální výchova

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností

- přispívá ke schopnosti úspěšně a samostatně se zapojit do mediální komunikace
- umožňuje rozvíjet schopnost analytického přístupu k mediálním obsahům a kritického odstupu od nich
- učí využívat potenciál médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času
- umožňuje pochopení cílů a strategií vybraných mediálních obsahů
- vede k osvojení si základních principů vzniku významných mediálních obsahů (zvl. zpravodajských)
- umožňuje získat představy o roli médií v klíčových společenských situacích a v demokratické společnosti vůbec (včetně právního kontextu)
- vytváří představu o roli médií v každodenním životě v regionu (v lokalitě)
- vede k rozeznávání platnosti a významu argumentů ve veřejné komunikaci
- rozvíjí komunikační schopnost, zvláště při veřejném vystupování a stylizaci psaného a mluveného textu
- přispívá k využívání vlastních schopností v týmové práci i v redakčním kolektivu
- přispívá ke schopnosti přizpůsobit vlastní činnost potřebám a cílům týmu

V oblasti postojů a hodnot

- rozvíjí citlivost vůči stereotypům v obsahu médií i způsobu zpracování mediálních sdělení
- vede k uvědomování si hodnoty vlastního života (zvláště volného času) a odpovědnosti za jeho naplnění
- rozvíjí citlivost vůči předsudkům a zjednodušujícím soudům o společnosti (zejména o menšinách) i jednotlivci
- napomáhá k uvědomění si možnosti svobodného vyjádření vlastních postojů a odpovědnosti za způsob jeho formulování a prezentace

Tematické okruhy průřezového tématu

Receptivní činnosti

- **kritické čtení a vnímání mediálních sdělení** – pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě; rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných; hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů); hledání rozdílu mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením; chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel; identifikování základních orientačních prvků v textu
- **interpretace vztahu mediálních sdělení a reality** – různé typy sdělení, jejich rozlišování a jejich funkce; rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“

obsahem; hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od médií zobrazovaných stereotypů, jako reprezentace reality); vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje); identifikace společensky významných hodnot v textu, prvky signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá; identifikace zjednodušení mediovaných sdělení, opakované užívání prostředků (ve zpravodajství, reklamě i zábavě)

- **stavba mediálních sdělení** – příklady pravidelností v uspořádání mediovaných sdělení, zejména ve zpravodajství (zpravodajství jako vyprávění, sestavování příspěvků podle kritérií); principy sestavování zpravodajství a jejich identifikace, pozitivní principy (význam a užitečnost), zezábavňující principy (negativita, blízkost, jednoduchost, přítomnost); příklady stavby a uspořádání zpráv (srovnávání titulních stran různých deníků) a dalších mediálních sdělení (například skladba a výběr sdělení v časopisech pro dospívající)
- **vnímání autora mediálních sdělení** – identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení; výrazové prostředky a jejich uplatnění pro vyjádření či zastření názoru a postoje i pro záměrnou manipulaci; prvky signalizující explicitní či implicitní vyjádření hodnocení, výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotového významu
- **fungování a vliv médií ve společnosti** – organizace a postavení médií ve společnosti; faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování; způsoby financování médií a jejich dopady; vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy; role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování; role médií v politickém životě (předvolební kampaně a jejich význam); vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti) ; role médií v politických změnách

Produktivní činnosti

- **tvorba mediálního sdělení** – uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení; tvorba mediálního sdělení pro školní časopis, rozhlas, televizi či internetové médium; technologické možnosti a jejich omezení
- **práce v realizačním týmu** – redakce školního časopisu, rozhlasu, televize či internetového média; utváření týmu, význam různých věkových a sociálních skupin pro obohacení týmu, komunikace a spolupráce v týmu; stanovení si cíle, časového harmonogramu a delegování úkolů a zodpovědnosti; faktory ovlivňující práci v týmu; pravidelnost mediální produkce

4. Učební plán pro 1. – 5. ročník

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět	ročník					minimální časová dotace	dispon ibilní hodiny
		1.	2.	3.	4.	5.		
jazyk a jazyková komunikace	český jazyk	7 + 1	8 + 2	7 + 1	7	6 + 1	35	+ 5
	cizí jazyk	-	-	3	3	3	9	
matematika a její aplikace	matematika	4 + 1	4 + 1	4 + 1	4 + 1	4 + 1	20	+ 5
informační a komunikační technologie	informatika	-	-	-	0 + 1	1	1	+ 1
člověk a jeho svět	prvouka	2	2	2 + 1	-	-	6	+ 1
	přírodověda	-	-	-	1 + 1	1 + 1	2	+ 2
	vlastivěda	-	-	-	2	2	4	
umění a kultura	hudební výchova	1	1	1	1	1	5	
	výtvarná výchova	1	1	1	2	2	7	
člověk a zdraví	tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	
člověk a svět práce	pracovní činnosti	1	1	1	1	1	5	
týdenní hodinová dotace a disponibilní hodiny		18 + 2	19 + 3	21 + 3	23 + 3	23 + 3	104	+ 14
celkový týdenní počet hod. - maximum týdně		20	22	24	26	26	118	

4. 1 Poznámky k učebnímu plánu

Náš vzdělávací program realizuje požadavky na základní vzdělávání prostřednictvím formulovaných vzdělávacích oblastí a vytváří pro školní praxi dílčí celky – **vyučovací předměty**.

Jazyk a jazyková komunikace

Český jazyk a literatura

- vyučovací předmět je zařazen povinně do všech ročníků.

Cizí jazyk

- předmět s časovou dotací 3 hodiny týdně je zařazen povinně od 3. do 5. ročníku. S jeho zařazením je možné začít při zájmu žáků a souhlasu jejich rodičů i v nižších ročnících; přednostně musí být žákům nabídnuta výuka anglického jazyka

Matematika a její aplikace

Matematika

- předmět je povinně zařazen do všech ročníků.

Informační a komunikační technologie

Informatika

- učivo v 1. – 3. ročníku je realizováno jako součást jiných vyučovacích předmětů;
- ve 4. – 5. ročníku je zařazován jako samostatný vyučovací předmět, je též spojován s obsahem jiných vyučovacích předmětů.

Člověk a jeho svět

Prvouka, přírodověda, vlastivěda

- realizuje se v 1. – 3. ročníku ve vyučovacím předmětu prvouka a ve 4. – 5. ročníku v předmětech přírodověda a vlastivěda, tedy ve všech ročnících.

Umění a kultura

Hudební výchova, výtvarná výchova

- realizuje se v samostatných vyučovacích předmětech hudební výchova a výtvarná výchova, které jsou zařazeny ve všech ročnících.

Člověk a zdraví

Tělesná výchova

- tělesná výchova je zařazena do všech ročníků, její týdenní časová dotace nesmí klesnout pod 2 vyučovací hodiny;
- výchova ke zdraví je realizována zejména v tělesné výchově, prvouce a přírodovědě.

Člověk a svět práce

Pracovní činnosti

- učivo vzdělávací oblasti se realizuje ve všech ročnících jako samostatný předmět pracovní činnosti.

Český jazyk

- naplňuje vzdělávací oblast jazyk a jazyková komunikace a jako vyučovací předmět byl posílen o 5 disponibilních hodin (ve všech ročnících)

Matematika

- naplňuje vzdělávací oblast matematika a její aplikace a jako vyučovací předmět byla posílena o 5 disponibilních hodin (ve všech ročnících)

Informatika

- naplňuje vzdělávací oblast informační a komunikační technologie, předmět je zařazen s 1 hodinovou disponibilní časovou dotací již ve čtvrtém ročníku

Prvouka

- naplňuje vzdělávací oblast člověk a jeho svět a jako vyučovací předmět byla posílena ve 3. ročníku o 1 disponibilní hodinu

Přírodověda

- naplňuje vzdělávací oblast člověk a jeho svět a jako vyučovací předmět byla posílena ve 4 a 5. ročníku o 2 disponibilní hodiny (4. roč. 1 hod., 5. roč. 1 hod.)

Vzdělávací období: **1. období (1. – 3. ročník)**

2. období (4. – 5. ročník)

Každé vzdělávací období má své specifické cíle a stanovené očekávané výstupy, které jsou pro 2. období závazné.

5. Učební osnovy

Cílová a obsahová specifikace jednotlivých vyučovacích předmětů

5.1 Vzdělávací oblast: JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

5.1.1 Vyučovací předmět: Český jazyk a literatura

Učební plán předmětu

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
7 + 1	8 + 2	7 + 1	7	6+1
povinný	povinný	povinný	povinný	povinný

Klíčové kompetence :

kompetence k učení:

žák

- vyhledává a třídí informace, používá vhodné pomůcky, pracuje s chybou, užívá základní termíny

kompetence k řešení problémů:

žák

- využívá různé zdroje k řešení problémů, hledá optimální řešení, zodpovídá za svá rozhodnutí

kompetence komunikativní:

žák

- vyjadřuje výstižně ústně i písemně své myšlenky, využívá získané informace v praktickém životě, zapojuje se do diskuse, interpretuje své názory

kompetence sociální a personální:

žák

- spolupracuje v týmu, ve skupině, respektuje schopnosti členů skupiny, vzájemně pomáhá

kompetence občanské:

žák

- respektuje kulturní tradice jazyka

kompetence pracovní:

žák

- dodržuje stanovená pravidla, zodpovědně přistupuje k plnění povinností

Průřezová témata:

OSV

- rozvoj schopností poznávání, řešení problémů a rozhodovací dovednosti, komunikace, poznávání lidí, kreativita, seberegulace a sebeorganizace, psychohygiena, hodnoty, postoje, praktická etika

VMEGS

- Evropa a svět nás zajímá, objevujeme Evropu a svět, jsme Evropané

MUV

- kulturní diference, lidské vztahy

EV

- vztah člověka k prostředí, lidské aktivity a problémy životního prostředí

MEV

- kritické myšlení a vnímání mediálních sdělení, interpretace vztahů mediálních sdělení a reality vnímání autora mediálních sdělení

1. období

Výchovně vzdělávací cíle:

- rozumět spisovné řeči mluvené, čtené i psané
- vyjadřovat srozumitelně, zejména mluvenou řečí, myšlenky, psanou formou se vyjadřovat jen v jednoduchých větách
- číst správně a s porozuměním texty přiměřené délkou i obsahem
- znát příklady literárních děl vhodných pro daný věk včetně ilustrací
- číst s porozuměním jednoduché naučné texty, pokusit se vyjádřit jejich myšlenky
- vnímat krásu a bohatost mateřského jazyka
- při výuce českému jazyku je třeba stále pamatovat na to, že se v tomto období vytváří vztah žáků k literatuře a jejich zájem o četbu, tedy že začíná výchova budoucích čtenářů
- svou schopnost vyjadřovat se umět uplatnit i v prvouce, matematice i dalších vyučovacích předmětech

Charakteristika výuky

Cíle výuky českého jazyka jsou naplňovány:

- komunikační a slohovou výchovou;
- čtením a literární výchovou;
- psaním;
- jazykovou výchovou.

Komunikace v českém jazyce se může vhodně rozvíjet i prostřednictvím dramatizace. Komunikační dovednosti žáků jsou vytvářeny nejen ve všech složkách českého jazyka, ale ve všech vyučovacích předmětech. Jednotlivé vyučovací předměty musí poskytovat dostatek prostoru k vyjadřování myšlenek a postřehů žáků k tomu, co se učí a co pozorují. Slovní zásoba je rozšiřována zejména využitím učiva prvouky, četby a vlastních zážitků. V tomto období je kladen důraz zejména na ústní vyjadřování žáků. Samostatná písemná forma vyjadřování je uplatňována od 3. ročníku. Při prvním písemném vyjadřování se požaduje používat krátké jednoduché věty o tom, co žáci prožili, nebo co dobře znají.

Pro rozvoj vyjadřovacích schopností v prvním vzdělávacím období využíváme:

- vyprávění (o obrázku, vlastních zážitcích, přečteném textu, podle obrázkové osnovy)
- rozhovory žáků k určitému tématu
- formulace otázek a odpovědí k danému tématu
- možnosti svobodného výběru způsobu vyjádření myšlenek (v čítankách 2. a 3. r. jsou připraveny náměty, které žáky vždy zaujmou), využívá se mezipředmětových vztahů
- jednoduchých popisů z písanek, hlavně z prvoučného učiva, k psaní podobných textů
- možnost zpracovávat „první knihy“ např.: o květinách, o ptácích aj. v co nejjednodušší podobě, volně doplněné ilustracemi, výstřižky apod., využíváme i dětských knih a encyklopedií

Komunikační výchova obsahuje činnosti:

- receptivní, tj. čtení a naslouchání;
- produktivní (tvořivé činnosti), tj. mluvený a písemný projev žáka.

Při výuce čtení v tomto období se snažíme naučit všechny žáky, i průměrně nadané, číst přiměřeně náročné, umělecké i naučné texty jasně, zřetelně a s porozuměním. Při čtení textů se obohacuje slovní zásoba žáků a rozvíjí se i jejich ústní vyjadřování. Při práci s texty se spojuje výcvik čtení s rozvojem vyjadřování, se vzděláváním v různých oborech i s výchovou žáků. Čtení se využívá v prvouce při poznávání přírody i života lidí a světa. Při prožívání literárních ukázek a čtení prvních knížek poznávají žáci život dětí i dospělých, učí se chápat a hodnotit jejich životní příběhy, činy, charaktery a lidské vztahy. Tím rozšiřují svoji životní zkušenost, obohacují svůj citový život. Dobrá četba zušlechťuje city, ovlivňuje duševní život dětí a povzbuzuje jejich vůli.

Žáci se při vyučování čtení učí esteticky prožívat a chápat přiměřené texty, později je výrazně číst, předčítat, přednášet, vyprávět, někdy i ilustrovat, něco podle popisu vyrobit, jindy text dramatizovat. Při čtení, poslechu a recitaci se zjemňuje smyslové vnímání žáků, např. sluch pro zvukovou stránku jazyka, bystří se pozorování, rozvíjí se představivost a fantazie, cvičí se paměť žáků, rozvíjí se pojmové i obrazné myšlení, ústní vyjadřování.

V literární výchově seznamujeme žáky s literární tvorbou vhodnou pro mladší školní věk včetně ilustrací.

Při výuce psaní v tomto období získají žáci správné psací dovednosti, základy čitelného, přiměřeně hbitého a úhledného rukopisu. Píší slova a texty vhodného a žákům přiměřeného obsahu, který vyjadřuje zkušenosti žáků nebo poznatky získané v jiných vyučovacích předmětech. Písanky připravené pro toto období se zaměřují na psaní s porozuměním.

V jazykové výchově v 1. období základního vzdělávání se žáci učí prostě a jasně vyjadřovat spisovným jazykem, s využitím slovní zásoby odpovídající jejich věku a zároveň poznávají elementární základy mluvnické stavby jazyka a osvojují si základní pravopisné jevy. Dbá se na rozvoj jejich slovní zásoby a postupně se vytváří návyky správné spisovné výslovnosti.

Jazykové vyučování má velký význam pro rozvoj myšlení žáků, neboť se při něm učí jazykové a pravopisné jevy pozorovat, srovnávat, třídit i zobecňovat. Nejprve se seznamují s konkrétními jazykovými jevy, pozorují je, hovoří o nich. Tak dochází k mnoha elementárním zobecněním a procvičování poznaných jazykových a pravopisných jevů. Pozornost je věnována výcviku v pravopise lexikálním.

Ústní i písemné vyjadřování se při činnostní výuce rozvíjí pokud možno v souvislosti s poznáváním skutečností, které děti obklopují. Žáci zpočátku při samostatném vyjadřování

reagují na otázky a pokyny učitele, později vytvářejí krátké souvislé projevy na témata blízká jejich zájmům a zkušenostem.

V hodinách českého jazyka tohoto období nejsou ostré hranice mezi učivem mluvnice, slohového výcviku, literární výchovy a psaní. Je potřeba si uvědomovat vzájemnou prostupnost a propojenost těchto složek českého jazyka. Je-li k tomu vhodná příležitost, lze složky českého jazyka zpestřit dramatickou výchovou.

Dramatická výchova rozvíjí tvořivost děti a přispívá k obohacení jejich slovní zásoby. S její pomocí učíme žáky volně, beze strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce. Pomocí dramatické výchovy se žáci učí slušnosti, vzájemnému respektování i tvořivému řešení praktických situací. Přitom se učí též cítit s druhými, vzájemně si pomáhat. Uplatňujeme tak snadno ve výuce prvky etické výchovy.

Dramatická výchova

Pomocí dramatické výchovy:

- rozvíjíme u dětí jejich tvořivost
- učíme je volně bez strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce a literatuře, ale i v dalších vyučovacích předmětech
- rozvíjíme a obohacujeme slovní zásobu žáků
- učíme žáky tvořivě řešit praktické problémy
- vedeme žáky k slušnosti a respektování spolužáků, rodičů i ostatních dospělých v jejich okolí
- žáci mohou prožívat různé situace, naučit se cítit s druhými a pomáhat si navzájem

S vyučováním českého jazyka v 1.-3. ročníku jsou bezprostředně spojeny počátky prvoučného vyučování. Zkušenosti žáků získané pozorováním okolní přírody a života lidí se prohlubují čtením uměleckých textů. Myšlení a řeč žáků se přitom rozvíjí v souladu s rozvojem fantazie, citů, vůle a smyslu pro krásu.

Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1. ročník

Předslabikářové období:

- rozvíjení řeči s využitím žákovských zkušeností
- přípravná zraková a sluchová cvičení
- poslech čtených a vyprávěných pohádek
- dramatizace jednoduchých pohádek, zvláště takových, ve kterých se některý motiv opakuje
- memorování říkanek a básniček zpaměti, využití znalostí žáků z předškolního věku
- krátká vypravování žáků podle jejich zážitků a pozorování
- odpovědi na otázky
- náprava vadné výslovnosti nápodobou

- sluchová analýza a syntéza slabik ve slova, např. hádanky typu: „Je to hodně stromů a je to l-e-s. Co je to?“
- poznávání prvních souhlásek a samohlásek na začátku nebo na konci slova
- poznávání a čtení malých a velkých písmen: M, L, S, P, A, O, U, E, I
- začátky psaní v tomto období úzce souvisí s výukou čtení:
- uvolňovací cviky
- základní návyky při psaní
- příprava k psaní písmen – psaní jednotlivých prvků písmen a číslic (čáry, oblouky, zátrhy, ovály, kličky, vlnovky)

Slabikářové období:

- pokračujeme v rozvíjení vyjadřování žáků
- seznamujeme žáky s lidovými pohádkami, rozpočitadly, říkankami, hádankami, vybrané se učí zpaměti, vyprávějí i dramatizují
- předčítáme příběhy ze života dětí, z přírody, o zvířatech, propojujeme je s výukou prvouky a výtvarné i hudební výchovy
- cvičíme schopnost naslouchat a něco si z příběhu zapamatovat, zapamatované vyjádřit mluveným, výtvarným nebo i pohybovým projevem
- necháme též žáky vyjadřovat své individuální pocity z četby
- pozornost věnujeme srozumitelnosti řeči žáků, nenásilně podporujeme správnou výslovnost
- učíme žáky základní pravidla, která by měli respektovat při rozhovoru
- výuka čtení – požadavek jasného zřetelného čtení s porozuměním uplatňujeme od čtení prvních slov:
- čtení otevřených slabik a slov složených z písmen poznaných v předslabikářovém období;
- činnosti s písmeny skládací abecedy
- čtení dvojslovných, nejvýše trojslovných vět z poznaných slov
- postupné poznávání dalších hlásek a písmen
- čtení slabik, slov a krátkých vět
- čtení psacího písma
- čtení krátkých celků, obsahem dětem přiměřených
- čtení s porozuměním v průběhu roku podporujeme tvořením vět s danými slovy, kresbou k některým slovům a větám, odpověďmi na otázky k obsahu jednoduché věty, plněním krátkých a jasných napsaných pokynů
- řazení ilustrací podle dějové posloupnosti
- nácvik psaní malých a velkých písmen ve spojení se čtením
- psaní slabik a krátkých slov s jednoduchými spoji
- opis a přepis písmen, slabik, slov a krátkých vět, náročnost vět je nutné volit podle individuálních možností žáků
- psaní snadných a foneticky jasných slov podle diktátu po předcházející sluchové analýze a syntéze
- z hlediska potřeb čtení a psaní rozlišujeme věty, slova, slabiky, hlásky (písmena)

2. ročník

Dokončení prvopočátečního čtení:

- postupný přechod od vázaného slabikování k správnému plynulému čtení slov, jednoduchých vět a krátkých textů
- důraz na porozumění čtenému, odpovědi na otázky
- dodržování pomlky po tečce, přirozená intonace
- správné čtení předložek se slovem
- vyhledávání slov, určitých myšlenek apod. v přečteném textu

Rozvoj čtenářských schopností:

- správné a plynulé čtení krátkých i delších vět, nácvik správného dýchání při čtení
- čtení textů délkou i obsahem přístupným věku žáků
- při opakovaném čtení dbát na intonaci
- objasňování významu slov, čtení s porozuměním
- vyhledávání slov vyjadřujících určitý vztah nebo myšlenku
- vyprávění obsahu krátkého přečteného textu přiměřené obtížnosti
- vyjadřování obsahu textu obrázky a jejich řazení za sebou (obrázková osnova)
- přednes krátkých básní s jasným obsahem, které se žáci učí nazpaměť
- plnění úkolů z čítanky, motivace žáků, práce podle rozhodnutí žáka – individualizace,
- rozvíjení ústního, písemného i výtvarného vyjadřování žáků
- vyprávění podle obrázků
- vyprávění o osobním pozorování a příhodách ze života
- spojení čtení se psaním a prvoukou, rozvoj komunikačních dovedností
- vytváření svých vlastních zápisů z pozorování přírody, např. listy o květinách doplněné kresbou nebo vystřiženým obrázkem - moje první kniha, zápisy o stromech aj.
- čtení přístupných dětských knih, vyprávění jejich obsahu, ilustrace ke knížce

Psaní:

- procvičování tvarů písmen
- psaní slabik, slov a jednoduchých vět
- důraz na psaní s porozuměním
- první krátké písemné vyjadřování žákovských pozorování a zkušeností
- spojování výrazů podle významu, zápis a samokontrola (prac. seš. *Putování se sluníčkem*)
- využívání dovednosti psát při různých jednoduchých zápisech

Jazyková výchova a základní pravopisné jevy:

- vyjádření myšlenky
- seznámení s abecedou (práce s ní s oporou o napsanou abecedu)
- odpověď celou větou na otázky, druhy vět
- tvoření vět s danými slovy a k dané situaci
- pravopis věty (velké začáteční písmeno, interpunkční znaménka na konci věty)

- slovo, slabika, hláska, písmeno, slovní význam
- samohlásky, souhlásky, dvojhlásky
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek
- psaní a výslovnost slabik tvrdých
- psaní a výslovnost měkkých slabik
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
- příprava na poznávání podstatných jmen a dějových sloves, zjišťování, která slova v souvislém textu označují osoby, zvířata nebo věci a která slova vyjadřují, co osoby, zvířata a věci dělají;
- čtení a psaní předložek
- vlastní jména osob

Témata pro rozvoj ústního a písemného vyjadřování žáků vybíráme hlavně z jejich života, z přírody, můžeme volit i témata o práci a hrách. Žáci mohou vypravovat své příběhy podle obrázků, podle společně sestavené osnovy i podle své fantazie.

Rozvoj vyjadřovacích schopností prolíná celou výukou českého jazyka. V 2. ročníku klademe důraz hlavně na ústní vyjadřování žáků. Dáváme jim dostatek prostoru, aby mohli své názory prezentovat před spolužáky, aby mohli navzájem o určitých jevech diskutovat a zdůvodňovat je. Důležitá jsou mluvní cvičení, která se dají do výuky českého jazyka zařazovat často. Žáci při nich projevují, jak rozumí mluvnickým jevům i jak rozumí čtenému textu.

3. ročník

Rozvoj čtenářských dovedností:

- správné, plynulé a uvědomělé čtení krátkých vypravování, ukázek z knih vhodně rozdělených na části; básní, bajek, pohádek přístupných chápání žáků
- výrazné čtení (po přípravě s učitelem) krátkých vypravování a básní s využitím intonace podle smyslu čteného textu, čtení s porozuměním
- tiché čtení (bez pohybu rtů) krátkých textů s jednoduchým dějem se samostatným způsobem zpracování otázek a úkolů, jimiž učitel kontroluje, jak žáci pochopili obsah přečteného článku (podle individuálních schopností žáků)
- rozlišování prózy a veršů
- objasňování významu slov a slovních spojení
- vyhledávání slov, výrazů, vlastních jmen v přečteném textu
- sestavování obrázkových osnov krátkého vypravování nebo přečteného článku a vyprávění jednoduchého příběhu podle nich
- vymýšlení názvů pro části povídek
- reprodukce vypravování a naučných textů nebo jejich částí
- vyprávění pohádek i vymýšlení pohádek žáky, odlišení pohádky od ostatních vyprávění
- vyjadřování obsahu ilustrací k přečtenému textu
- krátké vyprávění vlastního zážitku
- pokus o vyprávění přečtené události ze stanoviska některé z jednajících osob

- výrazný přednes krátkých básní nebo krátkých příběhů, které se žáci učí zpaměti
- čtení dětských knih přiměřených věku – zapsaní a pamatování si jména autora, názvu knihy, vyjádření obrázkem nebo několika větami toho, co žáka z knihy zaujalo
- osvojování si dovednosti odpovídat na otázky k obsahu přečtené knihy
- pokračování v zápisech listů o přírodě - moje první kniha (mezipředmětové vztahy), tvořivá práce s obsahově přiměřeným textem

Psaní:

Procvičování psaní tvarů písmen a jejich spojení na předepsaných slovech navzájem spojených nějakým významem. Např.: nářadí, které má tatínek; stromy, o kterých se učíme, apod. (psaní s porozuměním).

Dbáme na dodržování správných tvarů písmen, rovnoměrných vzdáleností mezi písmeny ve slovech i mezer mezi slovy na řádku i zachovávání stejného sklonu písma.

Pozvolna se snažíme při dodržení úhlednosti písma psaní zrychlovat.

Dbáme na dodržování základních hygienických návyků při psaní.

Jazyková výchova:

Opakujeme to, co se žáci v předešlém ročníku naučili:

- věta, slovo, slabika, písmeno
- činnosti s abecedou
- pravopis věty (velké písmeno na začátku, interpunkční znaménko na konci)
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek a slabik
- psaní slov s tvrdými a měkkými slabikami
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě samostatně, ve slovech i slovních spojeních
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)

Učební látka, se kterou se žáci 3. ročníku nově seznamují nebo ji rozšiřují:

- význam slov
- obojetné slabiky
- pravopis i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slova – vyjmenovaná slova
- procvičování pravopisu základních vyjmenovaných slov a jasně z toho vyplývajících slov příbuzných, užívaných v životě – porozumění významu slov a slovních spojení
- pravopis vlastních jmen – jednoduché typy
- seznámení se slovními druhy a jejich rozlišování v základním tvaru
- užívání správných gramatických tvarů podstatných jmen a sloves v mluveném projevu
- výslovnost a psaní znělých a neznělých souhlásek na konci a uprostřed slov
- poznávání podstatných jmen, jako pojmenování osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů
- (rod a číslo podstatných jmen), pádové otázky
- poznávání sloves (osoba, číslo, čas)
- psaní i, í ve slovesech (kreslí, kreslil, prosí, prosil, zlobí, zlobil …)

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková výchova
Vyučovací předmět: Český jazyk a literatura
Ročník: 1.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
JAZYKOVÁ VÝCHOVA · Rozlišuje podobu slova – grafickou i zvukovou, členění slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky. Chápe významy slov.	Hláskosloví, stavba slova, nauka o slově. Pravopis – diakritická znaménka.	HV: Rytmická a pohybová cvičení.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA · Čte a rozumí textu přiměřenému svému věku. · Dovede reagovat na mluvené pokyny vhodné pro daný věk. · Vybere a aplikuje komunikační prostředky a výrazy. · Dbá na správnou výslovnost. · Dodržuje tempo řeči a správné dýchání v krátkém mluveném projevu. · Využívá v běžných školních i mimoškolních situacích verbálních i nonverbálních komunikací. · Srozumitelně vyjádří svoji zkušenost. · Dodržuje čitelnost psaného projevu a zachovává základní hygienické a pracovní návyky. · Zvládá psaní v přirozené velikosti, dodržuje sklon písma, kontroluje vlastní písemný projev	Sluchová analýza a syntéza slabik a slov. Formulace otázek a odpovědí. Zdvořilostí obraty – pozdravy, oslovení, omluva, prosba. Výslovnost samohlásek krátkých i dlouhých souhláskových skupin. Přednes krátkých básní, říkadel a rozpočitadel. Dramatizace pohádek a příběhů s jednoduchým dějem. Krátké vyprávění dle vlastních zážitků. Správné sezení, držení tužky a pera, umístění sešitů, sklon písma a sešitu, hygiena zraku. Automatizace psaného projevu.	PRV: Doma, škola. HV: Rozpočitadla, rytmická cvičení. PRV: Denní režim, škola, doma. PRV: Nemoc a zdraví.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Kreativita. VMEGS: Evropa a svět nás zajímá. OSV: Seberegulace a sebeorganizace. Psychohygiena.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Dovede seřadit ilustrace podle děje. **LITERÁRNÍ VÝCHOVA** · U vybraných textů přiměřených danému věku užívá při přednesu zpaměti vhodného tempa. · Vyjádří vlastními slovy dojmy z přečteného textu.	Poslech a vypravování pohádek. Respektování role vypravěče a posluchače Četba říkánek a básní. Čtení povídek s dětskými hrdiny. Přednes básně. Zážitkové čtení a naslouchání. Próza a poezie,hádanky, spisovatel, básník, ilustrátor. Knihovnické lekce.	PRV: Pohádky. VV: Ilustrace, výtvarné vyjádření reality	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Hodnoty, postoje, praktická etika. OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Kreativita. Komunikace. OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Kreativita.

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková výchova
Vyučovací předmět: Český jazyk a literatura
Ročník: 2.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
JAZYKOVÁ VÝCHOVA · Rozlišuje podobu slova – grafickou i zvukovou, členění slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky. · Chápe významy slov. Porovnává a rozlišuje slova významem nadřazená, souřadná, podřazená, vyhledává je v textu.	Hláskosloví, stavba slova, nauka o slově. Vyslovování a psaní souhlásek na konci a uvnitř slov. Slova nadřazená, podřazená, souřadná.	HV: Rytmická a dechová cvičení.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání
· Rozlišuje slova zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost. · Rozezná podstatná jména a slovesa v základním tvaru. · Rozlišuje v psaném i mluveném projevu druhy vět podle postoje mluvčího a tvoří je.	Seznamování s některými slovními druhy – podstatná jména, slovesa, předložky, spojky. Tvarosloví – tvary slov. Druhy vět podle postoje mluvčího, výběr vhodných jazykových prostředků, začátek, konec věty. Řazení vět v textu.		OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.
· Rozlišuje tvrdé, měkké, obojetné souhlásky a odůvodňuje pravopis i, í, y, ý, po tvrdých a měkkých souhláskách na základě osvojených znalostí. Výslovnost a psaní skupin dě, tě, ně,bě, pě, vě, mě. Správně píše slova s ú, ů, u.	Pravopis i, í, y, ý, po tvrdých a měkkých souhláskách. Psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě. Psaní slov s ú, ů, u. Vlastní a obecná podstatná jména. Velká písmena na začátku vět.	PRV: Naše okolí.	

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA			
· Čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti. · Porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti. · Respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru.	Četba jednoduchých textů, upevňování čtenářských dovedností. Formy společenského styku – zdvořilostní obraty. Vzájemné respektování.		OSV:Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. OSV:Hodnoty,postoje, praktická etika.
· Pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost. · V krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči. · Volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích.	Správné užívání slovního přízvuku a intonace. Přednášení literárních textů, tvoření rýmů, říkanek. Dramatizace pohádek a povídek.	HV: Hudebně pohybová cvičení. PRV: Příběhy, básně, roční období. EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí.	MUV:Kulturní diference Lidské vztahy. VMEGS:Objevujeme Evropu a svět. VMEGS:Jsme Evropané.
· Na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev.	Jednoduché jazykové projevy.		
· Zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním. · Píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky, kontroluje vlastní písemný projev.	Dodržování hygienických a pracovních návyků. Odstraňování individuálních nedostatků v psaném projevu.		OSV:Seberegulace a sebeorganizace. OSV:Psychohygiena.
· Píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení. · Seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh.	Korekce chyb v jednoduchých sděleních. Spojování obsahu textu s ilustrací, vyprávění příběhu, pohádky. Domýšlení příběhu a pohádky.	VV: Ilustrace	

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
LITERÁRNÍ VÝCHOVA · Čte a přednáší zpaměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku. · Vyjadřuje své pocity z přečteného textu. · Rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění. · Pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností.	Výrazný přednes básní, říkanek a jiných textů. Sestavení osnovy, technika mluveného projevu, dějové složky a jejich návaznost. Rozpočitadla, hádanky, pohádky, povídky, spisovatel, básník, volná reprodukce textu, dramatizace. Praktické čtení (technika čtení), věcné čtení (zdroj informací), tiché čtení	ICT: Práce s informacemi dle věkových zvláštností. ČJ: Televizní reklama a pohádky, divadelní představení. EV: Vztah člověka k prostředí.	

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková výchova
Vyučovací předmět: Český jazyk a literatura
Ročník: 3.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
JAZYKOVÁ VÝCHOVA · Rozlišuje podobu slova – grafickou i zvukovou, členění slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky.	Prohlubování a upevňování učiva.		OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.
· Chápe významy slov. Porovnává a rozlišuje slova významem nadřazená, souřadná, podřazená, vyhledává je v textu.	Slova nadřazená, podřazená, souřadná, slova opačného významu a podobného významu.	ICT: Práce s informacemi, výukové programy, slovníky, pravidla českého pravopisu.	
· Rozlišuje slova zobecněného významu – děj,věc, okolnost, vlastnost.	Slovní druhy v základním tvaru, rozlišení ohebných a neohebných slovních druhů, seznámení se slovesem být v přítomném čase (AJ)		
· Rozezná podstatná jména a slovesa v základním tvaru.	Tvarosloví – skloňování a časování.	AJ: Sloveso být.	
· Rozlišuje v psaném i mluveném projevu druhy vět podle postoje mluvčího a tvoří je.	Skladba – věta jednoduchá a souvětí, spojky a jejich funkce, spojovací výraz.		
· Rozlišuje tvrdé, měkké, obojetné souhlásky a odůvodňuje pravopis i, í, y, ý, po tvrdých a měkkých souhláskách na základě osvojených znalostí. Výslovnost a psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě. Správně píše slova s ú, ů, u.	Pravopis i, í, y, ý, po tvrdých a měkkých souhláskách na základě osvojených znalostí. Vyjmenovaná slova a slova k nim příbuzná, psaní i, í, y, ý po obojetných souhláskách. Vlastní a obecná podstatná jména. Velká písmena na začátku vět. Pravopis slov s ú, ů, u. Pravopis skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě.	PRV: Obec, vlast.	

Výstupy	**Učivo**	**Přesahy**	**Průřezová témata**
LITERÁRNÍ VÝCHOVA · Čte a přednáší zpaměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku. · Vyjadřuje své pocity z přečteného textu. · Rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění. · Pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností.	Tvořivá práce s literárním textem, přednes, dramatizace, vlastní tvorba. Tvorba krátkých mluvených a psaných projevů. Základní literární útvary – poezie, próza. Odhalení podstaty sdělení, porovnávání získaných poznatků, uspořádání, obhájení, vlastních názorů. Vlastní tvorba textu.	PRV: Člověk a jeho svět. ICT: Práce s informacemi. VV: Zachycení reality ve výtvarném projevu. Ilustrace.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Rozvoj schopnosti poznávání. EV: Vztah člověka k prostředí. MEV: Vnímání autora mediálního sdělení. Kritické čtení a vnímání mediálního sdělení.

2. období

Český jazyk –Co by měl žák na začátku 4. ročníku v českém jazyce umět

Komunikační a slohová výchova

- číst plynule, s porozuměním, nahlas i potichu přiměřeně náročné texty
- rozumět přiměřeně krátkému čtenému sdělení a umět ho reprodukovat
- respektovat základní komunikační pravidla v rozhovoru
- dbát na pečlivou výslovnost, opravovat svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost
- tvořit krátký mluvený projev na základě vlastních zážitků
- psát správné tvary písmen a číslic, umět kontrolovat vlastní jednoduchý písemný projev
- psát věcně i formálně správně jednoduchá sdělení
- umět seřadit dle dějové posloupnosti ilustrace a vyprávět podle nich jednoduchý příběh
- stručně popsat jednoduchý děj nebo předmět, krátce vyprávět vlastní zážitek

Jazyková výchova

- porovnávat významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná,
- nadřazená a podřazená, vyhledávat v textu slova příbuzná
- rozlišovat slovní druhy v základním tvaru
- užívat v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves
- spojovat věty vhodnými spojkami do jednoduchých souvětí
- rozlišovat druhy vět podle postoje mluvčího (oznamovací, tázací, rozkazovací, přací), psát správně znaménka za větami, k vytvoření vět volit vhodné jazykové i zvukové prostředky
- osvojit si pravopis

  slov s tvrdými a měkkými slabikami

  slov se slabikami dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě

  slov se souhláskami uprostřed a na konci (znělé, neznělé)

  předložkových výrazů

  i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slov - pravopis vyjmenovaných slov (jen nejběžnější slova příbuzná)

  rozlišovat věty v psaném projevu, psát velké písmeno na začátku věty, větu ukončit

  v typických případech psát velká písmena u vlastních jmen osob, zvířat a místních názvů

Literární výchova

- přednášet zpaměti ve vhodném frázování a tempu báseň i část jednoduchého prozaického textu
- rozlišovat vyjadřování v próze a ve verších, odlišovat pohádku od ostatních vyprávění
- dokázat z jednoduchých textů vybrat informaci, kterou považuje za důležitou, říct ji ostatním

- pracovat tvořivě s literárním textem, podle svých schopností jednoduše reprodukovat krátký přečtený text, popřípadě ho doplnit vhodnou ilustrací

Výchovně vzdělávací cíle:

- naučit se správně, plynule, hbitě a výrazně číst
- rozumět přiměřeně dlouhému a srozumitelnému textu čtenému nahlas i potichu
- postupně rozšiřovat slovní zásobu
- správně se vyjadřovat spisovným jazykem v řeči i v psaném projevu
- osvojit si základy pravopisu určeného pro toto období
- ve výuce podporovat samostatnost žáků, vést je k uvažování, nechávat probírané jevy pozorovat,
- třídit, srovnávat, zdůvodňovat a užívat v různých obměnách
- dát žákům časový prostor pro uplatnění jejich zájmů, dosavadních vědomostí a zkušeností,
- podporovat tvořivou práci žáků
- vést žáky k používání různých přehledů, grafických znázornění, náčrtových schémat, které jim pomůže abstraktní učivo zkonkretizovat, zjednodušit, usnadnit jeho pochopení
- postupně vytvářet návyk vlastní kontroly ukončené práce, uvažovat nad chybami
- průběžně klást důraz na komunikaci mezi žáky, využívání probíraných jevů v jednoduchých mluvních cvičeních
- soustavnými i příležitostnými cviky vypěstovat jazykový cit žáka, tak aby se dovedl vyjádřit prostě, stručně a jasně slovem i písmem
- dbát, aby se ve školních projevech žáků nevyskytovala hrubá a hanlivá slova, ani slova z dětské hantýrky, nahrazovat je tvary správnými
- vést je k zájmu o četbu naučnou i o četbu, která by byla blízká jejich citovým prožitkům, dále jim ukázat, jak zaznamenávat, co přečetli i dojmy z četby
- dbát na mezipředmětové vztahy
- u naučných textů, které by měly být vždy přiměřené věku žáků, učit žáky vyjádřit hlavní myšlenku nebo poznatek

Charakteristika výuky českého jazyka ve 2. období:

Cíle výuky českého jazyka jsou naplňovány:

- komunikační a slohovou výchovou
- jazykovou výchovou
- literární výchovou

Komunikačním a slohovým dovednostem je v tomto vzdělávacím období vyučováno tak, aby byl podporován a podněcován duševní rozvoj žáků a zároveň byla rozvíjena jejich individualita. V předmětu český jazyk se komunikační a slohové dovednosti realizují při čtení, naslouchání, mluveném a písemném projevu žáků. Na plnění tohoto úkolu se ve 4. a 5. ročníku podílí i výuka v rámci ostatních předmětů. Díky činnostnímu způsobu vzdělávání mají totiž žáci dostatek příležitostí k tomu, aby hovořili, diskutovali, vyjadřovali se o tom, co pozorují, dělají, co právě zjišťují, co prožívají ve všech předmětech. Činnostní způsob komunikativní výuky

podporuje probouzení a rozvíjení duševního života žáků a mnohdy vede i k vůbec prvnímu pocitu uvědomění si hodnot své osobnosti. Tím, že v průběhu 2. vzdělávacího období soustavně dbáme na to, aby žáci četli správně a s porozuměním, jim otevíráme cestu k jejich budoucímu vzdělávání. Realizovat tento způsob výuky nám velmi pomáhají materiály vytvořené zvlášť pro činnostní učení, se kterými ve Tvořivé škole pracujeme.

V 2. období základního vzdělávání je naším úkolem zautomatizovat základní pravopisné jevy určené pro 1. vzdělávací období, proto zde věnujeme jazykové výchově značnou pozornost.

Chceme-li při výuce českého jazyka dosáhnout dobrých výsledků, je třeba stále dbát o to, aby všichni žáci porozuměli významu slov. K tomu využíváme vjemy sluchové, zrakové i motorické.

Máme-li rozvíjet slovní zásobu žáků, chceme-li je dobře naučit pravopis a ostatní učivo jazykové výchovy, zařazujeme do výuky pravidelná pravopisná a mluvní cvičení. Soustavně prováděné a promyšlené sestavy těchto cvičení vedou k zautomatizování mluvnických a pravopisných jevů. Dbáme na to, aby cvičení měla praktický ráz a žáci byli při cvičeních aktivní. Žákům stále umožňujeme, aby o učivu přemýšleli a předložené jevy používali v řeči i písmu. Při vyučování pravopisu pravopisné jevy vždy odůvodňujeme. Žáky vedeme k praktickému používání mluvnických jevů. Podněcujeme je, aby svá pozorování, zkušenosti a poznatky při výuce sami vyjadřovali a věty s mluvnickými jevy obměňovali. Tato mluvní cvičení zařazujeme do výuky krátce ale často. Při užívání jednotlivých pravopisných a mluvnických jevů ve spojeních si žáci tyto jevy osvojí lépe než z teoretických výkladů a pouček. Gramatika i pravopisná pravidla vyplývají z praktického využití přirozeně a nenásilně a žáci si je osvojují snadněji a trvaleji.

Jazykové dovednosti žáků se ve vyučování českého jazyka realizují v těchto složkách: zvuková stránka jazyka, slovní zásoba a tvoření slov, tvarosloví, skladba a pravopis.

Literární výchově se věnuje pozornost při čtení uměleckých textů, při čtení článků přírodovědného, zeměpisného i dějepisného obsahu, a to jak z čítanek tak i z jiných učebnic nebo vhodných vybraných knih. Při literární výchově se soustavně rozvíjí ústní a písemné vyjadřování žáků, vytváří se a upevňují návyky žáků vyjadřovat myšlenky logicky, souvisle a mluvnicky správně.

Ve 4. a 5. ročníku se ve výuce Čj začíná více využívat tichého čtení a žáci jsou vedeni k samostatné práci s textem. Učitel dbá na to, aby i tiché čtení žáků bylo uvědomělé, a proto při něm dává žákům takové úkoly, které mu umožní zjistit, zda žáci potichu přečtený text pochopili. Text určený k tichému čtení nemá být zpočátku dlouhý. Otázky k obsahu si mohou zadávat sami žáci, může se ptát i učitel. Je možné využít otázek připravených v čítankách. Žáci mohou také vyprávět o tom, co četli, nebo si nakreslit k textu obrázek.

Součástí literární výchovy v tomto období je též pokračování nácviku hlasitého čtení. Žáci se přitom učí správně členit čtené věty nejen podle interpunkce, ale i logickými pauzami a také klást správný větný přízvuk.

Práce v hodinách čtení přispívá k rozvoji poznávacích schopností žáků, rozvíjí jejich smyslové vnímání, myšlení, řeč, fantazii a paměť.

Novým úkolem, který literární výchova, společně s naukovými předměty, v tomto období plní, je určení hlavních myšlenek textu, jejich sestavení do krátké osnovy a souvislé vyprávění základního obsahu článku podle této osnovy – žáci se učí učit z učebnic. Dobře nám k tomu slouží krátké naučné texty s přírodovědným a vlastivědným obsahem.

Obsah učiva českého jazyka ve 2. vzdělávací období

Komunikační a slohová výchova

1) Čtení a práce s textem, komunikační dovednosti:

- výcvik ve čtení - správné a plynulé čtení uměleckých a krátkých naučných textů
- správný přízvuk slovní a větný, výslovnost, přirozená intonace
- tvorba otázek k přečtenému textu
- tiché čtení - postupné zařazování krátkých textů k samostatnému tichému čtení
- tvorba otázek žáků k přečtenému textu, kontrola porozumění obsahu čteného
- vystižení hlavní myšlenky textu a sestavení krátké osnovy
- vyprávění obsahu krátkého textu podle připravené osnovy
- příprava krátkých sdělení, reprodukce obsahu sdělení, procvičování se zřetelem k zapamatování si podstatných informací
- pozorné a soustředěné naslouchání přiměřeně dlouhému čtenému textu nebo mluvenému projevu, žáci se učí ptát na to, čemu nerozuměli nebo co nepostřehli, odpovídají si navzájem, vytváří se prostor pro vzájemnou komunikaci
- dodržování pravidel slušnosti při vzájemné komunikaci (učit se naslouchat, neskákat druhému do řeči, zdvořile se oslovovat)

2) Slohová výchova - ústní a písemný projev:

- dbát na naučenou techniku psaní a dodržování hygienických zásad při psaní
- sledování úhlednosti a čitelnosti písemných projevů žáků
- opis a přepis textů s uvědoměním obsahu psaného (vytvářená portfolia do přírodopisu, vlastivědy, čtení, čtenářský deník, zápisy do kronik aj.)

Připravené náměty pro praktická slohová cvičení:

- krátký vzkaz, telegram, jednoduché sdělení, dopis - adresa
- popis postupu práce, popis domu (pokoje), popis osoby
- členění textu na odstavce - osnova
- vyprávění - naše Vánoce
- vyprávění - dokončení příběhu, individuální zápisy a jejich porovnání navzájem
- telefonické a písemné vzkazy
- psaní dopisu podle připravené osnovy
- vyplňování dotazníku - přihláška čtenáře do knihovny

Jazyková výchova

- nauka o slově - navazuje na poznatky z 1. období, které se prohlubují a rozšiřují
- rozlišování slov spisovných od nespisovných
- slova pozitivně citově zabarvená a slova vulgární

- stavba slova, kořen, předpona a přípona
- rozlišování předpon od předložek
- vyjmenovaná slova - procvičování základních vyjmenovaných slov
- příbuzná slova se slovy vyjmenovanými - je to pro 4. r. nová látka, neboť toto učivo nepatří mezi výstupy z 1. období, zautomatizování tohoto učiva je třeba se věnovat ve 4. r. průběžně.
- slovní druhy - žáci rozlišují slovní druhy v základním tvaru, v určování slovních druhů je třeba pokračovat i nadále
- podstatná jména - rod, číslo, pád (seznámení ve 3. r. - důraz na užití správných tvarů podstatných jmen v řeči)
- podstatná jména - skloňování podstatných jmen všech rodů - vzory pro skloňování - nové učivo,
- učivo je zaměřeno na psaní i/ y v koncovkách podstatných jmen, naučit a zautomatizovat je třeba pravopis koncovek podstatných jmen rodu středního a ženského, v automatizaci podstatných jmen rodu mužského se pokračuje na začátku 5. ročníku
- slovesa - žáci spolehlivě poznají sloveso jako slovní druh, další učivo se ve 4. r. probírá jen na úrovni *seznámení žáků s novými pojmy* a hledání jejich reprezentace v připravených textech: tvar určitý a neurčitý, jednoduché a složené tvary sloves, zvratná slovesa, časování sloves
- stavba věty - věta jednoduchá a souvětí - s učivem se žáci setkali již v 1. období, prakticky skládali z vět jednoduchých, pomocí spojek, souvětí, ve 4.ročníku se učí rozlišovat souvětí od jednoduchých vět a určovat jejich počet v souvětí
- základní skladební dvojice - holý podmět a holý přísudek, je to *nové učivo,* které je třeba ve 4. r. dobře zvládnout, protože je základem k dalšímu důležitému učivu - shoda přísudku s podmětem - první seznámení, pravopis i/y v koncovkách příčestí minulého se bude učit a procvičovat v 5. ročníku
- seznámení se s přímou a nepřímou řečí v textech, vyhledávání a rozlišování

Literární výchova

- odlišení veršů a prózy, rozlišování uměleckého a naučného textu žáky
- recitace básní, přednes krátkého textu
- povídání o knihách a spisovatelích
- ilustrace, které nás zaujaly a proč
- oblíbení hrdinové dětských seriálů
- knihy, které mohu doporučit k přečtení a proč
- vyprávění o divadelním představení nebo filmu
- vyhledávání informací v dětských časopisech a encyklopediích
- seznamování se s literárními pojmy: pověst, povídka, autor, hlavní postavy, film, televizní inscenace
- próza, poezie, báseň, bajka

Ve 4. ročníku začínáme do výuky čtení pravidelně zařazovat krátké úseky k tichému čtení. Ty je třeba následně kontrolovat např. otázkami, úkoly, reprodukcí. Uvědomujeme si, že někteří žáci ve 4. ročníku teprve dokončují svůj čtenářský vývoj. Proto musí být ve vyučovacích hodinách čtení stále dostatek příležitostí k vlastnímu čtení a to i ke čtení hlasitému. Bylo by chybou

zaměnit vlastní čtení žáků s plněním přemíry úkolů. Výběr článků v čítance pro 4. ročník pomáhá nejen propojovat čtení s naukovými předměty, ale i rozvíjet požadované kompetence pro toto období.

Čtení z Čítanky 4 je vhodné doplnit i četbou z historické čítanky, která je pro žáky tohoto ročníku připravena pod názvem Čtení z nejstarších českých dějin 1. díl (Nová škola Brno). Tato četba je motivující i pro mimočítankovou četbu. Lze ji využít jako přípravný materiál před vlastivědným učivem nebo také na dokreslení a zpřesnění představ, které si žáci vytvořili o tomto období. Čítanku prolínají časové osy, jednoduché mapky, zábavné testy aj. Využít ji můžeme také ve výtvarné výchově. Je v ní mnoho kreseb Mikoláše Alše, které tento malíř věnoval vlasti. Dnes se s nimi žáci již běžně nesetkávají.

V jazykové výchově je třeba ve 4. r. dbát na procvičování slov odvozených od slov vyjmenovaných.

K uvědomění si pravopisu vyjmenovaných slov napomáhá vyhledávání a vypisování z Pravidel nebo vyhledávání vhodných článků a slov (např. z čítanky), ve kterých se v základu slova vyskytuje y/ý a také i/í po obojetných souhláskách, a jejich třídění do dvou skupin. Slovy příbuznými nezatěžujeme paměť žáků, ale učíme je tato slova logickým způsobem odvozovat od slov základních. Dbáme na smysluplné, krátké, časté, písemné procvičování vyjmenovaných slov.

Čtvrtý ročník je důležitým rozhraním mezi obdobím, kdy se vyučování pravopisu a mluvnici věnovalo jevům spíše rázu pamětného a obdobím, kdy se dostává do popředí mluvnický systém. Vyučování v tomto období klade větší nároky na myšlení žáků. Učivo mluvnické a pravopisné se jednak rozšiřuje a doplňuje, jednak se začíná s probíráním nových mluvnických jevů.

Novou látkou mluvnice ve 4. r. je skloňování podstatných jmen všech rodů podle vzorů a pádů. Cvičení v určování pádů je třeba věnovat dostatečnou pozornost, provádět je soustavně v různých obměnách a využívat při tom činnostních forem výuky. Skloňování podstatných jmen je užitečné procvičovat ve větách. Žáky vedeme k tomu, aby tvořili věty o přírodě, třídě, o své činnosti, o vycházce aj. Cvičíme nejen tvoření správných tvarů podstatných jmen, ale rozvíjíme i vyjadřování a myšlení. Pozornost věnujeme procvičování pravopisu i/y v koncovkách podstatných jmen.

Učební látka o podstatných jménech je důležitým učivem 4. ročníku, kterému je třeba věnovat dostatečnou pozornost při probírání i procvičování. Žáci při něm musí být neustále podněcováni k přemýšlení. Správné pochopení tohoto učiva žáky je předpokladem pro úspěšné zvládnutí českého jazyka v následujících ročnících.

5. ročník

Komunikační a slohová výchova

1) Čtení a práce s textem, komunikační dovednosti:

- pokračování výcviku ve čtení
- hbité, uvědomělé a výrazné čtení uměleckých a naučných textů
- tiché čtení se stručným sdělením nebo výtvarným vyjádřením obsahu
- tvorba otázek k přečtenému textu, odpovědi - žáci mezi sebou
- hlavní myšlenka literární ukázky nebo postavy, klíčová slova
- rozlišování podstatného od méně podstatného v textu

- postavy a jejich postoje - hodnocení
- sledování ilustrací přečtených ukázek z čítanky i knih
- příprava různých sdělení pro spolužáky z jiných tříd - zpráva, oznámení
- pozorné, soustředěné a aktivní naslouchání
- vyhledávání informací ve slovnících a různých publikacích
- příběhy ze života dětí - vypravování, přirovnání
- dodržování pravidel slušnosti při vzájemné komunikaci
- čtení naučných textů - mezipředmětové vztahy

2) Slohová výchova - ústní a písemný projev

- sledování dodržování hygienických návyků při psaní
- věnování pozornosti písmu - čitelnost a přehlednost písemného projevu
- opis a přepis textů - portfolia, čtenářský deník
- mimojazykové projevy při vyprávění - mimika, gesta
- skupinové i samostatné sestavování osnovy pro vyprávění a vytváření krátkého mluveného nebo písemného projevu podle této osnovy

Připravené náměty pro praktická slohová cvičení:

- vypravování, reprodukce textu (osnova, reprodukce), vypravování podle obrázků
- popis různých předmětů z žákova okolí
- popis známé osoby nebo pohádkové postavy a prostředí, ve kterém žije
- popis určitého, žákům známého pracovního postupu nebo děje
- dopis (osobní, úřední), adresa
- tiskopisy (poštovní poukázka, podací lístek, dotazník)
- inzerát (stručné vyjadřování)
- telefonický rozhovor, vzkaz na záznamníku na zvolené i dané téma

Jazyková výchova

- opakování a prohlubování učiva ze 4. ročníku
- slovo a jeho stavba (kořen, část předponová a příponová, koncovka), slova příbuzná
- souhláskové skupiny na styku předpony nebo přípony a kořene, zdvojené souhlásky
- předpony s-, z-, vz-, předložky s, z
- skupiny bě / bje, vě / vje
- dělení slov
- pravopis i, í / y, ý po obojetných souhláskách - automatizace učiva
- slovní druhy - rozlišování
- podstatná jména - opakování a automatizace skloňování podstatných jmen s důrazem na procvičování pravopisu koncovek podstatných jmen rodu mužského
- přídavná jména - koncovky přídavných jmen tvrdých a měkkých, poznávání přídavných jmen přivlastňovacích
- slovesa - čas přítomný, minulý a budoucí
- shoda přísudku s podmětem (opakování základních větných členů)
- užití rozkazovacího a podmiňovacího způsobu ve větách
- zájmena - určování, seznámení žáků se skloňováním osobních zájmen, procvičování jejich správného užívání v mluveném projevu, rozlišování zájmen podle druhů

- číslovky určité a neurčité, vyhledávání číslovek v textu, rozlišování čtení číslovek základních a řadových (3 děti, 3. dítě), rozlišování číslovek podle druhů
- skladba - podmět vyjádřený a nevyjádřený, rozvitý a několikanásobný
- spojování jednoduchých vět spojkami do souvětí

Literární výchova

- žáci rozlišují prózu a poezii, text umělecký a naučný, pojmy - spisovatel, básník
- postupné seznamování žáků s dalšími literárními pojmy - pohádka, bajka, povídka
- při čtení článků z čítanky - žáci poznávají jméno spisovatele, název knihy, ze které je ukázka, ilustrátora, rozhovor o dalších knihách určitého spisovatele, pokud jeho knihy žáci znají nebo je mají doma
- příležitostné výstavy knih zvolených spisovatelů, tématické výstavy knih např. příroda, historie aj.
- výrazný přednes vybraných básní i úryvků prózy zpaměti, pojmy - verš, rým
- stručná reprodukce přečteného textu, vyprávění na dané nebo zvolené téma
- příběhy z divadelních her a vhodných televizních inscenací, pojmy - herec, režisér
- pokusy žáků o vytvoření vlastního literárního textu (báseň, povídka)
- stručně o některých spisovatelích (podle čítanky)

Rozšiřující učivo:

- pravopis mě / mně - skloňování osobních zájmen
- shoda přísudku s několikanásobným podmětem
- podrobnější učivo o zájmenech a číslovkách jen ve formě seznámení a diferencovaně pro žáky, kteří jsou přijati ke studiu na víceletém gymnáziu

V 5. ročníku dáváme prostor k individuálnímu procvičování čtení podle úrovně jednotlivých žáků. U dobrých čtenářů výuku čtení směřujeme k tomu, aby této dovednosti začali postupně využívat ke čtení naučných textů s porozuměním a připravovali se tím na samostatné učení. Mimočítankovou četbu si určuje učitel podle úrovně třídy a zájmu žáků, se zřetelem k textům v čítance pro 5. ročník i v čítankách pro ročníky předcházející.

V připravených čítankách se žáci opakovaně setkávali s ukázkami prací některých autorů, blíže tak poznávali jejich dílo a byli tak motivováni k přečtení některé z dalších knih těchto autorů.

V čítankách pro 4. a 5. ročník jsou zařazeny i malé medailónky autorů: Boženy Němcové, Josefa Lady, Karla Jaromíra Erbena, Mikoláše Alše, Jaroslava Seiferta, Karla Čapka, Jana Nerudy, Jaroslava Foglara, Jaroslava Haška, Jiřího Voskovce a Jana Wericha, Adolfa Borna, Marka Twaina, Astrid Lindgrenové.

Vzhledem k tomu, že 5. ročníkem končí 2. období základního vzdělávání žáků, je třeba mít na zřeteli, že žáci v tomto věku potřebují umět jak dobře číst tak mít zautomatizované některé pravopisné jevy. Bezesporu sem patří nejen mluvnické učivo prvního období, ale také pravopis vyjmenovaných slov, pravopis *i, í / y, ý* v koncovkách podstatných jmen a shody přísudku s holým podmětem.

Slovní druhy se učí žáci určovat od 2. ročníku. Není smyslem tohoto učiva předkládat žákům obtížné úkoly. Pro postupné, snadné a dobré zvládnutí slovních druhů je pro žáky připraven pracovní sešit Slovní druhy. Žáci s ním začínají pracovat již ve 3. ročníku. Výborně se dá použít i ve 4. a 5. ročníku.

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková výchova
Vyučovací předmět: Český jazyk a literatura
Ročník: 4.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
JAZYKOVÁ VÝCHOVA · Porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a vícevýznamová. · Rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku. · Určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu. · Rozlišuje slova spisovná a nespisovná. · Vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty. · Odlišuje větu jednoduchou a souvětí,vhodně změní větu jednoduchou v souvětí. · Užívá vhodných spojovacích výrazů,podle potřeby projevu je obměňuje · Píše správně i, í, y, ý ve slovech po obojetných souhláskách · Zvládá základní příklady syntaktického pravopisu	Stavba slova – kořen, předpona, přípona,vyhledávání, zdůvodňování, slova příbuzná, psaní předpon a předložek. Mluvnické kategorie podstatných jmen – vzory. Mluvnické kategorie u sloves – způsob, infinitiv, určitý tvar sloves. Zájmena – osobní, přivlastňovací. Seznámení s ostatními slovními druhy. Práce s pravidla českého pravopisu. Texty v dialektech. Základní skladební dvojice – podmět a přísudek. Rozpozná přímou řeč. Orientační seznámení s přímou řečí. Věta jednoduchá a souvětí. Tvorba souvětí. Spojovací výrazy a jejich užití v textu. Vyjmenovaná slova, zvláštnosti v pravopisu. Shoda podmětu s přísudkem.Čárka ve větě.	AJ: Zájmena osobní a přivlastňovací.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA · Čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas. · Rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává. · Posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení. · Reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta. · Vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku. · Rozpozná manipulativní komunikaci v reklamě. · Volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru. · Rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace. · Píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry. · Sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projevu dodržením časové posloupnosti.	Praktické čtení – pozorné, plynulé, uvědomělé. Práce s informacemi – třídění a porovnávání informací. Vystižení jádra sdělení, práce s textem, členění textu. Vlastní tvorba textu. Technika mluveného projevu, dějové následnosti. Forma společenského styku – formální a neformální dialog. Komunikační pravidla, posuzování a třídění informací. Technika mluveného projevu, intonace, frázování, barva hlasu, prezentace názorů. Práce s pravidly českého pravopisu. Užití pravidel v mluveném i psaném projevu. Forma společenského styku – žádosti, přihlášky. Vytváření osnovy. Dodržování časové posloupnosti. Obsahová a formální stránka textu.	VL: Naše vlast. PŘ: Rozmanitost přírody. ČJ: Televizní vysílání, divadelní představení. ICT: Práce i informacemi. VV: Ilustrace, výtvarné vyjádření reality. HV: Písně regionů.	OSV: Komunikace. Poznávání lidí. MEV: Interpretace vztahů mediálních sdělení a reality. MEV: Stavba mediálního sdělení. Fungování a vliv medií ve společnosti.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
LITERÁRNÍ VÝCHOVA · Vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je. · Volně reprodukuje text podle svých schopností,tvoří vlastní literární text na dané téma. · Rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů. · Při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy.	Správné a plynulé čtení, technika čtení, uvědomělé čtení, dětský hrdina v knihách, v divadle a filmu, vedení záznamů o přečtených knihách. Prezentace knih. Reprodukce textu, vlastní tvorba, dramatizace, ilustrace. Odlišení příběhů a pohádek. Základní druhy a žánry dětské literatury. Práce se slovníky a encyklopediemi. Termíny: próza, poezie, báje, pověst, povídka, pohádka, divadelní představení.	VL: Naše vlast. PŘ: Rozmanitost přírody. ČJ: Televizní a filmové představení, knihovnické lekce. ICT: Práce s informacemi	EV: Vztah člověka k prostředí. Lidské aktivity a problémy životního prostředí.

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková výchova
Vyučovací předmět: Český jazyk a literatura
Ročník: 5.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
JAZYKOVÁ VÝCHOVA			
· Porovnává významy slov, slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová.	Slova jednovýznamová a mnohovýznamová, antonyma, homonyma, synonyma.		OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.
· Rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku.	Stavba slova – kořen, předpona, přípona, koncovka, slova příbuzná, předpony s-, z-, vz- předložky s, z.		
· Určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu. Užívá správných gramatických tvarů přídavných jmen.	Slovní druhy ohebné i neohebné. Podstatná jména – mluvnické kategorie. Přídavná jména –druhy, skloňování. Zájmena – druhy, skloňování. Číslovky – druhy. Slovesa – mluvnické kategorie, zvratná slovesa, jednoduchý a složený slovesný tvar.	AJ: Číslovky, příslovce.	
· Rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary.	Spisovný a nespisovný jazyk. Práce s pravidly českého pravopisu.		
· Vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty.	Základní skladební dvojice. Druhy podmětu a přísudku. Věta jednoduchá a souvětí.		
· Odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí.			
· Užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje	Spojky a spojovací výrazy – pravidla jejich užití.		
· Píše správně i, í, y, ý ve slovech po obojetných souhláskách	Vyjmenovaná slova, příbuzná slova.		
· Zvládá zákl. příklady syntaktického pravopisu	Shoda přísudku s podmětem. Čárka ve větě.		

VÝSTUPY	**UČIVO**	**PŘESAHY**	**PRŮŘEZOVÁ TÉMATA**
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA			
· Čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas.	Uvědomělé, plynulé čtení, náročnějších textů, tiché a hlasité čtení, čtení s porozuměním, členění textu.	VL: Naše vlast. PŘ: Rozmanitost přírody.	OSV: Komunikace. Poznávání lidí. MEV: Interpretace vztahů mediálních sdělení a reality. EV: Vztah člověka k prostředí.
· Rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává.	Hledání informací – členění, třídění, zaznamenávání. Osnova mluveného a psaného projevu.		
· Posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení.	Orientace v textu, vyhledávání informací, práce s textem.		
· Reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta.	Členění textu, práce s textem, vlastní tvorba literárních textů na libovolné téma.		
· Vede správně dialog,telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku.	Forma společenského styku. Typy dialogů, pravidla dialogů.		
· Rozpozná manipulativní komunikaci v reklamě.	Komunikační pravidla, posuzování a třídění informací.		MEV: Stavba mediáního dělení. Fungování a vliv médií ve společnosti
· Volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru.	Technika mluveného projevu, prezentace vlastního názoru.		
· Rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace.	Práce s pravidly českého pravopisu, užití v mluveném i psaném projevu.		
· Píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry.	Forma společenského styku. Formální a neformální jednání – žádosti, přihlášky.	AJ: Fráze	
· Sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev dodržením časové posloupnosti.	Vytváření osnovy. Dodržování časové posloupnosti. Obsahová a formální stránka textu. Role vypravěče a posluchače		

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
LITERÁRNÍ VÝCHOVA · Vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je. · Volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma. · Rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů · Při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy.	Správné a plynulé čtení, technika čtení, uvědomělé čtení, dětský hrdina v knihách, v divadle a filmu, vedení záznamů o přečtených knihách. Prezentace knih. Reprodukce textu, vlastní tvorba, dramatizace, ilustrace. Odlišení příběhů a pohádek. Základní druhy a žánry dětské literatury. Práce se slovníky a encyklopediemi. Termíny: próza, poezie, báje, pověst, povídka, pohádka, divadelní představení	ČJ: Televizní vysílání a divadelní představení. Knihovnické lekce. ICT: Práce s informacemi	Evropané. Objevujeme Evropu a svět.

5.1.2 Vyučovací předmět: Anglický jazyk

Učební plán předmětu

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
-	-	3	3	3
-	-	povinný	povinný	povinný

Klíčové kompetence :

kompetence k učení:

žák

- vyhledává a třídí informace, vyhledává a pracuje s chybou, při tvořivé práci má radost z úspěchu

kompetence k řešení problémů:

žák

- hledá různá řešení problémů, využívá různé zdroje k řešení problémů, zodpovídá za svá rozhodnutí

kompetence komunikativní:

žák

- vyjadřuje výstižně své myšlenky, vyhledává a třídí informace, používá získané informace v praktickém životě, zapojuje se do diskuse

kompetence sociální a personální:

žák

- spolupracuje v týmu, ve skupině, respektuje schopnosti členů skupiny, vzájemně pomáhá

kompetence občanské:

žák

- respektuje kulturní a historické tradice jazyka

kompetence pracovní:

žák

- dodržuje stanovená pravidla, využívá získané znalosti v praktickém životě

Průřezová témata:

OSV

- rozvoj schopností poznávání, řešení problémů a rozhodovací dovednosti, komunikace, poznávání lidí, kooperace a kompetice

VDO

- občan, občanská společnost a stát

VMEGS

- Evropa a svět nás zajímá, jsme Evropané

MUV

- Multikulturalita, lidské vztahy

Výchovně vzdělávací cíle:

- motivovat žáky k zájmu o anglický jazyk, učit se vnímat a napodobovat melodii a rytmus anglického jazyka
- poznávat a prakticky používat základní pravidla výslovnosti
- činnostní formou naučit žáky základní slovní zásobu z jim blízkých oblastí (činnosti s obrázky nebo předměty)
- činnostní formou výuky naučit žáky jednoduchá základní pravidla gramatiky a základní zdvořilostní fráze
- základní fráze a obraty procvičovat s pomocí CD a manuálních činností zahrnutých v pracovním sešitě
- s pomocí obrázků nebo předmětů vytvářet a obměňovat první krátké rozhovory
- rozumět jednoduchým pokynům v anglickém jazyce a reagovat na ně
- vést žáky k získání schopnosti číst s porozuměním přiměřené jednoduché texty v anglickém jazyce
- získávat první poznatky o zemích, kde se mluví anglicky
- postupně začít chápat význam znalosti angličtiny pro život
- aktivní účastí žáka na výuce anglického jazyka ho vést ke schopnosti jednoduše komunikovat s využitím prvních poznaných slov a frází

Při činnostním vyučování anglickému jazyku ve 3. ročníku vyučujeme:

- komunikační dovednosti (schopnost domluvit se v angličtině)
- slovní zásobu, čtení a porozumění řeči psané; porozumění řeči mluvené,
- mluvnici a pravopis;
- dramatickou výchovu
- základní poznatky o anglicky mluvících zemích

Charakteristika výuky 1. období

Výuka anglického jazyka v 1. období tvoří úvod do cizojazyčného vzdělávání žáků. Proto je v tomto období nejdůležitější probuzení zájmu o výuku angličtiny a vytváření pozitivního vztahu k učení cizímu jazyku. Abychom toho dosáhli, musí být vyučovací hodiny angličtiny v průběhu celého roku prostoupeny zajímavostmi a pro žáky poutavými činnostmi, hrami a písničkami. Při výuce je třeba pracovat s vhodnými učebnicemi a pomůckami zpracovanými přiměřeně k věku dítěte.

V tomto období se snažíme, aby žák porozuměl vyslechnutému sdělení, uměl ho opakovat, aby uměl použít naučená slova v jednoduchém spojení, aby dovedl základní slova a jednoduché věty přečíst a slova i zapsat, popřípadě k nim nakreslit obrázek.

Výuka jazyka vychází z jeho praktického použití. Výklad pravidel gramatiky je omezen na nezbytně nutné minimum potřebné k tvorbě jednoduchých vět. Slovní zásoba je volena především z okruhu zájmů dětí tohoto věku. Slova jsou vázána do vzájemných souvislostí. Upevňování, procvičování a využití slovní zásoby v jednoduchých větách spojujeme vždy s činnostmi s konkrétním předmětem, obrázkem – s tzv. názorem, a to v každé hodině. To je základem k tomu, aby se anglickému jazyku učil každý žák s chutí a věřil, že bude mít úspěch.

Využíváme zvukových nahrávek, anglických říkanek a písniček, z nichž některé se žáci učí zpaměti.

Obsah učiva:

- odlišné hlásky – jejich fonetický přepis pro čtení výslovnosti v učebnici (ve slovníku), například ve slovech: bl**a**ck, wh**i**te, **a** dog, **th**e dog, **th**r**ee**
- odlišná výslovnost hlásek, které známe z češtiny, například ve slovech: **r**ed, a pi**g**, a **k**itten, a **t**eddy, I ha**ve**, i**s**
- odlišný pravopis – náhled do problematiky, která bude uceleně vyučována v dalších ročnících, ve 3. ročníku pouze:
- němé e: have
- odlišné psaní hlásek: grey, fish, a chicken
- dvojí čtení: zavřená (otevřená) slabika: a cat / a cake atd.
- ustálený pravopis: green, leaf, yellow, a kitten, a teddy
- slova souzvučná (homonyma): two / too ...
- člen jako součást podstatného jména:
- počitatelná a nepočitatelná podstatná jména
- nácvik použití členu na skutečnosti prožívané žákem spolu s učitelem ve třídě
- podstatná jména – množné číslo pravidelných podst. jmen: the toys, the cats
- osobní zájmena,kvůli obtížnosti vyučujeme pořadí:
  1. osoba: I, we
  2. osoba: you
  3. osoba: it, they, he (Mr. Black), she (Ms Black);
- některá zájmena přivlastňovací: my, your
- spojení přídavného + podstatného jména: a little dog, a big house
- spojení zájmena přivlastnovacího + podstatného jména: my teddy, my doll
- spojení číslovky základní + podstatného jména: one cat, two cats
- základní slovesa – přítomný čas prostý
- časování základních probíraných sloves: I work, you work...
- časování nepravidelného slovesa „to be“ (kladné i záporné věty, tvoření otázky: I am, You are not. Is he?
- časování nepravidelného slovesa „to have“ – kladné věty
- ustálená spojení s modálním slovesem „can“ – kladné věty a otázky: I can write (umím). Can I have... ? (mohu)
- ustálené slovní spojení se slovesem „like“: I like cats.
- základní slovesa – přítomný čas průběhový (jen kladné věty)
- základní předložky: in, on, under
- věty oznamovací – větné vzory: I have a cat. This is a cat. It is on the table. There is a book. I work. I work at a shop. I like my job. I am working now..I can write. (umím) Can I have a cake? (mohu)...

- věty rozkazovací – pokyny: Give me a pen! Help me! Write! Draw! Open your book! Shut your book! Sit down! Stand up! Come in!...
- věty tázací – obrácený slovosled: She is. – Is she?

V 1. pololetí poskytneme dětem nezbytný úvod do jazyka:

- seznamujeme je s anglickými hláskami na základě názvů barev, hraček a čísel
- nacvičujeme správnou výslovnost a čtení celých vět na krátkých příbězích
- učíme děti mluvit ve vzorových větách, jejichž smysl je dán dramatizací, činností s předměty nebo s obrázky
- naučíme děti rozumět jednoduchým větám a pokynům ve třídě
- radost z uměleckého prožitku s použitím anglického jazyka poskytneme nácvikem velmi jednoduchých básniček a říkadel (žáci je mohou obměňovat s využitím osvojené slovní zásoby)

Ve 2. pololetí se výuka zaměří na „technické“ vědomosti nutné pro správné použití základů jazyka:

- postupně nacvičujeme čtení fonetického přepisu angličtiny
- postupně probíráme a opakujeme tvary jednotného a množného čísla podstatných jmen, zájmena osobní – podměty, shodu podmětu s přísudkem, závazný slovosled anglické věty

Výuka gramatiky probíhá současně s vytvářením jednoduchých vět, kde se potřebné výrazy a spoje procvičují. Žáci se naučí větám rozumět, číst je a opakovat. Protože jim rozumějí a znají některá slovíčka, mohou je obměňovat. Ptají se jeden druhého, odpovídají na spolužákovy otázky. tímto způsobem probíhá výuka gramatiky s pomocí činností v průběhu celého roku

Praktické dovednosti:

- žák pozdraví při setkání a loučení
- požádá o něco a poděkuje, umí specifikovat určitý počet
- jednoduše objedná nejběžnější jídlo a pití v restauraci
- naváže konverzaci s novým kamarádem – cizincem, představí se a zeptá se na jméno, zeptá se na věk a řekne svůj, řekne, co má a co nemá rád
- čte s porozuměním jednoduchý text
- rozumí jednoduchému pokynu a dovede ho splnit
- získá jazykovou zběhlost pro schopnost obměny jednoduché informace
- slovní zásoba se pohybuje v rozsahu 70 slov, z nichž 20% tvoří základní kameny anglické gramatiky
- zpaměti reprodukuje několik básniček, říkanek a písniček v angličtině

Děti získají skutečný základ pro další studium anglického jazyka v těchto oblastech:

- Oblast **fonetiky**: rozlišují anglické hlásky od českých a umí je vyslovit.
- Oblast **slovní zásoby**: barvy, čísla, běžné hračky a zvířata, osoby, příbuzenské vztahy, jídlo, pojmy: ten, nějaký, malý, velký, starý, ano, ne, Mr., Ms.
- Oblast **mluvnice**: člen určitý a neurčitý, jednotné a množné číslo podstatných jmen, užívání sloves v přítomném čase prostém, slovesa mít, mít rád, být.

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková výchova
Vyučovací předmět: Anglický jazyk
Ročník: 3.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
RECEPTIVNÍ, PRODUKTIVNÍ A INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI · Vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby. · Rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje. · Rozlišuje grafickou a mluvenou podobu slova. · Pochopí obsah a smysl jednoduché, pomalé a pečlivě vyslovované konverzace dvou osob s dostatkem času pro porozumění. · Používá abecední slovník učebnice. · Uvědomuje si odlišnosti v národních kulturách.	Základní fonetické značky. Slovní zásoba z okruhů: barvy, školní potřeby, čísla, zvířata, rodina, tělo, oblečení, nálady a pocity. Základní seznamovací fráze, pozdravy, představování, reakce na pokyny, jednoduché otázky a odpovědi, vyjádření souhlasu a nesouhlasu. Básničky, říkadla a písně. Četba krátkých textů. Základní pravidla výslovnosti – přízvuk, vázání, rytmus, melodie. Poslech jednoduchých dialogů. Napodobování výslovnosti. Člen – součást podst. jména. Otázka, zápor, rozkaz. Osobní zájmena. Sloveso TO BE. Sloveso TO HAVE. Čísla 0 – 10. Abeceda. Hláskování – jména. Tematická slovní zásoba. Obrázkové slovníky. Karty slovní zásoby. Svatý Valentýn, Velikonoce, Den matek, Halloween, Den díkůvzdání. Vánoce, reálie UK a USA.	PRV: Místo, kde žijeme. ČJ: Komunikační a slohová vých. HV: Písně. TV:Hudeb. pohyb. hry. ČJ: Literatura ČJ: Mluvnické kategorie. MA: Čísla PRV: Lidé kolem nás. Lidé a čas. VV: Karty, ilustrace. PČ: Práce s drobným materiálem. ČJ: Tradice, zvyky.	OSV: Rozvoj schopností poznávání. OSV: Poznávání lidí, komunikace. Kooperace a kompetice. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. MUV: Multikulturalita. Lidské vztahy

Anglický jazyk ve 2. vzdělávacím období

Výchovně vzdělávací cíle:

- upevnit vědomosti získané ve 3. ročníku, což jsou základy anglického jazyka.
- rozvinout tyto vědomosti a využít je pro požadavky Společného evropského referenčního rámce, jazyková úroveň A1.
- činnostní výukou naučit žáky potřebnou slovní zásobu i mluvnické dovednosti pro dosažení jazykové úrovně A1 dle evropského standardu.
- motivovat žáky k zájmu o anglický jazyk poslechem audio CD, na kterém mluví děti stejného věku, stejně jako poslechem písní připraveným speciálně na tomto audio CD pro 4. ročník.
- základní idiomy a konverzační dovednosti procvičovat s pomocí audio CD, které je součástí pracovního sešitu, a manuálních činností, pro které má učitel k dispozici didaktické hry.
- nacvičovat porozumění jednoduchým otázkám v anglickém jazyce a reakci na ně.
- vést žáka ke schopnosti představit se ústně i písemně v anglickém jazyce a jednoduše vysvětlit kdo je, kde žije, co má rád, v jaké žije rodině.
- aktivní účastí v nácviku mluvení, porozumění, čtení a psaní vytvořit u žáků sebevědomí, že se dokáží uplatnit i v cizině.

Žák získá základní schopnost domluvit se v anglickém jazyce dle požadavků společných pro všechny země Evropské Unie na jazykové úrovni A1.

Dále:

- čte s pomocí slovníku jednoduchý text,
- umí vyhledat informace v jednoduchém textu,
- napíše jednoduchý dopis nebo pozdrav, vyplní formulář v angličtině.

Žák je připraven pro pokračování ve výuce anglického jazyka pro úroveň A2 a případně pro studium dalšího cizího jazyka.

Při činnostním vyučování anglickému jazyku ve 2. období:

Vyučujeme komunikační dovednosti na základním stupni evropského standardu pro úroveň A1. Pro tuto úroveň se zaměřujeme především na nácvik rozhovorů.

Dbáme na čtení jednoduchých textů s porozuměním. Žáky vedeme k tomu, aby postupně dokázali o textu hovořit, tvořit jednoduché otázky podle textu, odpovídat si navzájem, jednoduše text reprodukovat. Pokud je to možné, věty z textu obměňovat, využívat osvojenou slovní zásobu.

Do každé vyučovací hodiny zařazujeme činnosti s připravenými pomůckami. Pomocí didaktických her procvičujeme se žáky nejen slovní zásobu, ale i mluvnici, která začíná být od 4. třídy pro většinu žáků náročná (tvorba otázky a záporu v angličtině, složené časy sloves, zájmena).

V oblasti psaní se soustředíme na dovednosti požadované evropským standardem: napsat jednoduchý pozdrav, přání k svátkům, vyplnit jednoduchý formulář, napsat o sobě krátký dopis.

b) Charakteristika výuky:

Výuka anglického jazyka ve 2. období má činnostní charakter. Dovede žáky ke schopnosti komunikovat v angličtině na úrovni A1, která je základní, dle Společného evropského referenčního rámce. Tento Společný evropský referenční rámec byl vytvořen pro všechny členy Evropské unie s cílem zaručit, aby nastupující generace měla společný jazyk a mohla se tak lépe uplatnit na trhu práce, kde budou stále více a více převládat nadnárodní zaměstnavatelé.

Chceme-li dosáhnout toho, aby žáci v průběhu 2. vzdělávacího období získali dobrý základ pro další výuku anglického jazyka, je třeba pro výuku A.j. používat vhodné učební materiály, které z těchto požadavků vycházejí a řídí se schopnostmi žáků této věkové kategorie. Učebnice, pracovní sešity a pomůcky připravené v nakladatelství Angličtina expres umožňují žákům tyto požadavky snadno zvládnout pomocí přiměřeného množství učiva, prostřednictvím písniček, zajímavých didaktických her, příběhů vhodných k dramatizaci. Zařazeny jsou také odkazy na webové stránky, které vtáhnou dítě do cizojazyčné reality a motivují ho k práci s cizím jazykem. Zpracování učebních materiálů a jejich názornost vede učitele i žáka k činnostnímu učení. Pracovní sešit je připraven pro opakované procvičování učiva a jeho porozumění. Vede také k přípravě projektů, které mohou žáci příležitostně vystavit ve třídě i uchovat pro budoucí odkazy na své znalosti, pro Evropské jazykové portfolio.

V učivu postupujeme od znalostí získaných v 1. období k dospělejším tématům. Opakované procvičování látky mohou vést žáci, kteří probíranou látku rychle zvládnou např. žáci jazykově nadaní. Jazykovým nadáním rozumíme schopnost zapamatovat si nové cizí slovo ve všech jeho podobách: zvukové, písemné, ve spojení s jinými slovy ve větách, a schopnost okamžitě rozlišit jeho mluvenou podobu. Toto „nadání“ je přímo úměrné procvičování pomocí audio CD a činností.

Obsah učiva anglického jazyka ve 2. vzdělávací období

- Opakování základních dovedností ze 3. ročníku: princip kombinace – barvy, člen, podstatná jména a jejich množné číslo, číslovky 1 – 20 a rozlišení jednotného a množného čísla pomocí číslovek, tvar slovesa ve vazbě There is … There are …

- Seznámení s principem sebehodnocení pro požadavky Společného evropského referenčního rámce, seznámení s obsahem jeho programu výuky pro 4. třídu.

- Z hlediska mluvnického musíme vyučovat:
  Nácvik mluvení a psaní se zkrácenými a spisovnými tvary slovesa být v idiomech typu: What's your name?

- Soustavný nácvik nahrazování podmětu zájmeny: he, she, it, they.
- Spojení těchto zájmen podmětů se zájmeny his, her, its, their v idiomech typu: I have a brother, his name is Bill.

- Procvičení zájmen 1. a 2. osoby: I – my, we – our, you – your.

- Podměty a tvary slovesa v čase prostém: koncovka –s.
  I live with my mom. Dad lives in a village. We have a flat, he has a house.

- Přivlastňování: This is Ann's desk.

- Otázka Do you …? Does Michael …? Does he … ?
- Zápor I don't …. Michael doesn't … He doesn't …

- Podstatná jména látková, nepočitatelná, pro jídlo a nápoje: cheese, ice cream, tea

- Přítomný čas průběhový: I am reading

- Z hlediska slovní zásoby je potřeba zajímavými činnostmi uvést děti do anglických názvů:

  Členů rodiny (sister, brother, mother, father *a synonyma,* parents, a family)

  Lidí kolem nás (a friend, a teacher, child / children, boys, girls, classmates, baby)

  Zvířátek-mazlíčků (a pet, a cat, a dog, a mouse, a horse, a hamster atd. dle zájmu ve třídě)

  Prostředí ve kterém jsme (the Czech Republic, Prague, a city, a town, a village, the country, A house, a flat, a block of flats, a garden, a park, a street, a farm, an island, forest, a swimming pool, school, home, a classroom)

  Nejběžnějších věcí kolem nás (a car, a tree, a door, a window, a desk,, a chair, a plane, a computer, a flower, a doll, a teddy, a toy, a book, a bag)

  Nejběžnějších přídavných jmen (colours, big – large, small – little, hungry, thirsty, cold)

  Nejběžnějšího jídla (eat, a snack, a sandwich, a candy bar, an egg, cookies, cheese, ham, salami, meat, fish, chicken, ice cream, chocolate, an apple, a pear, a strawberry, a cake, mushrooms, drink, a bottle, tea, water, milk, ice, coke – dle zájmu žáků!)

  Základních časových pojmů (seasons: spring, summer, autumn, winter, the sun, snow, Christmas, Monday, Tuesday …… today, the break

- Slovesa označujících činnosti probírané v tomto ročníku: be, have, like, live, eat, drink, play, swim, go to school, read, sit, stand, sing, dance

- Jednoduché pokyny: put, go, come, open, close a s nimi spjaté předložky

- Základní orientace v prostoru: left, right, middle a s nimi spojené předložky

- Jednoduché obraty pro přání a dopisy: Merry Christmas and a happy new year. Happy birthday. Dear … ! Greetings!

- Pozdravy a poděkování.

- Otázky rozvíjející základy ze 3. ročníku: What …? What colour …? Where ….?

5. ročník

- Opakování základních dovedností ze 3. a 4.r. v tématech: On my desk, In my bag, In my classroom.

- Seznámení s požadavky Společného evropského referenčního rámce pro kompletní dosažení jazykové úrovně A1 a jeho program výuky pro 5. třídu.

- Z hlediska mluvnického opakujeme a upevňujeme zejména tyto dovednosti ze 4. třídy:

  Podstatná jména, jednotné a množné číslo (i nepravidelná)

  Použití členu, číslovek a zájmen ve spojení s podstatnými jmény

  Zájmena-podměty a zájmena přivlastňovací.

  Slovesa v přítomném čase prostém: otázky, odpovědi včetně záporu.

  Přítomný čas průběhový – další slovesa pro činnosti spojené s každodenním životem. Procvičení otázek a odpovědí, včetně záporu.

Nová látka v 5. ročníku:

- Sloveso have v idiomech: have got, have lunch

- Základní modální slovesa: Can you …? I must …

- Předložky pro určení místa a času.

Z hlediska slovní zásoby učíme děti podnětnými činnostmi:

- Další pojmy pro určení času, použití čísel k vyjádření hodin (ten o'clock, half past one, twenty to one).
- Denní program (go to school, go home, have lunch, do homework, watch TV, go to bed)
- Školní rozvrh (anglické názvy školních předmětů spojených s označením dnů a částí dne)
- Názvy hlavních evropských zemí (England, Great Britain, France, Germany, Sweden, Italy, Spain)
- Názvy oblečení (a shoe, jeans, a sweater – dle zájmu žáků)
- Názvy pokrmů (food, potatoes, lettuce – dle zájmu žáků)
- Obraty spojené s nákupy (How many? How much? What is the price? – dle zájmu žáků)
- Popis vzhledu (hair, eyes, tall, size, long, short, pretty, nice, young, the same)
- Orientace v prostoru a pojmy spojené s cestováním (a hotel, the seaside, the beach, an airport, a bus, a taxi, a stop, a station, a ticket – dle zájmu žáků)
- Pobyt na škole v přírodě, na výletě (my room – nábytek a vybavení, zoo - dle zájmu žáků)

Praktické dovednosti:

Pro rozhovor v angličtině:

1/1 Pozdravit dospělého i kamaráda v různou denní dobu a rozloučit se.
1/2 Zeptat se, jak se někomu daří, a na tuto otázku odpovědět.
1/3 Požádat o něco a poděkovat za to.
1/4 Představit sebe, členy své rodiny a svého kamaráda nebo kamarádku.
1/5 Zeptat se, jak se nový kamarád jmenuje a kde bydlí. Na podobné otázky odpovědět.
1/6 Domluvit se v obchodě s tím, že si pomáháme ukazováním.
1/7 Jednoduše si povídat o své rodině a o tom, co máme rádi.
1/8 Připravit si s kamarádem krátký rozhovor nebo scénku.
1/9 Používat čísla a říct, kolik je hodin.
1/10 Požádat o zboží v obchodě.
1/11 Ptát se na to, kde lidé žijí, koho znají a co mají.
1/12 Mluvit jednoduchými větami o svém domově, rodině, kamarádech.

Při poslechu angličtiny:

2/1 Rozumět jednoduchým pokynům při vyučování.
2/2 Rozumět číslům.
2/3 Rozumět nahrávkám na CD k učebnici, na kterém mluví děti stejného věku.

2/4 Rozumět názvům nejdůležitějších věcí kolem nás.
2/5 Rozumět jednoduchým otázkám.
2/6 Rozumět jednoduchým větám o sobě a své rodině.

Čtení:
3/1 Číst nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty.
3/2 V jednoduchém vyprávění poznat známá slova a věty.
3/3 Pochopit, o čem je jednoduchý příběh s obrázky.
3/4 Pochopit, o čem jsou krátké články.
3/5 Najít základní informace, například kde a v kolik hodin.
3/6 Rozumět krátkým zprávám na pohlednicích, SMS.

Psaní:
4/1 Vyplnit ve formuláři jméno, bydliště a věk.
4/2 Napsat jednoduché blahopřání k narozeninám, k Vánocům, pozdrav.
4/3 Napsat jednoduchými větami, kde bydlím a kdo jsem.

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková výchova
Vyučovací předmět: Anglický jazyk
Ročník: 4.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
RECEPTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI · Rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům.	Prohlubování frází, nové pokyny a reakce na ně. Básně, písně.	ČJ: Formy spol. styku. Literatura. HV: Písně.	OSV: Komunikace. Poznávaní lidí. Kooperace a kompetice.
· Rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály) a využívá je při své práci.	Odlišnost českého a anglického slovosledu. Četba a poslech autentických textů. Volný překlad, napodobování výslovnosti.	TV: Hudebně Pohybové činnosti.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.
· Čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu	Slovní zásoba z okruhů: Rodina, věci, tělo, čísla 0 – 20, opozita, nálady.	PŘ: Rozmanitost přírody. Člověk a jeho zdraví. VL: Lidé kolem nás.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání.
· Vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku.	Práce s textem, jeho obměna. Odpovědi na otázky. Tvorba otázek. Srovnávání kultur ČR a anglicky mluvících zemí.		
· Používá dvojjazyčný slovník.	Obrázkové slovníky. Práce s internetem. Tematická slovní zásoba.	VV: Karty, plakáty, ilustrace. PČ: Práce s drobným materiálem	

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI · Sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení, vyplní své základní údaje do formulářů.	Abeceda a hláskování. Použití neurčitého členu. Pravidelné množné číslo. Přídavná jména. Osobní a přivlastňovací zájmena. Přivlastňovací pád. Ukazovací zájmena, THIS/THAT. Číslovky 0 – 20. Sloveso TO BE – časování, otázka, zápor, krátké odpovědi. Sloveso TO HAVE – časování, otázka, zápor, krátké odpovědi. Předložky. Existenční vazba THERE IS/THERE ARE. Otázka HOW MANY. Sloveso CAN – časování, otázka, zápor, krátké odpovědi. Vyjádření libosti I LIKE, otázka pomocí DO/DOES. Pořádek slov ve větě.	ČJ: Mluvnické kategorie. MA: Čísla	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Rozvoj schopnosti poznávání.
· Reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace. · Reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace.	Porozumění příběhu, pohádce, role v příběhu, dramatizace, hry. Práce s textem. Slova stejného a opačného významu. Porovnávání textu.	ČJ: Literatura	OSV: Komunikace. Kooperace a kompetice

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI · Aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem, poskytne požadovanou informaci. · Uvědomuje si odlišnosti v národních kulturách	Pravidla komunikace. Jednoduchá konverzační cvičení. Reakce na otázky. Svatý Valentýn, Velikonoce, Den matek, Halloween, Den díkůvzdání, Vánoce, reálie UK a USA.	ČJ: Formy spol. styku. HV: Písně. VV: Zachycení reality	VDO: Občan, občanská společnost a stát. VMEGV: Jsme Evropané. Evropa a svět nás zajímá. MUV: Multikulturalita. Lidské vztahy

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková výchova
Vyučovací předmět: Anglický jazyk
Ročník: 5.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
RECEPTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI · Rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům. · Rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály) a využívá je při své práci. · Čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu · Vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku. · Používá dvojjazyčný slovník.	Formy společenského styku, fráze, obraty. Prohlubování učiva. Básně, písně. Četba a poslech autentických textů. Využití časopisů. Texty z internetu. Volný překlad. Slovní zásoba z okruhu: režim dne, záliby, sporty, nakupování, dům, škola, dny, měsíce, roční období, hodiny, číslovky 1 – 100. Srovnávání kultur ČR a anglicky mluvících zemí. Práce s textem. Vyhledávání informací, třídění, zaznamenávaní, srovnávání. Práce s dvojjazyčnými slovníky. Abeceda – hláskování. Práce na internetu. Práce s autentickými materiály – pohádky.	ČJ: Formy společenského styku. Literatura. HV: Písně. TV: Hudebně pohyb.činnosti. PŘ: Rozmanitost přírody. Člověk a jeho zdraví. VL: Lidé kolem nás. Místo, kde žijeme.Lidé a čas. VV: Karty, plakáty. PČ: Práce s drobným matriálem.	OSV: Poznávání lidí. Komunikace. Kooperace a kompetice. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. OSV: Rozvoj schopnosti poznávání.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI · Sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení, vyplní své základní údaje do formulářů.	Počitatelná a nepočitatelná podstatná jména – nakupování. Nepravidelné množné číslo. Přítomný čas průběhový – tvoření, otázka, zápor, krátké odpovědi. Vyjádření blízké budoucnosti. Přítomný čas prostý – věty kladné, záporné, otázky, krátké odpovědi. Sloveso CAN, MUST. Frekvenční příslovce. Pořádek slov ve větě. Minulý čas TO BE/TO HAVE – časování.	ČJ: Mluvnické kategorie. MA: Čísla.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.
· Reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace. · Reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace.	Porozumění příběhům, pohádkám. Role v příběhu. Role vypravěče. Dramatizace. Hry. Práce s autentickým textem. Obměna textu. Porovnávání textů.	ČJ: Literatura.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. OSV: Komunikace. Kooperace a kompetice.
INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI · Aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem, poskytne požadovanou informaci. · Uvědomuje si odlišnosti v národních kulturách.	Pravidla komunikace. Konverzační oblasti. Formy společenského styku. Reakce na otázky. Sdělení informací. Svatý Valentýn, Velikonoce, Den matek, Halloween, Den díkůvzdání, Vánoce, reálie UK a USA.	ČJ: Formy společenského styku.	VDO: Občan, občanská společnost a stát. VMEGV: Jsme Evropané. Evropa a svět nás zajímá. MUV: Multikulturalita. Lidské vztahy.

5.2 Vzdělávací oblast: MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

5.2.1 Vyučovací předmět: Matematika

Učební plán předmětu

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
4 + 1	4 + 1	4 + 1	4 + 1	4 + 1
povinný	povinný	povinný	povinný	povinný

Klíčové kompetence :

kompetence k učení:

žák

- vybírá při učení vhodné způsoby a metody, dokáže vyhledávat a třídit informace a využívá je v procesu učení a v praktickém životě, výsledky porovnává, posuzuje a vyvozuje z nich závěry, dokáže organizovat a řídit vlastní učení, postupně si osvojuje termíny a znaky, orientuje se v zadání slovních a logických úloh, dokáže pracovat samostatně i v týmu, poznává smysl osvojených postupů a využívá je v běžném životě

kompetence k řešení problémů:

žák

- ověřuje správnost řešení problémů, chápe důležitost kontroly výsledků, nalézá i vlastní řešení problémů, vybírá různé varianty, získává potřebné informace k dosažení cíle

kompetence komunikativní:

žák

- vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, účelně komunikuje a spolupracuje při společné práci k dosažení společného cíle

kompetence sociální a personální:

žák

- dokáže pracovat ve skupině, respektuje stanovená pravidla, zažívá pocit sebeuspokojení a sebeúcty pro samostatném řešení nejnáročnějších úkolů, respektuje schopnosti členů v týmu

kompetence pracovní:

žák

- bezpečně používá rýsovací a další potřeby, dodržuje pravidla hygieny a bezpečnosti práce, vybírá z nabízených i vlastních postupů

Průřezová témata:

OSV

- rozvoj schopností poznávání, řešení problémů a rozhodovací dovednosti, komunikace, kooperace a kompetice, poznávání lidí, kreativita

VMEGS

- Evropa a svět nás zajímá

EV

- vztah člověka k prostředí, lidské aktivity a problémy životního prostředí

1. období

Výchovně vzdělávací cíle:

- osvojování základních matematických pojmů na základě aktivních činností každého žáka;
- důraz na porozumění základním pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům;
- rozvíjení zkušeností s matematickým modelováním pomocí činností, kterými se žáci učí poznávat a nalézat situace, které dokážou matematicky popsat;
- využívání zkušeností žáků z domova i ze života kolem nich;
- prostor pro aktivní projev žáka – vymýšlení úloh žáky, využití jejich zájmů, komunikace mezi žáky, efektivní využívání osvojených poznatků;
- grafické projevy žáka – od kresleného obrázkového názoru k náčrtům;
- postupné osvojování prvních matematických pojmů, početních výkonů, postupů, základů jazyka matematiky a způsobů jejich užití.

Charakteristika výuky:

Matematické vzdělávání v tomto období pomáhá žákům vnímat význam matematiky v životě. Žáci se učí vyjadřovat pomocí čísel. Matematika rozvíjí pozornost, vytrvalost, schopnost rozlišovat, objevovat, vytvářet různé situace. Žáci se učí svoji práci kontrolovat, srovnávat, učí se sebedůvěře, slovně i písemně vyjadřují výsledky svého pozorování. S vyjadřovacími schopnostmi se rozvíjí jejich schopnost uvažovat.

Vzdělávací oblast matematika je tvořena **čtyřmi tematickými okruhy**:

1. Číslo a proměnná:

V tomto tematickém okruhu si žáci postupně osvojují aritmetické operace (porovnávání, zaokrouhlování, sčítání, odčítání, násobení, dělení). Přitom se dbá na tři složky:

- dovednost (provádění početních operací);
- algoritmické porozumění (proč je práce prováděna předloženým postupem, důraz na činnostní provedení a pozorování žáků, hovor o pozorovaném);
- významové porozumění (umět operaci propojit na reálné situace – nejlépe za pomoci individuálních činností, matematizace reálných situací).

2. Závislosti a vztahy:

Žáci si v tomto tematickém okruhu na základě pozorování uvědomují změny a závislosti známých jevů. Porovnávají velikosti věcí a čísel. Pomocí svých činností postupně pochopí, že změnou může být zvětšení, zmenšení, růst, pokles. Na poznání a pochopení závislostí navazuje v dalších obdobích práce s tabulkami, diagramy a grafy.

3. Geometrie v rovině a v prostoru:

Žáci se v tomto tematickém okruhu učí objevovat, rozlišovat a určovat základní geometrické rovinné a prostorové útvary. Geometricky modelují reálné situace, hledají geometrické útvary ve svém okolí a pojmenovávají je. Učí se měřit délku, poznávají základní jednotku délky. Učí se základy grafického projevu v geometrii.

4. Slovní úlohy:

Jejich řešení je do značné míry nezávislé na znalostech a dovednostech školské matematiky. Při nich je třeba uplatňovat uvažování žáků, které později přechází v logické myšlení. Učí se řešit jednodušší úlohy z reálného světa, analyzovat reálné situace, pochopit problém, utřídit údaje, pomocí konkrétního názoru situaci modelovat, následně řešit a formulovat odpověď.
Matematika svým charakterem vyžaduje **činnostní pojetí.**

Do první třídy přicházejí děti s nestálou a rozptýlenou pozorností, mnozí neumějí naslouchat. Hodiny matematiky dávají prostor k tomu, aby se žáci učili pozorně naslouchat slovům učitele. Pojmy čísel první desítky a početní výkony s nimi prováděné se vyvozují zásadně pomocí žákovských pomůcek a to hlavně konkrétních věcí a dále pomocí zástupného názoru a obrázků. Vždy ve spojení s manipulací každého žáka s uvedenými pomůckami. Tyto činnosti pomáhají lehce podchytit pozornost žáků. To také napomáhá tomu, že lze brzy individuálně pracovat s celým žákovským kolektivem, docílit pozornosti všech žáků. Pomůcky v rukou žáků a činnosti s nimi umožňují učiteli okamžitou zpětnou vazbu a možnost reagovat na úroveň zvládnutí učiva žáky.

Velmi dobrým prostředkem k rozvoji pozornosti i k projevu míry pochopení probíraného matematického učiva jsou hovory žáků k činnostem, při kterých početně vyjadřují své zkušenosti. Rozvíjí se přitom schopnost žáka vyjadřovat své myšlenky, posiluje se sebedůvěra žáka v jeho schopnosti.

Výchova pozornosti a sebedůvěry je úzce spjata s výchovou smyslu pro zodpovědnost, nyní za vlastní práci ve škole a za její výsledky, později pak za práci prováděnou v zaměstnání. Smysl pro odpovědnost za vlastní práci je úspěšně vytvářen, je-li žák brzy veden k samokontrole. Tomu je v materiálech připravených pro činnostní výuku věnováno hodně prostoru.

Velký význam v matematice má *aktivita žáků*. Činnostní formy učení dávají dostatek možností k jejímu neustálému podněcování.

Činnostní učení matematice není založeno na výsledcích, které se objeví hned po jedné hodině činností zařazených do výuky náhodně, odděleně. Toto učení naopak vyžaduje aplikaci činností do celého souboru hodin. Uvědomujeme si, že ani jeden návyk se nemůže vytvořit jen v jedné hodině. Ani jeden matematický pojem nemůže být utvrzen během jedné vyučovací hodiny. Je nutné v řadě po sobě následujících vyučovacích hodin nechat daný pojem postupně objevit a přijmout všemi žáky, poznané učivo krátce v každé hodině procvičovat a nechat ho obohacovat novými žákovskými nápady a zjištěními. Každá vyučovací hodina, která je zařazena do určitého systému činností, svým dílem přispívá k vytvoření a upevnění vykládaného pojmu. Každá vyučovací hodina také individuálně přibližuje žákovi určité nové vědomosti. Proto musí každý žák dostat dostatečný prostor k pochopení učiva a k dovednosti o něm hovořit.

V systému vyučovacích hodin činnostního učení matematice vyplývá nové učivo z předcházejícího a zároveň je základem a oporou pro učivo následující. Za tohoto předpokladu se často stává, že žáci nové učivo objeví sami a často jim ani nepřipadá nové. K tomu učitel žákům dopomáhá určitým upozorněním, otázkou nebo doporučením, co pozorovat. Žákům je třeba dát dostatečný prostor na objev poznávaného jevu i na jeho zvládnutí a procvičení.

K osvojení si nového učiva a ke zkonkrétnění vytvářených pojmů vedeme žáky především prostřednictvím individuálních činností se zvolenými konkrétními pomůckami. Velkou mírou přitom napomáháme rozvoji správného uvažování žáků.

Řešení slovních úloh formou individuálních činností spolu se slovním vyjádřováním úloh a odpovědí žáky, můžeme hodnotit jako nejmocnější prostředek rozvoje chápavosti dětí. Při tomto učení dovedeme postupně všechny žáky k tomu, že se dovedou o učeném jevu vyjadřovat v matematice jasně, souvisle a přesvědčivě.

Při řešení slovních úloh je žák jejich tvůrcem, vynálezcem i řešitelem. Úsilí, které při tom žáci vynakládají, působí příznivě na jejich rozumový vývoj. Rozvíjena je přitom i samostatnost žáka a jeho tvořivost.

Podmínky pro dosažení dovednosti žáka správně řešit slovní úlohy jsou:

- provádění různých praktických činností, které znázorňují určitou úlohu
- pokus o samostatné vyhledávání cesty řešení žákem a o vyjádření odpovědí náležející k dané úloze
- samostatné vymýšlení a formulování úloh podobných úlohám právě řešeným
- vymýšlení úloh příbuzných (s blízkým praktickým obsahem) žáky a předkládání obdobných úloh k řešení učitelem
- řešení obtížnějších úloh až po dokonalém zvládnutí úloh jednoduchých

Při řešení slovních úloh se ukazuje, že někteří žáci teprve po řešení úloh ze života tak, jak ho znají, začínají chápat smysl, cíl a význam řešení slovních úloh.

Učebnice a pracovní sešity, které jsou připravené k činnostnímu učení matematice, předkládají mnoho slovních úloh ze života, čímž jsou také dětem blízké a jasné. Metodické postupy v nich zvolené nejsou jednotvárné, upoutávají žáky, budí jejich zájem, mobilizují jejich pozornost.

Dosažení dobrých výsledků v hodinách matematiky vyžaduje:

- naučit žáky pozorně vnímat, co říká a dělá učitel a co odpovídají spolužáci
- učit žáky soustředit se na své činnosti, hovořit o nich, reagovat na upozornění učitele, vnímat práci a vyjadřování spolužáků
- pravidelným zařazováním činností do výuky dosáhnout při nich zručnosti žáků
- používat činnostních metod k dosažení aktivity žáků a jejich spoluúčasti při učení
- individuální účast každého na řešení a pozorování předloženého problému
- poskytnout každému žákovi dostatečný prostor k tomu, aby měl možnost vniknout do podstaty problému, o kterém se hovoří ve vyučování – porozumět učební látce
- pestré změny forem práce v průběhu roku, rozmanitost používaných pomůcek a tím dosažení zajímavosti výuky
- každodenní činnosti žáků a každodenní zpětnou vazbu mezi učitelem a žáky, to pak pomáhá učiteli vnímat a rozvíjet osobnost každého z nich
- aby vyučování matematice mělo nejen vzdělávací, ale i výchovný charakter, neboť tam kde tomu tak není, nebývá ani dobrý prospěch
- do vyučování často zařazovat úlohy, v nichž se odráží život obklopující dítě, to co dítě vidí, v čem má přímou účast, to potom snadno zařazuje do svých početních úvah a myšlenek
- časté sestavování úloh ze života samotnými žáky, neboť tvorba úloh, otázek a odpovědí napomáhá dobrému zvládnutí učiva, obměny slovních úloh

- propojování výuky matematiky s ostatními předměty, zvláště s prvoukou

Při vyučování matematice v prvním období základního vzdělávání při probírání určitého učiva:

- seznámíme žáky s prvním pojetím daného problému a motivujeme je
- užitím názorných pomůcek a konkretizací vedeme žáky postupně k pochopení problému, který je dán novou učební látkou
- provádíme třídění a srovnávání naučených vědomostí s vědomostmi již osvojenými
- provádíme cvičení s praktickým užitím získaných vědomostí
- necháváme žáky samostatně vymýšlet slovní úlohy, které vycházejí z jejich zkušeností
- provádíme cvičení k zautomatizování určité početní operace
- necháváme žáky při praktických činnostech objevovat potřebu nového početního výkonu
- látku pro počítání zpaměti volíme tak, aby přispívala k dosažení dobrého zvládnutí probíraného učiva

V prvním období základního vzdělávání necháváme žáky pod vedením učitele matematické poznatky objevovat a formulovat je svými slovy. Učitel pak matematický pojem upřesní a správně ho formuluje.

Zdůrazňujeme potřebu častého zařazování počítání zpaměti, a to po celé první období základního vzdělávání. Při počítání s malými čísly by nikdy nemělo být počítání zpaměti nahrazováno písemných počítáním.

Po celé první období se v matematice kladou základy počítání zpaměti. Žáci se učí způsoby pamětného sčítání, odčítání, násobení a dělení v oboru do 100 i do 1000. Řešení slovních úloh zpaměti je třeba vždy spojovat s žákovým vysvětlením, jak k výsledku dospěl. V průběhu 1. – 3. ročníku je třeba, aby každý žák vyřešil mnoho jednoduchých slovních úloh. To není možné realizovat tehdy, pokud bychom měli zároveň vyžadovat klasické zápisy každé úlohy. Při řešení slovních úloh zpaměti může žák používat konkrétní názor, nákres, náčrt a jiné svoje zobrazení a z něho formulovat výsledek a vysvětlit, jak k němu dospěl. U celé řady slovních úloh řešených činnostně zpaměti mohou žáci objevit několik způsobů řešení úlohy. Zájem žáků o počítání zpaměti se dobře probouzí vhodnou motivací, spojováním řešení slovních úloh s individuálními činnostmi, častým vymýšlením slovních úloh žáky samotnými, a poznáním, že je v jejich schopnostech úlohy řešit.

Obsah učiva

1. ročník

- vytváření představ o jednotlivých číslech na základě názoru
- přirozená čísla 1 až 5
- numerace, vidění počtu věcí do 5
- rozklady čísel
- tvoření slovních úloh žáky bez užití početních výkonů (ze začátku i bez znalosti číslic)
- porovnávání počtu věcí
- sčítání a odčítání přirozených čísel spojené s manipulačními činnostmi (do 5)

- slovní úlohy doplněné příkladem (do 5)
- přirozená čísla 1 až 10 – numerace, vidění počtu věcí do 10
- rozklady přirozených čísel do 10
- sčítání a odčítání přirozených čísel v oboru do 10, názorné zavedení pomocí činností
- jednoduché slovní úlohy ze života řešené na základě manipulace í s věcmi i s penězi
- orientace v prostoru (před, za, vedle, vpravo, vlevo, dole, nahoře)
- automatizace spojů sčítání a odčítání do 10
- porovnávání počtu věcí, porovnávání čísel bez zápisu znamének nerovnosti
- přirozená čísla do 20 – numerace
- sčítání a odčítání v 2. desítce s využitím analogie s 1. desítkou (bez přechodu přes desítku), analogie musí vyplynout z individuálních činností žáků
- vztahy o několik více, o několik méně
- slovní úlohy ze života (obor do 20)
- poznávání geometrických tvarů, rovinných obrazců a těles – využití vhodných stavebnic, stavby podle předlohy i podle fantazie

Výuka matematiky má v 1. ročníku činnostní charakter.

Vysvětlování početních výkonů se v 1. a 2. ročníku provádí na základě činností se skupinami předmětů. Názornému počítání slouží též jednoduché obrázky a značky kreslené dětmi. Při vytváření pojmu čísel a početních výkonů se přechází od činností s trojrozměrnými předměty k připraveným pomůckám (kolečka, peníze, vystřižené obrázky) až ke kreslenému názoru v pracovních sešitech a názoru demonstračnímu. Také vytváření slovních úloh a jejich obměny vychází z věcného názoru, především je však třeba využívat individuálních žákovských zkušeností.

Velmi vhodným tématem slovních úloh je obchodování spojené s manipulací s pomůckou „papírové mince a bankovky“.

Matematika celého 1. ročníku je vyučována hlavně v souvislosti s učivem prvouky, ale také v souvislosti s učivem českého jazyka (vymýšlení slovních úloh, vytváření otázek, vyjadřování se k činnostem).

Žáci mohou pracovat na počítači a využívat v matematice jednoduché počítačové programy a hry obsahující procvičování vidění počtu věcí, přiřazování čísla k určitému počtu věcí, porovnávání počtu věcí a čísel a též procvičování početních výkonů.

Tyto dovednosti dále rozvíjíme v následujícím 2. a 3. ročníku základního vzdělávání. Vhodných počítačových her a programů lze využívat k procvičování učiva nejen matematiky, ale i dalších vyučovacích předmětů.

2. ročník:

- opakování učiva z 1. ročníku:
  - rozklady čísel do 10
  - numerace do 20
  - porovnávání čísel

  - automatizace spojů sčítání a odčítání do 20
  - jednoduché slovní úlohy spojené s názorem
- sčítání a odčítání s přechodem přes desítku vyvozené na základě manipulačních činností žáků
- přirozená čísla do 100 – numerace - vytváření představ čísel na základě názoru:
  - posloupnost přirozených čísel
  - počítání po desítkách, počítání po jednotkách v různých desítkách
  - čtení a zápis čísel, číselná osa
  - porovnávání čísel pojmenovaných i nepojmenovaných
  - zaokrouhlování čísel na desítky na základě práce s číselnou osou
- sčítání a odčítání v oboru do 100
  - sčítání a odčítání násobků 10
  - přičítání jednociferných čísel k celým desítkám i jejich odčítání od celých desítek (typy: 30 + 7; 90 – 8)
  - sčítání a odčítání v jednotlivých desítkách s využitím analogie s počítáním v 1. desítce vyplývající z individuálních činností žáků s pomůckami (typy: 32 + 6; 57 – 4)
  - sčítání a odčítání s přechodem desítek (typy: 49 + 5; 25 + 30; 71 – 4; 93 – 20; 80 – 15)
  - sčítání a odčítání dvojciferných čísel (typy: 23 + 41; 68 – 34), počítání s „penězi“
  - vytváření jednoduchých slovních úloh k jednotlivým typům příkladů na sčítání a odčítání (využití při obchodování);
- názorné zavedení násobilky 1, 2, 5, 10, 3, 4, které je odvozeno z opakovaného přičítání stejných čísel
- činnosti vedoucí k pochopení násobilky a jejímu procvičování
- slovní úlohy, které vedou k pochopení úsudku několikrát více (s využitím peněz)
- geometrické tvary rovinné a prostorové, hry s tvary, modelování, rozlišování modelů těles i geometrických tvarů ve svém okolí
- rozvíjení prostorové představivosti – stavebnice, soubory krychlí, apod.
- rovné a křivé čáry
- praktické měření délek, jednotky délky: metr, centimetr
- jednotky času (hodina, minuta), poznávat, kolik je hodin na hodinách ručičkových i digitálních, orientace v čase

Výuka matematiky ve 2. ročníku má i nadále činnostní charakter.

Všechny činnostní a počtářské dovednosti získané v 1. ročníku se využívají a dále rozvíjejí. Pokračuje též rozvoj řečových dovedností žáků. Postupně se u žáků vytváří dovednost matematického vyjadřování.

Číselný obor se rozšiřuje do 100 činnostně, hlavně na základě manipulací s „penězi“ a za využití obrázkového názoru. Zdůrazňuje se řešení slovních úloh, neboť při jejich řešení se rozvíjí logické myšlení žáků a současně se upevňují a automatizují početní výkony. Automatizace početních výkonů vzniká na základě dokonalého pochopení probíraných algoritmů. Matematické

dovednosti se ve 2. ročníku rozšiřují o početní operaci – násobení, která je vyvozována na základě činností s konkrétním názorem.

Násobení má přitom žák možnost objevit z opakovaného sčítání. Činnosti vedoucí k tomuto objevu a jeho ověřování je třeba provádět s různými pomůckami, vhodnou pomůckou jsou peníze. Spoje násobilek 2, 5, 10 se v podstatě připravují již od 1. ročníku při opakovaném přičítání určitého čísla. Ve 2. ročníku tuto zkušenost žáků využijeme. Na základě činností žáci pochopí princip násobení a později i to, jak lze násobilky využít v praktickém životě. Obojí je základním předpokladem ke tvorbě slovních úloh na násobení žáky a k pozdější postupné automatizaci násobilkových spojů.

Geometrie ve 2. ročníku má motivační charakter. Je především zaměřena na hry s prostorovými a rovinnými tvary. Průpravou pro pozdější provádění náčrtů v geometrii je ve 2. r. kreslení různých rovných a křivých čar, jednotažek apod. Měření délek se provádí na konkrétních předmětech.

3. ročník:

- opakování učiva z 2. ročníku:
  - počítání do 20 s přechodem přes 10
  - numerace do 100
  - sčítání a odčítání v oboru do 100
  - slovní úlohy vedoucí k sčítání a odčítání i k porovnávání o několik více, o několik méně
  - sčítání a odčítání do 100, příklady typu: 36 + 17; 65 – 28
- příprava písemného sčítání a odčítání do 100 na základě činností s pomůckami „desítky koleček“, „papírové mince a bankovky“
- slovní úlohy vedoucí k porovnávání rozdílem
- násobení a dělení v oboru násobilek do 100, automatizace spojů
- slovní úlohy vedoucí k násobení a dělení a rozlišování úsudků několikrát více, několikrát méně a jejich obměny
- na základě manipulačních činností rozlišovat úsudky: o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně
- násobení dvojciferných čísel jednociferným číslem (velká násobilka vyvozená činnostními postupy s oporou o zapsaný příklad)
- užití závorek v příkladech se dvěma početními výkony
- přirozená čísla v oboru do 1 000 – numerace:
  - vytvoření představy čísel na základě názoru: činnosti žáků s pomůckami „papírové mince a banovky“, „čtvercová síť“
  - posloupnost přirozených čísel, počítání po stovkách, desítkách, jednotkách
  - čtení a zápis čísel
  - práce s číselnou osou (využití čtverečků s napsanými čísly k manipulaci)
  - porovnávání čísel
  - zaokrouhlování čísel na stovky, na desítky
- sčítání a odčítání v oboru do 1 000:

- sčítání a odčítání zpaměti příklady typu:
  241 + 7; 325 – 3; 530 + 40; 490 + 60; 380 – 20; 240 – 50; 300 – 8; 600 – 40
  (při sčítání a odčítání zpaměti má nejvýše jedno číslo všechny tři číslice různé od nuly)
- seznámení s písemným sčítáním dvou trojciferných čísel, odhady výsledků
- seznámení s písemným odčítáním dvou trojciferných čísel, kontrola výpočtu sčítáním
- slovní úlohy s jedním početním výkonem a jejich obměny, nácvik jejich zápisů,
- seznámení s prováděním odhadu předběžného výsledku řešení slovních úloh
- slovní úlohy se dvěma početními výkony, využití námětů z obchodování
- rýsování přímek, vzájemná poloha (rovnoběžky, různoběžky), průsečík přímek
- bod ležící na přímce a mimo přímku, úsečka a její označování, odhadování a měření délky
- jednotky délky (metr, centimetr, milimetr, kilometr), jejich rozlišování, vytvoření správné představy o velikosti jednotek na základě činností, jednoduché převody (m, cm, km)
- čtverec a obdélník – jejich náčrty kreslené do čtvercové sítě i volně na papír
- rozvoj prostorové představivosti (stavby z krychlí na vrstvy), stavby podle předlohy
- tělesa kolem nás – poznávání geometrických tvarů
- jednotky času (hodina, minuta, vteřina), jednoduché převody, orientace v čase

Vyučování matematice ve 3. ročníku je stejně jako v předcházejících ročnících názorné, často spojené s aktivní činností všech žáků.

Žákovských činností využíváme při výkladu i procvičování učiva. Velmi vhodné jsou činnosti s pomůckami „desítky koleček“ a „papírové mince a bankovky“, např. při obchodování, činnostní práce na číselných osách (využití čtverečků z tvrdšího papíru, nejlépe o straně 2 cm), činnosti s „dvoubarevnými kolečky“ (názorné rozlišování úsudků).

S numerací a počítáním v číselném oboru do 1000 je třeba začít až po dokonalém zvládnutí numerace a počítání v oboru do 100 pokud možno všemi žáky. Rozšíření číselného oboru do 1000 je zařazováno až do 2. pololetí 3. ročníku. Proto se dobré zvládnutí všeho učiva náležejícího do číselného oboru do 1 000 nemůže předpokládat u všech žáků na konci 3. ročníku.

Pojetí početních výkonů, jak byly vysvětleny v 1. a 2. ročníku, se ve 3. ročníku nemění. Ve 3. ročníku se algoritmy početních postupů pamětného počítání rozšiřují o seznámení žáků s algoritmy písemného sčítání a odčítání. Zvládnutí algoritmů písemného sčítání a odčítání nepatří do závěrečné klasifikace ve 3.ročníku. Slovní úlohy tvoří nedílnou součást učení početních výkonů. Velký význam mají slovní úlohy, které využívají číselné údaje z prostředí, které žáci znají.

Zařazování počítačových programů k procvičování učiva matematiky může být ve 3. ročníku pro žáky velmi oblíbenou činností.

V geometrii je třeba vést žáky tak, aby rozuměli krátkým textům úloh s geometrickým obsahem a aby dokázali popsat jednoduchý geometrický obrázek.

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace
Vyučovací předmět: Matematika
Ročník: 1.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE			
· Používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků.	Číslo a početní operace. Přirozená čísla 0-20. Manipulace s předměty. Počítání prvků.	HV:Rozpočitadla.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání.
· Čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti.	Čtení a zápis přirozených čísel 0 - 20. Porovnávání čísel a zápis pomocí symbolů.		
· Užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose. · Provádí zpaměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly. · Řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace.	Postavení čísel v číselné řadě. Číselná osa. Orientace na číselné ose. Sčítání a odčítání v oboru přirozených čísel 0 – 20 bez přechodu desítky. Zápisy příkladů. Jednoduché slovní úlohy ze života dětí. Užití osvojených početních operací.	PČ: Modelování.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Kreativita.
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY			
· Orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času. · Popisuje jednoduché závislosti z praktického života. · Doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel.	Orientace v čase (hodina, půlhodina). Časové úseky (den, týden, měsíc, rok). Matematické symboly (užití v praxi, čtení, zápis). Práce s údaji. Orientace v tabulkách, schématech, posloupnostech čísel. Využití v praktickém životě.	PRV: Denní režim. Roční období. Reálné situace. TV: Posuzování sportovních výkonů.	OSV: Kooperace a kompetice. Komunikace. Poznávaní lidí.

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace
Vyučovací předmět: Matematika
Ročník: 2.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE · Používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků.	Upevňování a rozšiřování matematických dovedností. Číslo a početní operace. Přirozená čísla 0- 100.		OSV: Rozvoj schopnosti poznávání.
· Čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti.	Čtení a zápis přirozených čísel 0 - 100. Porovnávání čísel a zápis pomocí symbolů.		
· Užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose.	Postavení čísel v číselné řadě. Číselná osa. Jednotky, desítky Orientace na číselné ose.		
· Provádí zpaměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly.	Obor přirozených čísel 0 – 100. Sčítání, odčítání, násobení, dělení. Nácvik násobilky. Písemné sčítání (jednotky, desítky) i s přechodem přes desítku.		
· Řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace.	Jednoduché slovní úlohy ze života dětí. Užití osvojených početních operací. Slovní úlohy (o více, méně / kolikrát více, méně). Závislosti a práce s daty.	PRV: Reálné situace (škola, rodina, příroda).	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY · Orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času. · Popisuje jednoduché závislosti z praktického života. · Doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel. **GEOMETRIE V ROVINĚ A PROSTORU** · Rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci. · Porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky. · Rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině.	Orientace v čase. Časové úseky (den, týden, měsíc, rok). Matematické symboly (užití v praxi, čtení, zápis). Práce s údaji. Orientace v tabulkách, schématech, posloupnostech čísel. Využití v praktickém životě Rovinné geometrické útvary (trojúhelník, čtverec, obdélník, kruh). Tělesa (krychle, kvádr, koule, válec).Vyhledávání útvarů v okolí a jejich třídění. Jednotky délky (cm, m). Odhady, měření, porovnávání. Modelování geom. útvarů. Osová souměrnost a souměrné útvary. Práce v rovině (bod, přímka, úsečka, rýsování, popis, odhady, měření, porovnávání). Práce v prostoru (tělesa, modelování, reálné představy, pojmenování,měření).	PRV: Režim dne. Roční období. Reálné situace. TV: Měření sportovních výkonů. PČ:Konstruktivní práce. Objekty v prostoru. VV:Kombinované techniky.	OSV: Kooperace a kompetice. Komunikace. Poznávaní lidí. EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí. OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace
Vyučovací předmět: Matematika
Ročník: 3.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE			
· Používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků.	Upevňování a rozšiřování matematických dovedností. Číslo a početní operace. Přirozená čísla 0- 1000		OSV: Rozvoj schopnosti poznávání.
· Čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti. · Užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose.	Čtení a zápis přirozených čísel 0 - 1000. Porovnávání čísel a zápis pomocí symbolů. Zaokrouhlování čísel (stovky,desítky). Postavení čísel v číselné řadě. Číselná osa a orientace na ni. Jednotky, desítky, stovky.		
· Provádí zpaměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly.	Obor přirozených čísel 0 – 1000. Sčítání, odčítání (zpaměti, písemné algoritmy pro 2,3 –ciferná čísla, rozklad čísla). Násobení, dělení. Automatizace spojů násobilky. Dělení se zbytkem. Násobení, dělení dvojciferného čísla číslem jednociferným.Závorky a jejich užití.		
· Řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace.	Slovní úlohy. Závislosti a práce s daty.Využití osvojených matematických dovedností. Využití v praktickém životě.	PRV: Reálné situace(škola, rodina, příroda).	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY · Orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času. · Popisuje jednoduché závislosti z praktického života. · Doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel.	Orientace v čase. Jednotky času a převody. Automatizace v orientaci v čase. Závislosti a jejich vlastnosti. Matematické symboly (užití v praxi, čtení, zápis). Jednotky hmotnosti, délky, objemu a jejich užívání v praktickém životě. Vztahy a práce s daty. Orientace v tabulkách, schématech, grafech, diagramech. Orientační seznámení s jízdním řádem.	PRV: Změny v závislosti na čase. TV: Měření a porovnávání sportovních výkonů. PRV: Svět kolem nás.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Kooperace a kompetice. EV: Vztah člověka k prostředí. VMEGS: Evropa a svět nás zajímá.
GEOMETRIE V ROVINĚ A PROSTORU · Rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci. · Porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky. · Rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině.	Práce v rovině (bod, přímka, úsečka, polopřímka, polopřímky opačné, vzájemná poloha přímek). Základní geom. útvary (trojúhelník, čtverec, obdélník, čtyřúhelník, jejich strany, vrcholy, měření). Práce v prostoru (tělesa, modelování, reálné představy, pojmenování, měření). Modelování. Základní konstrukce. Jednotky délky (mm, cm, m, km). Odhady, měření, porovnávání, třídění. Modelování geom. útvarů. Osová souměrnost a souměrné útvary	PČ:Konstruktivní práce. Objekty v prostoru. VV:Kombinované techniky.	EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí. OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.

Matematika - 2. období

Co by měl žák na začátku 4. ročníku v matematice umět:

- numeraci do 100
- sčítat a odčítat přirozená čísla v oboru do 100 zpaměti i písemně
- mít zautomatizovanou malou násobilku a dělení beze zbytku v oboru násobilek
- na základě činností s konkrétními předměty nebo s využitím kresleného názoru dovede řešit správně jednoduché slovní úlohy
- znalost početních výkonů s čísly do sta umí využívat k řešení jednoduchých úloh z praktického života, dovede jednoduché slovní úlohy vymýšlet i řešit s využitím počítání zpaměti
- umí úsudkově rozlišovat o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně
- číst, psát a porovnávat přirozená čísla v oboru do 1 000
- užívat lineární uspořádání, zobrazovat čísla v oboru do 1 000 na číselné ose
- řešit činnostně s penězi slovní úlohy na téma obchodování, slovní úlohy vymýšlet, řešit a aplikovat osvojené početní operace

Ve 3. ročníku žáci sčítají a odčítají v oboru do 1 000 zpaměti i písemně. Seznamují se též s násobením dvojciferného čísla číslem jednociferným. Na začátku 4. ročníku ale nelze předpokládat zvládnutí tohoto počítání v oboru do 1 000 všemi žáky.

Dále na konci 1. období žák:

- zná jednotky času: 1 hodina, 1 minuta, rozlišuje je a ví, že 1 h = 60 min
- orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času
- zná základní jednotku užívanou při vážení: 1 kg
- doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel
- rozlišuje základní geometrické obrazce (čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh) a geometrická tělesa (krychle, kvádr, válec, koule, jehlan, kužel), nachází ve svém okolí jejich reprezentaci
- zná základní jednotku délky 1 metr a ví, že 1 m = 100 cm
- porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky
- rýsuje rovné čáry podle pravítka
- rozlišuje přímku a úsečku
- dovede označit bod, přímku, úsečku
- rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině
- dovede načrtnout základní rovinné obrazce

Matematika v tomto období rozvíjí paměť žáků, jejich představivost, tvořivost, klade základy logického úsudku. Matematické vzdělání přispívá k formování osobnosti žáků, rozvíjí u nich důslednost, tvořivost, sebedůvěru.

Výchovně vzdělávací cíle:

- osvojování nových matematických pojmů na základě aktivních činností každého žáka
- činnostní rozšíření číselného oboru, utvrzení představy o desítkové soustavě
- předkládání nových poznatků ve spojení s předcházejícím učivem, uplatnění analogie pro zavedení početních výkonů v rozšířeném číselném oboru žáky
- využívání schopnosti žáků objevovat za vedení učitele další nové matematické poznatky na základě pozorování a rozlišování, vyslovovat závěry, pokoušet se o zobecňování
- postupné zdokonalování přesnosti matematického vyjadřování
- zařazování praktických činností (např.: měření, odhady, porovnávání velikostí a vzdáleností) s cílem získání správných představ a zručnosti
- spojování nových poznatků v matematice s vědomostmi žáků získanými v běžném životě
- využívání matematických poznatků a dovedností žáky v praktickém životě
- používání peněz při činnostním řešení úloh s náměty z obchodování
- peníze v praktickém životě
- věnování času nápadům žáků, jejich dotazům, ukázkám různých způsobů řešení úloh
- vyslovování úsudků k úlohám, vytváření předpokladů pro rozvíjení logického myšlení
- vytváření obměn slovních úloh a matematických problémů pro různé obory činnosti lidí
- podporovat schopnost žáků rozumět grafickým schématům tabulkám i jiným schematickým znázorněním, vytvářet jednoduchá schémata, vést žáky ke grafické gramotnosti
- praktické osvojování základních poznatků z geometrie

Charakteristika výuky matematiky v 2. vzdělávacím období:

Při výuce matematiky nelze stanovit přesnou hranici mezi etapou vytváření konkrétních představ a mezi etapou vytváření pojmů. Je to hlavně proto, že přechod k abstrakci trvá téměř u všech žáků dlouho a neprobíhá u všech stejně. Činnostní výuka matematice i v tomto období umožňuje, aby si žáci matematické pojmy osvojovali správně a s co nejmenší námahou. Proces abstrakce usnadňují žákům pomůcky, kterými si znázorňují, stejně jako v minulých letech, nové a dosud neosvojené početní situace. Proces abstrakce urychlují též nákresy, náčrty a geometrická zobrazení, ukazující vztahy mezi údaji v úloze.

Mnoho pojmů se i v tomto období utváří ve vědomí žáků postupně, na základě soustavně prováděných činností, neustálým obohacováním dosavadních představ. Ve vzájemné souvislosti se přitom rozvíjí celá řada pojmů současně: pojem čísla, pojem desítkové soustavy, pojem

početních výkonů. Přitom se více dbá e na praktické použití pojmů než na vyslovování definicí (v tomto období není nutné po žácích definice požadovat). Jde hlavně o to, aby se představy žáků o číslech obohacovaly, aby chápali význam desítkové soustavy, aby dovednost početních výkonů s přirozenými čísly využívali při řešení slovních úloh a početních situací z běžného života a dovedli dobře úsudkově rozlišovat, kdy který početní výkon použít. Tyto dovednosti pak můžeme rozvíjet předkládáním různých výhod v počtech a zjednodušováním výpočtů.

V celém 2. období jsou žáci ve výuce matematiky podněcováni k sebedůvěře, učí se různými způsoby kontrolovat výpočty, uvažovat o možnostech výsledků, odhadovat. Jsou tak soustavně vedeni k sebekontrole a sebehodnocení, a to jak v aritmetice tak v geometrii.

Vzdělávací oblast matematika a její aplikace je tvořena čtyřmi tématickými okruhy:

1) Číslo a početní operace:

V tomto tématickém okruhu si žáci 4. a 5. ročníku prohlubují dovednosti základních početních operací s přirozenými čísly. Na základě činností zvládli žáci v 1. období dobře numeraci do sta i do tisíce, mají správně vytvořený základ k chápání desítkové soustavy. Zpaměti sčítají a odčítají do sta a na základě analogie v první stovce počítají i jednoduché příklady v oboru do tisíce. Mají činnostně vytvořené konkrétní představy o násobení a dělení. Zvládli všechny spoje malé násobilky a dělení beze zbytku v oboru násobilek. Malá násobilka i dělení beze zbytku jsou procvičeny, ale jejich zautomatizování je třeba se nadále věnovat. Žáci se dále seznámili s tím, jak zpaměti násobit dvojciferné číslo jednociferným, poznali i dělení v oboru násobilek se zbytkem. Z písemných algoritmů se setkali s písemným sčítáním a odčítáním a násobením čísla jednociferným činitelem. Tuto dovednost je třeba přenést do rozšířeného číselného oboru přes tisíc. Při písemném počítání se opíráme o znalosti písemných algoritmů oboru do tisíce a znalost desítkové soustavy. K tomuto učivu nepřistupujeme jako k nové látce, ale necháme žáky do písemných algoritmů: sčítání, odčítání a násobení jednociferným činitelem vstupovat samostatně a individuálně (žáci se tak učí jeden od druhého pod dohledem učitele). Zpaměti se v oboru přes tisíc počítá jen výjimečně a to jen s takovými čísly, která obsahují jen jednu nebo nejvýše dvě číslice různé od nuly.

Novou látkou, kterou mají žáci v tomto období v okruhu početních operací dobře zvládnout, je písemné násobení dvojciferným činitelem, dělení se zbytkem zpaměti a písemné dělení jednociferným dělitelem. Žáky je třeba seznámit i s písemným násobením trojciferným činitelem a písemným dělením dvojciferným dělitelem.

Do výuky můžeme v tomto tématickém okruhu vhodně zařazovat i kalkulačku. Může sloužit např. ke kontrole výsledků příkladů na písemné algoritmy, k výpočtům úloh z běžného života. Je třeba uvážit i to, že u písemného počítání jde jen o zvládnutí jednoduchých algoritmů, které se dají v hodině procvičit na jednom či dvou příkladech, provázených komentářem žáků. Je mnoho důležitějšího učiva, které je třeba do vyučovacích hodin v tomto období zařazovat. Např.: zaokrouhlování, odhady, rozlišování úsudků, tak jak je uvedeno v dalších okruzích matematiky tohoto období.

2) Závislosti, vztahy a práce s daty

Úkolem stanoveným v tomto okruhu je vyhledávat, sbírat a třídit různé údaje, se kterými se v životě žáci setkávají. Orientovat se v jednoduchých tabulkách, číst z nich údaje, využívat je k porovnávání i výpočtům a naučit se též vyhledané údaje sestavovat do tabulek. Žák dále poznává

i různé diagramy, seznamuje se s prvními grafy a učí se v nich orientovat. K tomuto okruhu je mnoho materiálu připraveno v učebnicích a pracovních sešitech pro 4. a 5. ročník (NŠ Brno). Učivo tohoto okruhu nebudou v žádném případě zvládat všichni žáci stejným tempem. Je proto třeba u těchto úloh k žákům přistupovat diferencovaně, nechat je o problematice úloh a závislostech mezi veličinami často hovořit, dát všem čas k pochopení těchto záznamů. Se záznamy údajů vyjádřenými diagramy a grafy se budou žáci v životě velmi často setkávat. Takovým úlohám je třeba ve výuce věnovat pozornost a neopomíjet je. Dají se přitom dobře využít mezipředmětové vztahy, např.: výsledky některých pokusů z přírodovědy, přehledy některých měření z pracovních činností, tabulky sportovních výkonů z tělesné výchovy aj. Tabulkově jsou uspořádány také jízdní řády, v nichž se žáci učí hledat. Mnohé informace v encyklopediích jsou rovněž uspořádány do diagramů a tabulek

3) Geometrie v rovině a prostoru

Geometrie se ve 4. a 5. ročníku vyučuje již pravidelně, obvykle v samostatné vyučovací hodině, zařazované do rozvrhu každý týden. Vyžaduje-li to téma učiva, zařazujeme geometrické učivo do části hodiny aritmetiky. Některé partie učiva spolu velmi úzce souvisí.

Základní útvary v rovině a prostoru, které má žák v 2. vzdělávacím období zvládnout a rozlišovat, jsou určeny v očekávaných výstupech RVP ZV. Činnostní učení geometrie vytváří jasné představy žáků o útvarech v rovině a jejich vzájemné poloze, podporuje rovněž rozvoj správné prostorové představivosti žáků. Od žáků v tomto období nežádáme, aby se učili definice nebo aby vlastnosti útvarů odříkávali zpaměti. Vedeme je k tomu, aby obrázek nebo model dovedli popsat svými slovy. Také rýsování základních útvarů v rovině spojujeme vždy s hovorem žáků o narýsovaném, k tomu přidáváme i rýsování poznaných útvarů podle jednoduchého popisu.

Základní představy o geometrických obrazcích a tělesech získává žák bezprostředně názorem, nelze předpokládat, že by si je mohl představit z definic. Základní jednotku délky 1 m je potřeba mít ve třídě vyznačenou na určitém místě (vodorovně i svisle), žáci potřebují získat dobrou představu metru k odhadům délek i k základním převodům jednotek délky.

Při výuce obvodu a obsahu obrazců vycházíme z konkrétních situací kolem nás. Žáci snadno pochopí, že obvod obrazců se určuje jako součet délek jeho stran (součet úseček). Vytvoření jasné představy obsahu obdélníka jako počtu shodných jednotkových čtverců, kterými se dá daný obdélník pokrýt, se dá provést jen činností samotných žáků a hovorem o této činnosti. Na toto učivo stejným způsobem navazuje výuka geometrie i fyziky v 6. ročníku. Teprve když žák získá konkrétní představu o obsahu obdélníka, dokáže s porozuměním řešit i slovní úlohy z praktického života. Provádí-li žáci samostatně činnosti patřící k tomuto učivu, vytvoří si jasné konkrétní představy a rozlišování obvodu a obsahu obdélníka nebo čtverce jim pak nečiní žádné problémy.

Cílem výuky geometrii v tomto období je tedy:

- rozeznávat navzájem základní geometrické obrazce a rozpoznávat je na předmětech
- správně načrtnout, vystřihnout i narýsovat čtverec, obdélník a libovolný trojúhelník
- stanovit velikost obvodu čtverce, obdélníka a jiných čtyřúhelníků a narýsovaných trojúhelníků měřením a výpočtem, uvědomovat si, že obrazce zaujímají určitou plochu, kterou lze srovnávat se zvolenou jednotkou obsahu

Geometrie je v učebních osnovách obou ročníků spojena s výukou výtvarné výchovy, kde žáci také zobrazují rovinné útvary. Poznávání geometrických útvarů tedy prolíná oběma předměty. Výpočty obvodů jsou také často zařazeny ve slovních úlohách v aritmetických pracovních sešitech. Žák poznává, že osvojené znalosti z matematiky potřebuje v různých vyučovacích předmětech i při řešení mnoha úloh z praktického života.

d) Slovní úlohy

V 1. vzdělávacím období žáci řešili většinu slovních úloh zpaměti. Důraz byl kladen na porozumění početním výkonům, jejich užití v úlohách ze života. Žáci byli od 1. ročníku vedeni k sestavování slovních úloh. Vymýšleli slovní úlohy s různou tématikou z každodenního života, tvořili k úlohám otázky, vyvolávali se navzájem, odpovídali. Postupně se učili rozlišovat úsudky o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně. K výsledku pak docházeli nejkratší cestou vlastní úvahou, často na základě názoru a výpočtem zpaměti. Ke slovní úloze vymyšlené některým žákem dokázali ostatní, pomocí jednoduchých pomůcek, úlohu zobrazit, jindy si zase provést náčrt nebo i záznam základních údajů a ihned odpovídat s výsledkem. Potom vždy přidávali příklad náležející k úloze. U úloh řešených násobením nebo dělením přidávali úsudky typu: „ Když 1 sešit stojí 8 Kč, tak 3 sešity budou stát 3krát více.“ nebo „Když za 4 koláče zaplatím 28 Kč, tak za 1 koláč zaplatím čtyřikrát méně.“

Při častém užívání úsudků k řešení úloh z praktického života si žáci uvědomují smysl početních výkonů, správně je k úlohám přiřazují a dovedou též své úvahy zdůvodnit.

Řešení jednoduchých slovních úloh zpaměti je třeba přenést i do 4. a 5. ročníku a nechávat žáky úlohy z praktického života vymýšlet a obměňovat. Do nich je třeba občas zařazovat rozšířený číselný obor, s důrazem na úsudkové počítání.

Jedním z nejdůležitějších úkolů při výuce matematiky ve 2. vzdělávacím období je podpořit a rozvíjet schopnost žáků uvažovat a samostatně řešit jednoduché slovní úlohy zpaměti. Žáky je třeba postupně dovést i k samostatnému řešení zapsaných slovních úloh s jedním nebo dvěma početními výkony. Abychom tohoto cíle dosáhli, máme pro všechny žáky k dispozici soubory úloh s tématikou z různých oborů lidské činnosti, které jsou žákům blízké. Používáme pracovní sešity s takto připravenými úlohami, např.: Dělání smutky zahání (pro 4.r.), Cestujeme po republice (pro 5.r.). Jejich výhodou je, že věcný obsah i pojmy, které tyto slovní úlohy obsahují, jsou přiměřené vědomostem a úrovní odpovídají věkovým zvláštnostem myšlení žáků v tomto vývojovém období. Pro žáky jsou připravené slovní úlohy srozumitelné, jejich vysvětlování neubírá proto čas vlastnímu řešení.

Pro mezipředmětové vztahy jsou připraveny úlohy s vlastivědnou i přírodovědnou tématikou. Jsou zařazeny v pracovních sešitech pro 4. i 5. ročník.

Protože soustavné řešení slovních úloh výrazně přispívá k rozvoji myšlení žáků, je třeba slovním úlohám ve 4. a 5. ročníku věnovat nejméně polovinu času určeného k výuce matematiky v tomto vzdělávacím období. Slovní úlohy zařazujeme souběžně s numerickým počítáním.

K běžným slovním úlohám přibývají v tomto vzdělávacím období další úlohy, jejichž řešení vyžaduje zvláštní postup, např.: jednoduchá trojčlenka řešená přechodem přes jednotku, úlohy na porovnávání podílem aj. Přitom žáci dojdou k poznání významu jednoduchého zápisu podmínek slovní úlohy, se kterým se i v 1. vzdělávacím období setkávali.

V tomto období vedeme žáky k samostatnému úsudku při řešení slovních úloh a dbáme přitom na zapojení všech žáků do výuky. Je třeba cvičit smysly žáků, předkládat jim nadále nové typy úloh pomocí konkrétního názoru, zadávat jim k pozorování různá schémata, grafy a tabulky. Žáky

nechat objevovat vše, na co mohou přijít sami, dbát na jejich samostatnost při činnostech, přizpůsobovat vyučovací postup jejich chápání, vzbuzovat zájem žáků zajímavými úlohami i jinými motivacemi.

c) Obsah učiva matematika ve 2. vzdělávacím období

Opakování a procvičování učiva v oboru do 1 000:

- numerace - přirozené číslo v desítkové soustavě, činnosti ve skupinách s pomůckami, posloupnost čísel, jejich čtení a psaní, práce s číselnou osou, porovnávání a zaokrouhlování čísel
- početní výkony
- pamětné sčítání a odčítání s využitím analogie s počítáním do sta, vlastnosti sčítání a odčítání přirozených čísel
- upevňování a automatizace násobilkových spojů spojené s činnostmi a jednoduchými slovními úlohami z různých oborů lidské činnosti, zadávané úlohy žáci obměňují a sami vymýšlejí další podobné úlohy
- vlastnosti násobení (záměna činitelů),
- pamětné násobení dvojciferného čísla číslem jednociferným
- činnostní vyvození dělení se zbytkem v oboru násobilek, jeho procvičování; toto učivo je vhodné spojovat s řešením praktických úloh
- písemné sčítání, odčítání a násobení jednociferným činitelem v oboru do 1 000
- úsudkové počítání, rozlišování úsudků
- řešení slovních úloh z praktického života, mezipředmětové vztahy
- práce s tabulkami a diagramy
- čtení údajů z tabulek v učebnici a pracovních sešitech (NŠ Brno)
- sestavování podobných tabulek žáky
- pozorování diagramů zařazených do učebnice, hovor o nich, vyvození vztahů mezi čísly
- rozlišování a třídění výsledků úloh připravených počítačovým programem 4P, výsledky jsou sestaveny do tabulek, žák se rozhoduje o správnosti řešení na základě odhadu, zaokrouhlování i znalosti vlastností početních výkonů, úlohy slouží též pro sebekontrolu

Nová látka - aritmetika, 4. r.:

- vyvození písemného dělení jednociferným dělitelem v oboru do 1000, zkouška násobením
- rozšíření číselného oboru nad 1 000, desítková soustava, čtení a psaní čísel, jejich porovnávání, zaokrouhlování, v numeraci můžeme rozšiřovat číselný obor až do milionu
- práce s číselnou osou, ve 4. ročníku je vhodné zůstat u znázorňování v oboru do 10 000
- řešení slovních úloh prolíná celým obdobím, kdy se rozšiřuje číselný obor

většinou se počítá s čísly kolem tisíce, jde o dovednost řešení slovních úloh, které je třeba věnovat soustavnou pozornost

- přičítání a odčítání desítek, stovek a tisíců zpaměti v oboru rozšířeném nad tisíc
- písemné sčítání a odčítání v rozšířeném oboru (vyvozují žáci sami), odhady výsledků
- násobení a dělení přirozených čísel 10, 100 a 1 000 zpaměti
- vyvození násobení a dělení čísel zakončených nulami
- algoritmus písemného násobení dvojciferným činitelem, odhady výsledků
- vlastnosti násobení
- dělení jednociferným dělitelem

Geometrie v rovině a prostoru, 4. r.:

- základní útvary v rovině a prostoru, jejich rozlišování
- měření délek, délka úsečky, rozměry obrazců, délky hran těles
- jednotky délky, jednoduché převody jednotek
- přímka, polopřímka, úsečka, bod, rýsování a popis
- kružnice, kruh, rozlišení, rýsování a popis
- kolmice a rovnoběžky, rýsování a náčrty
- jednoduché konstrukce čtverce, obdélníku a pravoúhlého trojúhelníku, náčrty
- grafické sčítání úseček, určení obvodu trojúhelníků a čtyřúhelníků sečtením délek stran, využití v úlohách z praktického života

Nestandardní aplikační úlohy a problémy, 4. r.:

- slovní úlohy, které jsou zadané netradičním způsobem a vyžadují třídění a rozlišování údajů řešení, úlohy, které se neobejdou bez nákresů
- úlohy vyžadující činnost rozdělování na stejné části, skládání částí do celku
- magické čtverce a úlohy k procvičování prostorové představivosti

5. ročník

Učivo - dokončení oboru přirozených čísel:

- procvičování všech početních výkonů při počítání zpaměti, automatizace násobilkových spojů a dělení v oboru násobilek beze zbytku i se zbytkem
- početní výkony s přirozenými čísly a jejich vlastnosti (komutativnost, asociativnost, distributivnost)
- písemné algoritmy početních operací: sčítání, odčítání, násobení, (algoritmus písemného násobení procvičujeme hlavně při násobení čísel jednociferným nebo dvojciferným činitelem, u násobení čísel víceciferným činitelem volíme příklady typu: 25048 . 3060, 5137. 32000, tj. takové příklady, při jejichž řešení žák prokáže, že algoritmu rozumí)

- písemné dělení jednociferným a dvojciferným dělitelem
- rozšíření číselného oboru přes milion - numerace
- zaokrouhlování přirozených čísel
- provádění odhadů a kontrola výsledků početních operací
- počítání na kalkulátorech - využívání při kontrole výpočtů i při řešení některých slovních úloh
- slovní úlohy na jeden nebo dva početní výkony
- slovní úlohy z praktického života a jejich obměny
- čtení údajů z tabulek a diagramů
- využívání nákresů a tabulek při řešení slovních úloh
- vyhledávání a třídění číselných informací z praktického života
- čtení vhodně sestavených údajů z tabulky a vytváření grafu
- orientace v jízdním řádu
- procvičování rýsování základních geometrických útvarů v rovině (rýsování podle popisu slovního i písemného, slovní ústní popis narýsovaného - procvičování zručnosti i vyjadřování v geometrii)
- jednotky délky a jejich převody, měření délky
- obvod různých rovinných obrazců - trojúhelníků, čtyřúhelníků i libovolně zvolených mnohoúhelníků
- obsah čtverce a obdélníku pomocí čtvercové sítě, základní jednotka obsahu
- osově souměrné útvary - jejich rozlišování, určení osy souměrnosti přeložením rovinného obrazce
- základní útvary v prostoru, prostorová představivost

Rozšiřující učivo - činnostní vyvození počítání s desetinnými čísly:

Do výuky matematiky v posledním čtvrtletí 5. ročníku je vhodné zařadit počítání s desetinnými čísly v peněžním modelu. Při hře s pomůckou papírové mince a bankovky začnou žáci sami a lehce desetinná čísla s jedním nebo dvěma desetinnými místy psát, porovnávat a zaokrouhlovat. Snadno je také budou sčítat a odčítat. K těmto hrám s desetinnými čísly je v 5. r. připraven pracovní sešit „Od zlomku k desetinnému číslu“. V něm jsou jednoduchým způsobem desetinná čísla zavedena, jsou zde připravena i cvičení a hry pro snadný vstup žáků do dalšího rozšíření číselného oboru. Činnostní zařazení desetinných čísel v peněžním modelu do 5. r. jako přípravné učivo značně ulehčí žákům přechod do 6. ročníku.

Nestandardní aplikační úlohy a problémy:

- slovní úlohy, které se řeší netradičním způsobem
- číselné a obrázkové řady
- „magické“ čtverce

- úlohy vyžadující prostorovou představivost
- úlohy matematických soutěží

V 5. ročníku se dokončuje počítání v oboru přirozených čísel, číselný obor se rozšiřuje do milionu i přes milion. Žáci se tedy naučí číst a psát čísla do milionu i přes milion, porovnávají je a zaokrouhlují. Protože se písemným algoritmům základních početních výkonů věnovalo již dost vyučovacího času, nečiní žákům žádné potíže přejít k písemným algoritmům v rozšířeném číselném oboru.

Při opakování a procvičování učiva je třeba respektovat individuální potřeby žáků a procvičování přizpůsobovat jejich potřebám. Je třeba si povšimnout i toho, do jaké míry je zautomatizována malá násobilka, jak ji žáci dovedou využívat při písemném řešení algoritmů.

V žádném případě by se nemělo stát, aby bylo do výuky matematiky v 5. ročníku zařazováno příliš často písemné počítání s čísly pěti a vícecifernými. Takové příklady je vhodné do výuky zařazovat pouze přiměřeně. V pracovním sešitě *„Od příkladu ke hvězdám“* jsou připraveny příklady k počítání s velkými čísly, jejich výsledky jsou spojeny se sebekontrolou. Motivací pro počítání v oboru do milionu jsou např. zajímavosti z vesmíru.

Výuka se v tomto ročníku neobejde bez diferenciace. Protože předcházející výuka měla činnostní charakter, mnozí žáci zvládli desítkovou soustavu výtečně a běžné algoritmy pro písemné výpočty jim nečiní potíže. Vedle toho jsou však ve třídě i žáci, kteří potřebují některé učivo zopakovat a upevnit. Učitel to musí mít na zřeteli, aby na konci 5. ročníku všichni žáci splnili očekávané výstupy.

Novým učivem aritmetiky 5. ročníku je dělení dvojciferným dělitelem. Toto učivo mohou zvládnout jen ti žáci, kteří se naučili správně písemně dělit čísla jednociferným dělitelem. Novým učivem geometrie je výpočet obsahu obdélníka a čtverce vyvozený činnostně i se základní jednotkou obsahu.

K učebnici 5. ročníku je připraven počítačový program 5P, který dobře slouží k procvičování zaokrouhlování, k porovnávání velikosti čísel, odhadům výsledků početních výkonů, k procvičování násobení a dělení čísel zakončených nulami aj. Program je připraven tak, aby mohl sloužit i pro žákovskou sebekontrolu.

Velkou pozornost v 5. ročníku věnujeme úsudkovému počítání, řešení slovních úloh se základními úsudky, slovních úloh s více početními výkony, úloh řešených na základě geometrických nákresů a úloh řešených neobvyklým způsobem. Naším cílem je dosažení samostatnosti žáků při řešení úloh. Soustavně je třeba nechávat žákům možnost úlohy obměňovat nebo sestavovat nové úlohy se zvolenou tématikou.

Používané materiály pro výuku v 5. ročníku jsou připraveny tak, aby pomohly procvičovat základní učivo z nižších ročníků a početní výkony oboru do milionu. Připravené slovní úlohy napomáhají procvičit úsudky, předkládají jednoduché i náročnější úlohy.

Důležité je, že všechny učební materiály pomáhají při diferenciaci žáků. Obsahují celou řadu úloh s rozličnou tématikou pro nadané žáky, umožňují žákům provádět sebekontrolu, napomáhají jejich sebehodnocení. Spojují matematiku s mnohými dalšími vyučovacími předměty. Dávají příležitost k zařazování vhodných projektů do výuky. Projektem se rozumí soubor rozličných námětů, na jejichž řešení se mohou žáci podílet, ve kterých mohou uplatňovat svoje zkušenosti i realizovat své schopnosti objevovat a zpracovávat témata. Používané učebnice pro činnostní učení předkládají žákům řadu námětů pro vhodné projekty, přiměřené jejich schopnostem.

Činnosti umožňují aktivní zapojování všech žáků do výuky. Žáky při nich přivádíme k samostatnému myšlení nad předloženými problémy, ke schopnosti o věcech a jevech uvažovat a vytvářet hodnotící soudy. Postupně se u žáků rozvíjí i schopnost vyhledávat a třídit informace, logicky myslet a zodpovědně se rozhodovat.

Výuka matematiky směřuje v 5. ročníku k tomu, aby pokud možno všichni žáci dosáhli očekávaných výstupů určených pro 2. vzdělávací období. Umožňuje také individuální rozvoj žáků. Vyučování vyžaduje v tomto období individualizaci a diferenciaci.
Činnostní výuka ve své podstatě umožňuje, aby každý žák mohl pracovat podle svých možností a individuálně se rozvíjely předpoklady žáků pro další úspěšné vzdělávání na 2. stupni.

Při řešení mnoha úloh ze života se žáci v 5. ročníku výrazně dožadují, aby se ve škole počítalo také s desetinnými čísly. Počítání s desetinnými čísly v peněžním modelu je pro ně snadným učivem, se kterým si mohou v 5. ročníku na konci školního roku pohrát a mít radost z toho, že ho dokáží objevit. Desetinná čísla a jednoduché početní výkony s nimi proto zařazujeme jako rozšiřující učivo. Je to velmi vhodné pro snadnější přechod žáků z prvního na druhý stupeň základního vzdělávání i pro přechod žáků na víceletá gymnázia. Toto učivo může mít značný motivační charakter. Míra jeho osvojení žákem nemůže mít vliv na jeho klasifikaci na konci školního roku v 5. ročníku.

V 2. vzdělávacím období se zdůrazňuje v matematice to učivo, které má význam pro praktický život žáků a pro jejich další vzdělávání. K matematickému učivu se váže schopnost žáků užívat jednoduché úsudky při řešení slovních úloh z praktického života.

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace
Vyučovací předmět: Matematika
Ročník: 4.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE			
· Využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení. · Provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel.	Početní operace v oboru přirozených čísel 0 – 1 000 000. Rozklad čísla a zápis v desítkové soustavě. Početní operace, písemné algoritmy v oboru přirozených čísel 0 – 1 000 000(písemné násobení 1, 2, 3 -ciferným činitelem, písemné dělení 1-ciferným dělitelem). Odhady výsledků, kontrola výpočtů. Vztahy mezi početními operacemi. Užití závorek.		OSV: Rozvoj schopnosti poznávání.
· Zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel.	Zaokrouhlování čísel (statisíce, desetitisíce, tisíce, stovky, desítky).		
· Řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel.	Závislosti a práce s daty.Využití všech matematických operací při řešení. Složené slovní úlohy a jejich řešení.Tvorba slovních úloh.Využití zkušeností z praktického života.	VL: ČR a EU PŘ: Rozmanitost v přírodě. ICT: Získávání dat a informací.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.
ZÁVISLOSTI,VZTAHY A PRÁCE S DATY			
· Vyhledává, sbírá a třídí data. · Čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy.	Práce s daty. Získávání, zaznamenávání, porovnávání, třídění dat. Praktické využití. Orientace v tabulkách, schématech, grafech, diagramech. Orientace v jízdních řádech.	PŘ: Rozmanitost přírody. ICT: Zpracování dat.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Kreativita. VMEGS: Evropa a svět

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
	Tvorba grafů, tabulek. Praktické využití.	VL: ČR.	nás zajímá.
GEOMETRIE V ROVINĚ A PROSTORU · Narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce.	Práce v rovině - vzájemná poloha přímek (rovnoběžnost, různoběžnost, kolmost). Základní geom. útvary – konstrukce, popis, rýsování (trojúhelník, čtverec, obdélník, kružnice). Práce v prostoru – tělesa, modelování kvádru, hranolu, krychle, koule, válce. Sítě krychle a kvádru. Povrch kvádru, krychle pomocí aplikace učiva o obvodu a obsahu obdélníka/čtverce.		OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.
· Sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran.	Úsečka (střed úsečky, měření, porovnávání, grafické sčítání/odčítání úseček. Jednotky délky a převody jednotek.		
· Sestrojí rovnoběžky a kolmice.	Vzájemná poloha přímek (rovnoběžnost,		
· Určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu.	různoběžnost, kolmost). Konstrukce. Obsah čtverce a obdélníka. Užití čtvercové sítě při výpočtech. Jednotky obsahu (cm^2).	PČ: Prostorové objekty. Práce s hlínou.	
· Rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu.	Modelování geom. útvarů. Osová souměrnost, osa souměrnosti, souměrné útvary. Využití milimetrového papíru. Aplikace v praktickém životě.	PČ: Osově souměrné obrazce. VV: Dekorování výrobků.	
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHYA PROBLÉMY · Řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky.	Číselné a obrázkové řady. Magické čtverce. Prostorová představivost. Hlavolamy. Slovní úlohy s netradičními postupy.	PČ: Modelování. Konstrukční práce.Prostorové objekty.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace
Vyučovací předmět: Matematika
Ročník: 5.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE · Využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení. · Provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel.	Početní operace v celém oboru přirozených čísel. Početní operace, písemné algoritmy v celém oboru přirozených čísel (písemné násobení 1, 2, 3, 4 –ciferným činitelem, písemné dělení 1, 2 - ciferným dělitelem). Pamětné počítání. Užití závorek. Seznámení s aritmetickým průměrem. Zlomek. Jednoduché početní operace se zlomky.Vztah zlomku a desetinného čísla. Základní početní operace se zlomky. Odhady výsledků, kontrola výpočtů. Vztahy mezi početními operacemi.		OSV: Rozvoj schopnosti poznávání.
· Zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel. · Řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel.	Zaokrouhlování čísel (miliony, statisíce, desetitisíce, tisíce, stovky, desítky). Kontrola výpočtů. Závislosti a práce s daty. Využití všech matematických operací při řešení. Složené slovní úlohy a jejich řešení. Tvorba slovních úloh. Využití zkušeností z praktického života.	VL: ČR a EU PŘ: Rozmanitost v přírodě. ICT: Získávání dat a informací.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ZÁVISLOSTI,VZTAHY A PRÁCE S DATY · Vyhledává, sbírá a třídí data. · Čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy.	Práce s daty. Získávání, zaznamenávání, porovnávání, třídění dat. Praktické využití. Orientace v tabulkách, schématech, grafech, diagramech. Orientace v jízdních řádech. Tvorba grafů, tabulek. Aritmetický průměr. Praktické využití.	PŘ: Rozmanitost přírody. ICT: Zpracování dat. VL: ČR.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Kreativita. VMEGS: Evropa a svět nás zajímá.
GEOMETRIE V ROVINĚ A PROSTORU · Narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce. · Sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran. · Sestrojí rovnoběžky a kolmice. · Určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu.	Práce v rovině - vzájemná poloha přímek (rovnoběžnost, různoběžnost, kolmost). Základní geom. útvary – konstrukce, popis, rýsování (trojúhelník, čtverec, obdélník, kružnice). Trojúhelník a jeho druhy. Obvod trojúhelníka. Čtverec, obdélník a úhlopříčky (seznámení). Jednotky délky. Práce v prostoru - tělesa. Modelování kvádru, hranolu, krychle, koule, válce. Sítě krychle a kvádru. Povrch kvádru, krychle pomocí aplikace učiva o obvodu a obsahu obdélníka/čtverce. Úsečka (střed úsečky, měření, porovnávání, grafické sčítání/odčítání úseček. Jednotky délky a převody jednotek. Vzájemná poloha přímek (rovnoběžnost, různoběžnost, kolmost). Průsečík. Konstrukce. Obsah čtverce a obdélníka. Užití čtvercové	PČ: Prostorové objekty. Práce s hlínou.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
	sítě při výpočtech. Jednotky obsahu (mm 2, cm 2 , m2).		
· Rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti.	Modelování geom. útvarů. Osová souměrnost, osa souměrnosti, souměrné útvary. Využití milimetrového papíru. Aplikace v praktickém životě.	PČ: Osově souměrné obrazce. VV: Dekorování výrobků.	
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY			
· Řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky.	Číselné a obrázkové řady. Magické čtverce. Prostorová představivost. Hlavolamy. Slovní úlohy s netradičními postupy. Logické hry.	PČ: Modelování. Konstrukční práce. Prostorové objekty.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.

5.3 Vzdělávací oblast: INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE
5.3.1 Vyučovací předmět: Informatika

Učební plán předmětu

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
			0 + 1	**1**
			povinný	**povinný**

Klíčové kompetence :

kompetence k učení:

žák

- vyhledává a třídí informace, pracuje soustředěně, samostatně a tvořivě

kompetence k řešení problémů:

žák

- využívá různé zdroje informací k řešení problémů, volí vhodné způsoby řešení

kompetence komunikativní:

žák

- využívá PC k rychlejší výměně informací, dokáže výstižně formulovat své myšlenky a požadavky

kompetence sociální a personální:

žák

- pracuje v týmu a vyměňuje si informace, respektuje stanovená pravidla, zažívá pocit sebeuspokojení a sebeúcty pro samostatném řešení nejnáročnějších úkolů, respektuje schopnosti členů v týmu

kompetence občanské:

žák

- dodržuje pravidla práce v týmu, respektuje schopnosti členů v týmu

kompetence pracovní:

žák

- dodržuje bezpečnostní pravidla a pravidla hygieny při práci na PC, zodpovědně přistupuje k plnění svých povinností, efektivně spolupracuje s členy týmu

Průřezová témata:

OSV

- rozvoj schopností poznávání, řešení problémů a rozhodovací dovednosti, poznávání lidí

VDO

- občanská společnost a škola

VMEGS

- objevujeme Evropu a svět

MUV

- multikulturalita

EV

- vztah člověka k prostředí, lidské aktivity a problémy životního prostředí

MEV

- kritické myšlení a vnímání mediálních sdělení, praktická tvorba mediálních sdělení, práce v realizačním týmu

2. období

Výchovně vzdělávací cíle:

- seznamovat žáky se základními funkcemi počítače
- uvědomovat si úlohu rychlých informací v dnešním moderním světě
- umět správně komunikovat telefonem (pevná linka, mobil)
- ukázat, jak se dají v současnosti využívat informační a komunikační technologie
- naučit se svoje soubory informací vytvářet, ukládat a opět vyhledávat
- seznámit se s tím, jak přijímat a odesílat zprávy e-mailem
- učit žáky pracovat s textem a obrázkem v textovém editoru
- poznat možnost získávání a předávání informací pomocí internetu

Charakteristika výuky informatiky v 2. vzdělávacím období:

Charakter výuky informatiky je činnostní. Výuku orientujeme tak, aby žáci dovednosti a znalosti získávali výhradně na základě individuální nebo maximálně dvoučlenné skupinové práce s počítači, periferiemi a používaným softwarem. Žáci provádějí takové činnosti, které vedou k získání základních znalostí a dovedností z oblasti práce s ICT technologiemi výhradně uživatelského charakteru, ale tak, aby je mohli dále rozvíjet na druhém stupni základního vzdělávání. Cílem naší práce je vybavit žáka takovými kompetencemi, které mu umožní ICT technologie v budoucnosti cílevědomě využívat při učení a později též při organizaci svého života. Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru Informační a komunikační technologie umožňují žákům aplikovat výpočetní techniku s bohatou škálou vzdělávacího softwaru a informačních zdrojů ve všech vzdělávacích oblastech celého základního vzdělávání. Získané dovednosti jsou v informační společnosti nezbytným předpokladem pro uplatnění na trhu práce i podmínkou k efektivnímu rozvíjení profesní a zájmové činnosti.

Obsah učiva informatika ve 2. vzdělávací období

1) Historie informací

- pojem informace
- starověk
- středověk
- novověk

2) Seznámení s počítačem

- z čeho se počítač skládá
- monitor

- klávesnice
- myš
- přídavná zařízení
- zapnutí počítače
- uživatelský účet
- hardware a software

3) Hygiena práce u počítače

Malování

- základní popis okna
- plechovka
- nový dokument
- štětec
- úsečka
- předdefinované tvary - obdélník, elipsa, zaoblený obdélník
- více barev
- mnohoúhelník
- nastavení více barev, kapátko, lupa
- ukládání a otvírání dokumentu
- označování pomocí nástroje výběr
- přesouvání
- výběr libovolného tvaru
- křivka, soustředné kružnice
- kopírování
- klávesové zkratky
- mazání pomocí klávesy Delete
- vkládání textu do obrázku
- stínování
- vícebarevná textura
- překlopení, otáčení, zkosení, změna velikosti, velikost obrázku
- příprava obrázku před tiskem, vlastní tisk

5) Windows - základní informace o systému

- důležité ikony na ploše
- hlavní nabídka
- nabídka Start
- příslušenství
- programy, dokumenty a soubory
- složka - vytvoření, označování a otvírání, přejmenování
- okno složky - změna velikosti, posouvání
- mazání jedné a více složek najednou
- přesun složek
- kopírování
- přehled ve složkách

- velikost složky a dokumentu
- změna pozadí, vlastní spořič na pozadí
- spořič obrazovky, vzhled plochy

6) Textový editor - Microsoft Word - úvodní část

- základy psaní - velká písmena, diakritika, zvláštní znaky
  základní funkce textového a grafického editoru .
  dokument - nový dokument, otevření a zavření dokumentu
- práce s textem
- označování, mazání, vkládání textu, přesun textu
- písmo
- základní formát písma, velikost, font, barva písma,
- náhled
- kopírování
- úprava dokumentu - odstavce, dopisový formát, odsazení 1.řádku, pravítko
- uložení dokumentu
- obrázek - vkládání obrázků z Klipartu
- úprava obrázku
- obtékání textu
- okraje
- WordArt

7) Počítačové sítě - úvodní část

- lokální síť
- globální síť - Internet
- prohlížeč - Internet Explorer, ostatní prohlížeče
- hypertextové odkazy
- vyhledávací stránky, vyhledávání pomocí klíčových slov
- stahování - obrázky

8) Elektronická pošta -program Microsoft Outlook - úvodní část

- nový dopis, úprava textu, přečtení dopisu, odpověď
- adresy na stejném serveru
- mazání nepotřebných zpráv
- příloha
- předat dál

Vzdělávací oblast: Informační a komunikační technologie
Vyučovací předmět: Informatika
Ročník: 4.

Výstupy	Učivo	Přesahy	Průřezová témata
ZÁKLADY PRÁCE S POČÍTAČEM			
· Využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejbližší periferie.	Základní struktura, funkce a popis počítače a přídavných zařízení. Multimediální využití počítače. Rozdělení hardware, software, operační systémy. Klávesnice – rozdělení, funkce kláves. Myš – druhy práce s myší.		OSV: Rozvoj schopnosti poznávání.
VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KOMUNIKACE			
· Při vyhledávání na internetu používá jednoduché a vhodné cesty.	Vyhledávání na internetu – správná formulace požadavků, hledání spojení, map. Třídění a porovnávání informací.	VL: Člověk a jeho svět. PŘ: Člověk a jeho svět.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Rozvoj schopnosti poznávání. Kreativita.
ZPRACOVÁNÍ AVYUŽITÍ INFORMACÍ			
· Pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru.	OS Windows Práce se složkami a soubory, tento počítač. Grafika Program malování, základní nástroje k vytváření obrázků, jeho uložení, využití. Kliparty. Práce s WORD ART.	PŘ: Rozmanitost přírody – informace pro výuku.	

Vzdělávací oblast: Informační a komunikační technologie
Vyučovací předmět: Informatika
Ročník: 5.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ZÁKLADY PRÁCE S POČÍTAČEM · Respektuje pravidla bezpečné práce s hardware i software a postupuje poučeně v případě jejich závad. · Chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím.	Hygiena při práci s počítačem. Dodržování zásad bezpečnosti práce a prevence zdravotních rizik. Postupy při problémech s počítačem. Pracovní prostředí operačního systému, plocha obrazovky – struktura a popis části. Práce se soubory, složkami, ukládání, kopírování, odstraňování, změna názvu, organizace dat, vytváření vlastních složek. Dodržení pracovních postupů při práci s daty.		OSV: Psychohygiena. Seberegulace a sebeorganizace. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KOMUNIKACE · Vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích. · Komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení.	Informace o internetu, funkce, služby, ochrana osobních dat. Seznámení s portálem Seznam, Atlas, Centrum, Google. Využívání portálu www.seznam.cz. Sledování a spoluvytváření školních stránek na internetu. Etický přístup k nevhodných obsahům na internetu. Mobilní telefony – SMS, MMS, zásady správného telefonování, krizové linky. Internet – SMS brána, el. pošta, chat (zásady komunikace, ochrana osobních dat, komunikace se stejnou věkovou skupinou), Skype, ICQ. Práce s elektronickou poštou – založení emailových schránek, čtení, psaní, odstraňování, ukládání e-mailů. Správa adresáře, zasílání příloh e-mailu.	VL: Člověk a jeho svět. PŘ: Člověk a jeho svět. ČJ: Komunikační a slohová výchova – formy společenského styku. AV: Hudební tvorba – informace.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Rozvoj schopnosti poznávání. Kreativita. MUV: Multikulturalita. MEV: Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení. EV: Vztah člověka k prostředí. VDO: Občanská společnost a škola. OSV: Poznávání lidí. MEV: Praktická tvorba mediálních sdělení. Práce v realizačním týmu. VMEGV: Objevujeme Evropu a svět.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ZPRACOVÁNÍ AVYUŽITÍ INFORMACÍ · Pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru.	Textový editor MS Word, psaní, práce s textem, úpravy textu, uložení textu, vkládání obrázků, přikládání k e-mailům, tisk. Tabulkový editor Základní informace o práci s tabulkovým editorem, úpravy, uložení, tisk. Tvorba prezentací Program Power Point, funkce, sběr materiálů, efekty, pozadí, prezentace a její využití.	PŘ: Rozmanitost přírody – informace pro výuku. VL: Česká republika. Putování po Evropě. VV: Grafické a počítačové ilustrace (koláže, abstrakce).	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Rozvoj schopnosti poznávání. Kreativita.

5.4 Vzdělávací oblast: ČLOVĚK A JEHO SVĚT

5.4.1 Vyučovací předmět: Prvouka

Učební plán předmětu

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
1	1	2+1	-	-
povinný	povinný	povinný	-	-

Klíčové kompetence :

kompetence k učení:

žák

- využívá informace ve výuce a praktickém životě, seznamuje se se základními elementárními dovednostmi, sebevzdělává se a prohlubuje si základní dovednosti

kompetence k řešení problémů:

žák

- rozpoznává a řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení

kompetence komunikativní:

žák

- dokáže formulovat otázky, respektuje odlišnosti lidí a dodržuje stanovená pravidla při komunikaci, prezentuje svůj názor a výsledky práce

kompetence sociální a personální:

žák

- spolupracuje v týmu, je ohleduplný a ochotně pomáhá, dokáže být sebekritický

kompetence občanské:

žák

- respektuje názor druhých lidí, poznává kulturní a historické tradice, učí se čestnému chování

kompetence pracovní:

žák

- zodpovědně přistupuje k plnění svých povinností, dodržuje pravidla bezpečnosti a hygieny

Průřezová témata:

OSV

- rozvoj schopností poznávání, řešení problémů a rozhodovací dovednosti, komunikace, poznávání lidí, mezilidské vztahy

VDO

- občan, občanská společnost a stát

VMEGS

- Evropa a svět nás zajímá, jsme Evropané

EV

- ekosystémy, vztah člověka k prostředí

1. období

Výchovně vzdělávací cíle:

- učit žáky pozorovat přírodní jevy a orientovat se v prostoru a čase
- na základě činností a pozorování vytvářet nové představy o jednoduchých, chápání žáků dostupných ale podstatných věcech a jevech, které je obklopují doma, ve škole, v obci
- vést žáky k tomu, aby předměty a jevy pojmenovávali a vyjadřovali o nich své myšlenky, soudy, názory
- učit žáky, aby na základě svých vlastních zkušeností docházeli k jednoduchým pojmům a objevování souvislostí
- vytvářet u žáků pozitivní vztah k rodině, spolužákům, škole, domovu i k přírodě a rozvíjet pozitivní vlastnosti žáků
- dát žákům základní poučení o lidském těle a ochraně zdraví
- naučit žáky cílevědomému osvojování základních hygienických návyků a návyků kulturních

Charakteristika výuky:

Cíle jsou naplňovány prostřednictvím využívání vlastních zkušeností žáků. Učitel řídí vyučování tak, aby žáci docházeli k novým poznatkům zejména na základě vlastních činností a přímého pozorování. Žáci mohou různé věci a jevy pozorovat např. při řízených činnostech, na vycházkách, při pokusování, při zacházení s různými nástroji a předměty. Činnostní vyučování prvouce podněcuje aktivitu všech žáků. Průběžně a v souvislosti s různými vyučovacími předměty vedeme žáky k tomu, aby výsledky svých pozorování, zjištění a objevování zaznamenávali různými způsoby, tj. výtvarně i písemně.

V tomto období využíváme co nejvíce regionálních přírodních i společenských jevů.

Charakteristické pro výuku prvouky v 1. období základního vzdělávání je její prolínání s učivem ostatních předmětů. Právě toto prolínání témat dává možnost vytváření mnoha malých projektů, které výuku obohatí a učivo spojí se životem kolem dětí. Výuku prvouky vhodně doplňují obrazy, videozáznamy, filmy, besedy, vycházky, exkurze atp.

V prvouce se věnujeme:

- poznávání věcí – jejich vlastností a zařazujeme je do přírodního a společenského dění
- výchově smyslového vnímání a způsobům pozorování určitých předmětů a jevů
- základům jazykového vyjadřování – využíváme českého jazyka (výslovnost, vyprávění, říkadla, básně, písně, pohádky,…)
- procvičování pozornosti, paměti, představivosti, obrazotvornosti,…
- ochraně přírody, kulturních památek a výsledků lidské práce
- technické výchově (spojení s výtvarnou výchovou a praktickými činnostmi)
- pohybové výchově (ve spojení s tělesnou výchovou a hudební výchovou)
- zdravotní výchově a znalosti lidského těla, režimu dne

- mravní výchově (vytváření správných návyků a vztahů k lidem)

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník

- škola a její blízké okolí, cesta do školy, bezpečnost
- pracovní návyky a vhodné chování ve škole i mimo školu
- příroda na podzim v lese, v sadu, na zahradě a na poli
- rodina a život v rodině
- zima a zimní svátky, bezpečnost, živočichové a rostliny v zimě
- člověk a péče o zdraví, základní hygienické návyky
- zdravá výživa, režim dne
- příroda, rostliny a živočichové na jaře
- nejznámější ptáci a domácí zvířata
- dny v týdnu, roční období, orientace v čase
- nejznámější povolání a výrobky řemeslníků
- dopravní výchova – bezpečnost
- příroda v létě

V 1. ročníku se žáci učí pozorovat rostliny, zvířata a věci, které je obklopují ve škole, doma, venku. Učí se všímat si změn v přírodě, které mohou během roku pozorovat a všímají si, jak tyto změny zasahují do života lidí i zvířat.

Učivo je využíváno v průběhu celého roku v matematice, často je propojováno i s ostatními vyučovacími předměty. Jednotlivé činnosti mohou být vhodně kombinovány a propojovány i v jiných časových celcích než je jedna vyučovací hodina.

2. ročník

- škola a organizace školního života
- cesta do školy – bezpečnost, dopravní výchova
- změny v přírodě na podzim, živočichové ve volné přírodě (využití učiva 1. r. a jeho rozšíření), mezipředmětové vztahy (zejména s českým jazykem)
- zelenina a její druhy
- ovocné stromy a jejich plody
- rodina, náš domov, obec, vlast
- proměny přírody v zimě, zimní sporty
- člověk, poučení o lidském těle, nemoc a úraz, první pomoc
- potraviny a správná výživa
- čas, orientace podle hodin, kalendářní rok
- práce a volný čas
- proměny přírody na jaře (rostliny, živočichové, květiny)
- lesy jehličnaté, listnaté a smíšené – stromy ochrana přírody
- proměny přírody v létě, u vody a ve vodě, vodní živočichové

Ve všech okruzích učiva prvouky 2. ročníku využíváme zkušenosti žáků a učivo probrané v 1. r., které dále rozšiřujeme. Ve výuce se žáci seznamují s věcmi a jevy blízkého okolí, získávají přehled o změnách v přírodě v průběhu ročních období a jejich vlivu na život rostlin, zvířat i lidí.

I v tomto ročníku je vhodné spojovat učivo prvouky s učivem ostatních předmětů. Realizaci krátkodobých projektů můžeme koncem 2. ročníku spojovat s jednoduchými záznamy. Formu záznamu (kreslená, psaná, kombinovaná, výrobek) necháváme na rozhodnutí žákům, které vhodně usměrňujeme.

3. ročník

- místo, kde žijeme (domov, rodina, škola, obec)
- cesta do školy, dopravní výchova
- orientace v místě bydliště:
  - světové strany
  - práce s jednoduchým plánem (začlenění obce do příslušného kraje)
  - seznámení s mapou
  - světové strany
- země, v níž žijeme:
  - krajina v místě bydliště
  - naše vlast
- lidé a čas – orientace v čase
- věci a činnosti kolem nás:
  - lidská činnost
  - práce a volný čas
  - lidé a výrobky, technika
- neživá příroda – látky a jejich vlastnosti:
  - vzduch
  - voda
  - slunce a země
- živá příroda:
  - rostliny (druhy rostlin, části rostlin, plody)
  - živočichové
  - zkoumání přírody
- rozmanitost přírody a její ochrana, základní ekologická výchova
- člověk:
  - lidské tělo (růst a vývoj, stavba těla – kostra, svaly)
  - péče o zdraví (zdraví a výživa, sport a hry, první pomoc)

Ve vyučování prvouce ve 3. ročníku navazujeme na poznatky o přírodě a životě lidí, které žáci získali v 1. a 2. r. a prohlubujeme je. Zaměřujeme se především na poznávání místní krajiny, života lidí v obci, povolání lidí, zajímáme se o vyráběné věci, kulturu v obci, pověsti, které se váží ke kraji, upozorňujeme na významné stavby, události a osobnosti.

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět: Prvouka
Ročník: 1.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
MÍSTO, KDE ŽIJEME			OSV: Rozvoj schopnosti poznávání.
· Vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí.	Domov – obec – nejbližší okolí. Cesta do školy. Místo kde žijeme. Život v obci. Škola. Orientace v budově školy. Moje třída. Příprava na vyučování. Život ve škole. Základy dopravní výchovy.	VV: Výtvarné zachycení reality.	
· Začlení svou obec do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci.	Orientace v obci. Změny v obci. Sledování kulturních a společenských akcí v nejbližším okolí.		VMEGS: Evropa a svět nás zajímá. Jsme Evropané. EV: Ekosystémy.
· Rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost.	Pozorování a zaznamenávání změn v nejbližším okolí (stavby, příroda).		
LIDÉ KOLEM NÁS			OSV: Poznávaní lidí. Mezilidské vztahy. Komunikace.
· Rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi.	Nejbližší rodina. Nejbližší příbuzní. Funkce rodiny. Úloha členů v rodině.	ČJ: Komunikační a slohová výchova.Literární výchova.	
· Odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností.	Typy povolání. Úloha a význam povolání.	VV: Zachycení reality.	
· Projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, k jejich přednostem i nedostatkům.	Bezpečnost při práci. Pravidla slušného chování ke spolužákům a ostatním lidem. Respektování odlišností. Hledání dobrých lidských vlastností.	HV: Písně. PČ: Člověk a svět práce.	VDO: Občan, občanská společnost a stát. MUV: Kulturní diference. Lidské vztahy

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
LIDÉ A ČAS			
· Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti.	Denní režim. Činnosti školáka během dne. Orientace v čase (den, týden, měsíc, rok, roční období). Měření času (hodina).	MA: Závislosti, vztahy a práce s daty.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.
· Pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije.	Poznávání významných míst obce. Pověsti nejbližšího okolí.	ČJ: Literární výchova. HV: Písně.	VMEGS: Evropa a svět nás zajímá.
· Uplatňuje elementární poznatky o sobě, rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost.	Roční období a činnosti lidí během nich. Tradice, zvyky.	ČJ: Literární výchova. HV: Písně. VV: Výtvarné zachycení reality.	
ROZMANITOST PŘÍRODY			
· Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích. · Roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě. · Provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů.	Roční období. Zákonitosti změn. Živá příroda (rostliny, živočichové). Neživá příroda. Ochrana životního prostředí. Pozorování přírody v nejbližším okolí. Elementární třídění rostlin a živočichů. Pozorování elementárních pokusů (měření, vážení, odhady, třídění, zaznamenávaní).	ČJ: Komunikační a slohová výchova. Literární výchova. MA: Závislosti, vztahy a práce s daty.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. EV: Vztah člověka k prostředí.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ · Uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví.	Režim dne. Zdravá výživa. Pohyb a zdravotní cvičení. Zdraví a nemoc. Tělo – základní hygienické návyky. Péče o zdraví.	ČJ: Literární výchova.	EV: Vztah člověka k prostředí.
· Dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných.	Základy bezpečného chování při různých činnostech.	TV: Pohybové činnosti. Zdravý životní styl.	
· Chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě	Chování lidí a jejich vlastnosti. Práva dítěte. Krizové situace a reakce na ně.	ČJ: Formy společenského styku.	VDO: Občan, občanská společnost a stát.
· Uplatňuje základní pravidla silničního provozu. · Reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech.	Základní pravidla dopravní výchovy. Prevence bezpečnosti na silnici. Prevence úrazu. Základy prví pomoci. Člověk a nebezpečí. Krizové situace (povodeň, požár, živelné pohromy a ekologické katastrofy). Organizace a bezpečnost při nebezpečí. První pomoc.		

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět: Prvouka
Ročník: 2.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
MÍSTO, KDE ŽIJEME · Vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí. · Začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě). · Rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost.	Domov – obec – nejbližší okolí. Adresa, bydliště. Služby v obci. Život v obci. Dopravní výchova a bezpečnost na silnici. Život ve škole. Základní hygienické návyky. Pracovní místo. Orientace v obci. Změny v obci. Kulturní a společenské akce v nejbližším okolí. Pozorování a zaznamenávání změn v nejbližším okolí (změny, vztahy, práce s elementárními údaji).	VV: Výtvarné zachycení reality.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. VMEGS: Evropa a svět nás zajímá. Jsme Evropané. EV: Ekosystémy.
LIDÉ KOLEM NÁS · Rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi. · Odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností. · Projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, k jejich přednostem i nedostatkům.	Rodina a příbuzní. Vztahy v rodině. Funkce rodiny. Úloha členů v rodině. Práva a povinnosti členů rodiny. Lidský život a jeho období. Typy povolání. Úloha a význam povolání. Bezpečnost při práci. Tradiční výroba a řemesla. Pravidla slušného chování k lidem. Vztah k majetku. Respektování odlišností. Tolerance – handicapovaní lidé.	ČJ: Komunikační a slohová výchova. Literární výchova. VV: Zachycení reality. HV: Písně. PČ: Člověk a svět práce.	OSV: Poznávaní lidí. Mezilidské vztahy. Komunikace. VDO: Občan, občanská společnost a stát. MUV: Kulturní diference. Lidské vztahy.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
LIDÉ A ČAS			
· Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti. · Pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije. · Uplatňuje elementární poznatky o sobě, rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost.	Denní režim. Plánování svého dne (koníčky). Orientace v čase. Den, týden, měsíc, rok, roční období a jejich zákonitosti. Měření času (hodina, půlhodina). Poznávaní času. Významná místa obce. Rodáci a osobnosti obce. Pověsti nejbližšího okolí. Roční období a činnosti lidí během nich. Vztahy v minulosti a současnosti. Tradice, zvyky.	MA: Závislosti, vztahy a práce s daty. ČJ: Literární výchova. HV: Písně. ČJ: Literární výchova. HV: Písně. VV: Výtvarné zachycení reality.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. VMEGS: Evropa a svět nás zajímá.
ROZMANITOST PŘÍRODY			
· Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích. · Roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě. · Provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů.	Roční období a jeho změny. Živá a neživá příroda. Ochrana životního prostředí. Pozorování přírody nejbližšího okolí. Pozorování, třídění, zaznamenávání poznatků o organizmech. Zakládání pokusů a jejich sledování (měření, vážení, odhady, třídění, srovnávání výsledků pokusů).	ČJ: Komunikační a slohová výchova.Literární výchova. MA: Závislosti, vztahy a práce s daty.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. EV: Vztah člověka k prostředí.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ · Uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví.	Režim dne. Zdravá výživa. Pohybové a zdravotní cvičení. Zdraví a nemoc – pobyt v nemocnici. Stavba těla. Smyslové orgány. Hygienické návyky. Péče o zdraví.	ČJ: Literární výchova.	EV: Vztah člověka k prostředí.
· Dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných.	Základy bezpečného chování při různých činnostech. Tísňová volání.	TV: Pohybové činnosti. Zdravý životní styl.	
· Chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě	Chování lidí a jejich vlastnosti. Práva dítěte. Krizové situace a reakce na ně.	ČJ: Formy společenského styku.	VDO: Občan, občanská společnost a stát.
· Uplatňuje základní pravidla silničního provozu. · Reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech.	Základní pravidla dopravní výchovy. Prevence bezpečnosti na silnici. Prevence úrazů. Základy první pomoci. Člověk a nebezpečí. Krizové situace (povodeň, požár, živelné pohromy, ekologické katastrofy). Organizace a bezpečnost při nebezpečí – evakuace. První pomoc.		

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět: Prvouka
Ročník: 3.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
MÍSTO, KDE ŽIJEME · Vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí.	Domov – obec – nejbližší okolí. Adresa, bydliště. Prostředí domova. Služby v obci. Život v obci. Dopravní výchova a bezpečnost na silnici. Život ve škole. Základní hygienické návyky. Pracovní místo.	VV: Výtvarné zachycení reality.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání.
· Začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě).	Orientace v obci. Části obce. Poloha obce (mapky, plánky). Historie obce. Změny v obci. Kulturní a společenské akce v nejbližším okolí.		VMEGS: Evropa a svět nás zajímá. Jsme Evropané. EV: Ekosystémy
· Rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost.	Pozorování, zaznamenávání, třídění, rozlišení přírodních a umělých prvků v krajině. Orientace na mapě regionu. Světové strany. Základní zeměpisné údaje.		

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
LIDÉ A ČAS · Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti. · Pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije. · Uplatňuje elementární poznatky o sobě, rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost.	Denní režim. Plánování svého dne (koníčky). Orientace v čase. Den, týden, měsíc, rok, roční období a jejich zákonitosti. Kalendáře a významné dny. Měření a poznávaní času. Významná místa obce. Rodáci a osobnosti obce a jejich úloha v obci. Pověsti nejbližšího okolí. Roční období a činnosti lidí během nich. Vztahy minulosti, současnosti a budoucnosti. Tradice, zvyky.	AJ: Čas. MA: Závislosti, vztahy a práce s daty. ČJ: Literární výchova. HV: Písně. ČJ: Literární výchova. HV: Písně. VV: Výtvarné zachycení reality	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. VMEGS: Evropa a svět nás zajímá.

Výstupy	Učivo	Přesahy	Průřezová témata
ROZMANITOST PŘÍRODY · Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích. · Roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě. · Provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů.	Roční období. Zákonitosti změn. Živá příroda (rostliny, živočichové). Neživá příroda. Ochrana životního prostředí. Pozorování přírody v nejbližším okolí. Elementární třídění rostlin a živočichů. Pozorování elementárních pokusů (měření, vážení, odhady, třídění, zaznamenávaní).	ČJ: Komunikační a slohová výchova. Literární výchova. MA: Závislosti, vztahy a práce s daty.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. EV: Vztah člověka k prostředí.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ · Uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví. · Dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných. · Chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě · Uplatňuje základní pravidla silničního provozu. · Reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech.	Režim dne. Zdravá výživa. Pohybové a zdravotní cvičení. Zdraví a nemoc – duševní hygiena. Stavba těla. Životní potřeby a projevy. Hygienické návyky. Péče o zdraví – prevence. Základy bezpečného chování při různých činnostech. Tísňová volání. Chování lidí a jejich vlastnosti. Práva dítěte. Krizové situace a reakce na ně. Základní pravidla dopravní výchovy. Prevence bezpečnosti na silnici. Prevence úrazů. Základy první pomoci. Člověk a nebezpečí. Krizové situace (povodeň, požár, živelné pohromy, ekologické katastrofy). Organizace a bezpečnost při nebezpečí – evakuace. První pomoc.	AJ: Tělo. ČJ: Literární výchova. TV: Pohybové činnosti. Zdravý životní styl. ČJ: Formy společenského styku.	EV: Vztah člověka k prostředí. VDO: Občan, občanská společnost a stát.

5.4.2 Vyučovací předmět: Přírodověda

Učební plán předmětu

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
-	-	-	**1 + 1**	**1 + 1**
-	-	-	**povinný**	**povinný**

Klíčové kompetence :

kompetence k učení:

žák

- informace sbírá, třídí, porovnává a vyvozuje z nich závěry, pracuje s různými informačními zdroji, experimentuje, získané informace používá v procesu učení i v praktickém životě

kompetence k řešení problémů:

žák

- rozpoznává a řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení

kompetence komunikativní:

žák

- vyjadřuje a formuluje své myšlenky a názory, respektuje názor jiných, využívá moderní komunikační prostředky

kompetence sociální a personální:

žák

- pracuje v týmu, je ohleduplný a pomáhá, dokáže být sebekritický

kompetence občanské:

žák

- chápe základní ekologické souvislosti, uvědomuje si nutnost ochrany životního prostředí, ctí historické a kulturní tradice

kompetence pracovní:

žák

- využívá znalostí a zkušeností k svému vlastnímu rozvoji a zodpovědně přistupuje k plnění svých povinností, dodržuje stanovená pravidla

Průřezová témata:

OSV

- rozvoj schopností poznávání, řešení problémů a rozhodovací dovednosti, kooperace a kompetice, psychohygiena, sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace

VDO

- občan, občanská společnost a stát

VMEGS

- jsme Evropané

EV

- ekosystémy, vztah člověka k prostředí, lidské aktivity a problémy životního prostředí

MEV

- praktická tvorba mediálních sdělení, práce v realizačním týmu

2. období

Výchovně vzdělávací cíle:

- poznávat přírodní zákonitosti při aktivních a tvůrčích činnostech, jednak samostatně, jednak při práci ve skupinách
- získávat jasné a konkrétní představy o přírodninách živých i neživých a přírodních jevech na základě pozorování, je to dobrý předpoklad pro vytváření přesných pojmů
- konkrétní představy o přírodninách a přírodních jevech doplňovat nejen četbou textů naučných, ale i uměleckých
- učit žáky zjišťovat základní vlastnosti zkoumaných přírodnin, nacházet souvislosti mezi jevy a ději v přírodě
- nechat žáky provádět pokusy, čímž jim umožníme poznat a pochopit přírodní děje, které nelze snadno pozorovat v přírodních podmínkách
- na vycházkách zaměřovat pozornost žáků na sledování určitých jevů
- zaznamenávat výsledky pozorování a pokusů, diskutovat o nich se spolužáky, vyvozovat závěry a za učitelova vedení je upřesňovat, popřípadě zobecňovat
- uvědomovat si sebe jako člověka - živou bytost, která má své fyziologické a biologické funkce a potřeby, poznávat, co je pro člověka užitečné a naopak škodlivé z hlediska hygieny, výživy aj.
- žákům předávat základní poučení o bezpečném chování v různých životních situacích i při mimořádných událostech, které ohrožují nejen zdraví jednotlivců, ale i celých skupin obyvatel
- vést žáky k tomu, aby si na základě svých zkušeností a sledování konkrétních situací postupně uvědomovali odpovědnost každého (i nedospělého) člověka, za své zdraví a bezpečnost
- upozorňovat žáky na situace, při kterých by nevhodným chováním mohli ohrozit zdraví spolužáků nebo zavinit úraz jiných lidí
- postupně si osvojovat a upevňovat zásady slušného chování mezi lidmi, učit se vzájemné toleranci, snášenlivosti a úctě k lidem, se kterými se setkávají
- sledovat střídání ročních období, vést si záznamy ze svých pozorování, umět pozorované změny v přírodě zdůvodnit
- dovést žáky k uvědomění, že Země je jednou z planet, oběžnic Slunce, které jsou součástí vesmíru

Charakteristika výuky:

Výuka přírodovědy ve 2. vzdělávacím období navazuje na učivo prvouky, v mnohém ho prohlubuje a rozšiřuje. Charakter výuky je činnostní, to předpokládá provádění žákovských pokusů, hovor o pozorovaných pokusech i jiných sledovaných přírodních úkazech. Žáci mají možnost v přírodovědném vyučování využívat vědomosti z prvouky i své zkušenosti z vlastních

pozorování přírody. Tím, že žákům umožňujeme, aby své vlastní zkušenosti a poznatky spojovali s novým učivem, snadno dosahujeme toho, že se učí se zájmem a mají dobré znalosti z přírodovědy.

Při činnostech se žáci učí spolupracovat, organizovat práci ve skupině i přijímat individuální odpovědnost za splnění určitého úkolu.

Při přírodovědném vyučování se ve velké míře uplatňují mezipředmětové vztahy s výukou českého jazyka, matematiky, výtvarné i hudební výchovy, praktických činností. Těchto možností velmi snadno využíváme při realizaci krátkodobých projektů. Navrhujeme-li v tomto období žákům vhodná témata pro projekty, jsou žáci schopni samostatně úkoly do projektů vymýšlet a zpracovávat. Je to jedna z příležitostí, při které mají žáci možnost dobře uplatnit své individuální schopnosti a nápady. Aby mohli ve vybraných projektech využít jak svoji individualitu tak různé poznatky z běžného života, nesmí být učitelem příliš omezováni ani usměrňováni. Jen tak se projeví i jejich fantazie. Potřebují k tomu však mít důvěru v učitele, snahu ho něčím udivit nebo překvapit. Každý pozitivní postoj učitele k výsledkům práce žáků má za následek jejich zvýšenou snahu a úsilí při plnění dalších úkolů.

Při poznávání přírody a jejich zákonitostí dochází žáci k poznání, že Země a život na ní tvoří celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje v rovnováze. Je třeba, aby si žáci uvědomili, že tuto rovnováhu může člověk svou činností snadno narušit, ale obvykle jen velmi obtížně obnovit. Učí se využívat svých poznatků, hodnotit svá pozorování a záznamy, hledat možnosti, jak i oni mohou přispět k zlepšení životního prostředí a k ochraně přírody.

Významnou roli při činnostní výuce přírodovědy mají žákovské pokusy. S přírodninami, jejich vlastnostmi, se zákonitostmi přírody se žáci neseznamují jen při vyprávění nebo čtení, ale mají možnost je zkoumat více smysly a mnohé poznatky sami objevovat. Značný význam přitom má, když si žáci vedou o svých pozorováních a pokusech jednoduché záznamy, tj. nákresy, zápisy do tabulek, krátké popisy provedení, zápisy závěru, popřípadě i grafické záznamy. Důležité je, aby pokud možno všechny pokusy byly prováděny žáky buď individuálně nebo ve dvojicích. Záznamy si však provádí každý žák individuálně, po vzájemné konzultaci o možnostech provedení.

Provádění žákovských pokusů z přírodovědy a příprava pomůcek na tyto pokusy se uskutečňuje ve 4. ročníku a hlavně v 5. ročníku ve spojení s praktickými činnostmi. Týká se to zvláště kapitol Člověk a příroda, Člověk a lidské výtvory. Tím se výuka stává smysluplnou, pro žáky zajímavou a blízkou životní realitě.

Přírodovědu ve 4. a 5. ročníku vyučujeme ve dvou tématických okruzích:

- Rozmanitost přírody,
- Člověk a jeho zdraví

Ve 4. ročníku se obě témata prolínají, hlavně ve spojení se zdravou výživou a ochranou životního prostředí. Pozornost je věnována rovněž vybraným základním fyzikálním veličinám.

V 5. ročníku je stěžejní téma „člověk“ zařazeno do kapitol: Člověk a neživá příroda, Člověk a vesmír, Člověk a živá příroda a samostatné kapitoly Člověk. Prací a lidskými výtvory se zabývá kapitola s názvem Člověk a lidské výtvory.

K přírodovědě 5. ročníku se váže celá řada článků z čítanek. Také dva matematické pracovní sešity pro 5. ročník s názvy Od příkladů ke hvězdám a Cestujeme po republice se svými úlohami vážou k učivu přírodovědy. Ve 4. r. tuto úlohu plní matematický sešit Počítání s velkými čísly.

Obsah učiva přírodověda ve 2. vzdělávacím období

Základní společenstva živých organismů:

- životní podmínky živých organismů, rozmanitost podmínek života na Zemi
- společenstva okolí lidských obydlí, společenstva polí, vod a lesů
- poznávání nejznámějších druhů rostlin, hub a živočichů, jejich význam v přírodě a pro člověka
- přizpůsobení organismů prostředí
- rostlinstvo a živočišstvo na Zemi v různých ročních obdobích
- rovnováha v přírodě, vzájemné vztahy mezi organismy

Nerosty a horniny:

- nejznámější nerosty a horniny, jejich využití

Měření:

- měření délky, teploty, hmotnosti a času
- poznávání a praktické užívání různých měřidel poznaných fyzikálních veličin
- užívání základních jednotek délky, teploty, hmotnosti a času a běžně užívaných odvozených jednotek

Člověk a příroda:

- ohleduplné chování k přírodě
- ochrana rostlin a živočichů
- ochrana životního prostředí

5. ročník

Člověk a neživá příroda:

- podmínky života na Zemi
- pozorování neživé přírody

Nerosty, horniny a půda:

- nejběžnější a hospodářsky nejčastěji využívané horniny a nerosty
- využití sestavených souborů nerostů a hornin k pozorování, poznávání, třídění
- energetické suroviny, člověk a energie

- sestavování jednoduchých elektrických obvodů
- obnovitelné a neobnovitelné přírodní zdroje
- vznik, složení a význam půdy, praktické pozorování půdy v okolí školy

Člověk a vesmír:

- od neživé přírody do vesmíru
- vesmír a Země, sluneční soustava
- střídání dne a noci, střídání ročních období

Člověk a živá příroda:

- rozmanité podmínky života na Zemi, podnebné pásy
- život v různých podnebných pásech
- přizpůsobení organismů životnímu prostředí
- život v oceánech a mořích
- ochrana živočichů a rostlin, význam botanických a zoologických zahrad
- společenstva živých organismů na území naší vlasti
- třídění živých organismů do známých skupin
- poznávání běžných druhů rostlin, hub a živočichů podle skutečnosti i obrázků

Člověk:

- lidské tělo, základní stavba a funkce
- člověk se rozmnožuje, roste a vyvíjí se
- seznámení s vývojem dítěte před i po narození
- ochrana zdraví člověka, hygienické návyky
- první pomoc při poranění, přivolání lékařské pomoci
- péče o zdraví, zdravá strava, denní režim
- nutnost zdrženlivosti a opatrnosti při setkání s neznámými lidmi

Člověk a lidské výtvory:

- zpracovávání výrobků, jejich využívání, likvidace odpadů
- informační technika a její rozumné užívání
- jednoduché stroje a zařízení, seznámení se s nimi při jednoduchých pokusech
- ochrana přírody
- vztah k životnímu prostředí

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět: Přírodověda
Ročník: 4.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ROZMANITOST PŘÍRODY · Objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka.	Rozmanitost podmínek života na Zemi.Živá příroda – ekosystémy. Neživá příroda – horniny, nerosty, půda, voda, vzduch.Vztahy v přírodě.Rovnováha v přírodě.	ICT: Získávání informací a dat.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. EV: Základní podmínky života.
· Vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období.	Základní podmínky života na Zemi. Vesmír. Sluneční soustava. Planeta Země. Střídání dne a noci.	ČJ: Literatura, encyklopedie, atlasy.	VMEGS: Evropa a svět nás zajímá.
· Zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí.	Přírodní společenstva.Třídění rostlin a živočichů dle charakteristických znaků. Význam rostlin a živočichů pro člověka. Rovnováha prostředí.	PČ: Pěstitelské práce.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.Komunikace. Kooperace a kompetice.
· Porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu atlasy a encyklopedie.	Pozorování přírody, záznam a sběr materiálů, třídění materiálů. Třídění do skupin podle společných znaků. Srovnávání a vyhodnocování výsledků. Využití zjištěných informací v praktickém životě. Práce s encyklopediemi a atlasy.	PČ: Pěstitelské práce ICT: Tabulkový editor	EV: Ekosystémy. Vztah člověka k prostředí

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat. · Založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu.	Vliv lidských aktivit v přírodě a jejich působení na krajinu. Zachování rovnováhy v přírodě. Ochrana životního prostředí. Nebezpečí přírodních katastrof a ekologických havárií. Provádění pokusů. Neživá příroda – látky a jejich vlastnosti, voda, vzduch, magnetická síla. Živá příroda – životní podmínky rostlin a živočichů. Pozorování, zaznamenávání, třídění, srovnávání a vyhodnocení výsledků pokusů.	VV: Výtvarné zachycení reality. PČ: Pěstitelské práce. VL: Místo, kde žijeme. MA: Závislosti, vztahy a práce s daty. ICT: Práce s daty a informacemi.	VMEGS: Jsme Evropané. EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Komunikace. Kooperace a kompetice. MEV: Praktická tvorba mediálních sdělení. Práce v realizačním týmu.

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět: Přírodověda
Ročník: 5.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ROZMANITOST PŘÍRODY · Objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka.	Rozmanitost podmínek života na Zemi. Živá příroda – ekosystémy. Neživá příroda – horniny, nerosty, půda, voda, vzduch. Podnebí, počasí. Vztahy v přírodě. Rovnováha v přírodě.	ICT: Získávání informací a dat.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. EV: Základní podmínky života.
· Vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období. · Zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy , shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí. · Porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech,	Prohlubování učiva. Základní podmínky života na Zemi. Vesmír. Sluneční soustava. Planeta Země. Střídání dne a noci, ročních období. Přírodní společenstva.Třídění rostlin a živočichů dle charakteristických znaků. Význam rostlin a živočichů pro člověka. Rovnováha prostředí.	ČJ: Literatura, encyklopedie, atlasy. PČ: Pěstitelské práce.	VMEGS: Evropa a svět nás zajímá. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Komunikace. Kooperace a kompetice.
prakticky třídí organismy do známých skupin,	Pozorování přírody, záznam a sběr materiálů, Třídění do skupin podle společných znaků. Srovnávání a vyhodnocování výsledků. Využití zjištěných informací v praktickém životě. Práce s encyklopediemi a atlasy.	PČ: Pěstitelské práce ICT: Tabulkový editor	EV: Ekosystémy. Vztah člověka k prostředí

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ROZMANITOST PŘÍRODY · Zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat. · Založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu.	Vliv lidských aktivit v přírodě a jejich působení na krajinu. Zachování rovnováhy v přírodě. Ochrana životního prostředí. Nebezpečí přírodních katastrof a ekologických havárií. Ohrožení života na planetě Zemi. Ekologické aktivity. Provádění pokusů. Neživá příroda – látky a jejich vlastnosti,voda, vzduch, magnetická síla. Živá příroda – životní podmínky rostlin a živočichů. Pozorování, zaznamenávání, třídění, srovnávání a vyhodnocení výsledků pokusů. Prezentace pokusů v rámci třídy a školy.	VV: Výtvarné zachycení reality. PČ: Pěstitelské práce. VL: Místo, kde žijeme. MA: Závislosti, vztahy a práce s daty. ICT: Práce s daty a informacemi.	VMEGS: Jsme Evropané. EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Komunikace. Kooperace a kompetice. MEV: Praktická tvorba mediálních sdělení. Práce v realizačním týmu.

5.4.3 Vyučovací předmět: Vlastivěda

Učební plán předmětu

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
-	-	-	2	2
-	-	-	povinný	povinný

Klíčové kompetence :

kompetence k učení:

žák

- informace sbírá, třídí, porovnává a vyvozuje z nich závěry, pracuje s různými informačními zdroji, experimentuje, získané informace používá v procesu učení i v praktickém životě

kompetence k řešení problémů:

žák

- rozpoznává a řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení

kompetence komunikativní:

žák

- vyjadřuje a formuluje své myšlenky a názory, respektuje názor jiných, využívá moderní komunikační prostředky

kompetence sociální a personální:

žák

- pracuje v týmu, je ohleduplný a pomáhá, dokáže být sebekritický

kompetence občanské:

žák

- chápe základní ekologické souvislosti, uvědomuje si nutnost ochrany životního prostředí, ctí historické a kulturní tradice

kompetence pracovní:

žák

- využívá znalostí a zkušeností k svému vlastnímu rozvoji a zodpovědně přistupuje k plnění svých povinností, dodržuje stanovená pravidla

Průřezová témata:

OSV

- rozvoj schopností poznávání, řešení problémů a rozhodovací dovednosti, komunikace, poznávání lidí

VDO

- principy demokracie, občanská společnost a škola, občan, občanská společnost a stát

VMEGS

- objevujeme Evropu a svět

MEV

- Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

2. období

Výchovně vzdělávací cíle:

- dát žákům přehled o jejich regionu - kraji
- získávat postupně základní zeměpisný přehled o České republice a Evropě
- učit žáky číst a vyhledávat základní údaje v mapě České republiky a Evropy
- osvojovat si nové pojmy v souvislosti s orientací na mapě
- seznamovat žáky s významnými etapami našich národních dějin
- vyvolat u žáků zájem o minulost a o kulturní bohatství regionu i celé země
- učit žáky zařazovat hlavní události časově do staletí
- poznávat, jak se život lidí vyvíjí a mění, jakým změnám podléhají věci kolem nás
- sledovat změnu staveb a způsobu života v průběhu staletí
- osvojovat si základní dějepisné pojmy související s uspořádáním společnosti
- probouzet u žáků pěkný vztah k místu bydliště
- postupně rozvíjet vědomí sounáležitostí se svou zemí, světadílem
- upevňovat základy správného chování mezi lidmi bez ohledu na barvu pleti
- učit žáky vzájemné úctě, pomoci a snášenlivosti mezi sebou
- utvářet pracovní návyky při individuálních činnostech i práci ve skupinách
- vést žáky k propojování místních historických, zeměpisných a kulturních informací
- poznávat historii místa a kraje z dostupných zdrojů (členové rodiny, muzea, památky, knihovny)
- k poznávání charakteristiky určitého regionu i událostí využívat informační techniku

Charakteristika výuky:

Vyučovací předmět vlastivěda zahrnuje ve 4. a 5. ročníku učivo zeměpisné a historické. Je účelné věnovat zeměpisnému i dějepisnému učivu v obou ročnících po 1 hodině týdně (ne však zeměpis jedno pololetí a dějepis druhé pololetí). Každý historický jev probíhá v určitém zeměpisném prostředí, proto je vhodné dávat obě tyto složky vlastivědy do vzájemné souvislosti.

Žáci v tomto věku se dívají na dějiny očima současnosti. Je třeba proto stále dbát na rozvíjení jejich jasných představ o minulosti. Aby počáteční dějepisné vyučování tento základní úkol plnilo a minulost se zobrazovala v myslích žáků živě, je vhodné historická schémata a popisované děje provázet různým znázorněním minulosti. K tomu velmi pomohou další mezipředmětové vazby spojené s vlastivědnou výukou. Jsou to např. vazby se čtením, výtvarnou výchovou, matematikou, praktickými činnostmi i hudební výchovou. Dějinné události se žákům velmi dobře přiblíží a stanou se pro ně zajímavějšími, pokud mají příležitost své představy individuálně výtvarně i literárně ztvárňovat. Používané učebnice a pracovní sešity vlastivědy (Nová škola) dávají k takové výuce dostatek námětů. Charakter výuky se tak v celém rozsahu stává činnostním.

Významným pomocníkem při výuce vlastivědy jsou čítanky pro 4. a 5. ročník, které svými uměleckými historickými články učivo obohacují. Umělecké texty žákům barvitě a obrazně

popisují události dějin i jednání historických postav. Z uměleckých textů žáci přijímají neotřelé obraty v řeči, rozvíjí se jejich schopnost výstižně se vyjadřovat a vystihnout podstatné rysy událostí i charakter postav. Výuku vlastivědy výborně doplňuje čtení z historických čítanek. K přiblížení učiva pomáhají jejich ilustrace, plánky, časové osy, stručné vyprávění určitých důležitých událostí z historie našeho národa. K pochopení časových souvislostí napomohou časové přímky rozdělené na staleté úseky. Délku století je třeba dětem objasnit např. pomocí věku rodičů a prarodičů.

Zeměpisné učivo navazuje na poznatky z prvouky. Od pozorování nejbližšího okolí bydliště a školy žáci přecházejí k zeměpisnému pozorování svého kraje a republiky až po její začlenění do Evropy. Přímé a názorné vyučování se doplňuje čtením zeměpisných článků, žáci se učí pozorovat a číst z plánů a map. Zařazovány jsou praktická cvičení jako např.: rozlišování zeměpisných značek, práce s kompasem, měřítkem mapy apod. Tyto činnosti připravují žáka na vyučování zeměpisu na 2. stupni i na využití zeměpisných poznatků v praktickém životě.

Výuku vlastivědy vhodně doplňují návštěvy muzeí, výstav, významných historických míst a památek. Také vhodné zeměpisné nebo historické filmy a videoukázky výuku vlastivědy doplní a zpestří. Podle místních podmínek je dobře využívat vztahu významných historických událostí k místu, kde žáci žijí. Představu života v minulosti žákům velmi dobře přibližují místní vlastivědná muzea.

Rodné město a rodný kraj jsou součástí vlasti. Jejich dějiny tvoří součást dějin celé země. Události, které jsou zachyceny v dějinách místa, kde žáci žijí, jsou jim blízké a srozumitelné. Proto k hlubšímu rozvíjení jasných představ o minulosti využíváme i všech místních historických archeologických památek jako jsou např.: nálezy nádob, nástrojů, mohyly, hradiště aj. a také památek stavitelských jako
např.: hrady, zámky, kostely, radnice, morové sloupy, sochy aj.

Nezapomínáme ani na využívání zkušeností žáků z výletů po vlasti, žákům dáváme prostor, aby mohli o svých zážitcích vyprávět a svá vyprávění doplnit fotografiemi, videonahrávkami, ukázkami pohlednic a suvenýrů.

K vlastivědnému učivu patří vycházky. Při nich snadno objasňujeme různé nové zeměpisné pojmy např.: hory se vypínají, kopce se svažují do údolí, pohoří se táhne, přechází do nížiny, nížina se rozkládá, potoky se stékají, řeka se vlévá, řeka protéká, náhon se odděluje od řeky aj.

Hlavní pomůckou při vyučování zeměpisného učiva však zůstává mapa. Využíváme každé příležitosti k tomu, abychom žáky postupně učili s mapou pracovat a orientovat se v ní. Žáci se učí rozlišovat na mapě nížiny, vysočiny, pohoří, vodstvo. Určují světové strany, vyhledávají řeky, města, určují vzájemnou polohu měst i jejich velikost, nadmořskou výšku hor. Popisují, kudy určitá řeka protéká, která města na řece leží, kam se řeka vlévá apod.

Učivo týkající se podnebí propojujeme s výukou přírodovědy. Je přitom třeba provádět měření teploty a zapisovat výsledky. Žáci zapisují rovněž dobu slunečního svitu, druh vodních srážek, sílu větru (vánek, vítr, vichřice), charakter počasí (polojasno, jasno, oblačno, zataženo). Tím se pro ně stane učivo jasným a srozumitelným. Také další vlastivědná témata, např.: Půda a zemědělství, Nerostné bohatství, Ochrana přírody, je nutné stále propojovat s učivem přírodovědy.

Obsah učiva vlastivěda ve 2. vzdělávacím období:

Dějepisná část

4. ročník

Učivo:

- časová osa, období před naším letopočtem, období našeho letopočtu
- české země v pravěku, doba kamenná, bronzová, železná
- příchod Slovanů, konec pravěku v našich zemích
- Sámův kmenový svaz, 7. století v našich dějinách
- naše nejstarší minulost v pověstech
- Velkomoravská říše, příchod Cyrila a Metoděje
- vznik českého státu, vláda přemyslovských knížat
- život prostých lidí za vlády prvních Přemyslovců, Kosmas, románský stavební sloh
- vznik Českého království, vláda přemyslovských králů
- český stát za vlády Lucemburků, Jan Lucemburský
- období vlády krále Karla IV., rozkvět země, rozvoj vzdělanosti
- život ve středověku, šlechta, církev, život ve vesnici, ve městě, gotický stavební sloh
- období vlády krále Václava IV.
- mistr Jan Hus a jeho učení
- husitské války, Jan Žižka, Prokop Holý
- české země po husitských válkách, král Jiří z Poděbrad
- první Habsburkové na českém trůně, císař Rudolf II., období renesance

5. ročník

Učivo:

- bitva na Bílé hoře, porážka české šlechty
- doba pobělohorská, život na zámku, ve městě, život poddaných
- život v době barokní, stavitelství, hudba
- ve školních lavicích, Jan Amos Komenský
- světlo rozumu, doba osvícenská, vláda Marie Terezie a Josefa II.
- život na vesnici, bydlení, oblékání, venkovské zvyky
- manufaktury a první stroje, parní stroj, čeští vynálezci
- obrození měšťanské společnosti, nástup kapitalismu, nadvláda němčiny
- počátky národního obrození, F. Palacký, J. K. Tyl
- z poddaného člověka občan, rok 1848, K. H. Borovský
- stroje ovládly život, růst tovární výrovy, nástup elektřiny

- vznik Rakousko-Uherska, profesor T. G. Masaryk na české univerzitě
- Národ sobě, rozvoj kultury a umění
- Češi a Němci, historie vztahů obou národů
- směřujeme k samostatnosti, 1. světová válka, odpor proti Rakousko-Uhersku
- vznik Československé republiky, T. G. Masaryk, život v ČSR
- 2. světová válka, válečná a poválečná léta
- od totalitní moci k demokracii

Zeměpisná část

4. ročník

Učivo:

- naše vlast Česká republika, poloha, obyvatelé, členění území ČR na kraje
- kraje a krajská města
- Česká republika - demokratický stát, státní symboly, státní svátky
- mapy a plány
- orientace v krajině, světové strany a jejich určování
- povrch České republiky
- vodstvo České republiky
- počasí a podnebí
- půda a zemědělství
- nerostné bohatství, těžba a zpracování nerostných surovin
- průmysl, výroba, průmyslový závod
- ochrana přírody, chráněná území
- cestujeme po naší vlasti, přírodní zajímavosti a národní kulturní památky
- cestujeme naším krajem

5. ročník

Česká republika:

- kde jsme byli o prázdninách
- kraj, v němž žijeme - opakování ze 4. ročníku
- kraje České republiky - základní poznatky o krajích ze 4. ročníku

Kraj, ve kterém žijeme:

Do tohoto tématu je zahrnuto všech 14 krajů (v učebnici jsou stejným způsobem zpracovány údaje o jednotlivých krajích, jsou stejně obsáhlým souborem fotografií nejvýznamnějších míst).

Se žáky se však v 5. ročníku probírá podrobně kraj, ve kterém žijí. Toto učivo se doplňuje o další informace, které žáci vyhledávají na základě doplňujících otázek v učebnici. Využívá se dostupných informačních materiálů z krajských informačních center. Vhodné jsou informace z různých míst kraje, které mohou žáci získat při hodinách informatiky, na výletech, exkurzích apod. V případě zájmu žáků si můžete vybrat další kraj, ke kterému mají žáci nějakou vazbu, s krajem se pak seznamujete informativně, podrobnosti z dalších krajů se nehodnotí známkou. K seznamování žáků s dalšími kraji můžete vhodně využít skupinovou práci. Skupina si vybere některý kraj, společně o něm shromáždí informace a potom ho představí zvolenou formou spolužákům. Při výuce je třeba pravidelně pracovat s mapou. Je součástí učebnice pro 5. ročník.

Česká republika - demokratický stát

- poloha České republiky, vznik, obyvatelstvo
- Praha hlavní město ČR, prezident, vláda, parlament
- státní svátky a významné dny
- historie města, Pražský hrad a Hradčany, plán města
- historická místa Prahy

Česká republika - součást společenství hospodářsky vyspělých států

- Evropská unie
- mezinárodní organizace, jejich zkratky a význam

Evropa - sjednocující se světadíl

- sousední státy České republiky, Slovensko, Polsko, Německo, Rakousko
- seznámení žáků se základními údaji o sousedních státech

Evropa - jeden ze světadílů

- poloha a povrch Evropy, vodstvo a podnebí Evropy
- rostliny a živočichové
- hospodářství a obyvatelstvo Evropy

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět: Vlastivěda
Ročník: 4.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
MÍSTO,KDE ŽIJEME · Určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu. · Určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě.	Orientace v místě, prostoru. Poloha bydliště, regionu, státu. Určování světových stran pomocí kompasu a přírodních jevů. Bezpečný pohyb v přírodě (vybavení, znalost trasy, nebezpečí úrazů, turistické značky).	ICT: Práce s daty a informacemi.	OSV: Rozvoj schopností poznávání.
· Rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokoulí. · Vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického.	Rozdíly mezi náčrty a plány a orientace v nich. Druhy map. Práce s mapou. Zeměpisné pojmy. Poznávání regionu (příroda, hospodářství, kultura, politické a správní uspořádání, zvláštnosti, atraktivita).	MA: Závislosti, vztahy a práce s daty. PČ: Práce s drobným materiálem. ČJ: Literatura.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.
· Zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích. · Rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam.	Cestování. Pozorování, zaznamenávání, zpracování informací a dat. Prezentace v rámci třídy. Naše vlast (politické uspořádání, státní symboly, významné dny a svátky). Vztah k rodné zemi	ICT: Vyhledávání informací. AJ: Tradice, zvyky. HV: Hymna. ICT: Vyhledávání informací.	VMEGS: Objevujeme Evropu a svět. VDO: Principy demokracie

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
LIDÉ KOLEM NÁS · Vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě).	Pravidla slušného chování. Mezilidské vztahy (tolerance, respekt, empatie). Tvorba pravidel třídy.	ČJ: Formy společenského styku. PŘ: Člověk a jeho zdraví.	MUV: Lidské vztahy.
· Rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky.	Pravidla dialogu a komunikace. Role naslouchajícího a mluvčího. Sebehodnocení a sebekritika. Spolupráce se spolužáky.	ČJ: Formy společenského styku.	VDO: Občanská společnost a škola. OSV: Komunikace. Poznávání lidí.
· Rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou, a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy.	Základní lidská práva a práva dítěte. Práva a povinnosti žáků školy. Nevhodné a proti právní chování a následné postihy.	PŘ: Člověk a jeho zdraví.	VDO: Občan,občanská společnost a stát.
· Rozlišuje základní formy vlastnictví; používá peníze v běžných situacích.	Formy vlastnictví. Práva a povinnosti občanů. Ochrana majetku. Role peněz. Příroda a její	PŘ: Rozmanitost přírody.	
· Poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města).	zákonitosti. Přírodní rovnováha.Vlivy a aktivity člověka na životní prostředí. Ochrana životního prostředí. Aktivní ochrana prostředí domova, školy,obce.	AJ: Nakupování. MA:Závislosti, vztahy a práce s daty.	EV: Ekosystémy. Lidské aktivity a problémy životního prostředí. Vztah člověka k prostředí.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
LIDÉ A ČAS			
· Pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy.	Dějiny jako časový sled událostí.vztah mezi minulostí, současnosti, budoucností. Časová osa (orientace v čase, časové údaje, letopočet, století, rok).	MA: Orientace čase.	OSV: Rozvoj schopností poznávání.
· Využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek.	Využití informací regionálních institucí. Práce s daty a informacemi. Ochrana kulturního a přírodního bohatství.	ICT: Práce s daty a informacemi.	MEV: Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
· Rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik.	Historické události v ČR a jejich odraz v regionu. Nejstarší osídlení (Velká Morava, Cyril a Metoděj, Přemyslovci,Lucemburkové, Jagelonci, Habsburkové). Významné osobnosti historie. Pověsti a legendy.	ČJ: Literatura. Encyklopedie.	OSV: Rozvoj schopností poznávání.Poznávání lidí.
· Srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik.	Český stát a jeho proměny v čase. Charakteristika způsobu života, srovnávání se současností. Regionální specifika.	ICT: Vyhledávání informací.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
· Objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů.	Souvislost historických událostí a významných dnů a státních svátků .Úcta k tradicím a kulturnímu bohatství země.	ČJ: Literatura.	

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět: Vlastivěda
Ročník: 5.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
MÍSTO,KDE ŽIJEME · Určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu. · Určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě. · Rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokoulí. · Vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického. · Zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích. · Rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam.	Orientace v místě, prostoru. Poloha bydliště, regionu, státu. Region Severní Morava na mapě ČR. Určování světových stran pomocí kompasu a přírodních jevů. Bezpečný pohyb v přírodě (vybavení, znalost trasy, nebezpečí úrazů, turistické značky). Příprava trasy (jízdní řády...). Prohlubování učiva. Rozdíly mezi náčrty a plány a orientace v nich. Druhy map. Práce s mapou. Zeměpisné pojmy. Ostatní regiony ČR . Evropské státy. Poznávání regionu (poloha, povrch, vodstvo, města, průmysl, zemědělství, památky, atraktivita). Práce s mapou,internetem, atlasy,encyklopediemi. Zážitky z cest.Putování po Evropě (poloha, povrch, vodstvo, města, průmysl, zemědělství, památky,atraktivita). EU. Zpracování informací a dat.Prezentace v rámci třídy. Prohlubování a rozšiřování učiva. Naše vlast (politické uspořádání, státní symboly, významné dny a svátky). Vztah k rodné zemi.	ICT: Práce s daty a informacemi. MA: Závislosti, vztahy a práce s daty. PČ: Práce s drobným materiálem. ČJ: Literatura. ICT: Vyhledávání informací. AJ: Tradice, zvyky. HV: Hymna. ICT: Vyhledávání informací	OSV: Rozvoj schopností poznávání. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. VMEGS: Objevujeme Evropu a svět. MUV: Multikulturalita VDO: Principy demokracie.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
LIDÉ KOLEM NÁS · Vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě). · Rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky. · Rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou, a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy. · Rozlišuje základní formy vlastnictví; používá peníze v běžných situacích. · Poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města).	Pravidla slušného chování. Mezilidské vztahy (tolerance, respekt, empatie).Tvorba pravidel třídy a jejich důsledné dodržování. Pravidla dialogu a komunikace. Role naslouchajícího a mluvčího. Sebehodnocení a sebekritika. Spolupráce se spolužáky a ostatními lidmi. Základní lidská práva a práva dítěte. Práva a povinnosti žáků školy. Nevhodné a proti právní chování a následné postihy a tresty. Problémy nesnášenlivosti lidí. Lidé ohrožující společnost.Terorismus. Formy vlastnictví. Práva a povinnosti občanů. Majetek movitý a nemovitý. Ochrana majetku. Role peněz (základní informace o měnách států EU). Příroda a její zákonitosti. Přírodní rovnováha. Vlivy a aktivity člověka na životní prostředí. Ochrana životního prostředí. Aktivní ochrana prostředí domova, školy, obce. Globální problémy životního prostředí. Změny rovnováhy přírody.	ČJ: Formy společenského styku. PŘ: Člověk a jeho zdraví. ČJ: Formy společenského styku. PŘ: Člověk a jeho zdraví. PŘ: Rozmanitost přírody. AJ: Nakupování. MA: Závislosti, vztahy a práce s daty.	MUV: Lidské vztahy. VDO: Občanská společnost a škola. OSV: Komunikace. Poznávání lidí. VDO: Občan,občanská společnost a stát. EV: Ekosystémy. Lidské aktivity a problémy životního prostředí. Vztah člověka k prostředí.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
LIDÉ A ČAS			
· Pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy.	Upevňování časových dat. Dějiny jako časový sled událostí. Vztah mezi minulostí, současnosti, budoucností. Časová osa (orientace v čase, časové údaje, letopočet, století, rok).	MA: Orientace čase.	OSV: Rozvoj schopností poznávání.
· Využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek.	Využití informací regionálních institucí. Práce s daty a informacemi. Ochrana kulturního a přírodního bohatství.	ICT: Práce s daty a informacemi.	MEV: Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
· Rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik.	Historické události v ČR a jejich odraz v regionu. České země v období Rakousko-Uherska. Obrození. Revoluční rok 1848. Dualismus. I.světová válka. Období I. republiky. II.světová válka. Vývoj po II.světové válce až do současnosti.Významné osobnosti historie. Pověsti a legendy regionu.	ČJ: Literatura. Encyklopedie.	OSV: Rozvoj schopností poznávání.Poznávání lidí.
· Srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik.	Český stát a jeho proměny v čase. Charakteristika způsobu života, srovnávání se současností. Regionální specifika. Prezentace obce a regionu na internetových stránkách školy	ICT: Vyhledávání informací.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
· Objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů.	Prohlubování a rozšiřování poznatků. Souvislost historických událostí a významných dnů a státních svátků .Úcta k tradicím a kulturnímu bohatství země.	ČJ: Literatura.	

5.5 Vzdělávací oblast: UMĚNÍ A KULTURA

5.5.1 Vyučovací předmět: Hudební výchova

Učební plán předmětu

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
1	1	1	1	1
povinný	povinný	povinný	povinný	povinný

Klíčové kompetence :

kompetence k učení:

žák

- podílí se na utváření příjemné a podnětné atmosféry prostředí, sleduje kulturní a společenský život, nabízí své poznatky a zkušenosti

kompetence k řešení problémů:

žák

- rozpoznává a řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení

kompetence komunikativní:

žák

- spolupracuje a komunikuje, dodržuje pravidla komunikace, prezentuje své dovednosti (i na veřejnosti)

kompetence sociální a personální:

žák

- společnou hudební produkcí vytváří neopakovatelný zážitek, citlivě hodnotí výsledky hudebních aktivit spolužáků

kompetence občanské:

žák

- ctí kulturní tradice a hodnoty, respektuje odlišnost kultur, vnímá důležitost hudby v běžném životě, chápe nutnost ochrany autorských práv

kompetence pracovní:

žák

- dbá o hlasovou hygienu, dodržuje dohodnutá pravidla, spolupracuje a komunikuje, prohlubuje získané dovednosti

Průřezová témata:

OSV

- rozvoj schopností poznávání, komunikace, poznávání lidí, kreativita

VMEGS

- jsme Evropané

MUV

- lidské vztahy, etnický původ

MEV

- kritické myšlení a vnímání mediálních sdělení, vnímání autora mediálního sdělení

1. období

Výchovně vzdělávací cíle:

- naučit žáky čistě a výrazně zpívat lidové i umělé dětské písně v hlasovém rozsahu přiměřeném žákům mladšího školního věku
- nacvičit správné dýchání a tvoření tónů
- rozvíjet hudební sluch a paměť na melodii i slova
- učit rozlišovat a udržovat určitý rytmus
- rozvíjet hudebnost zařazováním poslechu lidových písní i poslechu hodnotné vážné hudby vhodné pro tento věk a vést žáky k zájmu o hudbu
- poznat a dbát o rozvoj talentovaných žáků
- probouzet u žáků zájem o vlastní pěvecké a hudební aktivity

Charakteristika výuky:

Hlavními složkami hudební výchovy jsou zpěv a poslech hudby. Těžištěm hudebně-výchovné práce je zpěv. Láska k hudbě se nejsnáze probouzí zpěvem, neboť při něm je žák aktivní a tvořivý. Zpívaná píseň nejlépe rozvíjí pěvecké i hudební dovednosti a návyky žáků. Nejčastější formou tohoto období je zpěv jednohlasný. Učitel dbá individuálních zvláštností dětského hlasu, vede žáky k tomu, aby zpívali čistě, lehce a bez křiku. Dále je třeba pamatovat na to, aby rozsah a poloha písní odpovídaly rozsahu a poloze dětského hlasu. V hudební výchově je třeba střídat činnosti tak, aby děti nezpívaly po celou vyučovací hodinu.

Výběr písní má být rozmanitý, má napomáhat hlasovému výcviku. V tomto období jsou pro zpěv nejvhodnější lidové písně, dětmi oblíbené písně umělé, vhodné je využívat i písní místních nebo krajových. Současně s výcvikem pěveckých dovedností rozvíjí zpěv hudební sluch žáků, jejich smysl pro čistou intonaci a rytmus. Smysl pro rytmus snadno a dobře rozvíjíme častým zařazováním jednoduchých doprovodných nástrojů (tyčinky, bubínek, tamburína, činely apod.) ke zpěvu žáků. Vnímání hudby se rozvíjí v celé hudebně-výchovné práci, nejvýrazněji při poslechu hudby. Poslechem se učí žáci hudbu citově prožívat a soustředit se. Přitom jsou žáci vedeni k tomu, aby vyjadřovali a srovnávali své dojmy z poslechu hudebních skladeb.

Zpěv by se měl stát pro děti přirozenou potřebou pro vyjádření pohody a radosti, a to i v jiných předmětech než Hv. Proto výuku hudební výchovy vedeme tak, aby se stala pro žáky příjemnou a oblíbenou. K dobrému rozvíjení pěveckých dovedností žáků v tomto období velmi dobře napomáhá každodenní zpěv zařazovaný v průběhu vyučování jako doplněk učiva nebo jako příjemná relaxační chvilka.

Ve zpěvu i poslechu je nezbytné se vracet k probraným písním a skladbám. Jen tak žák může dobře zvládnout melodii a slova písně, zapamatovat si hudební skladbu. Stále zdokonalovanou reprodukcí písní a opakovaným poslechem se prohlubuje vztah žáků k hudebním dílům i intenzita jejich estetického prožitku. Při výuce hudební výchovy je třeba věnovat pozornost hudebně nadaným žákům, dbát o jejich další rozvoj, doporučovat zájmovou činnost. Zpěvem, poslechem, jednoduchým doprovodem písní na dětské hudební nástroje a pohybovým projevem se stávají děti aktivními provozovateli hudby.

Obsah učiva předmětu hudební výchova v jednotlivých ročnících:

S hudbou se dítě setkává od malička. Proto v počátcích výuky Hv budeme vycházet ze znalosti jednoduchých lidových písní, které obvykle žáci znají ze zpěvu v rodinách, ze zpěvu podle dětských knížek a ze zpívání v mateřských školkách a dětmi oblíbených hudebních nahrávek.

Děti předškolního věku obvykle umí zpívat písně:

Halí, belí	Pásla Ovečky
Ovčáci, čtveráci	Jedna, dvě, tři, čtyři, pět
Kočka leze dírou	Travička zelená
Skákal pes	Holka Modrooká
Pec nám spadla	Já mám koně
Malička su	Když jsem já sloužil
To je zlaté posvícení	Pod naším okýnkem
Prší, prší	Čížečku, čížečku

1. ročník

- rozlišování zvuků a tónů
- melodizované říkanky
- hudebně pohybové hry
- dechová a hlasová cvičení
- lidové písně vhodné pro děti, které v dětech budí radost ze zpěvu, lásku k lidem, k přírodě, k domovu
- písně umělé, které zachycují život dětí, svět her, pohádek, fantazie
- vytváření pěveckých dovedností a návyků: správné držení těla a hlavy, správné dýchání, tvoření tónů, výslovnost
- sluchem rozlišovat základní vlastnosti tónu: vysoký – nízký, dlouhý – krátký, silný – slabý (pomocí zrakového i pohybového názoru)
- vést žáky k tomu, aby se projevovali i pohybově podle hudby
- pro poslech je vhodné volit: lidové písně v provedení dětských sborů, poslech písní, které zpívají skupiny dětí ze třídy, přístupné a dětem obsahově blízké umělé písně, dětské taneční hry, jednoduché instrumentální skladby
- vytváření citového vztahu k hudbě

Písně vhodné k nácviku pro 1. ročník:

Travička zelená	Šel zahradník do zahrady
Proč	Když jsem jel do Prahy
Pod naším okýnkem	Já jsem z Kutné hory
Bude zima, bude mráz	Šla Nanynka do zelí
Pásli ovce valaši	Když jsem já ty koně pásal
Štědrej večer nastal	Žežuličko, kde jsi byla
My tři králové	Máminy oči
Kotě a sluníčko	

V průběhu celého roku dbáme při výuce na to, aby vyučování bylo radostné a dalo žákům co nejvíce citových zážitků. V prvním ročníku mají někteří žáci nevyvinutý hudební sluch, nedovedou, či nechtějí zpívat. Pěvecké dovednosti získávají žáci přípravnými cvičeními, která si učitel vytváří z prvků nacvičované písně. Přitom je dobře využívat individuálního zpěvu žáků, kteří intonačně čistě zpívají a ostatní nechat zpěv spolužáka poslouchat a potom napodobovat.

Učitel věnuje péči o hlas žáků pozornost. Dbá, aby žáci :

- zpívali lehce, bez křiku, ve vyvětrané místnosti
- nezpívali dlouho ve vysoké nebo nízké hlasové poloze
- nezpívali celou hodinu
- poslouchali se navzájem

K cvičením hlasovým se řadí cvičení dechová. Při nich se žáci učí hospodařit s dechem. Je možné k nim připojit i pohyby paží. Hlasová cvičení je vhodné volit jednoduchá, aby se mohla soustředit pozornost k vytvoření krásného tónu a správné výslovnosti samohlásek, souhlásek, slabik i slov.

Cvičení sluchová vychovávají hudební sluch žáků. Písně se v tomto období nacvičují podle sluchu.

2. ročník

- hlediska pro výběr písní jsou obdobná jako v 1. ročníku
- dechová a hlasová cvičení z 1. ročníku automatizovat, nevyhledávat stále nová cvičení, měnit pouze motivaci, jde tu hlavně o docílení co nejlepšího provedení
- rytmická cvičení propojujeme s písněmi, využíváme též rytmických slabik, tempo udáváme tleskáním nebo vyťukáním dob
- se zřetelem k hlasovým dispozicím jednotlivých žáků pozvolna rozšiřovat hlasový rozsah a upevňovat ho
- písně volíme do rozsahu oktávy
- zpěv podle pokynů učitele (jednotný začátek všech, podřídit se určitému tempu)
- učit opakovat udaný tón
- sluchem rozlišovat stoupající a klesající melodii tónové řady
- rozlišit vyšší tón od nižšího
- pohybového a grafického znázornění využít ke zpěvu vzestupných a sestupných řad tónů, zpívat je na úryvcích písní
- hudební teorii zařazovat pouze v nezbytně nutném množství a spojovat ji se zpívanými písněmi (notová osnova, houslový klíč, taktová čára, noty podle délky)
- v poslechových skladbách seznamovat děti s hudebními nástroji a přednesem lidových a dětských písní

Písně vhodné k nácviku pro 2. ročník:

Černé oči	Kalamajka
Kdybys měla má panenko	Marjánko
Dělání	Ach synku, synku
Nesem vám noviny	Běžela ovečka

Jak jsi krásné neviňátko	Na tý louce zelený
Štěstí, zdraví, pokoj svatý	Krávy, krávy
Zimní	Když jde malý bobr spát
Mach a Šebestová	

Písně tvoří i ve 2. ročníku hlavní součást práce v hodinách Hv. I ostatní činnosti při výuce spojujeme pokud možno se zpěvem. Nácvik písní provádíme nápodobou, žáky ke zpěvu vhodně motivujeme, dbáme na pochopení obsahu textu písně, na osvojení si textu, rytmu i melodie jednotlivými žáky. Při zpěvu věnujeme pozornost výslovnosti. Při opakování písně doprovázíme jednoduchým rytmickým nebo pohybovým doprovodem. Vhodnou pomůckou jsou nástroje Orfovy školy. Jednoduché rytmické nástroje si též snadno můžeme připravit s dětmi z běžně dostupných materiálů a předmětů.

3. ročník

- hlediska pro výběr písní jsou obdobná jako v přecházejících ročnících
- rozšiřujeme pěvecký rozsah c1 – d2
- upevňujeme pěvecké návyky (držení těla a hlavy, dýchání, tvoření tónů, výslovnost)
- zpíváme s dynamickými odstíny slabě – silně v rozmezí p – mf
- zpíváme podle pokynů učitele (jednotný začátek, konec písně, tempo, síla)
- upevňujeme dovednost zpívat tóny ve vzestupné a sestupné řadě na úryvcích písní a cvičeních
- nacvičujeme durový tónický trojzvuk a zpíváme ho pomocí písně „Ovčáci, čtveráci“
- nacvičujeme dvoudobou chůzi a tanec v průpletu, přísunový krok (spojení s Tv)
- dáváme žákům prostor pro pohybové vyjádření melodie
- učíme je rozlišovat hudební nástroje podle vzhledu i podle tónu, rozlišujeme nástroje strunné, dechové a bicí
- využíváme dětské rytmické nástroje pro doprovody písní
- opakujeme poslech z nižších ročníků, přidáváme poslech české hudby pro slavnostní příležitosti (B. Smetana, A. Dvořák), poslech hudby taneční, poslech státní hymny
- hudební nauka – notová osnova, houslový klíč, nota celá, půlová, čtvrťová, pomlky

Písně vhodné k nácviku pro 3. ročník:

Beskyde, Beskyde	Tancuj, tancuj
Pekla vdolky	Narozeninová
Vyletěla holubička	Není nutno
Už ty pilky dořezaly	Jarní slunce
Čí je, čí je, čí je děvče	Ztratila Lucinka bačkorku
Kačenka divoká	A já su synek z Polanky
Rychle bratři, rychle vstávejme	Až já pojedu přes ten les

Zpěv doprovázíme rytmickými nástroji. Když nemáme rytmických nástrojů dostatek, sami si je vyrábíme např. ze skořápek ořechů, kelímků naplněných rýží, čočkou apod., místo hůlek použijeme vařečky, lžičkou ťukáme do skleničky apod. Žákům dáváme možnost objevit další zvukové efekty a zkusit je při zpěvu využít.

Vzdělávací oblast: Umění a kultura
Vyučovací předmět: Hudební výchova
Ročník: 1.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase · Rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem. · Využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře. · Reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie. · Rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby. · Rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje. · Odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální; chápe roli posluchače	**Vokální činnosti** Pěvecké návyky – dýchání, výslovnost, tvorba tónů. Hlasová hygiena. Zpěv ve 2/4, 3/4, 4/4 taktu. Rozšiřování hlasového rozsahu. Školní hymna. **Instrumentální činnosti** Hra na Orffovy nástroje. Jednoduché doprovody - barevné záznamy. Jednoduché melodie. Rytmizace a melodizace ve 2/4 taktu. **Hudebně pohybové činnosti** Taneční hry se zpěvem a doprovodem. Rytmický a melodický doprovod (hra na tělo). **Poslechové činnosti** Délka, síla, výška tónů. Rytmus, melodie, kontrast – hudebně výrazové prostředky. Rozpoznávání hudebních nástrojů v poslech. skladbách (klavír, housle, flétna, buben). Lidský hlas, hudební nástroj a jejich úloha v hudbě. Interpret a posluchač.Vhodné chování při hudební produkci.	ČJ: Říkadla, rozpočitadla. PRV: Tradice, svátky. TV: Hudebně pohybová cvičení. Rytmická cvičení PRV: Člověk a jeho zdraví	OSV: Rozvoj schopností poznávání. Kreativita. Poznávání lidí. MUV: Lidské vztahy. Etnický původ. OSV: Komunikace

Vzdělávací oblast: Umění a kultura
Vyučovací předmět: Hudební výchova
Ročník: 2.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase · Rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem. · Využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře. · Reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum tempo, dynamiku, směr melodie · Rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby. · Rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje. · Odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální; chápe roli posluchače.	**Vokální činnosti** Pěvecké návyky. Hlasová hygiena. Zpěv. Rozšiřování hlasového rozsahu. **Instrumentální činnosti** Rytmizace a melodizace ve 2/4, ¾ taktu. Orientace v notovém záznamu (nota půlová a celá, pomlka).Využití Orffových nástrojů. **Hudebně pohybové činnosti** Taneční hry se zpěvem, pohybová improvizace svyužitím tanečního kroku. Hra na tělo. Jednoduché lidové tance. **Poslechové činnosti** Rytmus, melodie, barva, kontrast. Pohyb melodie v poslechových skladbách. Rozpoznávání hudebních nástrojů v poslech. skladbách (trubka, kontrabas, klarinet). Hudba vokální a instrumentální. Lidský hlas, nástroje a jejich funkce v hudbě. Dětský sbor. Interpret a posluchač.Vhodné chování při hudební produkci	ČJ: Říkadla, básně. PRV: Tradice a zvyky. TV: Hudebně pohybové hry. PRV: Člověk a jeho zdraví ČJ: Formy společenského styku.	OSV: Rozvoj schopností poznávání. MUV: Lidské vztahy. Etnický původ. OSV: Kreativita. Komunikace. Poznávání lidí. VMEGS: Jsme Evropané.

Vzdělávací oblast: Umění a kultura
Vyučovací předmět: Hudební výchova
Ročník: 3.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase · Rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem. · Využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře. · Reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie. · Rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby. · Rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje. · odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální; chápe roli posluchače.	**Vokální činnosti** Upevňování a zdokonalování pěveckých návyků dlevěkových zvláštností. Hlasová hygiena. Rozšiřování hlasového rozsahu. **Instrumentální činnosti** Rytmizace a melodizace v 2/4, 3/4 taktu, pomlka, předehra. Notový záznam osnova, notopis. Jednoduchá písňová forma. Využití Orffových nástrojů. Instrumentální doprovod vybraných žáků. **Hudebně pohybové činnosti** Taneční hry doprovázené zpěvem a nástroji. Lidové tance.Taktování 2/4, 3/4 taktu. Hra na tělo. Pohybová improvizace. **Poslechové činnosti** Hudebně výrazové prostředky v poslechových skladbách. Alternativní hudba (pentatonika...). Rozpoznávání hudebních nástrojů v poslech. skladbách (pikola, lesní roh, hoboj, fagot). Smyčcový orchestr. Hudby vokální a instrumentální. Dětský sbor - sólisté. Interpret a posluchač.Vhodné chování při hudební produkci.	ČJ: Říkadla, básně. PRV: Tradice a zvyky. TV: Hudebně pohybové hry. PRV: Člověk a jeho zdraví. ČJ: Formy společenského styku.	OSV: Rozvoj schopností poznávání. MUV: Lidské vztahy. Etnický původ. OSV: Kreativita. Komunikace. Poznávání lidí. VMEGS: Jsme Evropané.

Hudební výchova

2.období

Výchovně vzdělávací cíle:

- zhodnotit dosavadní pěvecké dovednosti žáků (správnost intonace, udržení melodie známých písní, dodržení rytmu, správné dýchání při zpěvu)
- pěstovat dále hudebnost v oblasti hudebního sluchu, zpěvního hlasu, smyslu pro rytmus, hudební paměť i představivost
- rozvíjet melodické i harmonické cítění žáků
- nadále využívat k instrumentálnímu doprovodu zpěvu rytmické i melodické hudební nástroje, tuto činnost umožnit co největšímu počtu žáků ve výuce
- žáky seznamovat s lidovým dvojhlasem a jednoduché lidové písně zpívat dvojhlasně, využívat možnosti osvojení dvojhlasého zpěvu (např. kánon)
- poznávat základní hudební teorii
- rozvíjet hudebně pohybové dovednosti žáků (lidové tance, pohybové fantazie)
- do výuky pravidelně zařazovat krátké, žákům blízké a srozumitelné poslechové ukázky skladeb
- učit se rozpoznávat základní pěvecké hlasy (bas, tenor, alt, soprán)
- rozlišování nejčastěji užívaných hudebních nástrojů podle vzhledu, zvuku i způsobu hry
- získat první poznatky z české i evropské hudební kultury
- rozlišovat operu od operety, balet od pantomimy
- chování na koncertech, v divadle, při vlastním vystoupení

Charakteristika výuky hudební výchovy

Ve vyučovacím předmětu hudební výchova se utváří estetické vztahy žáků k hudbě a umění, formují se mezilidské vztahy. Posiluje se aktivita a tvořivost žáků, navozuje se optimistický vztah ke skutečnosti.

Jestliže výuku hudební výchovy v 1. období charakterizujeme jako období hudebních her, tak výuka ve 4. a 5. ročníku je obdobím manipulace s hudebním materiálem.

Hudba a zpěv jsou neodlučitelně spjaty s historií našeho národa. Mají velký význam i v současném životě. Je málo rodin, kde by někdo nehrál na nějaký hudební nástroj, téměř každý má oblíbený nějaký hudební žánr. Hudba doprovází významné životní události v rodinách, děti se s ní setkávají od kolébky. Tento přirozený vztah žáků k hudbě je ve škole rozvíjen a hudební aktivity žáků jsou ve výuce podporovány.

Těžištěm výuky Hv i v tomto období je zpěv žáků, zaměřený na lidové písně i známé a oblíbené písně z mediálních prostředků. Celá výuka by měla být vedena v úsměvné atmosféře zbavené stresů. Základním požadavkem při výuce hudební výchovy je hudební doprovod vyučujícího na jakýkoliv hudební nástroj. Tím se pomáhá udržet melodie i rytmus zpívaných písní.

Na rozpoznané individuální nedostatky žáků v intonaci či rytmu nereaguje učitel zdůrazněním těchto nedostatků, ale snaží se dát i těmto žákům prostor ke zpěvu ve skupinách, ke zpěvu s doprovodem. Tím umožní také těmto žákům příjemný prožitek ze zpěvu.

Všechny druhy hudebních činností (zpěv, poslech, instrumentální a pohybové aktivity) se ve výuce hudební výchovy navzájem prolínají a posilují ve svých účincích. Nezařazujeme je proto do hodin postupně, ani se nemusí v každé hodině uplatňovat všechny. Učitel vybírá takové činnosti, které odpovídají povaze hudby, se kterou právě pracují. Do činností ve výuce je třeba zapojovat co nejvíce žáků podle jejich individuálních schopností. Učitel vychází vždy z toho, co již žáci umí, dále rozvíjí jejich hudební dovednosti, podněcuje žáky ke vzájemné spolupráci. Umožňuje, aby se při výuce Hv uplatnili v dostatečné míře ti žáci, kteří se individuálně hudebně vzdělávají. Je to přirozený motivační a inspirační prvek, jak pro žáka samotného, tak pro žáky hudebně nadané, kteří své nadání individuálně nerozvíjejí. Pozitivní je i přímá spolupráce se základní uměleckou školou, kterou žák navštěvuje. Vhodné je zvýrazňovat dovednosti a schopnosti žáků, vést je k sebepoznání a seberealizaci. Každého je třeba podněcovat a vést ho k tomu, aby své nadání a schopnosti v různých oblastech uplatňoval.

Vztah žáků k hudbě je podporován návštěvami koncertů, operních představení, přehlídek absolventů hudebních škol, účastí v hudebních a pěveckých soutěžích. Při všech těchto příležitostech se zdokonalují poslechové dovednosti žáků, učí se kulturnímu chování i vystupování. Žáci se o hudbě a svých hudebních zážitcích učí hovořit, navzájem se dělí o své pocity a dojmy a porovnávají své prožitky. Vhodnou formou, která rozšiřuje znalosti žáků o hudbě a hudebních nástrojích jsou obsahem přiměřené výchovné koncerty spojené s besedami o hudbě. Hudební výchova se podílí značnou měrou na celkovém formování žákovy osobnosti.

Hudbu je možno spojovat s poezií, výtvarným dílem nebo vlastním pohybovým projevem žáků i při tělesné výchově. Zpěv může být zařazován do výuky kteréhokoliv předmětu, může výuku motivovat, může ji uvolňovat, zpestřovat, přinášet pocity uspokojení a dobrou náladu, může ale také žáky povzbuzovat, posilovat je ve snaze dosáhnout dobrých výsledků. Hudební výchova se dá dobře propojovat i s výukou vlastivědy (poznávání lidových písní z určité oblasti, poslechy ukázek hudby, které se vztahují k místu narození významného hudebního skladatele, k historickým událostem aj.), můžeme ji propojit i s výukou přírodovědy (je např. mnoho písní o květinách, zvířatech, o vodě, o lese aj.)

Při hodnocení výsledků práce žáků v hudební výchově tohoto období se přihlíží k aktivitě, s jakou se zapojují do různých činností ve výuce, ke snaze žáků spolupracovat s ostatními a nenarušovat práci v Hv. Žák je klasifikován za projevené dovednosti a snahu uspět v prováděných hudebních činnostech. Není vhodné klasifikaci v tomto období provádět na základě testů, prověrek z hudební výchovy nebo zkoušení teorie. Tyto způsoby jsou jen doplňkové a orientační, jsou zpětnou vazbou pro učitele, co v těchto oblastech žáci zvládli. Teoretické učivo má při výuce Hv v tomto období jen podpůrný charakter. Velmi nevhodné je též zkoušení ze znalosti hudebních ukázek. Poslech je totiž záležitost prožitková; pouze opakováním vhodných hudebních ukázek, kterým žáci rozumí, se u nich rozvíjí vztah k hudbě a hudební paměť.

Obsah učiva hudební výchovy ve 2. vzdělávacím období

1. Přehled tématických okruhů pro 4. a 5. ročník

- Vokální činnosti - práce s hlasem - vytváření a upevňování správných pěveckých návyků, zdokonalování pěveckého i mluvního projevu
- Instrumentální činnosti - hra na hudební nástroje - využití melodických a rytmických nástrojů při doprovodu sólového hudebního vystoupení nebo sborového zpěvu
- Hudebně pohybové činnosti - vyjádření hudby pohybem, gesty , tancem
- Poslechové činnosti - aktivní vnímání hudby a poznávání hudby v některých žánrových podobách

2. Učivo

K dosažení cílů hudební výchovy je třeba, aby si žáci při vhodně volených hudebních činnostech osvojili některé z doporučených lidových a umělých písní, vhodné jednoduché instrumentální dovednosti, aby jim byla dána možnost vyjadřovat hudbu pohybem, aby byli seznamováni s doporučenými skladbami nejznámějších našich a evropských hudebních skladatelů.

Nabídku tohoto hudebního materiálu poskytují učebnice připravené pro činnostní výuku hudební výchovy ve 4. a 5. ročníku (NŠ Brno); učitel si z nich může některé vybrat a doplnit je písněmi krajovými. Jednotlivé písně jsou v učebnicích připraveny k mezipředmětovým vztahům, často jsou propojeny s verši a kresbami. Tím se zesiluje účinek zpívané písně a žáci jsou inspirováni pro vlastní výtvarnou činnost a pokusy o vlastní verše.

4. ročník

- upevňujeme pěvecké návyky vytvářené v 1. období
- písně zpíváme v rozsahu C1 - D2 a s dynamickým rozlišením ***p - mf - f***
- dále vedeme žáky také k rozlišování tempa písně a nálady např.: mírně, rychle, vesele aj.
- žáky seznamujeme s některými hudebními výrazovými prostředky, jako je rytmus, melodie vzestupná a sestupná, gradace
- poznávání a rozlišování sborů (dětský, ženský, mužský, smíšený)

  rozlišování úkolu dirigenta a sbormistra, taktování v taktech 2/4 a 3/4
- rozlišování hudebních nástrojů (klavír, klarinet, pozoun, flétna, lesní roh, trubka, housle, violoncello, kontrabas, velký buben, malý buben, činely)
- nota s tečkou, pokračování ve psaní not, noty C2, D2 - posuvky (křížek, bé)
- procvičování pojmů: nota, pomlka, houslový klíč, takt, pouze při nácviku písně na jejím notovém záznamu, pozorování, poznávání a rozlišování hudebních značek v notovém zápisu
- kánon a lidový dvojhlas
- seznámení žáků se stupnicí C dur ve zvukové i napsané podobě
- pravidelné zařazování hlasových a dechových cvičení
- využití jednoduchých hudebních nástrojů (Orffův instrumentář, zobcové flétny aj.)

- příprava vlastních rytmických doprovodných nástrojů
- hudební hry např.: ozvěna, otázka - odpověď apod.
- opakování naučených tanečních her se zpěvem
- poslech: taneční hudba, pochodová hudba, ukolébavka

- poslech vážné hudby a základní seznámení s hudebními skladateli: B. Smetanou, L. Janáčkem, B. Martinů a W. A. Mozartem

Písně vhodné k nácviku pro 4. ročník:

Dostal jsem koníčka sivovraného	Na našem dvoře
Červená růžičko	Chválím tě, Země má
Ten chlumecký zámek	Veselé Vánoce
Bratře Kubo	Pochválen buď Ježíš Kristus
Široký, hluboký, ty vltavský tůně	Marjánko, Marjánko
Žežulka	Pocestný
Kdyby byl Bavorov	Tři čuníci
Náchodský zámeček	Buráky

5. ročník

- upevňování osvojených pěveckých dovedností (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónů, rozšíření hlasového rozsahu H - D2)
- dvojhlas v lidové písni
- čtení rytmického schématu písně, orientace v notovém záznamu
- hudební doprovod různými nástroji
- seznámení s jednoduchou písňovou formou
- taktování, čtyřdobý takt
- pohybové vyjádření hudby - improvizace, pantomima
- taneční kroky - polka, valčík, mazurka
- vztahy mezi tóny - souzvuk, akord
- seznámení s hudbou vokální a instrumentální
- slovní vyjádření dojmů z koncertu, poslechu hudby aj.
- symfonický orchestr - seznámení s jeho složením, pojem dirigent, rozlišování hudebních nástrojů podle zvuku z poslechu
- poslech taneční hudby - polka, valčík, mazurka
- rozlišení změn polkového rytmu v rytmus valčíkový

- poslech a naučení naší hymny
- poslech vážné hudby - opakování některých poslechových skladeb a poznatků o hudebních skladatelích, které žáci poznali ve 4. ročníku
- poslech skladeb hudebních skladatelů: F. Škroupa, J. J. Ryby, V. Nováka, J. S. Bacha
- poslech hudby džezové, písniček Karla Hašlera a rock-and-rollu

Písně vhodné k nácviku pro 5. ročník:

Muzikanti, co děláte	Teče voda, teče
Kde domov můj	Voda, voděnka
Nechoď tam	Půjdem spolu do Betléma
Byla cesta, byla ušlapaná	Narodil se Kristus Pán
Petrovický zámek	Když se zamiluje kůň
Ej, lásko, lásko	Babičko, nauč mě charleston
Česká písnička	Severní vítr

Vzdělávací oblast: Umění a kultura
Vyučovací předmět: Hudební výchova
Ročník: 4.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlase v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti. · Orientuje se v zápisu jednoduché písně či skladby a podle svých individuálních schopností a dovedností ji realizuje. · Využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché popřípadě složitější hudební nástroje k dprovodné hře i reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní. · Vytváří v rámci svých individuálních dispozicjednoduché předehry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace. · Rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby	**Vokální činnosti** Zdokonalování pěveckých dovedností. Hlasová hygiena. Rozšíření hlasového rozsahu. Solmizační slabiky. Průprava dvojhlasu (kánon). Intonace v dur/moll. Česká hymna. **Instrumentální činnosti** Rytmizace a melodizace (předehra, mezihra, dohra). Notový záznam (notopis, nota osminová pomlka, předznamenání). Hudební doprovody podle not. Improvizace hudebních doprovodů podle schopností žáků (Orffovy nástroje, doprovody na vlastních hudebních nástrojích). Inspirace z vlastní zkušenosti. Vlastní fantazie v hudebním projevu. **Poslechové činnosti** Malá písňová forma a - b, a - b - a, rondo. Taktování 2/4, ¾ taktu.	ČJ: Tradice, zvyky. VL: ČR – hymna. ČJ: Formy společenského styku.	OSV: Rozvoj schopností poznávání. OSV: Komunikace. Kreativita.

Vzdělávací oblast: Umění a kultura
Vyučovací předmět: Hudební výchova
Ročník: 5.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlase v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti. · Orientuje se v zápisu jednoduché písně či skladby a podle svých individuálních schopností a dovedností ji realizuje. · Využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní. · Vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché předehry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace. · Rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby.	**Vokální činnosti** Zdokonalování pěveckých dovedností. Hlasová hygiena. Rozšíření hlasového rozsahu. Dvojhlas, vícehlas. Intonace v dur/moll. **Instrumentální činnosti** Rytmizace a melodizace (předehra, mezihra, dohra). Notový záznam (notopis, nota šestnáctinová, pomlka, předznamenání). Hudební doprovody podle not. Improvizace hudebních doprovodů podle schopností žáků (Orffovy nástroje, doprovody na vlastních hudebních nástrojích). Inspirace z vlastní zkušenosti .Vlastní fantazie v hudebním projevu. **Poslechové činnosti** Malá písňová forma a - b, a - b - a, rondo. Taktování 2/4, ¾ taktu. Hudebně výrazové prostředky poslech. skladeb.	ČJ: Tradice, zvyky. ČJ: Formy společenského styku.	OSV: Rozvoj schopností poznávání. OSV: Komunikace. Kreativita

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Rozpozná v proudu znějící hudby některé z určitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metrorytmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny	Rozpoznávání hudebních nástrojů a členění do skupin. Hudební nástroje symfonického orchestru. Hudební formy (rondo, variace). Hudba vokální (druhy hlasů). Vztahy mezi tóny (souzvuk - akord).		MUV: Etnický původ. Multikulturalita. VMEGS: Jsme Evropané. MEV: Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení.Vnímání autora mediálních sdělení.
· Ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace.	**Hudebně pohybové činnosti** Taneční hry se zpěvem.Taneční hudba. Lidové tance. Pohybové improvizace. Pantomima.	TV: Hudebně pohybové hry. Taneční kroky. Kulturní vystoupení AJ: Písně.	

5.5.2 Vyučovací předmět: Výtvarná výchova

Učební plán předmětu

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
1	1	1	2	2
povinný	povinný	povinný	povinný	povinný

Klíčové kompetence :

kompetence k učení:

žák

- vnímá, prožívá, inspiruje se realitou a svými pocity, sleduje kulturní dění ve svém okolí, využívá tradiční i netradiční techniky

kompetence k řešení problémů:

žák

- dokáže obhájit svá rozhodnutí a zhodnotit výsledky své práce, nalézá vlastní varianty řešení problémů

kompetence komunikativní:

žák

- dodržuje pravidla komunikace, využívá moderních komunikačních prostředků, prezentuje výsledky své práce

kompetence sociální a personální:

žák

- rozhoduje zodpovědně a respektuje pravidla v týmu, spolupracuje a komunikuje v týmu

kompetence občanské:

žák

- ctí kulturní tradice a hodnoty, chrání kulturní bohatství země, chápe nutnost ochrany životního prostředí

kompetence pracovní:

žák

- samostatně tvoří, pečuje o úpravu a vzhled třídy a školy, dbá bezpečnostních pravidel, chrání životní prostředí i kulturní památky

Průřezová témata:

OSV

- rozvoj schopností poznávání, řešení problémů a rozhodovací dovednosti, kreativita, komunikace, kooperace a kompetice

VMEGS

- jsme Evropané, objevujeme Evropu a svět

MUV

- lidské vztahy, kulturní diference

EV

- vztah člověka k prostředí, lidské aktivity a problémy životního prostředí

1. období

Výchovně vzdělávací cíle:

- probouzet a rozvíjet schopnosti výtvarného vyjadřování žáků
- rozvíjet tvořivé schopnosti žáků, pěstovat jejich estetické cítění a vkus
- vytvářet základní pracovní návyky pro výtvarnou činnost žáků
- vytvářet kladný citový vztah k výtvarnému umění
- seznamovat žáky s výtvarnými nástroji, materiály a technikami
- učit žáky pozorovat a vnímat krásu přírody, hovořit o svých pocitech a dojmech, pokusit se je výtvarně vyjadřovat
- dát dítěti možnost osobitého výtvarného vyjádření určitého prožitku nebo představy neovlivněného vnuceným výtvarným vzorem
- četbou, vypráveným příběhem, hudbou, dramatickým dílem podněcovat a rozvíjet výtvarné představy žáků, dát možnost výtvarným projevům v různých technikách
- výtvarně experimentovat, objevovat tvary věcí kolem nás, hra s linií s využitím různých plastických materiálů
- výtvarně zobrazovat tvary předmětů na základě her s nimi
- kreslením, malováním a modelováním rozvíjet tvarovou, barevnou i prostorovou představivost a jemnou motoriku
- pozorovat a porovnávat jednoduché předměty, hledat jejich jednotlivé kvality – barevnost, pojmenovávat vlastnosti, tvary, hledat a odlišovat struktury
- dbát na rovnoměrnost a vyváženost smyslových, citových a rozumových přístupů a jejich propojování s důrazem na rozvoj fantazie a svobodného subjektivního vyjadřování
- učit se prezentovat svůj výtvarný projev a naslouchat sdělení druhých
- využívat zkušeností žáků, učit je respektovat vzájemné odlišnosti ve výtvarném vyjadřování
- dovedností získaných při výtvarných činnostech využívat při výuce prvouky, matematiky, českého jazyka i psaní a naopak
- seznamovat žáky s ilustracemi v dětských knihách, poznávat nejznámější malíře – ilustrátory, mezipředmětové vztahy se čtením a literární výchovou
- podílet se na výzdobě třídy, školy; učit se prezentovat své práce
- příležitostně navštěvovat výstavy dětských výtvarných prací a výstavy výtvarných umělců v regionu

Charakteristika výuky:

Výtvarná výchova jako předmět je součást procesu rozvoje estetických vztahů žáků ke skutečnosti a k umění. Výuka výtvarné výchovy vychází především z citového vztahu žáků k zobrazované skutečnosti. Výtvarné činnosti rozvíjejí tvořivost, fantazii, estetické cítění, podněcují a uspokojují potřeby žáků vyjadřovat se k různým tématům, situacím, prožitkům. Pro

výtvarnou činnost v tomto období je nepostradatelné příznivé a klidné prostředí zbavené strachu ze známky nebo výsměchu druhých.

Děti se snaží výtvarně vyjadřovat své představy výtvarnými prostředky již od útlého věku. Výtvarný projev předškolního věku je především rázu schematického. Děti svým kresbám rozumí, dospělí většinou nedovedou do jejich světa vstupovat. Není však vhodné myšlenkový svět dětí narušovat předkreslováním a vedením k napodobování. Je naopak potřebné dát dítěti svobodu a do jeho kreseb nezasahovat.

V 1. – 3. ročníku převládá spontánnost, bezprostřednost výtvarného projevu dítěte. Dítě kreslí rádo zpaměti, předlohám se vyhýbá. Jeho představy ho těší a snaží se je ztvárnit. Vhodná motivace, která předchází výtvarné tvorbě, podněcuje uvolnění dětské fantazie. Děti potom často tvoří s velkým zaujetím a prožívají velkou radost z toho, co vytvořily. Jejich práce jsou plné volnosti, naivnosti a psychologických záhad.

Úlohou učitele je posilovat sebevědomí žáků, využívat jejich fantazii, rozvíjet ji, podporovat jejich vlastní výtvarné vyjadřování, podněcovat zájem o výtvarnou práci vhodnou motivací. V tomto období je vhodné, když mezi metody a formy práce zařazuje učitel co nejvíce různé hravé činnosti a experimentování. Výtvarná výchova dává žákům možnost se individuálně svou výtvarnou činností projevit, sami mohou různými výtvarnými prostředky ztvárnit své vidění světa. Je dobře, když svůj výtvarný projev mají žáci možnost obhájit, vysvětlit spolužákům a vyslechnout jejich názory. Často právě vzájemné hovory žáků o svých výtvorech mohou měnit jejich pohled na svět nebo určitou věc. Zde má učitel příležitost jemně usměrňovat a postupně působit na vytváření výtvarného vkusu žáků.

Tato výchova prolíná celým obdobím. Jeví se jako vedení žáka:

- k svobodnému výtvarnému vyjádření
- k uvědomování si krásy tvarů, barev a barevných kombinací, struktur
- k postupné schopnosti samostatné volby výtvarné techniky (technologie), ke správnému zacházení s výtvarnými nástroji, barvami apod.
- k účasti na utváření prostředí, ve kterém žijeme, učíme se

Ve všech formách výtvarného projevu (v kresbě, malbě, grafice, modelování, prostorovém vytváření, v kombinovaných technikách …) se projevuje dětská osobnost dítěte, jeho cítění a chápání světa kolem sebe.Téměř všechny námětové okruhy výtvarné výchovy obsahují základní vztahy k životu, prostředí a lidem, a proto souvisí blízce s výukou prvouky a vztahem žáků k životnímu prostředí. Učitelům se přímo nabízí možnost k mezipředmětovým vztahům a využití výtvarných činností žáků v různých malých projektech. Velmi vhodné je uplatňovat ve výuce náměty z žákova okolí, z dětského života z prostředí obce i školy.

Při výtvarné tvorbě plné her, fantazie, spontánnosti, experimentů s technikami i materiály by nemělo v tomto období chybět ani výtvarné zpracování určitého konkrétního tématu (kresbou, malbou), které v některých pojetích pohledu na výtvarnou výchovu v tomto školním věku bývá poněkud zatlačováno do pozadí pro svou údajnou nevhodnost, obtížnost či přílišnou konkrétnost. Ale i tato oblast má v tomto období své místo a opodstatnění.

Takové výtvarné práce mohou být dvojího druhu:

- na základě vlastní představy dítěte
- podle skutečnosti

Kresba z představy má zpočátku ilustrativní charakter, vypráví o bezprostředních zážitcích a zkušenostech žáků a o jeho citovém životě. Motivací k těmto kresbám může být prožitek z her, ze čteného textu, z osobního prožitku, z vycházky apod.

Kresba podle skutečnosti vyjadřuje obvykle první dojem žáka z pozorování. Každý sleduje zpočátku něco jiného, někoho zaujme barva, jiného zaujmou detaily, někdo dovede zachytit linie pozorovaných věcí, někdo zase zachytí jejich funkci. Žák se postupně učí výtvarně uvažovat, pozorně vnímat skutečnost a výtvarně vystihnout její podobu. Proto již v tomto období můžeme začít i s kreslením věcí podle skutečnosti. Žáci samozřejmě nedokáží hned dokonale zachytit pozorovanou skutečnost. Spokojujeme se proto zejména s vystižením toho charakteru předmětu, který pozorujeme. Tyto kresby velmi vhodně využíváme nejen při výuce prvouky, ale i v hodinách matematiky, čtení a psaní. Mnohý žák se v mladším školním věku snáze vyjadřuje kresbou než slovy. Kresbou může např. snadno vyjadřovat porozumění čtené větě nebo čtenému příběhu, porozumění funkci pozorované věci (např. mlýnek, struhadlo). Tím výtvarná výchova přesahuje rámec předmětu jako takového.

K vytváření hlubšího vztahu k výtvarnému umění využíváme návštěvy výstav obrazů, loutek a maňásků, hraček, pohlednic aj., besedujeme nad knihami a jejich ilustracemi.

K vycházkám v průběhu roku je vhodné přidávat prvky výtvarné výchovy, neboť při nich s žáky můžeme pozorovat např. výstavbu obce, významné stavby obce, stavební sloh, ve kterém jsou domy postaveny, úpravu domů a jejich okolí, získáváme spoustu námětů, zajímavostí, postřehů, nasbíráme materiály pro další práci.

Na vytváření žákovského výtvarného vkusu a jeho vztahu k výtvarnému umění a výtvarným hodnotám má také vliv prostředí (rodina, škola, obec, její okolí), kde děti žijí. Nemalý vliv má i rozvoj techniky – fotografie, televize, video, počítače, které zprostředkovávají dětem spoustu podnětů, zážitků (pozitivních, ale v mnoha případech i negativních). Pak je třeba také takováto témata do hodin výtvarné výchovy zařazovat a pomoci tak dětem přemíru podnětů zpracovávat, uvědomovat si jejich hodnotu, zaujímat k nim nějaké postoje, vnímat pozitivní i negativní.

Některé činnosti mohou dětem ukázat, jak lze tuto moderní techniku vhodně využít (počítačová grafika, internet, televizní motivační či vzdělávací pořady, reklama, plakáty, kreslená animace, loutky …).

Učitel, který dovede dětskou duši naladit k výtvarnému projevu, bývá často odměněn bohatstvím dětských nápadů.

Pro výuku výtvarné výchovy je třeba mít dostatečné množství pomůcek a poučit žáky, jak se s nimi zachází. Kromě základních pomůcek pro výtvarné činnosti, které má každý žák svoje vlastní, je třeba mít soubor pomůcek ve třídě pro specifické a složitější výtvarné techniky. Výtvarná výchova nevede samoúčelně jen k osvojování výtvarných technik. Prostřednictvím výtvarných činností pomáhá k výchově citlivého člověka, který si všímá okolního světa a jeho projevů.

Obsah učiva výtvarná výchova v jednotlivých ročnících:

Přehled tematických okruhů v daném období:

1) **objevování světa přírody** v jednotlivých i v širších souvislostech
   - pozorování přírody (přírodniny, rostliny, zvířata)

- chápání přírody ve smyslu prostředí života (krajina jako prostředí pro rostliny, zvířata, lidi);
- tvář krajiny v různých souvislostech (barevnost krajiny a její proměny v průběhu roku, využití žákovských zkušeností)
- vztah k přírodě (estetické oceňování krásy přírody)
- příroda a běh času (roční období, počasí)

2) **poznávání a prožívání světa dítěte**
   - pociťování domova jako životní jistoty (dítě v domácím prostředí, domácí práce, hry)
   - poznávání školy – nové životní prostředí (třída, škola, spolužáci)
   - styk se světem mimo školu (ulice, cesta do školy, sport, hry, výlety, hřiště, přátelé)

3) **svět, který děti pozorují, který pociťují a kterému naslouchají**
   - setkávání s prostými životními zkušenostmi (u lékaře, na poště, na nádraží, v obchodě aj.
   - poslouchání a vyprávění (pohádky, písničky, říkadla, zážitky)
   - významná sváteční setkávání (rodinné oslavy, Vánoce, Velikonoce)
   - vnímání smyslových vjemů a jejich výtvarný záznam (přepis pocitů z dotýkání, přepis zvuků aj.)

4) **svět dětské fantazie** – výtvarná hra a experiment

5) **svět, který dítě obklopuje**, ovlivňuje ho (věda a technika, výstavy, architektura, besedy)

Náměty pro práci v 1. ročníku

- námětové kreslení na základě vlastních prožitků dětí
- poznávání základních barev a jejich různé užívání
- kresby podnícené vyprávěním, četbou, vhodnou motivací ilustrující fantazii dítěte – kreslení podle představ
- kresby a modely přírodnin vztahující se k učivu prvouky, zobrazují vše, co dětem poskytuje příroda – kreslení podle skutečnosti, jehož hlavním účelem je vystižení tvaru a barvy
- výtvarné dotváření přírodnin na základě představ dítěte
- vytváření prostorových fantazií seskupováním a kombinováním přírodních i umělých materiálů, včetně materiálů netradičních
- hry s barvou, poznávání vlastností barev, výtvarné využití vzniklých náhodností, které vzbuzují v dětech rozličné představy
- hra s linií, vedení linie v různých materiálech
- jednoduché dekorativní kreslení, otisky přírodních prvků na papír a do plastických materiálů
- plastická a prostorová tvorba – spontánní hry s různými tvárnými materiály
- prostorové hry se stavebnicovými prvky
- jednoduché prvky moderní techniky ve výtvarné tvorbě
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada

Náměty pro práci ve 2. – 3. ročníku

- námětové kreslení na základě vlastního prožitku, rozvoj dětské představivosti a fantazie
- dětský příběh vyjádřený kresbou
- pozorování přírodnin, rozlišování tvarů, barvy, struktury, jejich kombinace a výtvarné dotváření
- využití barev základních i barev vzniklých mícháním, tvoření souladu dvou barev
- pozorování tvarů užitkových předmětů a pokusy o výtvarné ztvárnění jejich obrysové linie
- pozorování tvarů a poznávání funkcí různých předmětů, které člověk používá k práci, grafický záznam pohybu a zobrazení předmětu
- rytmické řešení plochy s využitím různých prvků a střídání barev – jak se dá návrhů využít
- členění plochy s použitím libovolných geometrických prvků, barevná kompozice – náměty pro využití návrhu
- jednoduché náčrty, plány, modely podle fantazie a skutečnosti
- hračky v životě dětí, výtvarný návrh hračky, pokus o jeho výrobu
- prostorová tvorba – formování, deformování materiálů, pokus o plastické komponování;
- prostorové činnosti s dostupnými stavebními prvky (papírové krabičky)
- kombinace prvků moderní techniky, návrhy, plány, …
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada, Ondřej Sekora, Helena Zmatlíková, Adolf Born,…

Typy, druhy a formy činnosti ve výtvarné výchově, výtvarné techniky:

- experimentování s barvami (míchání, zapouštění, překrývání)
- využívání různých materiálů (přírodních, umělých, vč. odpadových), poznávání jejich vlastností, zpracování různými technikami
- vyhledávání výrazných a zajímavých linií, tvarů, barev, struktur, jejich zaznamenávání (kresba, malba, otisk, frotáž, …)
- výtvarné vyjádření zážitků, emocí, smyslových vjemů, myšlenek, událostí, pohybu (malba, kresba, linie, tvar, …)
- experimentování s běžnými i netradičními nástroji a materiály (štětec, dřívko, rudka, uhel, tužka, fixa, ruka, prsty, provázek, papír, kůra, textilie, kůže, kovy, plasty, …)
- výtvarné vnímání věcí, užitkových předmětů z hlediska funkce, tvaru, dekoru, …(kresba, vytrhávání z papíru, koláž, …)
- vytváření jednoduchých náčrtů, plánů, modelů
- využívání různých materiálů k výtvarnému prostorovému zpracování (modelína, modurit, sádra, papír, přírodniny, plasty, textil, kůže – mísení, hnětení, lití, lepení, stříhání navlékání)
- seznamování s jednoduchými grafickými technikami (otisk, frotáž, papírořez, tisk z koláže, kombinace technik)

- individuální i skupinová práce různými technikami s velkými formáty (balicí papír, velké formáty čtvrtek, chodník, …)
- práce na třídních projektech, návrhy, formy zpracování, volba techniky
- výtvarně dramatické a komunikační hry (sochy, maňásci, …)
- dotváření prostředí, ve kterém žijeme výtvarnými pracemi
- vycházky s výtvarnými náměty, pozorováním (sběr materiálů, pozorování věcí, prvky staveb, práce v terénu, …), návštěvy výstav, muzeí

Praktické dovednosti:

Žáci v průběhu 1. období:

- pracují s barvou různé konzistence, rozeznávají studené a teplé barvy, osvojují si dovednost míchat základní barvy
- poznávají různé materiály (přírodní i umělé) seznamují se s různými způsoby jejich zpracování (různými technikami), osvojují si dovednosti práce s různými nástroji
- rozvíjejí schopnost výtvarně vnímat věci, užitkové předměty z hlediska funkce, tvaru, dekoru, pohybu apod.
- komponují jednoduché tvary, vnímají neuspořádání či záměrné rozmisťování či řazení
- poznávají možnosti námětového plošného i lineárního vyjádření, pokoušejí se volně pracovat s linkou, tvarem, obrysem
- pokouší se dotvářet výtvarné práce písemným projevem
- experimentují s různými materiály k vytváření prostorových prací
- poznávají prostředí školy, okolí obce, sledují detaily staveb, předmětů
- postupně si osvojují schopnost vyjádřit se o své práci, zdůvodnit, hodnotit, vyjádřit se také o práci jiných, vést dialog o výtvarné práci, být tolerantní
- podílejí se na dotváření prostředí, ve kterém žijí, které je obklopuje, vystavují své práce, připravují výtvarnou výzdobu prostředí třídy, školy
- spolupracují na třídních projektech
- poznávají výtvarná vyjádření významných malířů (zejména ilustrátorů dětských knih, regionálních umělců), aj. výtvarných umělců
- docházejí k poznání, že výtvarné umění patří ke kulturnímu bohatství národa

Vzdělávací oblast: Umění a kultura
Vyučovací předmět: Výtvarná výchova
Ročník: 1. – 3.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie,tvary,objemy,barvy,objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jehozkušeností, vjemů, zážitků a představ. · V tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace. · Vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky.	**Práce s barvou** Rozvíjení smyslové citlivosti, teorie barvy – základní, doplňkové, teplé, studené. Hra s barvou – míchání, foukání. Využití různých druhů štětců. Práce s vodovými barvami, voskovkami, temperami, suchým pastelem. Chápání vlastností barev. Uplatnění fantazie dítěte. Vysvětlení záměru tvoření. **Kresba** Jednoduché až složitější kresby tužkou, tuší (dřívko, špejle), rudkou, uhlem. Využití různých druhů linií. **Kombinované techniky** Vytváření jednoduchých až složitějších koláží z papírů a různých materiálů. Využití přírodnin. Modelování a vytváření prostorové kompozice (plastelína, modurit, hmota DAS, hlína). Porovnávání různých kompozic, interpretace vlastní tvorby, tématická díla, chápání rytmu na ploše.	ČJ: Komunikační a slohová výchova. PČ: Práce s drobným materiálem. Konstrukční činnosti. PRV: Člověk a jeho svět.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Kreativita. Komunikace. Kooperace a kompetice. VMEGS: Objevujeme Evropu a svět. Jsme Evropané. MUV: Kulturní diference. Lidské vztahy.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností. · Na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil.	Rozvíjení smyslového vnímání a představivosti. Vnímání a uplatňování vizuálně obrazného vyjádření. Využití vlastní zkušenosti a fantazie. Experimentování s výtvarnými prostředky. Pozorování reality (živá a neživá příroda), třídění a porovnávání odlišností. Volby vhodných prostředků pro výtvarné zpracování. Realizace zkušeností a představ. Chápání rytmu na ploše. **Ilustrace, lidové tradice** Seznámení a poznávání s dětskými ilustrátory (J. Lada, O. Sekora, H. Zmatlíková, Z. Miler, R. Pilař a další). Vlastní ilustrace lid. zvyků básní a říkadel. Ilustrace vlastních literární pokusů. **Hygiena a bezpečnost při práci** Udržování pořádku na pracovním místě. Organizování vlastní výtvarné práce. Dodržování zásad hygieny a bezpečnosti práce.	ČJ: Literatura. HV: Písně. AJ: Básně, říkadla, písně. PRV: Člověk a jeho zdraví.	EV:Vztah člověka k prostředí. Lidské aktivity a problémy životního prostředí.

Výtvarná výchova – 2. období

Výchovně vzdělávací cíle:

- rozvíjet schopnosti výtvarného vyjadřování žáků, učit je vyjadřovat myšlenky, představy a pocity výtvarnými prostředky
- umožnit žákům vnímat krásu okolního světa jako součást každodenního života
- rozšiřovat soubor užívaných technik a seznamovat žáky s dalšími výtvarnými nástroji a různými materiály
- rozšiřovat soubor užívaných technik
- rozvíjet schopnost vnímat krásu přírody, vyjadřovat své pocity a dojmy a výtvarně je zpracovávat
- rozvíjet přirozenou potřebu žáků vlastního výtvarného vyjádření
- rozvíjet individuálně tvořivé schopnosti žáků,
- pěstovat estetické cítění a vkus žáků
- sebepoznání, sebeuvědomění
- vést žáky ke schopnosti vnímat krásu lidového umění a dostupných uměleckých děl
- vážit si kulturních hodnot a dovedností lidí
- rozvíjet schopnost žáků esteticky ovlivňovat své prostředí
- umožňovat konfrontaci osobních postojů s postoji jiných
- rozvoj tolerance k lidem a duchovním hodnotám

Charakteristika výuky předmětu výtvarná výchova ve 2. období základního vzdělávání:

Výtvarná výchova je podstatnou částí základního vzdělávání žáků. Jejím cílem je rozvíjet vkus žáků, jejich cit pro umění, jejich dovednost výtvarně se vyjadřovat, cíl je zaměřen i na objevování talentovaných žáků. Nezaměňujeme ji se speciálním uměleckým vzděláním.

V tomto období se zaměřuje na:

1. vycvičení oka a žákovy ruky
2. rozvíjení schopnosti čistého a jistého zobrazování
3. pěstování správného vnímání krásy formy, linie, barvy i symetrie

Výuka výtvarné výchovy je postavena na tvůrčích činnostech, které umožňují rozvíjet žákovo vnímání, výtvarné cítění, představivost, fantazii, myšlení, prožitky. Využívá k tomu nejen výtvarné prostředky tradiční a ověřené, ale i nově vznikající.

Ve 2. vzdělávacím období je výuka výtvarné výchovy spojována často i s výukou jiných předmětů. Výtvarně lze vyjadřovat zvolený jednoduchý rytmus melodie. Při kresbě přírodnin je vhodné využít znalostí z přírodovědy, při kresbě nářadí je třeba znát, jak a k čemu se určité nářadí

používá, zde tedy vytváříme mezipředmětovou vazbu s pracovními činnostmi, při tématickém kreslení se dá vhodně využít některé četby z čítanky. Kresby se posuzují podle toho, kolik originálního pozorování a myšlenek v nich žák projevil, jak využil plochu výkresu, jak pracoval s barvou.

V předcházejícím vzdělávacím období i v období předškolním byla výtvarná výchova dítěti především prostředkem k vyjadřování myšlenek. Ve 2. období se postupně tříbí smyslová vnímavost, uvědomělé pozorování a výtvarné vidění.

Žáci se naučí citlivěji vnímat tvary, barvy, struktury, vzájemné vztahy částí a celku, a tak se zabezpečuje nenásilný přechod od prvotních grafických forem k formám členitějším. Žáky je třeba postupně vést k větší samostatnosti při rozmístění kresby se zřetelem na námět, velikost a tvar plochy,pěstovat u nich smysl pro prostorovou dispozici.

Žáci zobrazují předměty tak, jak se jeví jejich oku. Pravidla perspektivy žáci vyvozují z pozorování, pod vedením učitele. Primární výuku pravidel perspektivy považujeme spíše za překážku.

Geometrických modelů se užívá jen k objasnění konstrukce skutečných předmětů. Při kreslení listů, ovoce a jiných předmětů žáky upozorňujeme na osovou souměrnost některých přírodnin. K dosažení dovednosti vyjádřit symetrii mohou přispět kresby předmětů prováděné např. pastelkami nebo vodovými barvami bez předběžných obrysů.

Barvu spojujeme s tvarem. Je dobře, aby si v 1. období žáci dostatečně pohráli s barvami a přirozenou cestou se seznámili se změnami, způsobenými jejich kombinacemi. Znovu žákům ukazujeme, od začátku do konce, techniku pokládání barev. Při vystihování určitého tónu např. u zelené barvy necháme žáky určitou dobu objevovat rozmanité zelené tóny vznikající mícháním žluté, modré a zelené barvy z palety, následovat musí hovor o tom, co objevili, co se komu podařilo. Předcházíme tak potížím vznikajícím při současném pozorování tvaru předmětu a jeho barvy. Žáci později snadno kombinují barvy a jejich mícháním tvoří složitější barevné tóny.

Při kreslení nástrojů vycházíme ze způsobu jejich užívání. To má nejen význam praktický (poznání funkce nástroje), ale i přímý a kladný vliv na výsledek kresby. Znají-li žáci funkci celého nástroje i jeho částí, snáze a přesněji porovnávají jejich velikost, tvar i poměrnost.

Pro vytváření vzorů je prospěšná mezipředmětová vazba s geometrií, využíváme dovednosti provádět náčrty základních geometrických obrazců. Geometrické obrazce mohou být základem mnoha opakujících se vzorků. Geometrické tvary jsou pro děti přístupné a snadno proveditelné. Později může následovat též stylizace a kombinace jednoduchých přírodních tvarů. Kombinací zvolených prvků se vyplňuje určitá plocha nebo se jich používá k dekoraci některého předmětu. Takové kreslení využívá mezipředmětových vztahů s hudební výchovou (rytmy, kontrasty, opakování, střídání).

Předkládání stylizovaných forem, kterých s úspěchem použili různí návrháři, vede žáky k tomu, že začnou stylizovat prvky přírodní. Při pozměňování toho, co poznali, mají dost možností, aby mohli uplatnit svou vynalézavost a fantazii.

Kreslení zpaměti je cenné jak pro děti nejmladší, tak i pro starší žáky. Je dobře, když žáci 4. a 5. r. nejprve předložený předmět prostudují a nakreslí a potom jej zkusí nakreslit zpaměti. Pokud žák ví, že bude kreslit zpaměti, snaží se, aby si zapamatoval podobu předmětů. Zvyká si předměty pozorně pozorovat, a tak si postupně vytváří vnitřní zásobu obrazů, které mu poslouží jako předlohy ke kreslení. Žák se tak rovněž učí soustředit svoji pozornost.

Modelování je velmi vhodné pro mladší žáky, ale dobře ho v kombinaci s různými materiály příležitostně využíváme i v tomto vzdělávacím období.

Žáci jsou v rámci výtvarné výchovy také seznamováni s díly předních domácích i evropských umělců. Vhodné jsou návštěvy výstav takových děl, která jsou žáci schopni pochopit, a která je

mohou mravně a citově obohatit. Žáky seznamujeme s díly různých oborů umění. Žáci se je učí chápat a rozumět jim. Výstavy prací žáků se dají uspořádat i ve vhodné školní místnosti. Dbáme, aby výtvarná díla žáků nebyla vystavována trvale a výstavy často obměňujeme.

Ve výtvarné výchově v tomto období často využíváme mezipředmětové vztahy ve spojení s literární výchovou, s výukou geometrie, s přírodovědou, vlastivědou i s přípravou některých žákovských pomůcek. Jedním z úkolů výtvarné výchovy je připravovat žáka na praktický život, ve kterém budou v mnoha oborech potřebovat něco skutečného zakreslit nebo načrtnout. K tomu ho vedou reálné kresby.
V tomto období využíváme každé vhodné příležitosti ke zušlechťování citů žáků, pěstujeme jejich smysl pro přírodní krásy, a to jak ve výtvarné výchově tak i v ostatních předmětech. Žáci jsou seznamováni s vhodnými díly různých oborů umění prostřednictvím obrazů a ilustrací, učí se je chápat a rozumět jim.

Žák bude po ukončení 1. stupně schopen výtvarného vyjádření takovým způsobem, který ho uspokojí. Dokáže při práci uplatňovat představivost i fantazii. Při kresbě bude chápat vzájemné souvislosti zobrazovaných předmětů, bude postupovat od celku k detailům. Dokáže se orientovat v malířských a kreslířských potřebách a bude je umět udržovat v pořádku. Po ukončení práce si dokáže uvést své pracovní místo do původního stavu. Výtvarná výchova na 1. stupni je základem k dalšímu rozvíjení estetického cítění žáků na 2. stupni.

Obsah učiva výtvarné výchovy ve 2. vzdělávacím období:

Přehled tématických okruhů v daném období:

1) Rozvíjení smyslové citlivosti - výtvarné osvojování a vyjadřování skutečnosti
Výtvarné náměty v tomto okruhu vycházejí:

- z pozorování lidí a jejich projevů
- z přímých zážitků a zkušeností žáků
- z umělecky zpracovaných popisů skutečností (texty v čítance, dětské literatuře, vyprávění)
- z pozorování věcí (linie, tvar, materiál, povrch, barva, mat a lesk, vnímání světelných odstínů)
- z pozorování přírody (linie, barva, barevná proměnlivost, struktura, růst, překrývání, prolínání)

Rozvíjení smyslové citlivosti se tedy zaměřuje na prvky obrazného vyjádření, na uspořádání objektů do celků, odraz skutečnosti v lidském vědomí, působení uměleckých děl na žáky.

2) Uplatňování subjektivity - výtvarné vyjadřování osobních pocitů
Výtvarné náměty v tomto okruhu vycházejí z:

- nálad, emocí, představ, fantazie
- pozorování pohybů těla
- sledování projevu citových reakcí
- pocitů vyvolaných zrakovým vjemem (hračka, film, ilustrace, obraz, reklama, elektronický obraz aj.)
- pocitů vyvolaných uměleckým zážitkem (balet, hudba, obraz, četba)

V tomto tematickém okruhu se zaměřujeme na prostředky pro vyjádření osobních nálad, zkušeností a představ, různé typy vizuálně obrazných vyjádření a přístupy žáků k nim.

3) Ověřování komunikačních účinků - vysvětlování záměru vlastního výtvarného projevu

V tomto okruhu se zabýváme vysvětlováním výtvarných vyjádření samostatně vytvořených nebo jen pozorovaných. Individuální vysvětlování je třeba nechat probíhat ve skupinách nebo i v kolektivu třídy, aby mohli žáci svou interpretaci výtvarného díla porovnávat s interpretací ostatních členů skupiny.

Inspirační aktivity a záznamy:

1) Lidé v kulturách a historických epochách

Žáci:

- hledají souvislosti, odlišnosti, zajímavosti, uvědomují si jejich výtvarná hlediska a kvality proměn
- slovně charakterizují a hodnotí pohyby, doteky, gesta, oděv, hlasové projevy i projevy citových reakcí, inspiraci hledají v nejbližším okolí, ve výtvarném umění a v mediích

2) Živá a neživá příroda

Žáci:

- hledají podněty pro svou výtvarnou tvorbu v reálném prostředí (domov, třída, zahrada, les atd.)
- pozornost soustřeďují na estetickou dimenzi projevů života organismů - bujení, růst, vrstvení, překrývání, prolínání, rozpad, členění, pohyb, vzájemné vztahy, povrch (lesk, mat), strukturu a barvu
- soustředí se přitom na časovou posloupnost proměn a na jejich jemné, světelné, tvarové, barevné a lineární nuance
- vytváří si představy o pokračování neuzavřených přírodních dějů, porovnávají jejich možné variace a varianty

3) Umění

Žáci:

- vyhledávají a srovnávají různé způsoby uměleckého vyjádření na příkladech konkrétních výtvarných děl současnosti i minulosti
- hledají styčné body výtvarného umění s dalšími druhy a projevy umění - kniha, písmo, literatura, film, hudba, divadlo, architektura
- v okolí školy, v obci nebo v regionu vyhledávají užité umění a architekturu
- učí se hodnotit v prostředí školy např. design (nábytek, osvětlovací tělesa, výzdobu, nářadí) nebo architekturu (stavební prvky budovy, detaily technických konstrukcí, materiál aj.)

4) Od inspirace k záznamu

Žáci:

- tvoří záznamy pozorování, vytvářejí sbírky, přehledy, sborníky výtvarného umění

- při využívání technických prostředků (kopírka, fotoaparát, internet aj) se soustředí na výtvarnou kvalitu záznamu
- zaznamenávají a dokumentují své činnosti, třídí si obrazové materiály většinou tak, jak se sami rozhodnou
- učí se pracovat s učebnicemi výtvarné výchovy, encyklopediemi, slovníky, časopisy, katalogy, filmovými dokumenty aj.
- navštěvují sbírky, výstavy, galerie a muzea ve svém okolí
- realizují výtvarné projekty
- připravují výtvarnou výzdobu třídy, školní slavnosti
- podílejí se na zlepšení prostředí školy
- dokumentují život školy

Učivo - návrh námětů:

Výtvarné náměty volí učitel tak, aby vycházely z přímých zážitků a zkušeností žáků. Využívá náměty související s učivem přírodovědy a vlastivědy, pozorování na vycházkách, prožitků z výstav, koncertů, četby, ze sportovních akcí aj.

Příklady námětů k výtvarnému zpracování:

- výtvarné vyjádření věcí, pozorování barev, hmatové vnímání tvarů a materiálů, objevování přirozených vlastností a funkcí předmětů, vyjádření základních tvarových znaků, řešení barevných vztahů zobrazeného předmětu a prostředí - to vytváří schopnost žáků výstižněji se výtvarně vyjádřit
- malby vycházející z pozorované skutečnosti i z představ
- objevování a výtvarné sledování barevné proměnlivosti přírody, vystižení barev přírody - podzimu, zimy, jara, léta, rozkvetlých stromů a keřů, zrajícího ovoce, květinových záhonů, kytic aj.
- vyhledávání a objevování tvarově a barevně zajímavých přírodnin žáky, pozorování případných souměrností přírodnin (motýli, brouci, některé listy i plody)
- odlišování výtvorů přírody od lidských výtvorů, žáci jsou přitom vedeni k zaujímání svých vlastních estetických postojů
- sochařství a příroda - rozlišování tvarů přírodních a tvarů opracovaných člověkem, vyhledávání a pozorování soch v okolí (socha, sousoší, bysta, reliéf)
- vyjádření linie růstu při kresbě a malbě rostlin
- dotváření přírodnin na základě fantazie
- využívání výtvarného výrazu linie vytvořené různými nástroji v různých materiálech, uplatňování kontrastů tvarů a barev
- proměny a projevy energie v přírodě - zobrazování bouře, mlhy, mraků, blesků, sopek aj.
- rozmanitosti přírody - půda a život v ní, drahokamy, krápníkové jeskyně, zimní útvary aj.
- zpřesňování výtvarného vyjádření proporcí lidské postavy a hlavy
- zobrazování lidské postavy v pohybu
- různé textilní materiály (plátno, vlna, hedvábí), oděvní tvorba, móda současnosti, módní přehlídka pro určité příležitosti a pro všední den

- výtvarné ztvárňování pohádkových bytostí, využívání barevné i tvarové nadsázky
- řešení úkolů dekorativního charakteru v ploše, řazení prvků v tvarové i barevné kompozici, symetrická i asymetrická řešení
- využívání psaných, kreslených, stříhaných a vytrhávaných písmen jako dekorativního prvku, návrhy plakátů na školní akce
- pozorování estetické úrovně předmětů denní potřeby, vlastní návrhy a modely takových věcí
- vyhledávání zajímavých prvků architektury ve svém prostředí a v okolí školy
- zobrazování tvarů různými technikami prostorově, poznávání a vytváření reliéfů
- pozorování a výroba (i ve spojení s pracovními činnostmi) dekorativních věcí ke zkrášlení domácího i školního prostředí
- pozorování výtvarné úpravy dětských knih a učebnic, rozlišování kreseb významných ilustrátorů dětských knih, výstava oblíbených dětských ilustrátorů
- ilustrace svých prvních knih (listů portfolia), vytvářených při výuce českého jazyka, přírodovědy aj.
- poznávání různých způsobů malířského vyjadřování - figura, portrét, krajina, zátiší na příkladech konkrétních výtvarných děl
- zaměření se na krásy přírody a na vztah k životnímu prostředí (ve spojení s přírodovědou)
- tématické kresby k významným událostem ve školním roce

Učitel volí náměty výtvarných prací podle svého uvážení a v návaznosti na činnostní styl výuky a učební požadavky daného ročníku a to nejen ve výtvarné výchově. Úkolem učitele je vyvolávat podněty, určovat témata a náměty, žáky motivovat, volit vhodné inspirace. Do vlastní výtvarné činnosti žáků zasahuje učitel radami, které se týkají použitého materiálu a způsobu práce s ním, kreslířských nástrojů a praktického zacházení s nimi. Při výuce se využívá četby, přírodovědného a vlastivědného učiva i dění ve škole a v obci. Příklady námětů nejsou pro učitele závazné. Výtvarné techniky volí učitelé podle svého uvážení tak, aby se rozšiřoval jejich okruh, aby byly pro děti zajímavé a přiměřeně rozvíjely dětskou tvořivost a představivost.

Úspěch práce žáků závisí do značné míry na tom, jak pozorovanou skutečnost v průběhu výuky dokážeme žákům přiblížit, jak dovedeme ukázat tvar jako výsledek přírodních zákonitostí i jak dovedeme výuku výtvarné výchovy organicky spojovat s ostatními vyučovacími předměty, např. se čtením nebo vyprávěním o květinách v přírodovědě.

Čítanky, připravené k činnostnímu učení, jsou doplněny ilustracemi tak, abychom mohli žáky postupně seznamovat s významnými ilustrátory dětských knih. Každý učitel výtvarné výchovy má možnost těchto materiálů průběžně využívat. V čítankách je ilustracím věnována značná pozornost, nejvýznamnější ilustrátoři se vyskytují opakovaně, učitel proto může nechat žáky ilustrace pozorovat a poznávat charakteristické rysy malířské techniky jednotlivých výtvarníků. Na základě těchto činností se mohou žáci naučit dobře poznávat ilustrátory: J. Ladu, J. Trnku, M. Alše, O. Sekoru, J. Čapka, A. Borna, H. Zmatlíkovou, Z. Buriana, J. Kalouska, J. Nepraktu.

Vzdělávací oblast: Umění a kultura
Vyučovací předmět: Výtvarná výchova
Ročník: 4. – 5.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné). · Užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy; v objemovém vyjádření modelování a skulpturální postup; v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model. · Při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy. · Nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě.	**Práce s barvou** Prohlubování technik malby. Malba vodovými temperovými barvami, pastelem, různé nanášení barev. Uplatňování získaných teoretických i praktických poznatků a dovedností při práci s barvou. Rozeznávání různých způsobů uměleckého vyjádření (figura, portrét, zátiší, krajina). Využívání světlostních poměrů (kontrast, světlo, stín, proporční vztahy). Zachycení reality pomocí vlastní zkušenosti a fantazie. Malba v plenéru. **Kresba** Prohlubování a zdokonalování technik kresby. Práce s linií. Vyjádření proporcí lidské postavy,hlavy. Využívání výrazových prostředků linií a barev Experimentování s linií a barvou. Dekorování předmětů – estetická a užitková stránka předmětů. Využití písma – výtvarné kompozice. Osobitý výtvarný projev. Prezentace vlastních výtvar. děl. Kresba v plenéru. **Kombinované techniky** Kombinace náročnějších technik a materiálu (frotáž, mozaika, textilní aplikace).	ČJ: Komunikační a slohová výchova. PČ: Práce s drobným materiálem. Konstrukční činnosti. PRV: Člověk a jeho svět	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Kreativita. Komunikace. Kooperace a kompetice. VMEGS: Objevujeme Evropu a svět. Jsme Evropané. MUV: Kulturní diference. Lidské vztahy.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění). · Porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace. · Nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil.	předmětů (otisky, šablony, vosková technika, batika). Modelování prostorových útvarů. Vnímání reality a její výtvarné ztvárnění. Zachycení pocitů a nálad. Vytváření osobitého výtvarného vyjádření. **Rozvíjení smyslového vnímání a představivosti** Užívání a kombinování prvků vizuálně obrazného vyjádření. Porovnávání interpretací různých autorů. Získávání citu pro prostorové ztvárnění svých zkušeností. Modelování prostorových útvarů. Vytváření osobitého stylu na základě různých zdrojů inspirace. **Ilustrace, lidové tradice** Porovnávání interpretací různých ilustrátorů. Využívání různých zdrojů inspirace (výstavy, díla spolužáků, ilustrátoři a jejich tvorba, setkání s ilustrátorem). Rozlišení rukopisu známých českých ilustrátorů (J. Trnka, J. Čapek, A. Born, K. Pacovská a další). Vytváření osobitého rukopisu vlastní ilustrační tvorby. **Hygiena a bezpečnost při práci** Udržování pořádku na pracovním místě. Organizování vlastní výtvarné práce. Dodržování zásad hygieny a bezpečnosti práce.	ČJ: Literatura. HV: Písně. AJ: Básně, říkadla, písně. PRV: Člověk a jeho zdraví	EV:Vztah člověka k prostředí. Lidské aktivity a problémy životního prostředí.

5.6 Vzdělávací oblast: ČLOVĚK A ZDRAVÍ

5.6.1 Vyučovací předmět: Tělesná výchova

Učební plán předmětu

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
2	2	2	2	2
povinný	povinný	povinný	povinný	povinný

Klíčové kompetence :

kompetence k učení:

žák

- využívá vlastních schopností k zlepšování svých výkonů, porovnává a hodnotí své výsledky, snaží se o zvyšování vlastní výkonnosti

kompetence k řešení problémů:

žák

- řeší problémy při kolektivní hře v duchu fair – play, spolupracuje a kooperuje s členy týmu

kompetence komunikativní:

žák

- dodržuje pravidla dialogu, seznamuje se s novinkami v oblasti sportu

kompetence sociální a personální:

žák

- při kolektivních hrách adekvátně reaguje a dodržuje stanovená pravidla, respektuje všechny členy týmu

kompetence občanské:

žák

- zodpovídá za své chování, respektuje odlišnosti druhých

kompetence pracovní:

žák

- dodržuje bezpečnostní a hygienická pravidla, v případě úrazu poskytne první pomoc, rozvíjí smysl pro povinnost a zodpovědnost

Průřezová témata:

OSV

- rozvoj schopností poznávání, sebepoznání a sebepojetí, komunikace, poznávání lidí, kooperace a kompetice, psychohygien, seberegulace a sebeorganizace

VMEGS

- jsme Evropané

EV

- vztah člověka k prostředí

MEV

- kritické myšlení a vnímání mediálních sdělení

1. období

Výchovně vzdělávací cíle:

- rozvoj pohybových schopností a dovedností žáků
- rozvoj smyslu pro účelný a krásný pohyb
- získat návyky správného držení těla, nacvičovat základní cviky k získání těchto návyků
- vést žáky k vědomému zvládnutí pohybu, zařazovat cviky na koordinaci pohybů
- zvyšovat pohybový rozsah a obratnost žáků
- upevňovat charakterové vlastnosti žáků, rozvíjet sociální vztahy
- získávat pocit nutnosti pravidelného cvičení jako součásti správného životního stylu
- vštípit dětem radostný pocit z pohybu
- pochopit důležitost organizace a spolupráce hlavně formou her (dodržování pravidel, umět se podřídit kolektivu, spolupracovat…)
- neustále seznamovat žáky s důležitostí dodržování bezpečnostních zásad (při hrách v tělo- cvičně, na hřišti, při cvičeních s náčiním nebo na nářadí…)
- umět slyšet, vnímat a reagovat na povely učitele (nejen na píšťalku, ale i na jiné podněty – slovní , gestikulační …)
- naučit žáky připravit na sportovní výkony – zvolit vhodnou obuv, vhodné oblečení (sepnout vlasy, odložit hodinky a jiné cennosti …)
- posilovat tělesnou kondici a duševní pohodu dětí správně zvolenými aktivitami, vhodnými a přiměřenými tomuto věku
- z hlediska správné organizace a bezpečnosti je vhodné zvládnout s dětmi základy pořadových cvičení (nástupy, povely pozor,pohov…)
- využívat různá kondiční cvičení k rozvoji a zvýšení pohybových schopností žáků – to je zvyšovat obratnost, vytrvalost, rychlost, pohyblivost (za pomocí různého načiní, využití různých druhů nářadí, přeskoky, odrazy, překonávání překážek, různé druhy běhů…)
- vnímat důležitost průpravných cvičení (rozcviček), jako prostředku pro zlepšení a odstranění nedostatků, které vznikají z jednostranného zatížení páteře či ze špatného způsobu života, nedostatku sportovních aktivit
- seznamovat žáky s důležitostí správného rozcvičení, využívat veškeré kompenzační prostředky (protahovací, uvolňovací cvičení , strečink, …)
- učit žáky cítit, vnímat hudbu a umět ji vyjadřovat pohybem, snažit se rozvíjet rytmické cítění, začleňovat taneční prvky (lidové písničky)
- rozvíjet dovednosti žáka zvládnutím základů atletické abecedy (běhy, skoky, hody ...)
- zvládat průpravná cvičení pro míčové hry, správně zvládat techniky házení, chytání, přihrávání
- seznamovat žáky s nácvikem jednoduchých základů miniher
- vkládat dle možností cvičení v různém prostředí, seznamovat žáky s pohybem na hřišti, ve volné přírodě, v lese
- dle možnosti zařadit zimní sportování (bobování, sáňkování, lyžování, bruslení)
- vštípit základy plaveckých dovedností

- nesoustředit se jen na hodiny Tv, ale začleňovat do vyučování další pohybové aktivity – vycházky, pohybové chvilky, cviky ve třídě na správné držení těla)

Charakteristika výuky:

Veškeré tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka, nejen ke zvýšení jeho pohybových schopností a dovedností, ale i k posílení jeho charakterových vlastností (zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha, schopnost respektovat pokyny, umět se podřídit kolektivu …).

Tělesná výchova pěstuje u žáků kladný vztah ke sportu a pohybu vůbec, aby se sport stal součástí jejich zdravého životního stylu. Systémem jednoduchých pohybových a sportovních aktivit vede ke zvyšování tělesné zdatnosti a k správnému držení těla žáků.

Vštěpováním pohybových návyků a vyvoláním radostného pocitu z pohybu u dětí se podílíme na zvyšování jejich psychické odolnosti vůči negativním vlivům svého okolí a na posilování jejich charakterových vlastností. Základní a důležitou metodou, která slouží ke splnění všech těchto cílů a úkolů je HRA a dodržování herních pravidel.

Osvojením základů herních technik a taktických postupů, zvyšujeme u žáků nejen pohybové schopnosti, ale také podporujeme jejich prostorovou orientaci, schopnost správného a rychlého rozhodování i schopnost pohotově reagovat.

Neustále věnujeme patřičnou pozornost bezpečnosti při výuce Tv, průběžně opakujeme bezpečnostní pravidla, upozorňujeme na možnosti úrazů, snažíme se vštípit pocit zodpovědnosti za své chování a svoji bezpečnost, pocit sounáležitosti a ohleduplnosti ke svým spolužákům.

Tělesná výchova je předmět, kde je nutný diferencovaný přístup k žákům podle jejich momentální tělesné zdatnosti. Zde musíme citlivě hodnotit každého žáka, vzhledem k jeho individuálním možnostem a předpokladům pro zvládnutí různých pohybových aktivit.

V hodinách Tv se nezaměříme jen na rozvoj a zdokonalování pohybových schopností, ale také vštěpujeme důležité hygienické zásady s tím spojené.

Pohybové činnosti by měly prolínat a doplňovat i další oblasti výchovy, měly by se objevovat i v dalších předmětech jako např. vhodné rozcvičky, pohybové hry, taneční prvky.

Správně řízená výuka tělesné výchovy vyžaduje, aby učitel:

- kladl na žáky tělovýchovné požadavky, které jsou přiměřené jejich tělesné a pohybové vyspělosti
- dbal rozdílu mezi chlapci a děvčaty
- volil program s ohledem na roční období a materiálně technické vybavení školy
- dbal bezpečnosti žáků a vedl žáky k nacvičování vhodné a správné dopomoci a záchrany při cvičení
- účelně zaměstnával co nejvíce žáků vhodnými bezpečnými úkoly ke cvičení ve družstvech

Hlavní organizační formou vyučovacího procesu je vyučovací hodina tělesné výchovy. Vyučovací hodiny tělesné výchovy se nespojují do dvouhodin, rovnoměrně se rozkládají do týdenního rozvrhu.

Zařazování kurzu plavání – realizován ve všech ročnících v rozsahu dvaceti hodin.

Tělovýchovné chvilky

Do vyučovacích hodin ostatních předmětů je vhodné vkládat tělovýchovné chvilky. Zařazují se, když se u žáků začne projevovat únava. Jejich programem jsou koordinační, vyrovnávací i kondiční cviky, které žák zná z výuky Tv v daném ročníku.

Hygienické požadavky pro Výuku Tv

Cvičební prostory – tělocvičny je třeba udržovat v čistotě a jejich vybavení vždy před užitím kontrolovat. Teplota vzduchu v tělocvičně by měla být přiměřená, neměla by být nižší než 16 ^{O}C.

Na vyučovací hodiny Tv se žáci převlékají do cvičebních úborů. Z pedagogických důvodů používá cvičební úbor i učitel.

Pro zvýšení odolnosti organismu se doporučuje, aby výuka Tv probíhala často na hřišti nebo v terénu. Chceme prospět zdraví žáků, a proto realizujeme mimoškolní tělovýchovné aktivity žáků ve spolupráci s rodiči, sportovními oddíly aj.:

- kroužky
- nepovinné předměty

Cílem této spolupráce je dosáhnout, aby většina žáků měla alespoň 4 x za týden hodinu Tv. Realizace tohoto záměru je možná proto, že spolupracujeme s tělovýchovnými oddíly (2 hod. školní Tv, 2 hod. mimoškolní Tv) – dle podmínek školy.

Charakteristika některých cvičení zařazovaných pravidelně do hodin Tv

Vyrovnávací cviky

Jsou to průpravná gymnastická cvičení, která jsou zaměřena na uvolnění a protažení jednotlivých svalových skupin. V tomto období posilovací cviky zařazujeme jen jednoduché a krátce. Pozornost věnujeme cvičením koordinačním, cvičení na zvětšování pohybového rozsahu kloubů, také na podporu návyku správného držení těla.

Cvičení mohou být prováděna v rytmických obměnách s možností hudebního doprovodu. Patří sem cvičení prostná, s náčiním i na nářadí, na místě i za pohybu. Dbáme při tom na přiměřený čas pro zařazování těchto cvičení do vyučovacích hodin.

Kondiční cvičení

Cvičení se zaměřením na rychlost, pohyblivost, obratnost, vytrvalost, to jsou: běh, skoky, házení, cvičení rovnováhy, lezení, šplhání, překonávání překážek, gymnastická cvičení s náčiním i bez náčiní (např. s míči, se švihadly, na lavičkách, žebřinách apod.).

Rytmická cvičení a tanec

Rytmická cvičení jsou velmi vhodnou součástí vyučování v 1. – 3. r., zařazujeme je nejen do vyučovacích hodin Tv, ale též do hodin hudební výchovy i českého a anglického jazyka. Podporují značnou měrou dobrý psychický vývoj žáků. Cvičení zařazujeme jako rytmizaci jednoduchých a dětem známých pohybů podle hudebního doprovodu, v 1. a 2. ročníku cvičíme i podle říkanek a písní.

Tanec pomáhá zvládnout základní pohyby paží, nohou a trupu. Učíme žáky základní taneční kroky. Zaměřujeme se na estetický pohybový projev v přiměřeném tempu a dětem srozumitelném rytmu.

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník

Pořadová cvičení:

- základní postoje – pozor, pohov, povely – v řad nastoupit, rozchod
- nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav

Rytmická gymnastika a tanec:

- rytmizace jednoduchých pohybů podle říkadel a písní
- rytmizace jednoduchých a známých pohybů podle hudebního doprovodu – též volné pohybové vyjádření hudby.
- motivovaná a rytmizovaná chůze a běh v základním tempu
- pokus o přísunný krok, poskočný krok, cval stranou
- nácvik správného držení těla (v lehu na zádech), při rytmických cvičeních a tanci

Drobné hry:

- hry spojené s během – honičky (např. všichni domů, na rybáře, zajímaná, podběhy pod dlouhým kroužícím švihadlem aj.)
- hry spojené s házením míče (např. míčová válka, přihrávaná v kruhu, vybíjená v kruhu aj.)
- hry spojené s vítězstvím někoho (např. boj o místo, boj o míč, přetahy, přetlaky, kohoutí zápas aj.)
- hry pro uklidnění (např. Kuba řekl, na sochy, přibližovaná aj.)
- hry na hřišti, na sněhu, na ledu

Atletika:

- běh střídaný s chůzí, překonávání přírodních i umělých překážek
- rychlý běh na 25m
- vytrvalostní běh nejdéle 30s
- skok daleký z místa odrazem snožmo a skok daleký z rozběhu
- hod míčkem horním obloukem na dálku

Gymnastika (v 1. ročníku):

Akrobatická cvičení:

- převaly stranou v lehu – vzpažit (válení sudů)
- kolébka na zádech – ze sedu skrčmo, uchopením za bérce z dřepu spojného leh vznesmo – skrčmo kolébkou vzad
- stoj na lopatkách – z lehu vznesmo
- kotoul vpřed – z podřepu spojného – předpažit, i opakovaně

Cvičení na nářadí:

1) **cvičení na lavičce**

- chůze vpřed, vzad i s obraty (také na kladince lavičky)

- přeběhy lavičky

2) šplh na tyči

- šplh s přírazem na tyči

Sportovní hry:

příprava:

- přihrávka obouruč ve dvojicích (na místě)
- vrchní přihrávka jednoruč na místě
- vrchní chytání obouruč na místě

Plavání: v rámci plaveckého výcviku a školní družiny

Lyžování: podle sněhových podmínek na místní sjezdovce

Sáňkování:

- sjezd na saních na přiměřeném svahu
- sjezd přímý a šikmý se zatáčením
- rozjezd jednotlivce a dvojic

Turistika: (v 1. ročníku):

- chůze k cíli vzdálenému asi 1.5 km
- smyslové hry zaměřené na pozorování okolí a hledání předmětů
- chování v přírodě
- překonávání přírodních překážek
- orientace v terénu (vím, kam jdeme)

2. ročník – 3. ročník

Pořadová cvičení a chůze:

- základní postoje - pozor, pohov
- základní povely - nástup, pozor, pohov, vpravo vbok, vlevo vbok, vyrovnat, rozchod
- nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav
- chůze do rytmu (na počítání), chůze s písní do pochodu v zástupu i ve dvojicích

Rytmická gymnastika a tanec:

- rytmizace jednoduchých pohybů podle písní
- pohyb v dvoudobém taktu, dvoudobý takt v písni
- střídání chůze a běhu - nepravidelné, pravidelné
- přísunný krok, cval stranou, poskočný krok
- využití naučených kroků v lidovém tanci, chůze s průpletem

Průpravná cvičení:

- rozcvičky k procvičení koordinace pohybů ve trojdobém a čtyřdobém taktu
- cvičení ve stoji spojném i stoji rozkročném

- cvičení v kleku, v sedu snožmo, zkřižmo i skrčmo
- cvičení v lehu na zádech
- chytání míčů a míčků do obou rukou po vlastním nadhozu i odrazu od země i od zdi

Drobné hry:

- hry spojené s během
- hry spojené s házením
- hry pro uklidnění
- hry na hřišti (pravidla her s míčem)

Cvičení rovnováhy:

- stoj na jedné noze (druhá v pohybu)
- poskoky na jedné noze
- chůze po lavičce s plněním drobných úkolů (nesu míč, přeskakuji překážku, přidávám potlesky nad hlavou, před a za tělem apod.)
- chůze po kladince lavičky

Lehká atletika:

Běhy:

- běh střídavý s chůzí
- běh přes drobné překážky, např. v přírodě (přes kameny, větvičky apod.)
- štafetové běhy
- rychlý běh do 25 metrů, ve třetím ročníku do 40 metrů

Skoky:

- skok z místa s doskokem na měkkou podložku
- výskoky na překážku (rozběh, seskok)
- skok přes motouz ve výši kolem 50 cm
- přeskok pruhu širokého 50 - 100 cm
- přeskok lavičky s dopadem na měkkou podložku
- skok daleký s rozběhem

Hody míčkem a drobnými předměty v přírodě:

- házení kaštanů, šišek (vrchní oblouk – pravá i levá paže)
- házení různými předměty na cíl
- házení míčkem a kutálení míčů
- přehazování míčů a drobných předmětů
- házení do naznačených terčů o straně 1 metr na vzdálenost 4 metry
- hod míčkem na dálku

Sportovní gymnastika ve 2. – 3. ročníku:

Akrobatická cvičení:

- přidat změny postojů a poloh, upevnit dovednost správného kotoulu napřed
- převaly a kolébky na zádech
- leh na zádech, vztyk bez pomoci rukou, opakovaně
- sed zkřižmo, vztyk bez pomoci rukou, opakovaně
- válení stranou i do mírného svahu
- kotoul napřed ze stoje spojného, ze stoje rozkročného
- kotoul, obrat, druhý kotoul; dva kotouly za sebou
- kotoul napřed z chůze
- stoj s oporou o lopatky a záloktí (svíčka)
- cvičení rovnováhy (ve stoji na jedné noze)

Cvičení na nářadí:

1) **cvičení na lavičkách**

- chůze vpřed i vzad s obraty, přeběhy lavičky
- cvičení v sedu rozkročmo na lavičce
- sed rozkročmo – přitahování těla k lavičce (nohy napjaté)
- vzpor dřepmo u lavičky (držíme se rukama),vzpor stojmo, střídání
- lezení po lavičce ve vzporu dřepmo s uchopením lavičky ze stran
- chůze po kladince lavičky s plněním drobných úkolů

2) **šplh na tyči**

- šplh s přírazem do přiměřené výšky podle individuálních předpokladu žáků

3) **další nářadí lze používat přiměřeně věku podle podmínek školy** (švédská bedna, žebřina, trampolína) Dbáme na zásady bezpečnosti.

Sportovní hry:

přípravné cviky:

- přihrávky obouruč na místě (ve dvojicích, ve skupinách)
- vrchní přihrávka jednoruč na místě i při chůzi
- chytání obouruč na místě
- běh nebo chůze s házením míčem o zem
- míčové hry

Turistika a pobyt v přírodě:

- chůze v terénu, překonávání překážek
- táboření, ochrana přírody, organizace činností ve skupině žáků, vzájemná spolupráce
- chování se v dopravních prostředcích

- chůze k cíli vzdálenému cca 2km
- pozorování přírody, odhady vzdáleností (mezipředmětové vztahy)

Plavání:

- základní hygiena při plaveckém výcviku
- zásady bezpečnosti při plavání
- průpravná cvičení na suchu
- splývání
- dýchání do vody
- pády a skoky do vody
- plavání úseků od 10 do 100 m

Zdravotní výchova v 1. – 3. ročníku

Do celého prvního období výuky tělesné výchovy je zařazována zdravotní výchova,důležité je:

- dbát na osobní čistotu těla, prádla, oděvu, cvičebního úboru
- dodržovat čistotu a pořádek v prostředí tělocvičny
- otužovat vzduchem a vodou (ranní mytí studenou vodou)
- seznamovat žáky s vhodnou životosprávou
- do programu dne zařazovat pohybové aktivity (tělovýchovné chvilky)
- upozorňovat žáky na vliv dostatečného množství pohybu pro jejich zdravý vývoj (mimoškolní Tv)
- předcházet úrazům tím, že dbáme, aby žáci dodržovali pokyny týkající se jejich bezpečnosti a ochrany zdraví
- vést žáky, aby si uvědomovali, že při mimoškolních pohybových aktivitách musí dbát na svou bezpečnost, uvažovat o svém chování a dodržovat pokyny dospělých, aby vyrostli v zdravé lidi
- vést žáky k tomu, aby uměli zavolat pomoc v případě, že se vyskytnou u úrazu

Úkoly zdravotní výchovy se neplní jenom v rámci tělesné výchovy, ale uplatňujeme je i v ostatních vyučovacích předmětech.

Vzdělávací oblast: Člověk a zdraví
Vyučovací předmět: Tělesná výchova
Ročník: 1. – 3.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti.	Pohybový režim žáků – délka, intenzita dle individuálních možností žáků. Činnosti ovlivňující zdraví. Význam pohybu pro zdraví.	PRV: Denní režim	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Sebepoznávání a sebepojetí.
· Zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení.	Rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu. Činnosti ovlivňující úroveň pohyb. dovedností – hry, základy gymnastiky, rytmická a kondiční cvičení, základy atletiky, sportovní hry, turistika a pobyt v přírodě, plavání.	HV: Hudebně pohybová cvičení. Rytmická cvičení. Taneční hudba.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání a poznávání lidí.
· Spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích.	Jednání v duchu fair play. Dodržování základních pravidel her. Vyrovnání s prohrou. Kolektivní hry dle věkových zvláštností žáků.		OSV: Komunikace. Kooperace a kompetice.
· Uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorech školy.	Dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při pohybových činnostech. Správné držení těla. Příprava organizmu na pohyb. činnost. Kompenzační a zdravotně zaměřená cvičení. Hygiena cvičebního prostředí, vhodnost oblečení a obutí. Bezpečné prostředí tělocvičny, hřiště, šaten, nářaďoven.	PRV: Zdraví a nemoc	EV: Vztah člověka k prostředí. OSV: Sebepoznávaní a sebepojetí.

Tělesná výchova - 2. období

Obsah učiva v jednotlivých ročnících

4. – 5. ročník

Gymnastika

Akrobatická cvičení

- kotoul vpřed a jeho modifikace
- kotoul vzad a jeho modifikace
- průpravná cvičení pro zvládnutí stoje na rukou
- stoj na rukou
- akrobatické kombinace

Přeskok

- průpravná cvičení pro nácvik odrazu z můstku
- přeskok 2 – 4 dílů bedny odrazem z trampolíny
- roznožka přes kozu našíř odrazem z můstku
- skrčka přes kozu našíř odrazem z můstka

Hrazda

- shyb stojmo – odrazem přešvih do vzporu vzad stojmo – stoj
- shyb stojmo – přešvihy do svisu střemhlav a zpět do stoje
- ze svisu stojmo – náskok do vzporu – sešin

Šplh

- šplh na tyči s přírazem
- nácvik šplhu s přírazem na laně
- šplh na laně s přírazem

Atletika

Běh

- rychlý běh do 60 m
- vytrvalý běh do 1000 m na dráze
- běh v terénu až do 15 min.
- nízký start

Skok

- skok do dálky z rozběhu
- skok z místa

Hod

- Hod míčkem z rozběhu
- Spojení rozběhu s odhodem

Pohybové hry

- různé variace her

- spolupráce ve hře

Sportovní hry

- organizace utkání
- průpravné sportovní hry dle zjednodušených pravidel (minifotbal, miniházená apod.)
- udržet míč pod kontrolou
- přihrávka jednoruč i obouruč
- pohyb s míčem i bez míče
- vedení míče
- střelba na branku nebo koš

Plavání

- základní hygiena při plaveckém výcviku
- zásady bezpečnosti při plavání
- průpravná cvičení na suchu
- splývání
- dýchání do vody
- pády a skoky do vody
- plavání úseků od 10 do 100 m

Turistika

- způsob pohybu v náročnějším terénu
- čtení z mapy
- první pomoc
- aplikace znalostí z jiných předmětů (druhy rostlin, stopy zvěře apod)
- chůze v terénu do 15 km
- chůze a běh po vyznačené trase
- jízda na kole
- příprava pochodové trasy

1) Činnosti ovlivňující zdraví

- **význam pohybu pro zdraví** – pohybový režim žáků, délka a intenzita pohybu
- **příprava organismu** – příprava před pohybovou činností, uklidnění po zátěži, napínací a protahovací cvičení
- **zdravotně zaměřené činnosti** – správné držení těla, správné zvedání zátěže; průpravná, kompenzační, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení a jejich praktické využití
- **rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu**
- **hygiena při TV** – hygiena pohybových činností a cvičebního prostředí, vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity
- **bezpečnost při pohybových činnostech** – organizace a bezpečnost cvičebního prostoru, bezpečnost v šatnách a umyvárnách, bezpečná příprava a ukládání nářadí, náčiní a pomůcek, první pomoc v podmínkách TV

2) Činnosti ovlivňují úroveň pohybových dovedností

- **pohybové hry** – s různým zaměřením; netradiční pohybové hry a aktivity; využití hraček a netradičního náčiní při cvičení; pohybová tvořivost
- **základy gymnastiky** – průpravná cvičení, akrobacie, cvičení s náčiním a na nářadí odpovídající velikosti a hmotnosti
- **rytmické a kondiční formy cvičení pro děti** – kondiční cvičení s hudbou nebo rytmickým doprovodem, základy estetického pohybu, vyjádření melodie a rytmu pohybem, jednoduché tance
- **průpravné úpoly** – přetahy a přetlaky
- **základy atletiky** – rychlý běh, motivovaný vytrvalý běh, skok do dálky nebo do výšky, hod míčkem
- **základy sportovních her** – manipulace s míčem, pálkou či jiným herním náčiním odpovídající velikosti a hmotnosti, herní činnosti jednotlivce, spolupráce ve hře, průpravné hry, utkání podle zjednodušených pravidel minisportů
- **turistika a pobyt v přírodě** – přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích při přesunu, chůze v terénu, táboření, ochrana přírody
- **plavání** – hygiena plavání, adaptace na vodní prostředí, základní plavecké dovednosti, jeden plavecký způsob, prvky sebezáchrany a dopomoci tonoucímu
- **lyžování, bruslení** – hry na sněhu a na ledě, základní techniky pohybu na lyžích a bruslích
- další pohybové činnosti

3) Činnosti podporující pohybové učení

- **komunikace v TV** – základní tělocvičné názvosloví osvojovaných činností, smluvené povely, signály
- **organizace při TV** – základní organizace prostoru a činností ve známém (běžném) prostředí
- **zásady jednání a chování** – fair play, olympijské ideály a symboly
- **pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností** – her, závodů, soutěží
- **měření a posuzování pohybových dovedností** – měření výkonů, základní pohybové testy
- zdroje informací o pohybových činnostech

Vzdělávací oblast: Člověk a zdraví
Vyučovací předmět: Tělesná výchova
Ročník: 4. – 5.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu. Uplatňuje kondičně zaměřené činnosti. Projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti.	Činnosti ovlivňující zdraví. Zdravý životní styl. Pohybový režim.	PŘ: Člověk a jeho zdraví.	OSV: Rozvoj schopností poznávání.
· Zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením.	Příprava organizmu na cvičení. Relaxační cvičení. Zdravotně zaměřené cvičení. Kompenzační cvičení a užití v praxi.		OSV: Psychohygiena.
· Zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti. Vytváří varianty osvojených pohybových her.	Rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu. Činnosti ovlivňující pohyb. dovednosti. Základy atletiky, gymnastiky, průpravná cvičení, akrobacie, rytmická a kondiční cvičení, turistika, plavání, průpravné úpoly.	HV: Hudebně pohybová cvičení. Taneční kroky. Taneční hudba. AJ: Tělo.	OSV: Sebepoznání a sebepojetí.
· Uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí. Adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka.	Hygiena cvičebních místností, oblečení, obutí. Bezpečnost při pohybových činnostech. Organizace cvičebního prostoru. Bezpečnost šaten a nářaďoven. První pomoc při úrazech.		OSV: Psychohygiena. Poznávaní lidí.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti.	Základní tělocvičná názvosloví. Reakce na povely, gesta, signály. Organizace prostoru a činností, měření a posuzování pohybových dovedností. Základní pohybové testy.		OSV: Seberegulace a sebeorganizace.
· Jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje.	Dodržování pravidel her. Jednání v duchu fair play. Poznávání přestupků proti pravidlům.		OSV: Komunikace. Kooperace a kompetice.
Orientuje se v informačních zdrojích a pohybových aktivitách.	Olympijské ideály a tradice, neetické chování -doping.		
Respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví.	Znalost tělocvičného názvosloví. Využití při provádění pohybových činností. Cvičení dle nákresu či popisu. Respektování opačného pohlaví.		OSV: Rozvoj schopnosti poznávání.
· Užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví. Cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení.	Znalost pravidel her. Posuzování pohybových dovedností. Organizace her, soutěží, závodů, v rámci třídy a školy. Příprava odměn a diplomů.	ČJ: Formy spol. styku.	OSV: Komunikace. Poznávání lidí.
· Zorganizuje nenáročné pohybové činnosti a soutěže na úrovni třídy.	Zdroje informací o pohybových činnostech. Třídění a porovnávání výkonů.	ICT: Práce s graf. programem. MA: Jednotky času. Jednotky délky.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.
· Změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky.	Zaznamenávání do grafů a tabulek. Základní pohybové testy, soutěže, závody.	Závislosti, vztahy, práce s daty. ICT: Tabulkový editor. Práce i informacemi.	

5.7 Vzdělávací oblast: ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

5.7.1 Vyučovací předmět: Pracovní činnosti

Učební plán předmětu

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
1	1	1	1	1
povinný	povinný	povinný	povinný	povinný

Klíčové kompetence :

kompetence k učení:

žák

- realizuje své nápady a myšlenky, využívá námětů a návodů, získané dovednosti aplikuje v praktickém životě

kompetence k řešení problémů:

žák

- samostatně řeší problémy, třídí získané informace, volí vhodná řešení

kompetence komunikativní:

žák

- prezentuje své výrobky, dodržuje pravidla komunikace, obhajuje svůj názor a naslouchá druhým

kompetence sociální a personální:

žák

- spolupracuje a komunikuje v týmu, rozhoduje zodpovědně

kompetence občanské:

žák

- chápe základní ekologické souvislosti, dodržuje pravidla bezpečnosti

kompetence pracovní:

žák

- vybírá vhodný materiál, účinné a bezpečné nástroje, rozvíjí a upevňuje získané dovednosti

Průřezová témata:

OSV

- rozvoj schopností poznávání, řešení problémů a rozhodovací dovednosti, komunikace poznávání lidí, kreativita, seberegulace a sebeorganizace

VMEGS

- objevujeme Evropu a svět

EV

- základní podmínky života, vztah člověka k prostředí

MEV

- kritické myšlení a vnímání mediálních sdělení

Charakteristika výuky:

Při praktických činnostech není v tomto období vhodné dělit děti na děvčata a chlapce. Vhodné je práci individualizovat nebo pracovat ve skupinách a přitom dbát důsledně na bezpečnost žáků. Praktické činnosti v 1. období základního vzdělávání jsou vyučovacím předmětem s úzkými vazbami na ostatní předměty. Výuka komplexním způsobem přispívá k rozvoji žáků. Rozvíjí jejich motorické schopnosti, manuální dovednosti a pracovní návyky. Žáci se učí spolupracovat, organizovat svou práci i práci spolužáků, pracovat v týmu. Žák se učí základům technologické kázně, bezpečnosti práce, organizaci práce a prostředí.

Při výuce jsou upřesňovány představy žáků o věcech a jevech, o kterých hovoří při vyučování českému jazyku, matematice a prvouce. Učí se poznatky o nich prakticky využívat. Obohacuje se řeč dětí a začínají se vytvářet základy technického myšlení.

V průběhu praktických činností v 1. – 3. ročníku jsou uváděny jen základní informace o materiálech, pomůckách a nářadí.

Při práci s drobným materiálem učíme žáky stříhat, ohýbat, spojovat, výtvarně ztvárňovat - dávat výrobkům pěkný vzhled. To podporuje dětskou představivost obrazotvornost a vytváří smysl pro estetické cítění.

Při práci s papírem učíme žáky poznávat vlastnosti a druhy papíru, naučíme je správně držet nůžky, stříhat celou délkou ostří nůžek i části ostří. Učíme je poznávat z čeho nůžky jsou a jaké mají vlastnosti a jak se s nimi bezpečně zachází.

Při modelování žáci poznávají vlastnosti modelovací hmoty, vytvářejí z ní jednoduché předměty, zvířata i postavy a to většinou podle jejich vlastních představ. Modelování lze vhodně využívat při skupinové práci na určité téma, často ve spojení s ostatními vyučovacími předměty. Žáci se pak musí mezi sebou dohodnout na společném řešení a práci si mezi sebou rozdělit. Uplatňuje se zde spolupráce a komunikace.

Nezanedbatelný je přínos vyučovacího předmětu pro uplatňování výchovy žáků ke zdraví a jejich bezpečnosti. Charakter předmětu umožňuje nenásilné zařazování výchovy k ochraně přírody a vytváření základů pro ekologické cítění žáků.

Při praktických činnostech se žáci učí:

- organizovat své pracovní prostředí a vlastní činnosti – rozdávat, uspořádat své pracovní místo, sbírat, ukládat, udržovat své náčiní i místo v pořádku
- pracovní kázni – být pozorný a opatrný, vědět co dělat, aby byla určitá pracovní činnost dostatečně bezpečná pro žáka samotného i pro spolužáky, dodržovat též hygienická pravidla, dbát na správné držení těla při činnostech a správné uchopení pracovního náčiní, při jeho správném výběru
- uvědomovat si význam vlastní činnosti a práce
- umět o své činnosti povědět druhým

Dbáme na to, aby byly praktické činnosti spojovány s rozvojem poznání a řeči.

Vyučovací předmět praktické činnosti by měl být v průběhu celého 1. vzdělávacího období volně mezipředmětově využíván. Žáci si při něm mohou připravit všechny drobné pomůcky které potřebují k výuce v rámci dalších vyučovacích předmětů.

V tematických celcích převládá široké spektrum praktických činností kterými se mohou žáci v průběhu vyučování zabývat. Je zcela na vyučujícím učiteli a jeho pedagogických záměrech, jak tematické celky do výuky zařadí, zda se bude k některým okruhům v průběhu roku vracet, jak na ně bude v následujícím ročníku navazovat.

Při realizaci praktických činností v jednotlivých ročnících je třeba uvažovat o míře integrace praktických činností s obsahem dalších vyučovacích předmětů, např. prvoukou, výtvarnou výchovou, matematikou, českým jazykem.

Praktické činnosti jsou v 1. období základního vzdělávání základem všech tématických celků. V jejich průběhu jsou uváděny jen základní informace o materiálech, pomůckách a nářadí a to jako nezbytné poznatky s ohledem na jejich použití. Žák také u každé práce dostává poučení o bezpečnosti při zacházení s nářadím a ochraně zdraví při určité pracovní činnosti.

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník:

Náplň výuky pracovním činnostem je dána činnostmi s papírem, modelovací hmotou, se stavebnicemi, s různým drobným materiálem, výrobou drobných předmětů a pomůcek pro výuku, péčí o květiny ve třídě a činnosti, které vyplývají z mezipředmětových vztahů.

Práce s papírem:

- základní vlastnosti papíru a lepidla
- držení nůžek, z čeho nůžky jsou a které nůžky jsou pro děti bezpečné
- různé techniky: překládání, rýhování, utržení pruhu papíru, vytrhávání, skládání, vystřihování, nalepování
- příklady výrobků vzniklých skládáním - varhánky, obálka na pomůcky, šipka, čepice, kelímek, loďka aj.
- vystřihovánky z časopisu, předtištěné např. oblékání panenek, připravené vystřihovánky staršími žáky, vystřihování tvarů pro činnosti v M (přípravná početní cvičení)
- pomůcky pro výuku M, Čj, prvouky - kartičky, kapsáře, geometrické tvary
- stříhání a slepování - ozdoby, květy, kombinované techniky ve spojení s Vv
- nalepování vystřižených tvarů - vytváření obrázků k vyprávěnému nebo čtenému příběhu
- společné práce k některému projektu, např. pohádce

Modelování:

- seznámení se s vlastnostmi plastelíny, moduritu; pomůcky: podložka, nůž
- zacházení s uvedenými modelovacími materiály, jak s nimi pracujeme, co k tomu potřebujeme; technika práce: válení v dlaních, v prstech, na podložce, roztlačování v dlaních a na podložce, přidávání a ubírání hmoty, vytahování, modelování
- příklady výrobků: předměty jednoduchých tvarů, o kterých se učíme v M, Čj a prvouce, figurky zvířat a lidí podle čtených nebo vyprávěných příběhů, též podle fantazie žáků, motivace k modelování, dárky pro své blízké

Práce s drobným materiálem:

Praktické činnosti by měly být v 1. ročníku průběžně spojovány s ostatními vyučovacími předměty. Měly by učivo ostatních předmětů ztvárňovat, pomáhat k pochopení probíraných pojmů.

V pracovních činnostech si mohou děti připravit celou řadu dobrých pomůcek pro činnostní výuku ostatních předmětů. Práce s pomůckou, kterou si žák vyrobí sám, ho motivuje a uspokojuje. Při výrobě dalších věcí je třeba vždy pamatovat na jejich použitelnost. Výroba předmětů a ozdob určených k darování má význam při vytváření vzájemných mezilidských vztahů i při vytváření dobrého vztahu k práci – upotřebitelnost výrobku, udělání radosti druhým.

Výrobu drobných předmětů pro výuku v jiných předmětech a jejich údržbu nebo obnovu lze běžně zařazovat do praktických cvičení. Použijí-li žáci na uskladnění pomůcek různé krabice, zásuvky nebo košíčky, mohou si je při praktických cvičeních uspořádat, doplnit to, co jim chybí. Žáky vedeme k pečlivé údržbě jejich pomůcek. To, že je má v pořádku, mu při jejich použití velmi pomůže. Pochopí význam uspořádání věcí a udržuje v pořádku i nářadí potřebné pro praktické činnosti.

Dle uvážení učitele je možné do pracovních činností zařadit výrobu různých drobných předmětů a dárků např. z přírodního materiálu jako jsou žaludy, kaštany, šišky aj.:

- zpracovávat můžeme přírodniny: šípky, jeřabiny, kousky slámy, žaludy, kaštany, listy, koření, semena
- dalším materiálem mohou být: špejle, dřívka od nanuků, krabičky, korkové zátky
- při zpracování použijeme: nůžky, nůž, jehlu, bavlnku
- techniky práce: propichování, navlékání, spojování, svazování
- příklady výrobků: korále, figurky, zvířata, ozdoby,…

Žáci se učí být při pracovních činnostech ukáznění, dbát na bezpečnost, soustředit se na práci, zbytečně mezi sebou nehovořit. Při činnostech se však učí navzájem si povědět, co dělají, s čím pracují, jak určitou činnost provádějí. Tak se praktické činnosti spojují s rozvojem poznání i řeči.

Pracovní činnosti se stavebnicemi:

Stavby podle předlohy z kostek, stavby podle fantazie žáků (práce individuální i skupinová), sestavování obrázků podle předlohy - obracení kostek, sestavování modelů věcí - montáže podle předloh, vystavování prací, později demontáže.

Péče o květiny:

Do vyučovacího předmětu praktické činnosti 1. ročníku je vhodné zařadit péči o květiny. Tyto činnosti bezprostředně souvisí s prvoukou. V péči o květiny se mohou žáci střídat. Také mohou pěstovat a sledovat zasazená semena (např. hrách, fazole).

2. a 3. ročník:

Práce s papírem a kartonem:

- vlastnosti papíru, kartonu, lepidla (tloušťka, barva, tvrdost, savost)
- pojmenovávání druhů papíru: balicí, novinový, kancelářský, kreslicí
- zpracováváme pomocí: nůžek, nože, lepidla, kolíčků

- technika práce: překládání, ořezávání, přestřižení, vytrhávání, skládání, slepování, nalepování papíru na karton, odměřování
- příklady výrobků:
  vytrhávané ubrousky a ozdoba různých věcí, např. květináče
  jednoduché předměty a pomůcky do vyučování, např. metr z papírových proužků, podložky z propletených proužků, záložky do knih aj.
  výrobky vzniklé skládáním papíru, loďky, parník, čepice aj.
  ozdoby na vánoční stromeček, např. řetězy, košíčky, srdíčka
  věci k obchodování nakreslené, vystřižené, nalepené na karton, obkreslené podle šablony
  výroba notýsků, sešití papíru, ozdoba štítkem

Práce s modelovací hmotou:

- materiál: modelovací hlína, plastelína, modurit, těsto
- pomůcky: podložka, špachtle, nůž
- techniky práce: hnětení, válení, ubírání, spojování, vaření, sušení
- poznané vlastnosti: tvárnost, tvrdost
- příklady výrobků: věci, o kterých se učíme v prvouce (ovoce, zelenina, ptáci, zvířata), v matematice (geometrická tělesa, geometrické tvary), ve čtení (zobrazování dějů z četby nebo z vyprávění)
- bezpečné zacházení s ostrými předměty

Práce s drobným materiálem:.

- materiál: provázky, sláma, přírodniny (semínka, listy, šišky, plody, větvičky aj.), špejle, drátky, korek, krabičky, papír, karton
- nástroje a další materiál: nůžky, nůž, tupá jehla, bavlnka, lepidlo, zavírací špendlíky, aj.
- techniky práce: propichování, spojování, ohýbání, stříhání, nalepování, slepování, lisování, skládání do tvarů
- seznamování se s nástroji a pomůckami, s účelem jejich použití
- příklady výrobků: ozdoby, zobrazování nějakého pracovního prostředí (skupinová práce), zdobení různých předmětů, lakování, práce s drátkem a lepidlem
- zásady pro bezpečnost při činnostech s ostrými předměty

Práce montážní a demontážní:

- různé druhy stavebnic – seznámení se s návodem pro práci s nimi a předlohami pro stavby a konstrukce, možnosti užití stavebnice mohou předvést žáci, kteří si určitou stavebnici do školy donesli
- vytváření plošných a prostorových kompozic ze stavebnicových prvků a volného materiálu podle předloh i podle fantazie žáků
- stavebnice se spojovacími prvky a díly - konstrukční činnosti
- sestavování jednoduchých pohyblivých modelů podle předlohy i podle představy žáků – montáž a demontáž, urovnávání dílů stavebnice k dalšímu použití
- osvojování si správných pracovních dovedností a návyků při organizaci, rozmýšlení si své vlastní činnosti, zachovávání bezpečnosti a hygieny při činnostech

Práce s textilem:

- materiál: textilie bavlněné, lněné, vlněné, hedvábné, z umělých vláken - jejich rozlišování, nitě, bavlnky, šňůrky, stužky, poutka, knoflíky
- nástroje: nůžky, jehly, špendlíky
- činnosti: navlečení přiměřeně dlouhé nitě, uzlík, šití stehem předním a zadním, prošívání, stříhání, sešívání předním a zadním stehem
- výrobky: sešití kousku látek k sobě - jednoduchý výrobek, oprava oděvu – přišití knoflíku nebo poutka aj.
- dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny práce

Lidové zvyky, tradice a řemesla:

- lidové zvyky a tradice, lidová řemesla: poznávání na základě přímých ukázek nebo videa, návštěvy regionálních muzeí apod.
- techniky zpracování: ukázky drhání, batikování, modrotisk, výroba vizovického pečiva, ozdoba kraslic, práce se slámou, vyřezávání apod.
- materiál, nástroje a pomůcky volíme podle charakteru vytvářeného výrobku a zvolené techniky zpracování
- příklady výrobků: jednoduchá ozdoba, šperk, svícen, vánoční ozdoba, kraslice, vizovické pečivo, ubrousek zdobený batikou apod.

Stolování:

- příprava talířů a příborů ke svátečnímu obědu
- chování se u stolu
- příprava jednoduchého studeného pokrmu

Práce na školní zahradě, pěstitelské práce v učebně:

- na podzim a v zimě: ošetřování pokojových rostlin
- na jaře v učebně: pěstování cibulovin v květináči – květina pro maminku (předpěstování v papírových květináčích nebo v kelímcích), přesazování do květináče, který si žáci ozdobili
- pozorování klíčení semen fazole nebo hrachu, nakličování, přesazování, jakmile začne rostlina růst. Semena řeřichy (klíčení na vlhké vatě), klíčení obilí a jeho růst (zeleň na velikonoční svátky)
- první jednoduché společné záznamy o postupu práce a o časovém pozorování růstu a vývoje rostliny
- péče o okrasné dřeviny a rostliny na školní zahradě

Praktické dovednosti:

Na konci 1. období žák:

- rozlišuje běžně užívané druhy papíru, dovede papír přeložit, vyrobit skládáním jednoduchý výrobek, odtrhnout naznačenou část, přestřihnout, vystřihnout nakreslený tvar, čistě slepit (použít vhodné lepidlo), nalepit vystřižené tvary
- dovede z drobného materiálu vyrobit jednoduchý praktický výrobek, k práci volí vhodné nástroje a bezpečně s nimi zachází
- rozlišuje běžné pracovní nástroje (nůžky, nůž, jehla, kleště, šroubovák, kladívko) a bezpečně s nimi zachází
- dovede pracovat s některou ze stavebnic a vytvořit několik výrobků podle předlohy i podle své představy
- při práci s modelovací hmotou dokáže vytvořit několik výrobků a dovede o nich hovořit; získal základní hygienické návyky při práci s těmito materiály
- dokáže navléknou nit, zkusí přišít knoflík, dovede sešít dva kusy látky k sobě
- při praktických činnostech si dovede věci urovnat, udržuje pořádek na svém místě, stará se o své pomůcky, má je připravené na vyučování

Vzdělávací oblast: Člověk a svět práce
Vyučovací předmět: Pracovní činnosti
Ročník: 1. – 3.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM · Vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů. · Pracuje podle slovního návodu a předlohy.	Využití různých materiálů – přírodniny, papír, textil, plast, hlína. Činnosti související s jednotlivými materiály. Respektování vlastností materiálu, tradic a lidových zvyků. Organizace práce. Bezpečnost při práci. Hygienické návyky. Pracovní postupy.	MA: Měření jednotky délky. VV: Dekorace výrobku.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Kreativita. MEV: Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení.
KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI · Zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi.	Práce se stavebnicí – stavebnice plošná, prostorová, konstrukční. Postupy práce dle návodů a předloh. Sestavování modelů. Vlastní tvorba prostorových objektů. Montáž, demontáž, údržba	MA: Geometrické představy, prostor, rovina	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Kreativita.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
PĚSTITELSKÉ PRÁCE · Provádí pozorování přírody, zaznamenává a zhodnotí výsledky pozorování. · Pečuje o nenáročné rostliny.	Pozorování zákonitosti přírody. Vhodné podmínky pro růst rostlin. Hygienická a bezpečnostní pravidla. Využití teoretických poznatků v praktickém životě – pokusy, pěstování, péče o rostliny. Péče o pokojové rostliny, péče o zeleň v blízkosti školy. Péče o čistotu okolí. Používání správných pomůcek, nástrojů, načiní. Hygiena a bezpečnost práce.	PRV: Rozmanitost přírody.	EV: Vztah člověka k prostředí. Základní podmínky života.
PŘÍPRAVA POKRMŮ · Připraví tabuli pro jednoduché stolování. · Chová se vhodně při stolování.	Příprava stolu při běžném stolování a při slavnostních událostech. Společenská pravidla, etiketa. Společenské chování. Hygienické návyky. Příprava jednoduchých jídel.	ČJ: Formy společenského styku.	OSV: Seberegulace a sebeorganizace. Komunikace. VMEGS: Objevujeme Evropu a svět.

Pracovní činnosti – 2. období

Výchovně vzdělávací cíle:

- rozvíjet manuální dovednosti žáků
- vytvářet správné pracovní návyky při práci s nástroji
- umět rozlišovat jednoduché pracovní nástroje, poznat, k čemu slouží a uvědomovat si, jak je třeba s nimi správně a bezpečně zacházet
- vést žáky k dovednosti rozlišovat materiály, uvažovat o různých možnostech opracování materiálu,
- uvažovat o vlastnostech materiálu, zkusit vybrat vhodný materiál pro daný výrobek
- učit žáky při práci uvažovat o tom, co je třeba si k práci připravit, co dělat a jak postupovat
- mít vytrvalost při dokončení práce a snažit se, aby byl výsledek práce co nejlepší
- vytvářet pozitivní vztah žáků k práci
- vést žáky k tomu, aby si všímali práce jiných lidí a snažili se poučit z toho, co vidí
- seznámit žáky se základním vybavením kuchyně, pamatovat na bezpečnost a hygienu práce při
- přípravě jednoduchého jídla
- naučit žáky zásadám správného stolování

Charakteristika výuky:

Praktické činnosti patří svou podstatou k činnostnímu učení, žáci při nich uplatňují zručnost, své individuální dovednosti získané v rodině, mohou realizovat své nápady. Při výuce pracovních činností se zaměřujeme na získávání praktických pracovních dovedností a návyků.

Úkolem vyučovacího předmětu je vytvářet u žáků kladný vztah k práci. V rámci vyučování praktickým činnostem budou mít žáci možnost poznávat různé materiály, opracovávat je, vyrábět určené předměty a připravovat pomůcky pro individuální činnosti potřebné při výuce jiných předmětů. Při praktických činnostech bude průběžně zohledňována účelnost i prospěšnost prováděných činností a to s ohledem na aktuální potřeby žáků, podmínky školy i na jejich další vzdělávání.

Pracovní činnosti systematicky ovlivňují rozvoj motoriky a vytváření pracovních dovedností žáků. Dobrá výuka pracovním činnostem vede žáky k dobrému osvojování pracovních dovedností a návyků. Žáci při praktických činnostech postupně získávají dobré předpoklady ke správné volbě povolání a také k pozdějšímu společenskému uplatnění. Učí se také vytrvalosti, tvořivosti, je jim dána možnost realizovat vlastní nápady.

Při pracovních činnostech získávají žáci základní vědomosti o materiálech, se kterými pracují, o nástrojích, které k práci používají, i o dalších nástrojích vhodných k opracovávání daného materiálu. Seznamují se také s mnohými pracovními postupy, předlohami, návody, jednoduchými náčrty a učí se podle nich pracovat. Osvojují si rovněž základní zásady hygieny a bezpečnosti při práci se zvoleným materiálem a nástroji, jsou vedeni k jejich respektování. Dále se žáci učí

dodržovat pracovní postup, organizovat svou práci a udržovat pořádek na pracovním místě, po skončení práce si své místo uklidit.

Vzdělávání v této oblasti také směřuje k postupnému poznání žáků, že technika je součástí lidské kultury a je spojena s pracovní činností lidí. Učí je chápat pracovní činnost jako příležitost k sebeuplatnění. Žáci si mají možnost uvědomit, že výroba musí mít určitý podnikatelský záměr. To znamená, že je třeba vždy uvažovat o výrobě věcí lidem prospěšných a dobře fungujících, které jsou potom také lépe prodejné. Žáky upozorňujeme, že firma může prosperovat, nejen pokud má dobře vymyšlenou a připravenou výrobu, ale i dobré ekonomy. Vedeme je k uvědomění si potřeby matematiky i geometrie při všech podnikatelských výrobních záměrech. Využíváme poznatky žáků z podnikatelských činností jejich rodičů.

c) Obsah učiva pracovní činnosti ve 2.vzdělávací období

4. ročník

Práce s drobným materiálem

Materiály: různé druhy papíru, kartóny, lepenky, krabičky od zboží

Praktické činnosti:

- rozměřování a stříhání papíru nebo kartónu, pomůcky do matematiky a českého jazyka
- polepování kartónů, pomůcky do přírodovědy a vlastivědy
- zhotovování polepových papírů (škrobové aj.)
- zhotovování složitějších skládanek a modelů
- sešívání listů, příprava přehledů učiva a obalů na pomůcky a sbírky
- desky na uložení materiálů z projektů a pro portfolia
- rozřezávání papírů a lepenek, ořezávání okrajů papíru
- zhotovování výrobků kašírováním

Žáci se seznámí s funkcí a užitím nástrojů, nářadí a pomůcek: nůžky, nůž, ořezávačka, lepidla, navlhčovače, dírkovač, sešívačka, šablony.

Bezpečnost práce – práce s nůžkami a nožem, lepidla, hygienické návyky.

Doplňující informace: z čeho se vyrábí papír, kde se u nás vyrábí, různé druhy papíru, sběr starého papíru, jak dlouho znají lidé papír a jiné zajímavosti.

Práce s různými zvolenými materiály

Zhotovování potřebných výrobků z některých jiných materiálů např. textil, drát, fólie, přírodniny, aj. podle potřeby a rozhodnutí učitele.

Práce s modelovací hmotou

Materiály: modelovací hlína, modelit, sádra, pilinová kaše, dentakryl, kašírovací hmota

Praktické činnosti:

- modelování doplňující výuku přírodovědy a vlastivědy
- modelování ve spojení s výtvarnou výchovou - figury, reliéfy
- modely těles ve spojení s výukou geometrie

- zhotovování různých předmětů, jejich barvení a lakování - příprava odlitků ze sádry, odlévání do formy, vyškrabávání předkresleného vzoru
- práce v keramické dílně - podle podmínek školy výroba drobných předmětů z keramiky
- využívání prvků lidového umění při zdobení keramických nádob

Žáci se seznámí s funkcí a užitím nástrojů, nářadí a pomůcek: různé modelovací hmoty, špachtle, modelovací očko, profilové šablony, rydla, barvy ředěné vodou.

Bezpečnost práce - dodržování hygienických návyků při práci s modelovací hmotou a barvami, bezpečnost při práci s ostrými předměty.

Ve spojení s výtvarnou výchovou žáci poznávají výsledky práce výtvarníků-sochařů, umělecké plastiky a sochy, vyhledávají díla sochařů v blízkosti školy nebo svého bydliště. Umělecká a užitková keramika v našem okolí.

Konstrukční činnosti - práce se stavebnicemi

Pomůcky: konstrukční stavebnice kovové nebo plastové, ze kterých se dají stavět modely podle předloh i podle fantazie žáků; nejlépe, mohou-li to být modely pohyblivé, vystřihovánky na sestavování papírových modelů, nářadí potřebné k montážním pracím - šroubováky, maticové klíče

Praktické činnosti:

- sestavování obtížnějších modelů (nejlépe pohyblivých) z plastových nebo kovových konstrukčních stavebnic (podle podmínek třídy nebo školy)
- spojování součástí pomocí maticových šroubů, různých pásků, spojovacích desek apod.
- práce podle předlohy, podle jednoduchého náčrtu i podle slovního návodu
- práce podle vlastní představy spojená s provedením jednoduchého náčrtu
- správné názvy nástrojů i součástí stavebnice
- sestavování prostorových modelů z kartónových vystřihovánek

Bezpečnost: dodržování zásad správného zacházení s náčiním u montáží

Pěstitelské práce

Žáci se seznamují se základními podmínkami pro pěstování rostlin. Při praktických činnostech se naučí připravovat půdu pro setí a sadbu, sledují růst rostlin, učí se rostliny okopávat a zalévat. Při péči o rostliny se seznamují s různým zahradním náčiním a učí se ho vhodně používat pro určité práce. Seznamují se s užitkem pěstovaných rostlin. Další činnost, kterou mohou provádět, je pěstování pokojových rostlin a pravidelná péče o ně, spojená s pozorováním růstu i se záznamem pozorování.

Bezpečnost při práci s rostlinami: nebezpečí alergie u některých lidí, pozor na jedovaté pokojové rostliny, dodržování hygieny, nebezpečí úrazů, ošetřování drobných zranění při práci na pozemku

Vzdělávací oblast: Člověk a svět práce
Vyučovací předmět: Pracovní činnosti
Ročník: 4. – 5.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM · Vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu. · Využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic. · Volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu. · Udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc.	Využití různých materiálů – přírodniny, papír, textil, plast, hlína. Prohlubování získaných dovedností. Respektování vlastností materiálu. Respektování lidových zvyků a tradic, zachovávání tradičních postupů. Poznávání starých řemesel. Práce s přírodním materiálem. Dodržování bezpečnosti práce. Správná volba pracovních pomůcek nástrojů a načiní. Organizace práce. Pracovní místo. Zásady hygieny a bezpečnosti práce. Pravidla první pomoci.	MA: Měření, vážení. VV: Dekorace výrobků	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozvoj rozhodovacích dovedností. Kreativita
KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI · Provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž. · Pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu. · Dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu.	Práce se stavebnicí plošnou, prostorovou, konstrukční. Montáž, demontáž, údržba. Dodržování pracovních postupů. Sestavování modelů. Vlastní tvorba prostorových objektů. Využití teoretických poznatků v praktickém životě. Práce v týmu. Organizace práce, bezpečnost při práci. Pravidla první pomoci.	MA: Geometrické představy v rovině a prostoru	MEV: Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
PĚSTITELSKÉ PRÁCE · Provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování.	Pozorování přírody, zaznamenávání informací, třídění a porovnávání informací. Pokusy.Využití teoretických poznatků v praktickém životě. Základní podmínky pro pěstování rostlin.	PŘ: Rozmanitost přírody.	EV: Vztah člověka k prostředí. Základní podmínky života.
· Ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny · Volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní. · Dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu.	Pěstování rostlin ze semen. Péče o pokojové rostliny. Přírodní léčba. Správné využití pomůcek, nástrojů a náčiní. Dodržování zásad hygieny a bezpečnosti práce. Poskytnutí první pomoci při úrazu. Nebezpečí alergie. Rostlina jako droga.		

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
PŘÍPRAVA POKRMŮ · Orientuje se v základním vybavení kuchyně. · Připraví samostatně jednoduchý pokrm. · Dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování. · Udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni	Základní vybavení kuchyně, bezpečnost při práci v kuchyni. Výběr surovin, nákup surovin a skladování potravin. Pracovní postup (recept), jednoduchá úprava stolu. Příprava pokrmů. Zdravá výživa. Pravidla správného stolování – etiketa. Příprava stolu při běžném a slavnostním stolování. Zásady hygieny a bezpečnosti práce.Dodržování návodů na použití kuchyňské techniky. Používání ochranných pomůcek. Správná volba pomůcek, nástrojů a náčiní. Organizace práce. Pravidla první pomoci při úrazu. Ošetření poranění.	ČJ: Formy spol. styku. VL: Člověk a jeho zdraví.	OSV: Seberegulace a sebeorganizace. Komunikace. Poznávání lidí. MUV: Multikuturalita. VMEGS: Objevujeme Evropu a svět.

6. Hodnocení žáků a autoevaluace školy

6.1 Pravidla pro hodnocení žáků

Obecné zásady hodnocení
Hodnocení žáků upravuje Vyhláška č. 48/2005 Sb.
Podrobně rozpracovává hodnocení žáků klasifikační řád, který je samostatnou přílohou ŠVP.

- hodnocením poskytujeme žákovi zpětnou vazbu o správnosti postupu, průběhu či výsledku jeho práce
- hodnocením ukazujeme žákovi co zvládl, kde se zlepšil, v čem chybuje a jak má postupovat dále
- nehodnotíme osobu žáka, ale ověřovaný jev nebo problém
- dbáme na přiměřenou náročnost a pedagogický takt
- upřednostňujeme pozitivní hodnocení žáků, a to nejen při prověřování vědomostí, ale v celém procesu učení
- při výuce žáky co nejvíce chválíme, dbáme na pozitivní ladění hodnotících soudů
- pomáháme žákům předcházet chybám, dodáváme jim důvěru v jejich schopnost předkládané učivo dobře zvládnout a povzbuzujeme je
- s žáky jednáme tak, aby neměli strach vyjádřit svůj názor
- pozitivně přijímáme i nesprávné závěry žáků, dáváme jim prostor pro otázky, trpělivě žákům odpovídáme a věnujeme jim individuální pozornost
- zjišťujeme případné nedostatky žáků hned v zárodku a průběžně je odstraňujeme.
- na chyby upozorňujeme žáky včasně, bezprostředně, vstřícně, přátelsky a důsledně
- vyhýbáme se zaujatosti, nahodilosti či opožděnému hodnocení
- dbáme, abychom v žácích nevytvářeli pocit, že si nemohou ve svých úsudcích věřit nebo že jsou horší než jejich spolužáci
- umožňujeme průběžně žákům poznání, že chyba se může vyskytovat v každé lidské činnosti, může mít však pro člověka různé následky podle její závažnosti
- žáky vedeme přes sebehodnocení a sebekontrolu k dovednosti provést zadaný úkol bez chyby a v přiměřeném čase.
- žáky hodnotíme nejprve při činnostech, při kterých máme možnost sledovat, jak pracují, oceňujeme snahu, pozornost, hodnotíme vyjadřování závěrů
- směřujeme k tomu, aby v době písemných nebo ústních hodnocení žáků, zvládalo co nejvíce žáků učivo zcela bezpečně.

Pravidla pro hodnocení žáků

Pravidla pro hodnocení žáků obsahují:

1. **Způsoby hodnocení**

- používáme pro celkové hodnocení klasifikaci, pouze na žádost rodičů a doporučení PPP nebo SPC se u žáků se SVPU používá slovní hodnocení

2. Kritéria pro hodnocení

- zvládnutí výstupů jednotlivých vyučovacích předmětů v rámci individuálních možností dítěte
- schopnost řešit problémové situace
- dosažená úroveň komunikačních dovedností
- smysluplné vykonávání činností
- řešení problémů tvůrčím způsobem
- změny v chování, postojích a dovednostech
- míra zodpovědnosti a tolerance žáka

3. Formy ověřování vědomostí a dovedností

- ústní zkoušení a mluvený projev
- písemné práce, testy, diktáty apod.
- příprava referátů
- úprava sešitů, vlastní aktivita a domácí úkoly
- modelové a problémové úkoly
- projektové a skupinové práce
- soustavné diagnostické pozorování žáka
- vědomostní a dovednostní testy
- prověřujeme a hodnotíme to, o čem víme, že jsme žáky učili a naučili;
- dbáme, aby příklady, diktované věty nebo testy určené k hodnocení žáků obsahovaly jen to, co bylo s žáky dostatečně procvičeno;
- dbáme, aby zadání úloh bylo věku žáků přiměřené tj. formulované tak, aby mu žáci určitého věku mohli dobře porozumět, aby o úkolu měli již nějaké povědomí, aby se již s podobným úkolem někdy setkali;
- ústní zkoušení vedeme tak, abychom při něm zjišťovali, co žák umí, ne to, co ještě neumí;
- písemnou práci na závěr určitého celku nezadáváme předčasně, ale až když žáci svými projevy prokazují, že jsou na písemnou práci vybaveni vědomostmi;
- při prověřování učiva probíraného před delší dobou ho s žáky nejprve nějakou formou zopakujeme, a to alespoň krátce a v několika po sobě jdoucích hodinách;
- při celkovém hodnocení žáka bereme v úvahu a hodnotíme i pokrok, jaký žák za určité období udělal a jaká byla jeho snaha k odstranění nedostatků;
- všechna hodnocení vyjadřujeme jako objektivní informaci povzbudivého charakteru.

4. Hodnocení prospěchu klasifikací

- prospěch žáka v jednotlivých předmětech je klasifikován stupni
  1 – výborný, 2 – chvalitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatečný, 5 – nedostatečný
- klasifikace postihuje úroveň dosažených vědomostí, dovedností, postup práce s informacemi, úroveň komunikace a tvořivost žáka
- hodnocení probíhá průběžně a výsledná známka je stanovena z dostatečného množství různých podkladů
- klasifikováno je pouze dostatečně probrané učivo
- žák má právo si po dohodě s učitelem své neúspěšné hodnocení opravit

5. Sebehodnocení

- žáky vedeme k sebehodnocení již od 1. ročníku a to zjednodušenou ústní formou, ve 2. – 5. ročníku postupně přes hodnocení formou značek až k písemnému vyjádření
- žákům důvěřujeme a sebehodnocení nepovažujeme za příležitost k podvádění
- díky zpětné vazbě mají učitelé i žáci přehled o tom, co a jak již zvládli
- žáci nemají potřebu podvádět, podvádění pro ně ztrácí smysl, jelikož nevede ani k prožití pocitu úspěchu ani k cíli
- žáky vedeme k tomu, aby si do svých učebních materiálů zaznamenávali to, co už dobře ovládají a na základě takto provedeného sebehodnocení žáků můžeme následně přistupovat k individuálnímu řešení problémů a nejasností.
- žákům umožňujeme vyjadřovat své myšlenky, názory a prezentovat své vědomosti.
- používáme učební materiály, ve kterých je sebehodnocení žáků zapracované.
- k sebehodnocení písemných cvičení přistupujeme teprve tehdy, až je žák schopen uvědomit si, že probírané učivo ovládá.
- předkládáme žákům ukázky správně vypracovaných úkolů různé obtížnosti a upřesňujeme, co požadujeme na výborné ohodnocení a co je hodnoceno již jako chvalitebně.

6. Ověřování klíčových kompetencí

- ověřování probíhá v 1. a 2. ročníku na konci školního roku, ve 3. – 5. ročníku na konci každého pololetí
- ověřování probíhá při projektových dnech, kdy třídní učitel sleduje naplňování kompetencí u jednotlivých žáků v daných ročnících
- výsledky pozorování jsou zpracovány, vyhodnoceny a slouží k další práci s žáky

7. Chování

- hodnocení chování žáka závisí na dodržování školního řádu
- předmětem hodnocení je chování žáka ve škole, na školních akcích, při reprezentaci školy
- provádí je třídní učitel po dohodě s ostatními vyučujícími, případně pedagogická rada
- využívá se těchto stupňů hodnocení
  1 – velmi dobré, 2 – uspokojivé, 3 – neuspokojivé

8. Hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

- řídí se Vyhláškou č.73/2005 Sb.
- při hodnocení a klasifikaci vychází učitel z doporučení školského poradenského zařízení a hodnocení je vždy individuální
- integrovaní žáci jsou vzděláváni i hodnoceni podle individuálního vzdělávacího plánu
- na základě žádosti zákonných zástupců a doporučení školského poradenského zařízení mohou být žáci se SVPU hodnoceni slovně.

.
.

6.2 Autoevaluace školy

Evaluace škol je hodnocení výsledků a fungování jednotlivých škol na základě přesných ukazatelů a procedur monitorování. Je součástí celkové pedagogické evaluace. Evaluace škol je jednak **externí** (prováděná orgány inspekce, agenturami pro srovnávání škol, srovnávacími dotazníky, testy aj. v rámci vytvořených sítí škol, aj.) jednak **vnitřní**, při níž škola hodnotí sama sebe.

Autoevaluace školy – tabulka

Zaměření autoevaluace	Podmínky ke vzdělávání	Spolupráce s rodiči	Výsledky vzdělávání žáků	Personální oblast	Školní klima
Cíle	**Udržení Stávajících velmi dobrých podmínek školy**	**Spokojenost se školou, Prohlubování spolupráce se zákonnými zástupci žáků**	**Dosažení co nejlepších výsledků vzhledem k ind. možnostem žáků**	**Odborný růst ped.prac.**	**Spokojenost Žáků ve škole**
Kritéria	**Dostatek financ. zdrojů na zabezpečení chodu školy**	**Naplněnost školy dle demografic. vývoje obce a možností zák.zást. žáků**	**Postupné zlepšování jednotlivých žáků**	**Účast a využití DVVP ve výuce,samo studium**	**Spokojený žák**
Nástroje	**Pozorování, rozhovor**	**Rozhovor dotazník zápis do 1.roč.**	**Analýza žákovských prací**	**Pozorování, rozhovor**	**Pozorování, dotazník rozhovor**
Časový harmonogram	**Průběžně**	**3x ročně setkání (konzultační odpoledne) 1x ročně zápis do 1.roč. 1x za 3 roky dotazník**	**Průběžně**	**Průběžně**	**Průběžně pozorování rozhovor, 1x ročně dotazník**

7. ŠVP školní družiny

1. Identifikační údaje
2. Charakteristika zařízení
3. Materiální podmínky
4. Personální podmínky
5. Podmínky přijímání dětí
6. Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví
7. Cíle vzdělávání
8. Obsah a formy vzdělávání
9. Klíčové kompetence
10. Hodnocení a autoevaluace

1. Identifikační údaje

Předkladatel: Školní družina při Základní škole a mateřské škole Třanovice, příspěvkové organizaci
Adresa: Třanovice 92, 739 53 Hnojník
IZO: 119 600 757
Ředitel školy: Mgr. David Molitor
Vychovatelky: Věra Lasotová, Lucie Labudová
Telefon: 595 178 002
e-mail: molitordavid@seznam.cz
Webové stránky: http://skola.tranovice.org
Platnost od: 1.9.2007

2. Charakteristika zařízení

Školní družina je školské zařízení pro mimoškolní a zájmové aktivity žáků školy. Nabízí žákům pravidelnou i příležitostnou výchovnou, vzdělávací a zájmovou činnost.
Je organizována ve dvou odděleních. Nachází se v budově školy, kde má své vlastní prostory. Její kapacita je 38 žáků. Pro svou činnost využívá školní družina také různé místnosti ve škole: tělocvičnu, učebnu hudební nebo výtvarné výchovy, keramickou dílnu, počítačovou učebnu a také školní hřiště nacházející se v areálu školy.

3. Materiální podmínky

Vybavení je na dobré úrovni – nastavitelné stoly se židlemi, koberec, vhodný dětský skříňový nábytek, zářivkové osvětlení, televizor, DVD přehrávač, radiomagnetofon. Samozřejmostí jsou stolní hry, stavebnice, jednoduché sportovní náčiní, dětské časopisy apod.

4. Personální podmínky

Ve dvou odděleních působí dvě plně kvalifikované vychovatelky. Obě splňují nároky na svoji profesi, pracují na svém dalším vzdělávání tím, že se účastní nejrůznějších seminářů a školení. Odebíráme též časopis Informatorium.

5. Podmínky přijímání dětí

Činnost školní družiny je určena pro žáky prvního stupně, a to zejména nejnižších ročníků, jejichž rodiče jsou zaměstnáni. Školní družina je naplňována do maximálního počtu 38 žáků. Členy školní družiny se žáci stávají po odevzdání vyplněného a rodiči podepsaného zápisového listu. Rodiče jsou povinni informovat vychovatelku o každé změně v docházení dítěte do ŠD. Odhlašování se provádí písemnou formou. Uvolňování žáků v jinou dobu než je uvedena v zápisovém listu se povoluje pouze na základě písemné žádosti rodičů.
O přijetí žáka do školní družiny rozhoduje ředitel školy. Toto rozhodnutí není v režimu správního řízení a je konečné. V případě podmínečného vyloučení nebo vyloučení žáka ze školní družiny, má zákonný zástupce možnost odvolání k nadřízenému správnímu orgánu, krajskému úřadu.

6. Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví

Bezpečnost a ochranu zdraví žáků při činnostech zajišťuje každá vychovatelka ve svém oddělení metodicky správným a plánovitým výběrem činností v jednotlivých zaměstnáních.
Veškeré zjištěné nedostatky vychovatelky okamžitě nahlásí vedení školy.
Při úrazu žáka zváží vychovatelka situaci - ošetří sama, zavolá rodiče, event. lékařskou pomoc.
Žák je povinen okamžitě hlásit vychovatelce každé zranění při činnostech.
Pedagogičtí zaměstnanci i žáci školní družiny se dále řídí ve svém chování, povinnostech a právech ustanoveními školního řádu.

7. Cíle vzdělávání

Výchova ke zdravému životnímu stylu
- výchova k odpovědnosti za svou osobu
- výchova k odpovědnosti za své zdraví
- výchova ke správným stravovacím návykům

- dodržování osobní hygieny
- posilování tělesné zdatnosti
- rozvíjení citové stránky osobnosti

Posilování komunikačních dovedností
- kultivace slovního i mimoslovního projevu
- rozvíjení slovní zásoby
- schopnost vyjádřit se
- schopnost naslouchat
- uplatnění se v kolektivu
- kulturní život

Odpovědnost za své chování
- řešení různých situací
- pěstování potřebných a žádoucích vědomostí,dovedností a postojů
- důvěryhodnost ,pravdomluvnost a morální kvality
- posilování schopnosti objektivně hodnotit své jednání a přijímat důsledky svého chování

Ovládání negativních citových reakcí
- vypořádat se se stresem
- řešení životních situací
- vyrovnávání se s nedostatky a neúspěchy

Poznání sebe samého a uplatnění se ve skupině
- kladným hodnocením zvyšovat sebevědomí
- posilování pozitivního myšlení
- objektivní hodnocení činnosti každého člena
- vytváření vlastní bezpečné sociální skupiny
- temperament, postoje , hodnoty

Formování životních postojů
- vytváření společensky žádoucích hodnot
- vytváření základů právního vědomí
- úcta ,porozumění,tolerance
- schopnost a ochota pomoci
- vytvoření vlastního sebevědomí
- posilování schopnosti nepodléhat negativním vlivům
- prevence sociálně patologických jevů
- podobnost a odlišnost lidí
- rozdíly v prožívání,v myšlení a v jednání

Aplikace a rozšiřování získaných poznatků z vyučování
-přinášet nové podněty, obohacovat poznatky

<u>Člověk a jeho svět</u>

Místo, kde žijeme: - vztah ke své škole,městu,státu

- vycházky,výlety,poznatky z cest

Lidé kolem nás:
- příbuzenské vztahy v rodině
- vztahy mezi dětmi
- vztahy ke škole
- pravidla soužití
- chování lidí, pravidla slušného chování
- principy demokracie
- základní lidská práva a práva dítěte
- práva a povinnosti

Lidé a čas:
- regionální pověsti a báje
- tradice , zvyky,odlišnost způsobů života
- návštěva kulturních institucí - knihovna
- orientace v čase

Člověk a příroda:
- rozmanitost živé a neživé přírody
- ochrana přírody
- praktické poznávání přírody
- proměny přírody, roční období
- činnost člověka v přírodě (pozitivní , negativní)
- likvidace odpadů, třídění odpadů

Člověk a svět práce:
- tradiční i netradiční materiály
- elementární dovednosti

8. Obsah a formy vzdělávání

Školní družina jako zařízení zájmového vzdělávání realizuje pravidelnou činnost v rámci oddělení dle týdenního plánu. Dále organizuje příležitostní akce přesahující rámec oddělení. Dětem umožňuje spontánní aktivity v průběhu dne, odpočinkovou činnost a přípravu na vyučování. Základním prostředkem je hra, která má přinést zážitek. Vychovatelky respektují požadavky pedagogiky volného času.

- **Požadavek pedagogického ovlivňování volného času**: vychovatelka navozuje a motivuje činnosti,
- **požadavek dobrovolnosti**: všechny činnosti by měly být přiměřené věku dětí a jejich momentálnímu stavu, děti by je měly vykonávat dobrovolně na základě vzbuzeného zájmu a motivace,
- **požadavek zajímavosti a zájmovosti**: činnosti by měly být pro děti atraktivní, měly by využívat jiné postupy a náměty než ty, které znají ze školy. Realizované činnosti přes určitou pravidelnost danou týdenní skladbou zaměstnání by měly být pestré,
- **požadavek aktivity**: činnosti volit tak, aby v nich mohly být přiměřeně úspěšné všechny děti,

- **požadavek citlivosti a citovosti**: všechny činnosti by měly přinášet dětem kladné emoce a to nejen z činnosti samé a následného ocenění – pochvaly, ale také radost z objevování či překonávání překážek,
- **požadavek seberealizace**: neboť činností (jejímž produktem je radost) dítě nachází a objevuje sebe sama, zvláště, je-li kladně hodnoceno a prostřednictvím činnosti v oddělení si vytváří žádoucí sociální kontakty.

9. Klíčové kompetence

kompetence k učení

- žák pochopí nutnost přípravy na vyučování
- aktivně se účastní didaktických her a výukových programů na PC
- v rámci sebevzdělávání samostatně čte a třídí informace, používá encyklopedie a internet
- naučí žáky orientovat se ve světě informací
- vybírá a využívá vhodné metody a způsoby práce
- učí posoudit a zhodnotit svůj výkon
- zúčastní se různých soutěží a olympiád
- podporuje u žáka rozvoj logického myšlení
- zdokonaluje grafický projev
- vede žáky k poznání podstaty zdraví i příčin nemoci
- vede k upevňování preventivního zdraví
- nabízí žákům řadu aktivačních metod (besedy, vycházky, exkurze)

kompetence k řešení problémů

- učí žáky pracovat s odbornou literaturou
- vede k rozvoji tvořivosti při řešení problémů

- vede žáky k vnímání nejrůznějších problémových situací
- rozvíjí schopnost hledat, navrhovat a používat další metody, informace a zdroje
- klade důraz na aplikaci poznatků v praxi
- vede žáky k promýšlení pracovních postupů při praktických cvičeních

kompetence komunikativní

- žák je schopen vyjádřit své myšlenky, poznatky, názory v souvislém ústním projevu
- naslouchá ostatním spolužákům a pedagogům a zapojuje se do diskuze
- spolupracuje s ostatními lidmi a spolupracuje v týmu
- využívá správný technologický postup při práci
- využívá informační zdroje k získání nových poznatků
- je schopen mluvit na veřejnosti, mít slovní zásobu

kompetence sociální a personální

- podílí se na utváření příjemné atmosféry ve skupině
- navazuje a udržuje kontakty
- přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá
- vhodně komunikuje se spolužáky
- respektuje názory druhých
- hodnotí svoji práci i práci ostatních
- dokáže si naplánovat a rozdělit práci

kompetence občanské

- respektuje přesvědčení druhých lidí
- je schopen se vcítit do situace druhých
- uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- je si vědom svých práv a povinnosti /seznámení s řádem ZŠ a ŠD /
- rozhoduje se podle dané situace
- poskytne podle svých možností účinnou pomoc
- chrání a podílí se na kulturním a historickém dědictví a aktivně se zapojuje do kulturního života
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy

kompetence pracovní

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení
- dodržuje vymezená pravidla
- pracuje kvalitně s výhledem nejen na funkčnost i citový výsledek výrobku
- využívá svých získaných zkušeností v zájmu vlastního rozvoje a přípravy na povolání

10. Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova
Osobnostní rozvoj
- cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění
- poznání sebe samého a uplatnění se ve skupině
- zásady lidského soužití
- odpovědnost za své chování, sebekontrola, sebeovládání
- výchova ke zdravému životnímu stylu
- odpovědnost za svou osobu, a své zdraví

Sociální rozvoj
- vzájemné poznávání dětí
- formování životních postojů; úcta, porozumění, tolerance

- prevence sociálně patologických jevů
- posilování komunikačních dovedností
- dovednost odstoupit od vlastního nápadu a podřídit se
- kladné řešení konfliktů

Morální rozvoj

- objektivně hodnotit své jednání a přijímat důsledky svého chování
- získávat potřebné vědomosti, dovednosti a postoje
- umět hodnotit chování své i ostatních
- respektovat druhé

Výchova demokratického občana

- příbuzenské vztahy
- pravidla slušného chování
- základní lidská práva a práva dítěte
- respektování kulturních i jiných odlišností
- základní společenská pravidla
- práva a povinnosti občana v demokratické společnosti

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- rodinné příběhy
- regionální pověsti a báje
- zážitky a zkušenosti z jiných zemí
- vážit si kulturního a historického dědictví,
- respektování národní identity

Multikulturní výchova

- jedinečnost každého člověka
- respektování zvláštností různých etnik (ve škole, v obci, ve státě)
- slušné chování bez ohledu na kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost

– stmelování kolektivu třídy

- rovnocennost všech etnických skupin a kultur
- potřeba ovládat cizí jazyk jako nástroj dorozumění a celoživotního vzdělávání
- odstranění diskriminace a předsudků
- lidská práva

Environmentální výchova

- využívání přírody k relaxaci, k hrám, ke sportování
- poznávání přírody a její ochrana, les, pole, vodní zdroje
- šetření energiemi
- ochrana přírody a kulturních památek
- Den Země
- změny v přírodě
- ochrana přírodních zdrojů, odpady
- prostředí a zdraví

Mediální výchova
- pěstování kritického přístupu k reklamě
- hledání základního obsahu v textu, ve zprávě
- vliv médií na život a chování člověka i společnosti, role filmu, televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti
- tvorba mediálního sdělení (o akcích připravovaných školní družinou)
- vytváření zpráv ve skupinách podle věku, komunikace a spolupráce v týmu, rozdělení úkolů

11. Hodnocení a autoevaluace

Evaluace je procesem neustálého vyhodnocování, zpětné vazby pro zkvalitnění vlastní pedagogické práce, systematického shromažďování informací o účinnosti ŠVP, o kvalitě úloze pedagoga ve výchovném procesu. Cennou zpětnou vazbou jsou zejména ohlasy rodičů a dětí.

Žáky hodnotíme podle schopností začlenit se do kolektivu a využívat smysluplně volný čas. Snahou našich vychovatelek je vytvořit takové prostředí, kde děti naleznou dostatek podnětů k činnostem a zároveň pocit bezpečí a pohody.

8. ŠVP Náboženství

1. Název vyučovacího předmětu: NÁBOŽENSTVÍ

2. Charakteristika vyučovacího předmětu:

8.1 Obsahové vymezení

Předmět žákům umožňuje formulovat otázky týkající se základních životních hodnot, postojů a jednání, konfrontovat je s vědecky a nábožensky (křesťansky) formulovanými pohledy na svět a hledat svou vlastní životní hodnotovou orientaci. Nabízí přístup k biblickému poselství, k učení křesťanských církví a k jejich tradici a otevírá možnost života s církví.
Předmět je určen všem žákům, kteří projeví zájem.
Žáci se prostřednictvím předmětu podílejí na projektech školy a na společenském životě vesnice.

8.2 Časové a organizační vymezení

Předmět je vyučován formou nepovinného předmětu podle § 15 zákona č. 561/2004 Sb. s časovou dotací 1 hodinu týdně a jeho výuka probíhá ve třídách.
Předmět je nabízen žákům 1. – 5. ročníku, realizuje se podle aktuálního zájmu a je vyučován podle ročníků nebo ve skupinách tvořených z více ročníků.
Výuka nepovinného předmětu se uskutečňuje mimo rámec vyučovacího času – v odpoledních

hodinách.

Předmět využívá možnosti projektové výuky.

SOUČÁSTÍ VÝUKY JE DÁLE:

- návštěva kostela / církevního objektu / kulturně historické památky spjaté se životem církve
- exkurze do místní charity / domova důchodců…
- diecézní pouť dětí
- účast na projektech České katolické charity (Tříkrálová sbírka) / Papežského misijního díla
- společné odpoledne s rodiči
- organizace programu ke svátku svatého Mikuláše / adventního programu / velikonočního programu

Obsahy jednotlivých ročníků jsou děleny do tematických celků, které se v rámci liturgického roku opakují, spirálovitě prohlubují a jsou propojovány do vzájemných souvislostí.
Výuka vychází z dokumentu „Osnovy k výuce náboženské výchovy římskokatolické církve v 1. – 9. ročníku ZŠ“ schváleným Českou biskupskou konferencí a MŠMT ČR v roce 2004.

Hodnocení

PŘEDMĚT RESPEKTUJE ZPŮSOB EVALUACE DOHODNUTÝ ŠKOLOU.

Ve vyučovacím předmětu Náboženství nabízíme tyto výchovné a vzdělávací postupy, které směřují k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

- V předmětu poskytujeme dostatek obsahů, které umožňují základní vhledy žáků do struktury jazyka náboženství ve srovnání s jazykem vědy, tak, aby žáci porozuměli symbolickému způsobu vyjadřování v jazyce bible i v jazyce církve, aby postupně integrovali náboženský způsob vnímání
  a chápání světa do celku svého vztahu ke světu vedle pohledu přírodních a humanitních věd a aby projevovali zájem o dialog mezi těmito obory i v dalším životě.
- Pomocí obsahu učební látky rozvíjíme schopnosti žáků vnímat události svého života a zpracovávat je jako životní zkušenost, tj. schopnost transformovat na základě reflexe prožitých událostí své jednání v budoucnosti. V předmětu se systematicky zabýváme etickým rozměrem života žáků. Metodicky nám půjde o poskytnutí dostatku příležitostí k reflexi problémových situací, o jejichž řešení se žáky diskutujeme a vedeme je k tomu, aby zdůvodňovali návrhy svých řešení
  při schopnosti hledat kritéria pro volbu takových řešení s pozorností všechny učení církve. Tímto zaměřením tedy současně rozvíjíme také kompetenci žáků k řešení problémů na všech úrovních.

Kompetence komunikativní

- Prohlubujeme porozumění různým typům textů zejména v oblasti textů poetických, obrazných a náboženských ve srovnání s jinými typy textů. Vedeme žáky k tomu, aby dokázali rozlišit různé literární druhy v bibli, ocenit jejich krásu a reflektovat významovou různost jejich sdělení. Schopnost neverbální komunikace obohacujeme o vnímání a porozumění symbolice rituálního jednání jako součásti utváření slavnosti. Ve výuce žákům zprostředkováváme přiměřené množství vjemů, se kterými dále pracujeme.

Kompetence sociální a personální

- Rozvíjení osobnosti žáka umožňujeme zejména systematickým zaměřením na základní principy křesťanského vztahu k lidem, který definuje prosocialitu člověka jako „lásku k bližnímu“. Žáky motivujeme k utváření kompetence rozvíjením principu „starší a silnější pomáhají mladším a slabším“, pokud je předmět vyučován ve věkově smíšených skupinách. Žáci pracují často ve dvojicích a v malých skupinách, v nichž si mají možnost uvědomit, co vše s sebou přináší kooperativní způsob práce.
- Tuto kompetenci rozvíjíme především tematickým otevíráním systematické práce na duchovním rozměru osobnosti žáků, týkající se umění ztišení a vnitřní koncentrace a meditace, které jsou předpokladem k hlubší reflexi při vytváření vlastního sebeobrazu. Žáky vedeme prostřednictvím motivace k účasti na postupně se diferencujících cvičeních a aktivitách.

Kompetence občanské

- Vedeme žáky k vytváření a rozvíjení tolerantních postojů vzhledem k příslušníkům jiných náboženství a různých křesťanských konfesí, ale i k většinové ateistické společnosti. Zaměřujeme se především na porozumění postojům jinak světonázorově či nábožensky smýšlejících lidí a z tohoto porozumění potom rozvíjíme budování tolerantních postojů díky tomu, že žáci lépe rozumí kulturnímu a historickému kontextu existence jiných náboženství. Navozujeme dostatek podnětů vedoucích k uvědomělému a přitom nenásilnému postoji odporu proti fyzickému a psychickému násilí. Využíváme příklady konfliktů z historie i ze současnosti, o nichž diskutujeme, hledáme příčiny konfliktů a vzory osobností, které se díky svým křesťanským postojům zasadily o jejich nápravu. Orientujeme se také na sociální rozměr viny a hříchu.
- Žáky seznamujeme s kořeny židovskokřesťanské tradice, o něž se opírá kodex základních lidských práv (viz Listina základních práv a svobod). Kompetence tedy prohlubujeme ve směru od norem a zákonů, opírajících se o příslušné principy, k hodnotám, které tyto principy zdůvodňují.
- Rozvíjíme vědomí postoje odpovědnosti žáků jednak všechny světu samotnému, jednak všechny lidem, ale také všechny Bohu. Svobodné rozhodování člověka se tak opírá o vazbu na větší počet transcendentních hodnot, než jak je tomu v případě jiných světonázorových postojů. Postoj zodpovědnosti dáváme do vztahu k hodnotě svobody a v rámci předmětu hledáme jejich vzájemný vztah a vztah k Boží autoritě.
- Umožňujeme porozumění vztahu náboženství a kultury nejen v křesťanství (všechny kultuře evropské), ale i v jiných světových náboženstvích, a to zejména prezentací obsahů týkajících se světových náboženství ve vztahu ke křesťanství. Žákům dáváme šanci integrovat náboženský rozměr života do celku kultivace vlastního vztahu ke kultuře, a to v jejím historickém i současném projevu. Volbou metody rozhovorů s příslušníky jiných náboženství a světonázorů a kontaktu s kulturním zázemím jiných náboženství a světonázorů motivujeme k toleranci a k dalšímu zájmu o příslušníky jiných náboženství a kultur.
- Postoj křesťanské odpovědnosti za svět vytváříme a podporujeme zejména důrazem na reflexi symboliky biblické zprávy o stvoření, z níž vyplývá nejen požadavek odpovědného zacházení s přírodou, ale i souvislost mezi kvalitou vlastního duchovního rozměru své existence a kvalitou vztahu k přírodě. Prohlubujeme tedy motivaci k vnějšímu zacházení se světem do motivace plynoucí z duchovního postoje ke světu, jehož projevem je vlastní aktivní šetrné chování všechny světu.

Kompetence pracovní

- Rozvíjíme zdravý postoj žáků vůči požadavkům na výkon ze strany současné společnosti. Postupně je vedeme, aby práci chápali nejen jako zdroj výdělku zajišťující určitou životní úroveň, ale díky obsahům zprostředkovávajícím křesťanské pojetí práce ji vnímali také jako povolání spolupracovat na rozvíjení dobré budoucnosti pro lidi a svět.

3.Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu:

ROČNÍK: 1			
VÝSTUP PŘEDMĚTU	**OČEKÁVANÝ VÝSTUP**	**UČIVO**	**MOŽNÉ PŘESAHY A VAZBY**
PROHLUBOVÁNÍ VZTAHU MEZI ZKUŠENOSTÍ A DUCHOVNÍM ROZMĚREM OSOBNOSTI ŽÁKA Porozumění principům křesťanské etiky	**Žák je otevřený k pozitivnímu vnímání života a Boha jako dárci života.**	**1.1 Bůh nám dává život**	OSV – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění OSV – zdravé a vyrovnané sebepojetí, moje vztahy k druhým lidem OSV – rozvoj základních rysů kreativity
	- žák umí popsat a zhodnotit vlastnosti, které ho odlišují od ostatních	- jméno a jedinečnost každého člověka	
	- žák oceňuje jedinečnost druhého a rozpoznává konkrétní situace v životě skupiny, kdy ji respektuje.	- položení základu vztahů ve skupině	
	- žák je povšechně citlivý k sesoustředění, ztišení a naslouchání	- dobře vidět, dobře slyšet	
ZCITLIVĚNÍ PRO KŘESŤANSKÉ SLAVNOSTI A SVÁTKY	**Žák zakusí atmosféru slavení Vánoc a spojí si ji se skutečností, že Ježíš je dar Boha člověku.**	**1.2 Bůh nám dává svého Syna**	Život a funkce rodiny → Člověk a jeho svět: Lidé kolem nás Slavení svátků → Člověk a jeho svět: Lidé a čas VMEGS – rodinné příběhy OSV – chování podporující dobré vztahy (vyjádření oslavy) MKV – poznávání vlastního kulturního zakotvení (křesťanské slavení Vánoc)
	- žák zakusí atmosféru slavení s důrazem na společenství a oslavu v rodině a umí vyjádřit její spojitost s oslavou ve společenství církve	- oslava v rodině a oslava ve společenství církve	
	- žák většinou umí projevit radost a vděčnost z daru a umí popsat, že narození Ježíše je darem Boha člověku	- smysl a hodnota daru	
	- žák umí reprodukovat vlastními slovy biblické události zvěstování a narození Ježíše	- vánoční evangelium L 1. a 2. kap.	
POROZUMĚNÍ BIBLICKÝM PŘÍBĚHŮM	**Žák umí reprodukovat základní události Ježíšova života a vnímá v nich výzvu k následování.**	**1.3 Bůh nám dává své slovo**	Zeměpisné zvláštnosti místa, kde žijeme → Člověk a jeho svět: Místo, kde žijeme Základní literární pojmy (hádanka, podobenství) →
	- žák umí jednoduchým způsobem popsat biblickou země a řadí biblické příběhy do reálného prostředí	- reálie biblické země	

	- žák umí jednoduchým způsobem vysvětlit, proč křesťané považují Bibli za dar, který Bůh dává člověku, aby jeho život dostal orientaci	- Bible jako dar	Jazyk a jazyková komunikace: Český jazyk a literatura
	- žák umí uvést probrané příklady Ježíšova učení a jeho skutků a pokouší se je spojovat se situacemi ve vlastním životě	- příklady Ježíšovo učení	MKV – poznávání vlastního kulturního zakotvení
ZCITLIVĚNÍ PRO KŘESŤANSKÉ SLAVNOSTI A SVÁTKY Porozumění symbolické formě řeči	**Žák obecně vysvětluje Velikonoce jako slavnost, v níž křesťané slaví vítězství života nad smrtí.**	**1.4 Bůh nám dává nový život**	Slavení svátků (Velikonoce) → Člověk a jeho svět: Lidé a čas Princip rovnováhy přírody → Člověk a jeho svět: Rozmanitost přírody Základy obrazné řeči → Jazyk a jazyková komunikace: Český jazyk a literatura MKV – poznávání vlastního kulturního zakotvení (křesťanské slavení Velikonoc)
	- žák si všímá proměn kolem sebe a ve svém životě a pokouší se je spojovat s proměnami přítomnými ve velikonočních událostech	- proměny kolem nás	
	- žák má základní vhled nutný pro chápání symbolů při slavení Velikonoc	- symbolika kříže, světla a chleba	
	- žák umí vysvětlit formulaci, že Ježíš zemřel a vstal z mrtvých, jako vítězství života nad smrtí	- doba postní a velikonoční události	
ZNALOST ZÁKLADNÍCH TEZÍ KŘESŤANSKÉHO UČENÍ Výchova v duchu křesťanské	**Žák je otevřený poznávat, že život je dar, který může prožívat ve společenství církve.**	**1.5 Bůh nám dává radost**	Slavení neděle, odpočinek, režim dne → Člověk a jeho svět: Lidé a čas OSV – péče o dobré vztahy
	- žák umí popsat neděli jako den, kdy křesťané slaví Ježíšovo zmrtvýchvstání	- neděle jako den oslavy	
	- žák umí pojmenovat pomoc, kterou Bůh posílá lidem, a vnímá ji ve svém životě	- seslání Ducha svatého, Maria a církev	

spirituality	- žák formuluje modlitbu vlastními slovy, umí modlitbu Otče náš a umí jednoduše vysvětlit její jednotlivé části ve vztahu ke svému životu	- modlitba vlastními slovy a modlitba Otče náš	OSV – dobrá organizace času, uvolnění-relaxace MKV – poznávání vlastního kulturního zakotvení (křesťanské projevy osobní víry)
			PROJEKT „**Dar jeden pro druhého“** hodnota daru, být jeden pro druhého darem, navzájem se obdarováváme: - projekt v rámci předmětu - celoroční projekt s výstupy prezentovanými v prostoru školy - projekt pro celou školu

ROČNÍK: 2			
VÝSTUP PŘEDMĚTU	**OČEKÁVANÝ VÝSTUP**	**UČIVO**	**MOŽNÉ PŘESAHY A VAZBY**
PROHLUBOVÁNÍ VZTAHU MEZI ZKUŠENOSTÍ A DUCHOVNÍM ROZMĚREM OSOBNOSTI ŽÁKA Porozumění biblickým příběhům	**Žák je otevřený pro vnímání světa jako Božího stvoření a člověka, který v něm má své místo a svůj úkol.**	**2.1 Všechno stvořené nám vypráví o Bohu**	Domov → Člověk a jeho svět: Místo, kde žijeme Porovnávání a třídění látek → Člověk a jeho svět: Rozmanitost přírody EV – vnímání života jako nejvyšší hodnoty, vztah člověka a prostředí
	- žák umí vyjádřit radost ze života a je pozorný ke světu jako k místu, které má svůj původ a smysl v Bohu	- svět jako znamení Boží lásky	
	- žák oceňuje místo člověka v řádu stvoření a jeho výtvory, rozpoznává jejich pozitivní i negativní stránku a vnímá nutnost Boží záchrany	- místo člověka v řádu stvoření a nutnost záchrany	
	- žák umí reprodukovat biblické příběhy knihy Genesis a rozlišit v nich některé situace ve svém životě	- biblický obraz Boha a člověka podle knihy Genesis	
ZCITLIVĚNÍ PRO KŘESŤANSKÉ SLAVNOSTI A SVÁTKY	**Žák je otevřený pro vnímání adventní doby jako doby přípravy na oslavu příchodu Ježíše Krista jako Zachránce.**	**2.2 Bůh k nám mluví**	Slavení svátků → Člověk a jeho svět: Lidé a čas
	- žák má základní vhled nutný k chápání symbolů světla a tmy a umí je uvést do souvislosti se slavením Vánoc	- symbolika světla a tmy	
	- žák umí popsat vánoční události a spojit je s Božím jednáním zachraňujícím člověka	- události Ježíšova narození v Božím plánu	

	- žák formuluje modlitbu Zdrávas Maria a umí vysvětlit její jednotlivé části ve vztahu ke svému životu	- modlitba Zdrávas Maria	MKV – poznávání vlastního kulturního zakotvení (modlitba a křesťanské slavení Vánoc)
POROZUMĚNÍ PRINCIPŮM KŘESŤANSKÉ ETIKY	**Žák je otevřený pro vnímání vánočních událostí jako oslavy Božího jednání, které zachraňuje člověka.**	**2.3 Bůh k nám přichází**	Zvyky a práce lidí v minulosti, historické důvody pro slavení významných dnů → Člověk a jeho svět: Lidé a čas
	- žák umí reprodukovat události vztahující se k Ježíšovu dětství a umí podle nich jednoduchým způsobem vysvětlil, jaký je Ježíš	- biblické události vztahující se k Ježíšovu dětství	
	- žák umí reprodukovat biblické události a vztáhnout je ke konkrétním slavnostem liturgického roku	- liturgické slavnosti a svátky: Zjevení Páně, Uvedení Páně do chrámu, Křest Páně a Popeleční středa	MKV – poznávání vlastního kulturního zakotvení (slavení významných křesťanských svátků)
ZCITLIVĚNÍ PRO KŘESŤANSKÉ SLAVNOSTI A SVÁTKY Porozumění symbolické formě řeči Porozumění biblickým příběhům	**Žák vysvětluje Velikonoce jako slavnost, v níž křesťané ve smrti a vzkříšení Ježíše Krista slaví zachraňující jednání Boha s člověkem.**	**2.4 Ten, který má moc**	Projevy soucitu, výchova k empatii → Jazyk a jazyková komunikace: Český jazyk a literatura
	- žák umí schematicky popsat vybrané biblické zázraky, rozeznat v nich Ježíšovo jednání vybízející k důvěře a vyjadřující soucit a spojí si je s konkrétními situacemi ve vlastním životě	- Ježíšovy zázraky (utišení bouře, uzdravení ochrnutého, vzkříšení Jairovy dcery) a zkušenost strachu, důvěry a soucitu	Porozumění a vyjadřování pocitů na základě práce s vybranými biblickými texty → Jazyk a jazyková komunikace: Český jazyk a literatura
	- žák má základní vhled nutný pro chápání znamení kříže a světla velikonoční svíce při slavení Velikonoc	- symbolika kříže a velikonoční svíce	
	- žák umí reprodukovat velikonoční události a vztáhnout je ke konkrétním slavnostem liturgického roku	- velikonoční události (Vjezd do Jeruzaléma, Poslední večeře, utrpení, smrt a zmrtvýchvstání Ježíše Krista) v souvislosti s liturgií Svatého týdne	OSV – můj vztah sobě samému, moje vztahy k druhým lidem a druhým MKV – poznávání vlastního kulturního zakotvení (křesťanské slavení Velikonoc)

ZNALOST ZÁKLADNÍCH TEZÍ KŘESŤANSKÉHO UČENÍ Výchova v duchu křesťanské spirituality	**Žák je otevřený k následování Ježíšova jednání a jednání jeho učedníků.**	**2.5 Chceme žít jako Ježíš**	OSV – pomáhající a prosociální jednání MKV – poznávání vlastního kulturního zakotvení Možnost pozvání představitele církve
	- žák umí rozeznat v charakteristice Božího Ducha toho, který proměňuje, posiluje a zbavuje strachu	- Duch svatý jako ten, kdo proměňuje	
	- žák umí vyjmenovat nejdůležitější události v životě Marie a vyjádřit k ní přiměřeným způsobem svůj vztah	- Maria a základy mariánské úcty v liturgii	
	- žák je otevřený k tomu být pozorný k druhým lidem ve slově i v jednání a spojit si tento postoj s příkladem jednání Ježíše a jeho učedníků	- církev jako společenství Božího lidu (podobenství o milosrdném Samařanovi a o rozsévači, hierarchie církve)	
	- žák formuluje Apoštolské vyznání víry, rozumí mu jako vyjádření důvěry v Boží jednání s člověkem, umí napodobit znamení kříže a umí vysvětlit jeho význam	- Apoštolské vyznání víry a gesto znamení kříže	
			PROJEKT „**Moje ruce pro druhého“** konkrétní pomáhající a prosociální jednání ve třídě, ve škole, v obci: - projekt v rámci předmětu - celoroční projekt s výstupy prezentovanými v prostoru školy - projekt pro celou školu

ROČNÍK: 3			
VÝSTUP PŘEDMĚTU	**OČEKÁVANÝ VÝSTUP**	**UČIVO**	**MOŽNÉ PŘESAHY A VAZBY**
	Žák je otevřený pro vnímání světa a člověka jako Božího stvoření, které člověk toužící být větší než Bůh porušuje.	**3.1 Bůh k nám přichází**	Sebekritika, jednání, které není možné tolerovat →

POROZUMĚNÍ BIBLICKÝM PŘÍBĚHŮM Prohlubování vztahu mezi zkušeností a duchovním rozměrem osobnosti žáka	- žák umí reprodukovat události týkající se štěstí a selhání prvních lidí a získá základní vhled k pochopení principu hříchu, který ze strany člověka znamená svobodné a dobrovolné přerušení vztahu k Bohu	- štěstí prvních lidí a selhání prvních lidí jako jednání, kterým se člověk připravuje o Boží blízkost	Člověk a jeho svět: Lidé kolem nás
	- žák umí interpretovat biblický příběh Kaina a Ábela a dokáže ho spojit s postoji člověka, který stojí proti životu a jehož jednání církev nazývá hřích	- příběh Kaina a Ábela (Gn 4. kap.) jako jednání člověka, který si přivlastňuje Boží roli rozhodovat, hodnotit a soudit	
	- žák umí vysvětlil pojem záchrana a najít jeho prvky v biblických proroctvích a v příběhu o Marii	- proroctví (Iz 7,14) a příběh Marie jako příslib záchrany (L 1 kap.)	OSV – analýza vlastních a cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí EV – náš životní styl (vnímání života jako nejvyšší hodnoty)
POROZUMĚNÍ PRINCIPŮM KŘESŤANSKÉ ETIKY	**Žák je na základě jednotlivých přikázání Desatera pozorný vůči rozvoji vlastního svědomí a je připraven sám se na tomto procesu podílet.**	**3.2 Desatero, cesta ke štěstí**	Soužití a chování lidí, právo a spravedlnost, vlastnictví, obhajování a dodržování lidských práv a svobod, význam řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti → Člověk a jeho svět: Lidé kolem nás
	- žák umí zopakovat biblickou událost, kdy Mojžíš přijímá Desatero, a rozeznává v ní Boží jednání, které směřuje k záchraně člověka	- biblický příběh o Mojžíšovi, který přijímá Desatero (Dt 5. kap.)	
	- žák umí interpretovat Desatero jako Boží jednání s člověkem, které zachraňuje a ukazuje člověku principy nutné k prožití šťastného života	- Desatero jako životní pravidla, která neomezují, ale osvobozují	
	- žák formuluje jednotlivá přikázání Desatera a ztotožňuje se s jejich etickými principy vztaženými na konkrétní situace jeho života	- jednotlivá přikázání Desatera spojená s výchovou k příkladnému jednání k sobě, ke druhým lidem, ke světu a k Bohu	OSV – lidská práva jako regulativ vztahů VDO – schopnost aktivně přijímat a uplatňovat svá práva a povinnosti, odpovědnost za své postoje a činy

POROZUMĚNÍ PRINCIPŮM KŘESŤANSKÉ ETIKY Výchova v duchu křesťanské spirituality	**Žák je na základě Ježíšova příkladu pozorný vůči rozvoji vlastního svědomí, umí zhodnotit svátost smíření jako pomoc člověku v situaci mravního selhání a je připraven se na ní podílet.**	**3.3 Pozvání k hostině**	Životní potřeby, psychohygiena → Člověk a jeho svět: Člověk a jeho zdraví OSV – zdravé a vyrovnané sebepojetí (sebeúcta), pravda, lež a předstírání v komunikaci, hledání pomoci při potížích VDO – schopnost aktivně přijímat a uplatňovat svá práva a povinnosti (výchova ke kritickému myšlení)
	- žák umí reprodukovat uvedené biblické události a je otevřený pro obraz dobrého, otevřeného, velkorysého a milosrdného Boha	- biblické události (příběh o Zacheovi, o uzdravení ochrnutého a podobenství o ztraceném synu a milosrdném otci) jako příklady naděje v Boží dobrotu a milosrdenství	
	- žák umí jednoduchým způsobem hodnotit své jednání ve shodě se svým svědomím	- jednání ve shodě se svědomím a výchova svědomí	
	- žák umí popsat jednotlivé části svátosti smíření, umí ji vysvětlit jako křesťanskou nabídku pomoci člověku v situaci mravního selhání a je připravený se na ní podílet	- svátost smíření jako svátost radosti z návratu k Bohu a její části	
VÝCHOVA V DUCHU KŘESŤANSKÉ SPIRITUALITY Porozumění symbolické formě řeči	**Žák chápe základní souvislosti slavení svátostí a je otevřený k tomu vědomě se jich účastnit.**	**3.4 Svátosti, znamení Boží lásky**	Důležité mezníky v životě člověka → Člověk a jeho svět: Lidé a čas Slavení svátků → Člověk a jeho svět: Lidé a čas MKV – poznávání vlastního kulturního zakotvení
	- žák umí vyjmenovat a jednoduchým způsobem popsat jednotlivé svátosti katolické církve a chápe jejich souvislost s životem člověka	- svátosti jako nabídka Boží pomoci člověku v důležitých chvílích jeho života	
	- žák má základní vhled nutný pro chápání znamení důležitých pro pochopení významů jednotlivých svátostí	- symbolika svátostí (gesta, slova, voda, olej, chléb a víno)	
	Žák je pozorný vůči slavení mše svaté a je připraven vědomě se na tomto slavení podílet.	**3.5 Hostina s Ježíšem**	

VÝCHOVA V DUCHU KŘESŤANSKÉ SPIRITUALITY	- žák umí jednoduchým způsobem pojmenovat souvislost mezi událostí Poslední večeře a slavením mše svaté	- biblická souvislost slavení mše svaté	
	- žák umí poznat a pojmenovat důležité součásti liturgického prostoru a umí vyjmenovat, vysvětlit a rozeznat jednotlivé části mše svaté	- liturgický prostor a části mše svaté	
	- žák je připravený k prvnímu přijetí svátosti eucharistie ve společenství rodiny a farnosti	- slavení svátosti eucharistie jako základ duchovního života	MKV – poznávání vlastního kulturního zakotvení
ZCITLIVĚNÍ PRO KŘESŤANSKÉ SLAVNOSTI A SVÁTKY Znalost základních tezí křesťanského učení	**Žák je otevřený k následování Ježíšova jednání a jednání jeho učedníků.**	**3.6 Hostina společenství církve**	
	- žák umí zběžně popsat a chronologicky uvést do souvislostí uvedené biblické události a chápe je jako události, které se staly základem křesťanské liturgie	- opakování a systematizování biblických událostí vztahujících se k liturgii Svatého týdne	
	- žák umí reprodukovat příběh učedníků jdoucích do Emauz a je otevřený pro obraz Boha, který ve svém Synu provází člověka a proměňuje jej svou přítomností	- událost Kristova vzkříšení na příběhu učedníků jdoucích do Emauz (L 24,1-35)	
	- žák umí vyjmenovat a charakterizovat jednotlivé dary Božího ducha a vnímat je v souvislostech s příklady konkrétního jednání	- dary Božího ducha a příklady k následování křesťanského jednání	MKV – poznávání vlastního kulturního zakotvení (křesťanské slavení Velikonoc)

			PROJEKT **„Slavnost všedního dne“** obyčejné věci hodné slavení, chvíle, které se opakují, a přesto jsou výjimečné, výchova ke zcitlivění vnímání obyčejných věcí: - projekt v rámci předmětu - celoroční projekt s výstupy prezentovanými v prostoru školy - projekt pro celou školu

ROČNÍK: 4			
VÝSTUP PŘEDMĚTU	**OČEKÁVANÝ VÝSTUP**	**UČIVO**	**MOŽNÉ PŘESAHY A VAZBY**
PROHLUBOVÁNÍ VZTAHU MEZI ZKUŠENOSTÍ A DUCHOVNÍM ROZMĚREM OSOBNOSTI ŽÁKA Porozumění symbolické formě řeči	**Žák umí vyjádřit vlastními slovy, že život je jako cesta, na které může být křesťanství orientačním bodem.**	**4.1 Jsem na cestě**	Místní krajina, poloha obce, dopravní síť → Člověk a jeho svět: Místo, kde žijeme VMEGS – místa v blízkém okolí mající vztah k Evropě (křesťanská znamení v místní krajině) MKV – poznávání vlastního kulturního zakotvení (výchozí bod pro postoj tolerance) Exkurze do místního kostela
	- žák je schopen rozlišit, že konkrétní situace jeho života mohou být přirovnány k cestě	- život jako cesta	
	- žák vnímá, že existují různé úhly pohledu na svět a že víra je jedním z nich	- víra jako jiný úhel pohledu na svět	
	- žák umí vyjmenovat pořadí knih Nového zákona a zná názvy evangelií	- Bible jako orientační bod	
POROZUMĚNÍ	**Žák vnímá souvislost příběhu o cestě do zaslíbené země s cestou svého života.**	**4.2 Cesta do zaslíbené země**	Reprodukce složitějšího textu

BIBLICKÝM PŘÍBĚHŮM Znalost základních tezí křesťanského učení	- žák umí interpretovat příběh cesty Izraelitů do zaslíbené země jako příběh cesty ke svobodě	- biblický příběh o Mojžíšovi (Ex 1. až 20. kap.)	→ Jazyk a jazyková komunikace: Český jazyk a literatura VMEGS – kořeny a zdroje evropské civilizace MKV – základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách (judaismus) OSV – rozvoj základních rysů kreativity
	- žák je otevřený vnímat Boha jako toho, který zachraňuje a je s člověkem	- obraz Boha, který zachraňuje a je s člověkem	
	- žák umí přiřadit vybrané prvky biblické události k učení církve	- souvislost biblických událostí (Pascha, přechod mořem, cesta pouští, zaslíbená země) s učením církve	
ZCITLIVĚNÍ PRO KŘESŤANSKÉ SLAVNOSTI A SVÁTKY Porozumění principům křesťanské etiky	**Žák vnímá souvislost obrazu cesty za světlem s cestou svého života k Bohu.**	**4.3 Cesta za světlem**	Porovnávání literárních textů → Jazyk a jazyková komunikace: Český jazyk a literatura Práce s fotografiemi → Umění a kultura: Výtvarná výchova OSV – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci, pozitivní myšlení, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky VMEGS – kořeny a zdroje evropské civilizace (významné postavy křesťanství)
	- žák umí rozlišit aktivní a pasivní přístup k životu, je otevřený k aktivnímu prožívání přítomnosti a spojuje si jej se vztahem člověka k Bohu	- adventní doba v obraze cesty ke světlu, aktivní prožívání přítomnosti	
	- žák oceňuje konkrétní příklady lidí, kteří aktivně orientují svůj život k Bohu a jsou „světlem pro druhé“	- příklady těch, kteří „nesou světlo“ (sv. Lucie, sv. Josef, sv. Maria, tři mudrci)	
	- žák umí jednoduše porovnat dva evangelijní texty a rozumí obrazu o Ježíši Kristu, Světlu světa, jako výzvě k aktivnímu přístupu k sobě, k druhým a k Bohu	- Vánoce jako oslava narození Ježíše, Světla světa	
ZNALOST ZÁKLADNÍCH TEZÍ KŘESŤANSKÉHO UČENÍ	**Žák získá představu o Božím království, které ohlašuje Ježíš svým životem a učením, a uvede ji do souvislosti se svým životem.**	**4.4 Boží království**	Přirovnání, podobenství → Jazyk a jazyková komunikace: Český jazyk a literatura
	- žák umí schematicky vyjmenovat jednotlivá blahoslavenství a je otevřený je vnímat jako osobní program cesty k Božímu království	- příslib Božího království (blahoslavenství podle Mt 5,1-11, jejich význam a konkrétní požadavky k následování)	

Porozumění principům křesťanské etiky	- žák umí vysvětlit uvedená podobenství jako obrazné příběhy přibližující Boží království a cestu k němu	- hlásání Božího království (podobenství o hořčičném zrnku, o kvasu, o skrytém pokladu, o vzácné perle)	
	- žák umí interpretovat uvedené příběhy uzdravení jako výzvy k morální reflexi svých schopností „vidět“, „slyšet“ a „jednat“	- znamení Božího království (uzdravení slepého, hluchého, nemocného s ochrnulou rukou)	OSV – stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení OSV – dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne (křesťanská morálka)
ZCITLIVĚNÍ PRO KŘESŤANSKÉ SLAVNOSTI A SVÁTKY Porozumění biblickým příběhům	**Žák vnímá souvislost cesty života, smrti a vzkříšení Ježíše Krista s cestou svého života.**	**4.5 Cesta života**	Reprodukce textu, tvorba vlastního textu na dané téma → Jazyk a jazyková komunikace: Český jazyk a literatura
	- žák umí reprodukovat uvedené velikonoční události a prostřednictvím postavy apoštola Petra vstoupit do děje	- velikonoční události z pohledu apoštola Petra (Ježíšovo proměnění, Poslední večeře, Petrovo zapření, Petr a Jan u hrobu, Ježíš se dává poznat u Galilejského jezera, seslání Ducha svatého)	
	- žák umí zopakovat události křížové cesty a prostřednictvím postav, které Ježíše doprovázejí, vstoupit do děje	- cesta života jako křížová cesta a ti, kteří se jí účastní	MV – identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení OSV – sebeovládání, regulace vlastního jednání a prožívání OSV – empatie a pohled na svět očima druhého
	- žák je v rámci uvedených biblických událostí schopen jednoduché reflexe vlastní víry	- reflexe vlastní víry v souvislosti s velikonočními a svatodušními událostmi	
VÝCHOVA V DUCHU	**Žák si je vědom, že cesta jeho života má souvislost s dějinami spásy a že po ní může jít ve společenství církve, odkud má možnost čerpat a kam může sám přispívat.**	**4.6 Jako církev na cestě**	Vnímání a prožívání času z pohledu křesťanství → Člověk a jeho svět:Lidé a čas

KŘESŤANSKÉ SPIRITUALITY Porozumění symbolické formě řeči	- žák umí vyjádřit radost z toho, že může druhému dávat a sám být obohacen, a řadí toto jednání k ideálu jednání lidí ve společenství církve	- církev jako dům ze živých kamenů	
	- žák umí vyjmenovat části mše svaté a je charakterizovat jako prostor setkání Boha s člověkem a člověka s Bohem	- mše svatá	
	- žák se jednoduchým způsobem orientuje ve střídání času liturgického roku a příležitostně prožívá jejich rozdílnou náplň a funkci	- křesťanský rozměr vnímání času, liturgické doby a významné slavnosti a svátky	VDO – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci MKV – poznávání vlastního kulturního zakotvení (mše svatá)
			PROJEKT **„Cesty kolem nás a v nás“** zeměpisné mapy, mapy vztahů, cesty do minulosti, cesty do budoucnosti, cesty ke druhým lidem, život jako cesta, cesta domů: - projekt v rámci předmětu - celoroční projekt s výstupy prezentovanými v prostoru školy - projekt pro celou školu

ROČNÍK: 5			
VÝSTUP PŘEDMĚTU	**OČEKÁVANÝ VÝSTUP**	**UČIVO**	**MOŽNÉ PŘESAHY A VAZBY**
PROHLUBOVÁNÍ VZTAHU MEZI ZKUŠENOSTÍ A DUCHOVNÍM ROZMĚREM OSOBNOSTI ŽÁKA	**Žák je otevřený ke vnímání světa v jeho celistvosti: nejen jako objektu vědeckého přístupu, ale i jako symbolu krásy, dobra a transcedence.**	**5.1 Svět – náš společný dům**	Společný „dům světa“ → Člověk a jeho svět: Lidé kolem nás Mikrosvět a makrosvět, odpovědnost lidí za životní prostředí → Člověk a jeho svět: Rozmanitost přírody Vývoj písma v dějinách, Bible jako literární text → Jazyk a jazyková komunikace: Český jazyk a literatura EV – kulturní krajina EV – lidské sídlo, město, vesnice MKV – tolerantní vztahy a spolupráce s jinými lidmi MKV – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti
	- žák je všímavý ke kráse a dokonalosti Bohem stvořeného světa, ve kterém má každý své místo	- obraz světa jako společného domu, v němž má každý své místo, křesťanské základy ekologické výchovy	
	- žák vnímá a umí vyjádřit radost z toho, že jedinečnost lidského života je Boží dar, je otevřený k objevování vlastní jedinečnosti a je otevřený k respektování jedinečnosti druhých lidí	- jedinečný člověk jako vrchol a součást Božího stvoření	
	- žák umí odpovědět na otázku, kdo napsal Bibli, jakými jazyky byla napsána, a umí hledat v Bibli podle biblických odkazů	- Bible jako literární text	
POROZUMĚNÍ BIBLICKÝM PŘÍBĚHŮM	**Žák na základě biblického příběhu o Abrahamovi vnímá Boha jako toho, který vybízí k následování, dává příslib plnosti a zůstává s člověkem.**	**5.2 Abraham slyší Boží hlas**	Reprodukce složitějšího textu → Jazyk a jazyková komunikace: Český jazyk a literatura
	- žák umí interpretovat příběh Abrahama jako příklad vnímání výzvy	- biblický příběh o Abrahamovi (Gn 12. – 22. kap.)	

Prohlubování vztahu mezi zkušeností a duchovním rozměrem osobnosti žáka Ekumenický rozměr křesťanství a mezináboženský dialog	- žák je otevřený vnímat výzvy, se kterými se v životě setkává, je otevřený tázat se a s důvěrou v Boha hledat řešení	- příběh Abrahama jako příklad člověka, který ve svém životě vnímá konkrétní situace jako výzvy k vyjití a k aktivitě, víra v Boha jako opakovaná zkušenost důvěry	VMEGS – kořeny a zdroje evropské civilizace OSV – pozitivní myšlení (aktivní postoj k životu) MKV – kulturní diference (vnímání odlišnosti jako příležitosti k obohacení, nikoli jako zdroj konfliktu) MKV – nekonfliktní život v multikulturní společností (základní údaje o židovství, křesťanství a islámu)
	- žák chápe rozdíl, podobnost i to, co má společné křesťanství, židovství a islám a chová se s ohleduplnou pozorností a tolerancí vůči lidem jinak nábožensky smýšlejícím	- Abraham jako člověk spojující tři světová náboženství (židovství, křesťanství, islám)	
VÝCHOVA V DUCHU KŘESŤANSKÉ SPIRITUALITY Porozumění biblickým příběhům	**Žák zřetelněji rozlišuje v souvislosti se slavením Vánoc rozměr vnitřního světa své osobnosti a projevuje zájem o cvičení základních prvků rozvoje vnitřního duchovního světa.**	**5.3 Slyším Boží hlas**	Datování křesťanského letopočtu → Člověk a jeho svět: Lidé a čas VDO – angažovanost se a být zainteresovaný na zájmu celku OSV – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění
	- žák oceňuje potřebu ticha a naslouchání a na základě výzvy je ochotný dávat prostor tichu v meditaci a osobní modlitbě	- výchova ke ztišení, naslouchání, meditaci a osobní modlitbě	
	- žák umí interpretovat příběh Jana Křtitele a vnímá v něm výzvu k nasazení se pro člověka	- biblická zpráva o životě Jana Křtitele (L 1. a 2. kap., Mt 3. a 11. kap.) jako výzva k osobní angažovanosti	
	- žák umí zasadit vánoční události do dějin lidstva, spojit si je s dějinami spásy a s vizí Božího království, které tady už je, ale ještě není	- vánoční události jako oslava příchodu Božího království	
ZNALOST ZÁKLADNÍCH	**Žák je připraven na základě znalosti Ježíšových výroků „Já jsem…“ a porozumění symbolům včlenit slavení svátostí do svého života.**	**5.4 Kdo jsi, Ježíši?**	Přirovnání, podobenství → Jazyk a jazyková komunikace:

TEZÍ KŘESŤANSKÉHO UČENÍ Porozumění symbolické formě řeči	- žák umí vyjmenovat Ježíšovy výroky „Já jsem…“ včetně biblických příběhů, které se k nim vztahují	- Ježíšovy výroky „Já jsem…“ z Janova evangelia a související texty (uzdravení slepého, nasycení zástupu, podobenství o dobrém pastýři, podobenství o vinici, vzkříšení Lazara)	Český jazyk a literatura Obrazná řeč → Jazyk a jazyková komunikace: Český jazyk a literatura MKV – poznávání vlastního kulturního zakotvení
	- žák rozumí uvedeným symbolům v plných souvislostech	- symboly: světlo, chléb, dveře, vinný kmen a ratolesti, cesta	
	- žák chápe podstatu slavení svátostí a je připravený začlenit je do svého života	- svátosti jako viditelná znamení přítomnosti Božího království ve světě	
ZCITLIVĚNÍ PRO KŘESŤANSKÉ SLAVNOSTI A SVÁTKY Prohlubování vztahu mezi zkušeností a duchovním rozměrem osobnosti žáka Ekumenický rozměr křesťanství a mezináboženský dialog	**Žák je pozorný vůči základní existenciální zkušenosti se životem a smrtí, je otevřený pro jejich náboženskou hloubku a rozpoznává ji životě druhých lidí a v liturgii.**	**5.5 Já jsem vzkříšení a život**	Zdůvodnění křesťanského způsobu slavení Velikonoc → Člověk a jeho svět: Člověk a čas Pozdravy v různých světových jazycích → Jazyk a jazyková komunikace: Cizí jazyk OSV – pomáhající a prosociální chování OSV – zdravé a vyrovnané sebepojetí (sdílení zkušenosti se setkáním s utrpením a smrtí) MKV – respektování zvláštností jiných (základní informace o jiných křesťanských církvích a o ekumenickém hnutí)
	- žák je schopen reflexe svého pohledu na lidské utrpení a smrt a spojí si ji prostřednictvím událostí křížové cesty s křesťanským pohledem na smysl lidského utrpení	- křesťanský pohled na smysl lidského utrpení (sdílení zkušenosti se setkáním se smrtí, křížová cesta spojená s příběhem konce lidského života)	
	- žák hlouběji chápe průběh velikonoční liturgie a vnímá poselství symboliky předmětů a gest s ní spojených	- velikonoční liturgie jako vyjádření křesťanské naděje ve znamení světla, slova, vody, chleba a vína	
	- žák schematicky chápe základní rozdíly v učeních různých křesťanských církví a je k těmto rozdílům tolerantní	- základní informace o ekumenickém hnutí, o jiných křesťanských církvích v souvislosti události seslání Ducha svatého, který sjednocuje a přináší pokoj	

POROZUMĚNÍ PRINCIPŮM KŘESŤANSKÉ ETIKY Porozumění biblickým příběhům	**Žák vnímá svět včetně jeho transcendentního rozměru a je připravený v síle křesťanské naděje převzít svůj podíl odpovědnosti na spoluvytváření světa, jehož součástí je také církev.**	**5.6 Církev – náš společný dům**	Společný „dům světa“ → Člověk a jeho svět: Lidé kolem nás Práce s obrazem → Umění a kultura: Výtvarná výchova VMEGS – kořeny a zdroje evropské civilizace (dějiny prvotní církve jako součást evropské tradice) MKV – udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi OSV – empatie, respektování, podpora, pomoc EV – náš životní styl (angažovanost v ochraně životního prostředí) Možnost zapojení se do projektu Papežského misijního díla Mariánská poutní místa v regionu
	- žák umí interpretovat biblický příběh života a učení apoštola Pavla a dát je do souvislosti s dějinami prvotní církve	- dějiny prvotní církve, život a učení apoštola Pavla (Sk 2. – 28. kap.)	
	- žák umí objasnit souvislost uvedeného biblického příběhu se situacemi vzájemné pomoci v dnešním světě a pozitivně oceňuje prosociální jednání	- misie, situace solidarity	
	- žák je připraven zasazovat se v síle křesťanské naděje svým jednáním za lepší svět	- křesťanská naděje při dotváření světa, výzva k angažovanosti jako výraz touhy po lepším světě	

			PROJEKT **„Náš společný dům“** třída, škola, obec, region, Evropa jako společný dům, aktivity podporující odpovědnost za společný prostor, plán domu: - projekt v rámci předmětu - celoroční projekt s výstupy prezentovanými v prostoru školy - projekt pro celou školu

Dodatek č. 1 k ŠVP PRO ZV POHODOVÁ ŠKOLA – TVOŘIVĚ K PONÁNÍ

Základní škola a mateřská škola Třanovice, příspěvková organizace
Třanovice 92, 739 53 Hnojník

ŠKOLNÍ PROGRAM ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Školní program EVVO vychází z **Metodického pokynu k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, vydaný MŠMT pod č.j. 16745/2008-22**, je součástí výchovně vzdělávací koncepce školy.
Cílem programu je zvýšení povědomí a znalostí obyvatel o životním prostředí.

Obsah:

1. Objasnění termínu EVVO
2. EVVO a kompetence
3. Úkoly koordinátora EVVO
4. Cíle EVVO na škole
5. Výchovně vzdělávací strategie naplňující cíle EVVO v rámci školy
6. Výchovně vzdělávací strategie naplňující cíle EVVO z hlediska předmětů
7. Formy a metody EVVO
8. Evaluace EVVO

1. Objasnění termínu EVVO

EVVO neboli environmentální vzdělání, výchova a osvěta vychází z anglického termínu environmental education, kde environment znamená životní prostředí a education se chápe široce jako vzdělávání, výchova či osvěta všech typů cílových skupin od nejmenších dětí po dospělé.
EVVO zahrnuje činnosti a aktivity probíhající ve školách a školských zařízeních (formální vzdělávání) , v rámci volnočasových aktivit (neformální vzdělání) i v rámci neorganizovaného volného času jednotlivců (informální učení) zaměřené na oblast životního prostředí.
Specifickou roli ekologické výchovy ve vztahu k ostatním složkám výchovy a vzdělávání pak vidí v propojování různých pramenů znalostí a porozumění do jednoho systému, v jejich vztahování k přímé zkušenosti z reálného světa, v jejich propojování se systémem hodnot, které jsou základem změn, a v posilování pocitu, že jsme schopni a povinni směřovat k cíli trvale udržitelného života.
EVVO klade důraz především na poznávání životního prostředí, na uvědomování si nezbytnosti zachovávání podmínek života, na poznávání vztahu člověka a životního prostředí.
Hlavním cílem je prosazovat a prohlubovat znalosti, dovednosti ve vztahu k životnímu prostředí a nezanedbatelná je provázanost s problematikou zdraví a zdravého životního stylu.
Záměrem školy je vést žáky pomocí tohoto programu ke kladnému vztahu k okolní přírodě a uvědomění si její důležitosti. Vlastním dobrým příkladem chceme působit i na ostatní obyvatele naší obce,regionu a kraje.

2. EVVO a kompetence

K důležitým kompetencím rozvíjených EVVO patří zejména:

Kompetencí k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální:

- aktivně využívat kooperativní a komunikační dovednosti jako nástroje pro řešení problémů životního prostředí,
- hledat různé varianty řešení problémů životního prostředí,
- schopnost kriticky posuzovat a vyhodnocovat informace související s životním prostředím.

Kompetence pracovní:

- osvojit si praktické dovednosti pro chování a pobyt v přírodě i při zacházení s přírodou uplatňovat je v každodenním životě,

- uplatňovat principy udržitelného způsobu života v občanském a pracovním jednání odpovědně a ekonomicky nakládat s přírodními zdroji a odpady v souladu se strategií udržitelného rozvoje, minimalizovat negativní vlivy na životní prostředí).

Kompetence občanské:

- znát z vlastní zkušenosti přírodní a kulturní hodnoty ve svém okolí, chápat příčiny a následky jejich poškozování, rozumět jedinečnosti svého regionu a jeho potřebám,
- uvažovat v souvislostech, vnímat závislost rozvoje lidské společnosti na přírodě a na stavu živ. prostředí, porozumět zákonitostem biosféry, ekonomické, sociální a ekol. provázanosti světa, problémům životního prostředí z globálního i lokálního hlediska a jejich příčinám
- orientovat se ve vývoji vztahu člověka a přírody a poučit se z problémů životního prostředí od minulosti až po současnost a v tomto kontextu pak uvažovat o budoucnosti,
- odpovědně jednat vůči přírodě a prostředí v každodenním životě a aktivně a kvalifikovaně se účastnit ochrany životního prostředí včetně zapojení do souvisejících veřejných diskusí a rozhodovacích procesů o využívání krajiny
- projevovat pokoru, úctu k životu ve všech jeho formách a k hodnotám, které neumí vytvořit člověk, oceňovat svébytnou hodnotu a krásu přírody a krajiny, vnímat a být schopen hodnotit různé postoje k postavení člověka v přírodě a k chování člověka vůči přírodě.

3. Úkoly koordinátora EVVO

- vytvářet ve spolupráci s ostatními pracovníky školy a dalšími partnery školní program EVVO,
- dbát, aby byl školní program EVVO v souladu s další dokumentací školy a navrhovat řediteli školy začlenění EVVO do další dokumentace školy
- koordinovat realizaci EVVO na škole či školském zařízení,
- průběžně zvyšovat svou odbornou a metodickou připravenost pro aktivity školního koordinátora EVVO
- poskytovat ostatním pracovníkům školy či školského zařízení konzultace a podporu v začlenění EVVO do jejich činností
- koordinovat realizaci plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti EVVO,

- iniciovat spolupráci s dalšími partnery v oblasti EVVO, např. s environmentálně zaměřenými neziskovými organizacemi (nestátními i zřizovanými veřejnou správou) v regionu a se středisky ekologické výchovy, ostatními školami.

4.Cíle EVVO na škole

- Rozvíjet porozumění vztahům člověka a prostředí v němž žije
- Poznávat a pochopit souvislosti mezi vývojem lidské populace a vztahem k životnímu prostředí.
- Budovat odpovědnost ve vztahu k životnímu prostředí
- Poskytovat znalosti,dovednosti a vypěstovat postoje pro správné jednání vůči životnímu prostředí
- Vést k pochopení významu nezbytnosti udržitelného rozvoje
- Přispívat k utváření zdravého životního stylu a vnímání estetických hodnot prostředí
- Vést k angažovanosti v řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí
- Soustavně zvelebovat vnitřní a vnější prostředí školy
- Průběžně pro děti zajišťovat ekologické exkurze, pobyty v přírodě, výuku v centru ekologické výchovy apod.
- Umožnit dětem přístup k získávání informací (časopisy, knihy, pracovní listy, internet
- Vhodně působit na rodiče a zapojovat je do environmentálních akcí a aktivit
- Podporovat zdravé stravovací návyky, dodržování pitného režimu
- Dbát na hospodaření s vodou a energií, recyklace odpadu
- Podporovat vzdělávání pedagogů v oblasti ekologické výchovy

5. Výchovně vzdělávací strategie naplňující cíle EVVO v rámci školy

Naši žáci jsou vedeni k:

- k třídění odpadu
- k hospodaření s vodou a energií
- k dodržování vhodných stravovacích návyků a dodržování pitného režimu
- k udržování pořádku kolem školy a k péči o okolí školy

Pořádáme soutěže:

- sběr papíru
- sběr kaštanů a žaludů

6. Výchovně vzdělávací strategie naplňující cíle EVVO z hlediska předmětů

Tato kapitola je podrobně zpracována ve školním vzdělávacím programu, kde je v osnovách u každého předmětu uvedeno, jakým způsobem realizuje toto průřezové téma.

7. Formy a metody EVVO

EVVO integrována do předmětů.

Nejvíce je zastoupena v předmětech: prvouka(1.-3. třída), přírodověda (4.-5. třída)
EVVO je dále realizována při pobytu v přírodě během školních výletů, vycházek, vícedenních pobytových akcí.
K důležitějším metodám patří metoda pozorování, prostřednictvím které se děti seznamují s okolní přírodou, přímo pozorují rostliny a zvířata .
Dále pak reagujeme na aktuální nabídky středisek ekologické výchovy a muzeí, z nichž si vybíráme programy k doplnění výuky jednotlivých předmětů (např.Muzeum Třinec: Šelmy Moravskoslezských Beskyd).
Výuka je také několikrát do roka zpestřena projektovými dny.
V závislosti na počasí se snažíme alespoň část výuky některých předmětů: člověka svět práce, pracovní činnosti, tělesná výchova, přírodověda, výtvarná výchova realizovat na školní zahradě.
Vedení školy podporuje učitele ve vzdělávání v oblasti EVVO.

8. Evaluace EVVO

Hlavní metodou evaluace bude dotazníkové šetření znalosti základních pojmů z oblasti ekologie. Postoje a dovednosti budou ověřovány při projektových dnech. (1x za rok)
Výsledky evaluace budou součástí výroční zprávy školy.
Program EVVO je plněn postupně, je otevřený pro další doplňování na základě zkušeností a ověřování v praxi. Získané poznatky z evaluace mohou vést k úpravě programu a jeho vylepšením.

V Třanovicích 31. 8. 2009
Projednáno pedagogickou a školskou radou 31. 8. 2009

Mgr. David Molitor
ředitel školy

Dodatek č. 2 k ŠVP PRO ZV POHODOVÁ ŠKOLA – TVOŘIVĚ K PONÁNÍ

Základní škola a mateřská škola Třanovice, příspěvková organizace
Třanovice 92, 739 53 Hnojník

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2013

Dodatek k ŠVP ZV č. 2 byl projednán pedagogickou a školskou radou dne 29. 8. 2013 a zapsán pod čj. ZŠ a MŠ/121/2013

V Třanovicích 29. 8. 2013

razítko školy

……
Mgr. David Molitor, ředitel školy

Tímto dodatkem se upravuje školní vzdělávací program „Pohodová škola – tvořivě k poznání“ ve znění platných dodatků od 1. 9. 2013 takto:

1) Byla přepracována vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace – vzdělávací obor Cizí jazyk tak, aby výstupy lépe odpovídaly Společnému evropskému referenčnímu rámci jazyků.
2) Ve vzdělávacím oboru Matematika a její aplikace bylo ve druhém období zařazeno učivo o zlomcích a desetinných číslech. Účelem daných změn je úvodní seznámení s pojmy zlomek, desetinné číslo, záporné číslo.
3) Do vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět byla doplněna problematika zdraví, bezpečí a ochrany člověka za mimořádných událostí, dopravní výchovy, finanční gramotnosti, korupce a obrany státu.

Jednotlivé části učebních osnov vyučovacích předmětů se ruší, mění nebo doplňují takto:

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková výchova
Vyučovací předmět: Anglický jazyk
Ročník: 3.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI Rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností. Adekvátně na ně reaguje verbálně i neverbálně. Zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal. Rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu. Rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu. Píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy. Uvědomuje si odlišnosti v národních kulturách.	Slovní zásoba z okruhů: barvy, školní potřeby, nábytek, abeceda, čísla, zvířata, rodina, tělo, oblečení, nálady a pocity. Základní seznamovací fráze, pozdravy, představování, reakce na pokyny, jednoduché otázky a odpovědi, vyjádření souhlasu a nesouhlasu. Básničky, říkadla a písně. Četba krátkých textů. Základní pravidla výslovnosti – přízvuk, vázání, rytmus, melodie. Poslech jednoduchých dialogů. Napodobování výslovnosti. Člen – součást podstatného jména. Otázka, zápor, rozkaz. Osobní zájmena. Sloveso TO BE. Sloveso TO HAVE (pouze intuitivně). Čísla 0 – 20. Abeceda. Hláskování – jména. Tematická slovní zásoba. Obrázkové slovníky. Karty slovní zásoby. Halloween, Vánoce, Svatý Valentýn, Velikonoce, reálie UK a USA.	ČJ: Komunikační a slohová výchova. Literatura. Mluvnické kategorie. Zvyky a tradice. MA: Čísla. PRV: Místo, kde žijeme. Lidé kolem nás. Lidé a čas. HV: Písně. TV: Hudební a pohybové hry. VV: Karty, ilustrace. PČ: Práce s drobným materiálem.	OSV: Rozvoj schopností poznávání. Poznávání lidí, komunikace. Kooperace a kompetice. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. MUV: Multikulturalita. Lidské vztahy

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková výchova
Vyučovací předmět: Anglický jazyk
Ročník: 4.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
POSLECH S POROZUMĚNÍM Rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností. Rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu. Rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu. **MLUVENÍ** Zapojí se do jednoduchých rozhovorů. Sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy a volného času a dalších osvojovaných témat.	Prohlubování frází, nové pokyny a reakce na ně. Básně a písně. Slovní zásoba – žáci si osvojí a umí používat základní slovní zásobu v komunikačních situacích. Okruhy: rodina, škola, oblíbené věci, tělo a oblékání, domácí mazlíčci, zvířata v ZOO a na farmě jídlo, čísla 0 – 100, opozita, nálady, kalendářní rok (dny v týdnu, měsíce v roce, hodiny). Odlišnost českého a anglického slovosledu. Četba a poslech autentických textů. Volný překlad, napodobování výslovnosti. Práce se slovníky, obrázkové slovníky. Práce s internetem. Práce s textem, jeho jednoduchá obměna. Odpovědi na otázky. Tvorba otázek.	ČJ: Komunikační a slohová výchova. Literatura. Mluvnické kategorie. Zvyky a tradice. Formy společenského styku. M: Čísla. Psaní data. PŘ: Rozmanitost přírody. Člověk a jeho zdraví. VL: Lidé kolem nás. Lidé a čas.	OSV: Komunikace. Rozvoj schopnosti poznávaní a poznávání lidí. Kooperace a kompetice. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. VDO: Občan, občanská společnost a stát. VMEGV: Jsme Evropané. Evropa a svět nás zajímá. MUV: Multikulturalita. Lidské vztahy.

Odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných téma a podobné otázky pokládá. **ČTENÍ S POROZUMĚNÍM** Vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci, která se vztahuje k osvojovaným tématům Rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu. . **PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI** Rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu. **PSANÍ** Napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a zájmech. Vyplní osobní údaje do formuláře. Uvědomuje si odlišnosti v národních kulturách.	Mluvnice – základní gramatické struktury a typy vět (zejména sloveso to be, to have). Učivo – abeceda a hláskování. Použití neurčitého a určitého členu. Pravidelné množné číslo. Přídavná jména. Osobní a přivlastňovací zájmena. Přivlastňovací pád. Ukazovací zájmena THIS/THAT. Sloveso TO BE – časování, otázka, zápor, krátké odpovědi. Sloveso TO HAVE – časování, otázka, zápor, krátké odpovědi. Předložky. Existenční vazba THERE IS/THERE ARE. Otázka HOW MANY. Vyjádření libosti I LIKE. Pořádek slov ve větě. Použití SOME/ANY. Zvuková a grafické podoba jazyka – fonetické znaky (pasivně), základní výslovnostní návyky, vztah mezi zvukovou a grafickou podobou slov. Porozumění příběhu, pohádce, role v příběhu, dramatizace, hry. Pravidla komunikace. Jednoduchá konverzační cvičení. Reakce na otázky. Halloween, Vánoce, Svatý Valentýn, Velikonoce, reálie UK a USA.	VV: Karty, plakáty, ilustrace. PČ: Práce s drobným materiálem HV: Písně. TV: Hudebně-pohybové činnosti.	OSV: Komunikace. Rozvoj schopnosti poznávaní a poznávání lidí.

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková výchova
Vyučovací předmět: Anglický jazyk
Ročník: 5.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
POSLECH S POROZUMĚNÍM Rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností. Rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu. Rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu. **MLUVENÍ** Zapojí se do jednoduchých rozhovorů. Sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy a volného času a dalších osvojovaných témat. Odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného	Formy společenského styku, fráze, obraty. Prohlubování učiva. Básně, písně. Četba a poslech autentických textů. Volný překlad, napodobování výslovnosti. Slovní zásoba – žáci si osvojí a umí používat základní slovní zásobu v komunikačních situacích. Okruhy: režim dne, záliby, sporty, nakupování, dům, bydliště, škola, kalendářní rok (dny, měsíce, roční období, hodiny), dopravní prostředky, příroda a počasí, jídlo, povolání, nemoc a zdraví. Učivo – počitatelná a nepočitatelná podstatná jména – nakupování. Nepravidelné množné číslo. Přítomný čas průběhový – věta kladná, otázka, zápor, krátké odpovědi. Přítomný čas prostý – věta kladná, otázka, zápor, krátké odpovědi. Sloveso CAN, MUST. Frekvenční příslovce. Pořádek slov ve větě. Slovesa LIKE/WANT to (použití –ing, to) Porozumění příběhům, pohádkám. Role v příběhu. Dramatizace. Hry. Práce s	ČJ: Komunikační a slohová výchova. Literatura. Mluvnické kategorie. Zvyky a tradice. Formy společenského styku. M: Čísla. Psaní data. PŘ: Rozmanitost přírody. Člověk a jeho zdraví. VL: Lidé kolem nás. Lidé a čas. Místo, kde žijeme. VV: Karty,	OSV: Komunikace. Rozvoj schopnosti poznávaní a poznávání lidí. Kooperace a kompetice. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. VDO: Občan, občanská společnost a stát. VMEGV: Jsme Evropané. Evropa a svět nás zajímá. MUV: Multikulturalita. Lidské vztahy.

času a dalších osvojovaných téma a podobné otázky pokládá. **ČTENÍ S POROZUMĚNÍM** Vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci, která se vztahuje k osvojovaným tématům Rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu. . **PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI** Rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu. **PSANÍ** Napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a zájmech, událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života Vyplní osobní údaje do formuláře. Uvědomuje si odlišnosti v národních kulturách.	autentickým textem. Obměna textu. Porovnávání textů. Srovnávání kultur ČR a anglicky mluvících zemí. Práce s textem. Vyhledávání informací, třídění, zaznamenávaní, srovnávání. Zvuková a grafické podoba jazyka – fonetické znaky (pasivně), základní výslovnostní návyky. Práce s dvojjazyčnými slovníky. Abeceda – hláskování. Práce na internetu. Práce s autentickými materiály – pohádky. Porozumění příběhu, pohádce, role v příběhu, dramatizace, hry. Pravidla komunikace. Jednoduchá konverzační cvičení. Reakce na otázky. Halloween, Vánoce, Svatý Valentýn, Velikonoce, reálie UK a USA.	plakáty, ilustrace. PČ: Práce s drobným materiálem HV: Písně. TV: Hudebně-pohybové činnosti.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.

Učební osnovy vyučovacího předmětu **matematika** se doplňují:

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace
Vyučovací předmět: Matematika
Ročník: 5.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE Modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku Porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným základem v oboru kladných čísel Přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty Porozumí významu znaku „-„ pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose.	Zlomky, polovina, čtvrtina, třetina, pětina, desetina Řešení a tvorba slovních úloh k určování poloviny, čtvrtiny, třetiny, pětiny, desetiny z celku Desetinná čísla zápis čísla v desítkové soustavě **a jeho znázornění** (číselná osa**, teploměr, model**) Násobilka Přirozená čísla, celá čísla Vlastnosti početních operací s čísly	Další náměty do výuky: skládání origami mozaiky krájení dortu, pizzy zlomkovnice	Výchova k myšlení v globálních a evropských souvislostech – Evropa a svět nás zajímá (zážitky a zkušenosti z Evropy a světa – cestujeme letadlem, lodí, autobusem, vlakem)

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět: Prvouka
Ročník: 1.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
MÍSTO, KDE ŽIJEME · Vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí. · Začlení svou obec do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci. · Rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost.	Domov – obec – nejbližší okolí. Cesta do školy, riziková místa a situace. Místo kde žijeme. Život v obci. Škola. Orientace v budově školy. Moje třída. Příprava na vyučování. Život ve škole. Základy dopravní výchovy. Orientace v obci. Změny v obci. Sledování kulturních a společenských akcí v nejbližším okolí. Pozorování a zaznamenávání změn v nejbližším okolí (stavby, příroda).	VV: Výtvarné zachycení reality.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. VMEGS: Evropa a svět nás zajímá. Jsme Evropané. EV: Ekosystémy.
LIDÉ KOLEM NÁS · Rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, i jiných lidí, k jejich přednostem i nedostatkům Odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností.	Nejbližší rodina. Nejbližší příbuzní. Funkce rodiny. Úloha členů v rodině. Pravidla slušného chování ke spolužákům a ostatním lidem, ohleduplnost, zvládání vlastní emocionality. Respektování odlišností. Hledání dobrých lidských vlastností. Typy povolání. Úloha a význam povolání. Bezpečnost při práci.	ČJ: Komunikační a slohová výchova.Literární výchova. VV: Zachycení reality. HV: Písně. PČ: Člověk a svět práce.	OSV: Poznávaní lidí. Mezilidské vztahy. Komunikace. VDO: Občan, občanská společnost a stát. MUV: Kulturní diference. Lidské vztahy

VÝSTUPY	**UČIVO**	**PŘESAHY**	**PRŮŘEZOVÁ TÉMATA**
LIDÉ A ČAS · Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti. · Pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije. · Uplatňuje elementární poznatky o sobě, rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost.	Režim dne. Činnosti školáka během dne. Orientace v čase (den, týden, měsíc, rok, roční období). Měření času (hodina). Poznávání významných míst obce. Pověsti nejbližšího okolí. Roční období a činnosti lidí během nich. Tradice, zvyky.	MA: Závislosti, vztahy a práce s daty. ČJ: Literární výchova. HV: Písně. ČJ: Literární výchova. HV: Písně. VV: Výtvarné zachycení reality.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. VMEGS: Evropa a svět nás zajímá.
ROZMANITOST PŘÍRODY · Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích. · Roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě. · Provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů.	Roční období. Zákonitosti změn. Živá příroda (rostliny, živočichové). Neživá příroda. Ochrana životního prostředí. Pozorování přírody v nejbližším okolí. Elementární třídění rostlin a živočichů. Pozorování elementárních pokusů (měření, vážení, odhady, třídění, zaznamenávaní).	ČJ: Komunikační a slohová výchova. Literární výchova. MA: Závislosti, vztahy a práce s daty.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. EV: Vztah člověka k prostředí.
VÝSTUPY	**UČIVO**	**PŘESAHY**	**PRŮŘEZOVÁ TÉMATA**

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ · Uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví.	Režim dne. Zdravá výživa. Pohyb a zdravotní cvičení. Zdraví a nemoc. Tělo – základní hygienické návyky. Péče o zdraví.	ČJ: Literární výchova.	EV: Vztah člověka k prostředí.
Využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času.	Základy bezpečného chování při různých činnostech. Vhodná e nevhodná místa pro hru.	TV: Pohybové činnosti. Zdravý životní styl.	
· Chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné	Chování lidí a jejich vlastnosti. Práva dítěte. Krizové situace a reakce na ně.	ČJ: Formy společenského styku.	VDO: Občan, občanská společnost a stát.
· Uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných.	Základní pravidla dopravní výchovy. Prevence bezpečnosti na silnici. Prevence úrazu. Základy prví pomoci.		
· Reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech.	Člověk a nebezpečí. Krizové situace (povodeň, požár, živelné pohromy a ekologické katastrofy). Organizace a bezpečnost při nebezpečí. První pomoc.		

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Prvouka
Ročník: 2.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
MÍSTO, KDE ŽIJEME · Vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí. · Začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě). · Rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost. **LIDÉ KOLEM NÁS** · Rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi. Projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, i jiných lidí, k jejich přednostem i nedostatkům. · Odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činnost	Domov – obec – nejbližší okolí. Adresa, bydliště. Služby v obci. Život v obci. Dopravní výchova a bezpečnost na silnici, bezpečná cesta do školy, riziková místa a situace. Život ve škole. Základní hygienické návyky. Pracovní místo. Orientace v obci. Změny v obci. Kulturní a společenské akce v nejbližším okolí. Pozorování a zaznamenávání změn v nejbližším okolí (změny, vztahy, práce s elementárními údaji). Naše vlast, státní symboly. Rodina a příbuzní. Vztahy v rodině. Funkce rodiny. Úloha členů v rodině. Práva a povinnosti členů rodiny. Lidský život a jeho období. Pravidla slušného chování k lidem. Vztah k majetku. Respektování odlišností. Tolerance – handicapovaní lidé. Etické zásady, zvládání vlastní emocionality, předcházení konfliktům. Typy povolání. Úloha a význam povolání. Bezpečnost při práci. Tradiční výroba a řemesla.	VV: Výtvarné zachycení reality. ČJ: Komunikační a slohová výchova. Literární výchova. VV: Zachycení reality. HV: Písně. PČ: Člověk a svět práce.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. VMEGS: Evropa a svět nás zajímá. Jsme Evropané. EV: Ekosystémy. OSV: Poznávaní lidí. Mezilidské vztahy. Komunikace. VDO: Občan, občanská společnost a stát. MUV: Kulturní diference. Lidské vztahy.
VÝSTUPY	**UČIVO**	**PŘESAHY**	**PRŮŘEZOVÁ TÉMATA**

LIDÉ A ČAS · Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti. · Pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije. · Uplatňuje elementární poznatky o sobě, rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost.	Denní režim. Plánování svého dne (koníčky). Orientace v čase. Den, týden, měsíc, rok, roční období a jejich zákonitosti. Měření času (hodina, půlhodina). Poznávaní času. Významná místa obce. Rodáci a osobnosti obce. Pověsti nejbližšího okolí. Roční období a činnosti lidí během nich. Vztahy v minulosti a současnosti. Tradice, zvyky.	MA: Závislosti, vztahy a práce s daty. ČJ: Literární výchova. HV: Písně. ČJ: Literární výchova. HV: Písně. VV: Výtvarné zachycení reality.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. VMEGS: Evropa a svět nás zajímá.
ROZMANITOST PŘÍRODY · Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích. · Roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě. · Provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů.	Roční období a jeho změny. Živá a neživá příroda. Ochrana životního prostředí. Pozorování přírody nejbližšího okolí. Pozorování, třídění, zaznamenávání poznatků o organizmech. Zakládání pokusů a jejich sledování (měření, vážení, odhady, třídění, srovnávání výsledků pokusů).	ČJ: Komunikační a slohová výchova.Literární výchova. MA: Závislosti, vztahy a práce s daty.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. EV: Vztah člověka k prostředí.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ · Uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví.	Režim dne. Zdravá výživa. Pohybové a zdravotní cvičení. Zdraví a nemoc – pobyt v nemocnici. Stavba těla. Smyslové orgány. Hygienické návyky. Péče o zdraví.	ČJ: Literární výchova.	EV: Vztah člověka k prostředí.
· Uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných.	Základy bezpečného chování při různých činnostech. Čísla tísňového volání. Základní pravidla dopravní výchovy. Základy první pomoci. Bezpečné chování v silničním provozu, dopravní značky, předcházení rizikovým situacím v dopravě a dopravních prostředcích.	TV: Pohybové činnosti. Zdravý životní styl. ČJ: Formy společenského styku.	VDO: Občan, občanská společnost a stát.
· Chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě	Chování lidí a jejich vlastnosti. Práva dítěte. Krizové situace a reakce na ně.		
· Reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech.	Člověk a nebezpečí. Krizové situace (povodeň, požár, živelné pohromy, ekologické katastrofy). Organizace a bezpečnost při nebezpečí – evakuace. První pomoc.		

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět: Prvouka
Ročník: 3.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
MÍSTO, KDE ŽIJEME			
· Vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí.	Domov – obec – nejbližší okolí. Adresa, bydliště. Prostředí domova. Služby v obci. Život v obci. Dopravní výchova a bezpečnost na silnici. Život ve škole. Základní hygienické návyky. Pracovní místo.	VV: Výtvarné zachycení reality.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání.
· Začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě).	Orientace v obci. Části obce. Poloha obce (mapky, plánky). Historie obce. Změny v obci. Kulturní a společenské akce v nejbližším okolí. Naše vlast – domov, krajina, státní symboly, státní správa a samospráva, armáda ČR.		VMEGS: Evropa a svět nás zajímá. Jsme Evropané. EV: Ekosystémy
· Rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost.	Pozorování, zaznamenávání, třídění, rozlišení přírodních a umělých prvků v krajině. Orientace na mapě regionu. Světové strany. Základní zeměpisné údaje.		

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
LIDÉ A ČAS · Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti. · Pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije. · Uplatňuje elementární poznatky o sobě, rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost.	Denní režim. Plánování svého dne (koníčky). Orientace v čase. Den, týden, měsíc, rok, roční období a jejich zákonitosti. Kalendáře a významné dny. Měření a poznávaní času. Významná místa obce. Rodáci a osobnosti obce a jejich úloha v obci. Pověsti nejbližšího okolí. Roční období a činnosti lidí během nich. Vztahy minulosti, současnosti a budoucnosti. Tradice, zvyky.	AJ: Čas. MA: Závislosti, vztahy a práce s daty. ČJ: Literární výchova. HV: Písně. ČJ: Literární výchova. HV: Písně. VV: Výtvarné zachycení reality	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. VMEGS: Evropa a svět nás zajímá.

Výstupy	Učivo	Přesahy	Průřezová témata
ROZMANITOST PŘÍRODY · Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích. · Roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě. · Provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů.	Roční období. Rizika spojená s ročními obdobími a sezónními činnostmi. Zákonitosti změn. Živá příroda (rostliny, živočichové). Neživá příroda. Ochrana životního prostředí. Pozorování přírody v nejbližším okolí. Elementární třídění rostlin a živočichů. Pozorování elementárních pokusů (měření, vážení, odhady, třídění, zaznamenávaní).	ČJ: Komunikační a slohová výchova. Literární výchova. MA: Závislosti, vztahy a práce s daty.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. EV: Vztah člověka k prostředí.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ · Uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví. · Rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro trávení volného času, uplatňuje základní pravidla účastníka silničního provozu. Jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných. · Chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné. Ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek. · Reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech.	Režim dne. Zdravá výživa. Pohybové a zdravotní cvičení. Zdraví a nemoc – duševní hygiena. Stavba těla. Životní potřeby, základní funkce a projevy. Péče o zdraví – zdravý životní styl, denní režim, správná výživa, pitný režim, hygienické návyky, prevence. Základní pravidla dopravní výchovy. Bezpečné chování v silničním provozu, dopravní značky, předcházení rizikovým situacím v dopravě. Prevence bezpečnosti na silnici. Prevence úrazů. Základy první pomoci. Základy bezpečného chování při různých činnostech. Čísla tísňového volání – správný způsob volání na tísňovou linku. Chování lidí a jejich vlastnosti. Práva dítěte. Krizové situace a reakce na ně, šikana, týrání. Člověk a nebezpečí. Krizové situace (povodeň, požár, živelné pohromy, ekologické katastrofy). Organizace a bezpečnost při nebezpečí – evakuace. První pomoc.	AJ: Tělo. ČJ: Literární výchova. TV: Pohybové činnosti. Zdravý životní styl. ČJ: Formy společenského styku.	EV: Vztah člověka k prostředí. VDO: Občan, občanská společnost a stát.

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět: Přírodověda
Ročník: 4.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ROZMANITOST PŘÍRODY · Objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka.	Rozmanitost podmínek života na Zemi. Živá příroda – ekosystémy. Neživá příroda – horniny, nerosty, půda, voda, vzduch. Vztahy v přírodě. Rovnováha v přírodě.	ICT: Získávání informací a dat.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. EV: Základní podmínky života.
· Vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období.	Základní podmínky života na Zemi. Vesmír. Sluneční soustava. Planeta Země. Střídání dne a noci.	ČJ: Literatura, encyklopedie, atlasy.	VMEGS: Evropa a svět nás zajímá.
· Zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí.	Přírodní společenstva. Třídění rostlin a živočichů dle charakteristických znaků. Význam rostlin a živočichů pro člověka. Rovnováha prostředí.	PČ: Pěstitelské práce.	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Komunikace. Kooperace a kompetice.
Porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu jednoduché klíče a atlasy.	Pozorování přírody, záznam a sběr materiálů, třídění materiálů. Třídění do skupin podle společných znaků. Srovnávání a vyhodnocování výsledků. Využití zjištěných informací v praktickém životě. Práce s encyklopediemi a atlasy.	PČ: Pěstitelské práce ICT: Tabulkový editor	EV: Ekosystémy. Vztah člověka k prostředí

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
· Zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat. · Založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu. Stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí.	Vliv lidských aktivit v přírodě a jejich působení na krajinu. Zachování rovnováhy v přírodě. Ochrana životního prostředí. Nebezpečí přírodních katastrof a ekologických havárií. Provádění pokusů. Neživá příroda – látky a jejich vlastnosti, voda, vzduch, magnetická síla. Živá příroda – životní podmínky rostlin a živočichů. Pozorování, zaznamenávání, třídění, srovnávání a vyhodnocení výsledků pokusů. Rizika v přírodě – mimořádné události způsobené přírodními vlivy a ochrana před nimi.	VV: Výtvarné zachycení reality. PČ: Pěstitelské práce. VL: Místo, kde žijeme. MA: Závislosti, vztahy a práce s daty. ICT: Práce s daty a informacemi.	VMEGS: Jsme Evropané. EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Komunikace. Kooperace a kompetice. MEV: Praktická tvorba mediálních sdělení. Práce v realizačním týmu.

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět: Přírodověda
Ročník: 5.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ROZMANITOST PŘÍRODY			
· Objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka.	Rozmanitost podmínek života na Zemi. Živá příroda – ekosystémy. Neživá příroda – horniny, nerosty, půda, voda, vzduch. Podnebí, počasí. Vztahy v přírodě. Rovnováha v přírodě.	ICT: Získávání informací a dat.	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání. EV: Základní podmínky života.
· Vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období. · Zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy , shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí.	Prohlubování učiva. Základní podmínky života na Zemi. Vesmír. Sluneční soustava. Planeta Země. Střídání dne a noci, ročních období. Přírodní společenstva. Třídění rostlin a živočichů dle charakteristických znaků. Význam rostlin a živočichů pro člověka. Rovnováha prostředí.	ČJ: Literatura, encyklopedie, atlasy. PČ: Pěstitelské práce.	VMEGS: Evropa a svět nás zajímá. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Komunikace. Kooperace a kompetice.
· Porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin,	Pozorování přírody, záznam a sběr materiálů, Třídění do skupin podle společných znaků. Srovnávání a vyhodnocování výsledků. Využití zjištěných informací v praktickém životě. Práce s encyklopediemi a atlasy.	PČ: Pěstitelské práce ICT: Tabulkový editor	EV: Ekosystémy. Vztah člověka k prostředí

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
ROZMANITOST PŘÍRODY · Zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat. · Založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu. Stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí.	Vliv lidských aktivit v přírodě a jejich působení na krajinu. Zachování rovnováhy v přírodě. Ochrana životního prostředí. Nebezpečí přírodních katastrof a ekologických havárií. Ohrožení života na planetě Zemi. Ekologické aktivity. Provádění pokusů. Neživá příroda – látky a jejich vlastnosti,voda, vzduch, magnetická síla. Živá příroda – životní podmínky rostlin a živočichů. Pozorování, zaznamenávání, třídění, srovnávání a vyhodnocení výsledků pokusů. Prezentace pokusů v rámci třídy a školy. Rizika v přírodě – mimořádné události způsobené přírodními vlivy a ochrana před nimi.	VV: Výtvarné zachycení reality. PČ: Pěstitelské práce. VL: Místo, kde žijeme. MA: Závislosti, vztahy a práce s daty. ICT: Práce s daty a informacemi. ICT: Vyhledávání informací ICT: Práce s informacemi	VMEGS: Jsme Evropané. EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí. OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Komunikace. Kooperace a kompetice. MEV: Praktická tvorba mediálních sdělení. Práce v realizačním týmu.

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ Využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života Rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození Účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob Uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; Vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista	Lidské tělo – stavba těla, základní funkce a projevy, životní potřeby člověka, pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou, základy lidské reprodukce Vývoj jedince před a po narození , etapy lidského života Partnerství, manželství, rodičovství, základy sexuální výchovy – rodina, vztahy v rodině, Péče o zdraví – zdravý životní styl, denní režim, správná výživa, výběr a způsoby uchovávání potravin, vhodná skladba stravy, pitný režim, Mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená – postup v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén); požáry (příčiny a prevence vzniku požárů, ochrana a evakuace při požáru); integrovaný záchranný systém Bezpečné chování v silničním provozu, dopravní značky; předcházení rizikovým situacím v dopravě a v dopravních prostředcích (bezpečnostní prvky),	ČJ: Literární výchova PČ: Vyrábění dop. značek ČJ: Dramatizace PČ: Simulace ošetření ICT: Práce s informacemi	OSV: Rozvoj schopnosti poznávání.

Předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek Uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou Rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc Uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku	Návykové látky a zdraví – návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, odmítání návykových látek nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií Osobní, intimní a duševní hygiena Drobné úrazy a poranění, prevence nemocí a úrazů, první pomoc, při drobných poraněních, přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví, čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku, Ńemoci přenosné a nepřenosné, ochrana před infekcemi přenosnými krví (hepatitida, HIV/AIDS), partnerské vztahy, osobní vztahy, etická stránka vztahů, etická stránka sexuality		OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Komunikace. Kooperace a kompetice. OSV: Rozvoj schopnosti poznávání.

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět: Vlastivěda
Ročník: 4.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
LIDÉ KOLEM NÁS Rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi. Odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze	Ohleduplnost, mezilidské vztahy Způsoby placení	ČJ: Literární výchova M: Hra na obchod	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Komunikace. Kooperace a kompetice.

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět: Vlastivěda
Ročník: 5.

VÝSTUPY	UČIVO	PŘESAHY	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
LIDÉ KOLEM NÁS			
Rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl a dohodne se na společném postupu řešení	Ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality Rizikové situace Rizikové chování, předcházení konfliktům	ČJ: Dramatizace	OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti. Komunikace. Kooperace a kompetice.
V modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy.	Rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti Hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení Banka jako správce peněz, úspory, půjčky	M: Hra na obchod VV: Návrh bankovek	

Dodatek k ŠVP ZV č. 3
Název školního vzdělávacího programu:

Školní vzdělávací program
„POHODOVÁ ŠKOLA – TVOŘIVĚ K POZNÁNÍ“

Škola: Základní škola a mateřská škola Třanovice, příspěvková organizace

Ředitel školy: Mgr. David Molitor

Koordinátor ŠVP ZV: Mgr. David Molitor

Účinnost dokumentu: od 1. 9. 2016

Dodatek k ŠVP ZV č. 3 byl projednán pedagogickou a školskou radou dne 30. 8. 2016 a zapsán pod čj. ZŠ a MŠ/127/2016

V Třanovicích 30. 8. 2016

razítko školy

……
Mgr. David Molitor, ředitel školy

Dodatek k ŠVP č. 3 v souvislosti se změnami RVP ZV k 1. 9. 2016

Obsah změn:
1. Doplnění kapitoly 3 Charakteristika ŠVP

2. Příloha ke kapitole 3 Charakteristika ŠVP

3. Úprava kapitoly 4 Učební plán

1. Doplnění kapitoly 3 Charakteristika ŠVP:

- zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

Charakteristika ŠVP: Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami:

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření § 16 odst. 9 školského zákona).

Forma vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami uskutečňujeme formou individuální integrace do běžných tříd. Při diagnostikování speciálních vzdělávacích potřeb spolupracujeme se školskými poradenskými zařízeními.

Postup školy při poskytování podpůrných opatření prvního stupně – plán pedagogické podpory

- Při zjištění obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb žáka informuje vyučující daného předmětu třídního učitele a výchovného poradce.
- Třídní učitel je zodpovědný za vytvoření plánu pedagogické podpory žáka (PLPP). Plán pedagogické podpory vytváří s metodickou podporou výchovného poradce. Na tvorbě PLPP se účastní i vyučující jiných předmětů.
- S plánem pedagogické podpory seznámí škola žáka, zákonného zástupce žáka, všechny vyučující žáka a další pedagogické pracovníky podílející se na provádění tohoto plánu. Seznámení s PLPP jmenovaní potvrdí svým podpisem.
- Poskytování podpůrných opatření prvního stupně třídní učitel ve spolupráci s ostatními vyučujícími průběžně vyhodnocuje. V případě potřeby třídní učitel za metodické podpory výchovného poradce plán pedagogické podpory průběžně aktualizuje v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření poskytovaných na základě plánu pedagogické podpory výchovný poradce vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Pokud se daná opatření ukáží jako nedostatečná, výchovný poradce doporučí zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení.
- Pokud jsou daná opatření dostatečná, pedagogičtí pracovníci nadále pokračují v jejich realizaci a úpravách dle potřeb žáka.

Postup školy při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu žáka se speciálními vzdělávacími potřebami (IVP)

- V případě, že opatření vyplývající z Plánu pedagogické podpory žáka nejsou dostačující, výchovný poradce doporučí zákonnému zástupci žáka návštěvu školského poradenského zařízení.
- Škola bezodkladně předá Plán pedagogické podpory školskému poradenskému zařízení.
- Pokud školské poradenské zařízení doporučí vzdělávání žáka dle individuálního vzdělávacího plánu, zákonný zástupce podá žádost o vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu. Ředitel školy žádost posoudí a v případě vyhovění žádosti zajistí zpracování IVP.
- Za tvorbu IVP, spolupráci se školským poradenským zařízením a spolupráci se zákonnými zástupci je odpovědný výchovný poradce. IVP vytváří třídní učitel ve spolupráci s vyučujícími dotčených předmětů, podklady kontroluje a konzultuje se školským poradenským zařízením výchovný poradce. IVP vzniká bez zbytečného odkladu, nejpozději do 1 měsíce od obdržení doporučení.
- S IVP jsou seznámeni všichni vyučující, žák a zákonný zástupce žáka.
- Zákonný zástupce stvrdí seznámení s IVP podpisem informovaného souhlasu. Ostatní zúčastnění IVP podepíší.
- Poskytování podpůrných opatření třídní učitel ve spolupráci s ostatními vyučujícími průběžně vyhodnocuje. V případě potřeby učitel daného předmětu za metodické podpory výchovného poradce individuální vzdělávací plán průběžně aktualizuje v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb žáka.
- Školské poradenské zařízení 1x ročně vyhodnocuje naplňování individuálního vzdělávacího plánu.
- Pokud jsou daná opatření dostatečná, pedagogičtí pracovníci nadále pokračují v jejich realizaci a úpravách dle potřeb žáka.
- Stejný postup platí, i pokud zákonný zástupce žáka vyhledal pomoc školského poradenského zařízení i bez vyzvání školy

Úprava očekávaných výstupů stanovených ŠVP

Na úrovni IVP je možné na doporučení ŠPZ v rámci podpůrných opatření upravit očekávané výstupy stanovené ŠVP, případně upravit vzdělávací obsah, tak, aby byl zajištěn soulad mezi vzdělávacími požadavky a skutečnými možnostmi žáků a aby vzdělávání směřovalo k dosažení jejich osobního maxima.

K úpravám očekávaných výstupů stanovených v ŠVP se využívá podpůrné opatření IVP. To umožňuje u žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně podpory (týká se žáků s lehkým mentálním postižením) upravovat očekávané výstupy vzdělávání, případně je možné přizpůsobit i výběr učiva.

K úpravám vzdělávacích obsahů stanovených v ŠVP dochází v IVP žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně (týká se žáků s lehkým mentálním postižením). Části vzdělávacích obsahů některých vzdělávacích oborů lze nahradit jinými vzdělávacími obsahy nebo celý vzdělávací obsah některého vzdělávacího oboru lze nahradit obsahem jiného vzdělávacího oboru, který lépe vyhovuje jejich vzdělávacím možnostem.

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření jsou uvedeny v příloze 3.

V IVP žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními třetího stupně (týká se žáků s lehkým mentálním postižením) a čtvrtého stupně lze v souvislosti s náhradou části nebo celého vzdělávacího obsahu vzdělávacích oborů změnit minimální časové dotace vzdělávacích oblastí (oborů)

Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními spočívajícími v úpravě vzdělávacích obsahů může být v souladu s principy individualizace a diferenciace vzdělávání zařazována do IVP na doporučení ŠPZ speciálně pedagogická a pedagogická intervence. Počet vyučovacích hodin předmětů speciálně pedagogické péče je v závislosti na stupni podpory stanoven v Příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Časová dotace na předměty speciálně pedagogické péče je poskytována z disponibilní časové dotace.

Při vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením je třeba zohledňovat jejich specifika: problémy v učení – čtení, psaní, počítání; nepřesné vnímání času; obtížné rozlišování podstatného a podružného; neschopnost pracovat s abstrakcí; snížená možnost učit se na základě zkušenosti, pracovat se změnou; problémy s technikou učení; problémy s porozuměním významu slov; krátkodobá paměť neumožňující dobré fungování pracovní paměti, malá představivost; nedostatečná jazyková způsobilost, nižší schopnost číst a pamatovat si čtené, řešit problémy a vnímat souvislosti.

Mezi podpůrná opatření, která se kromě běžných pedagogických opatření ve vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením osvědčují, patří například posilování kognitivních schopností s využitím dynamických a tréninkových postupů, intervence s využitím specifických, speciálně pedagogických metodik a rozvojových materiálů; pravidelné a systematické doučování ve škole, podpora přípravy na školu v rodině, podpora osvojování jazykových dovedností, podpora poskytovaná v součinnosti asistenta pedagoga.

Specifikace provádění podpůrných opatření

Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole využívána podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory zejména:

<u>Metody výuky (pedagogické postupy)</u>

- *respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků,*
- *metody a formy práce, které umožní častější kontrolu a poskytování zpětné vazby žákovi,*
- *důraz na logickou provázanost a smysluplnost vzdělávacího obsahu,*
- *respektování pracovního tempa žáků a poskytování dostatečného času k zvládnutí úkolů,*
- podpora poznávacích procesů žáka (osvojování učiva, rozvoj myšlení, pozornosti, paměti),
- respektování míry nadání žáka a jeho specifika,
- orientace na rozvíjení informačně receptivních metod zaměřených na rozvoj vnímání, na práci s textem a obrazem,

- orientace na reproduktivní metody upevňující zapamatování, které vedou k osvojování vědomostí a dovedností pomocí opakování a procvičování,
- individualizace výuky (zohledňování individuálních potřeb žáka, respektování pracovních specifik žáka, stylů učení, doplňující výklad nebo procvičování, princip multisenzorického přístupu, nastavení dílčích cílů tak, aby žák mohl prožívat úspěch, opakované vracení se ke klíčovým pojmům a dovednostem aj.),
- respektování pracovního tempa žáka, stanovení odlišných časových limitů pro plnění úkolů,
- zadávání domácích úkolů zohledňuje možnosti žáka a podmínky, které má žák k jejich plnění,
- zohledňování sociálního statusu a vztahových sítí žáka a prostředí, ze kterých žák přichází do školy,
- intervence na podporu oslabených nebo nefunkčních dovedností a kompetencí žáka.

Organizace výuky

- *střídání forem a činností během výuky,*
- *u mladších žáků využívání skupinové výuky,*
- *postupný přechod k systému kooperativní výuky,*
- *v případě doporučení může být pro žáka vložena do vyučovací hodiny krátká přestávka,*
- změna zasedacího pořádku či uspořádání třídy v rámci vyučovací jednotky a se zřetelem k charakteru výuky a potřebám žáků,
- nabídka volnočasových aktivit (ve škole) a podpora rozvoje zájmů žáka,
- organizační podpora mimoškolního vzdělávání, včetně odborných exkurzí a stáží.

Hodnocení žáka

- využívání různých forem hodnocení žáka,
- hodnocení vychází ze zjištěných specifik žáka (např. neznalost vyučovacího jazyka),
- práce s kritérii hodnocení v závislosti na charakteru žákova problému, s důrazem na podporu rozvoje dovedností a vědomostí žáka,
- podpora autonomního hodnocení (sebehodnocení),
- zohlednění sociálního kontextu hodnocení, hodnocení směřuje nejen k vyhodnocení úspěšnosti žákova učení, ale také k posílení jeho motivace pro vzdělávání,
- z hodnocení jsou zřejmé konkrétní individuálně specifické podoby činnosti vyžadované po žákovi, jsou jasně a srozumitelně formulována hodnoticí kritéria,
- formativní hodnocení směřuje k zpětnovazební podpoře efektivního učení žáka a je pro něj informativní a korektivní,
- celkové hodnocení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami zohledňuje jak omezení žáka, tak zejména jeho pokroky ve vzdělání.

Předměty speciálně pedagogické péče

Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole zařazen podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory předmět speciálně pedagogické péče. Vzdělávací obsah těchto předmětů přizpůsobujeme vzdělávacím možnostem a předpokladům žáka s přiznanými podpůrnými opatřeními v rámci IVP.

Zásady práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

- seznámení všech pedagogů, ale i spolužáků, s daným postižením žáka,
- respektování zvláštností a možností žáka,
- vysvětlíme vyučujícím způsoby hodnocení žáka a možnostmi úlev,
- utvoření optimálního pracovního prostředí včetně vstřícné přátelské atmosféry,
- možnost kompenzace jinými činnostmi, kde dítě může být úspěšné,
- v případě dlouhodobé nemoci konzultovat a vytvořit individuální vzdělávací plán,
- kladení reálných cílů, postupné zvyšování nároků,
- podporování snahy, pochvala při sebemenším zlepšení výkonu, nedostatky neporovnávat s ostatními,
- navození příjemné a soustředěné atmosféry při práci,
- nutnost spolupráce s rodiči,
- vyhledávání činností, ve kterých může být žák úspěšný,
- dodržení častých přestávek, střídání pracovního tempa.

Zapojení dalších osob a subjektů

Při práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je nutná spolupráce školy, žáka, jeho zákonného zástupce a školského poradenského zařízení (ŠPZ).

Poradenskou podporu těmto žákům, jejich zákonným zástupcům a pedagogům zajišťuje školní poradenské pracoviště, které tvoří:

- školní metodik prevence,
- výchovný poradce,
- třídní učitelé,
- školních speciální pedagog.

Při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami škola dále spolupracuje s PPP Frýdek-Místek, PPP Karviná, SPC Ostrava.

Charakteristika ŠVP: zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

Nadaný a mimořádně nadaný žák

Nadaným žákem se rozumí jedinec, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Za mimořádně nadaného žáka se považuje žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností.

Forma vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných

Škola je povinna využít pro podporu nadání a mimořádného nadání podpůrných opatření podle individuálních vzdělávacích potřeb žáků v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory
Zjišťování mimořádného nadání žáka provádí školské poradenské zařízení na návrh učitele nebo rodičů. Pro tyto žáky může být vypracován individuální vzdělávací plán, který vychází ze ŠVP a závěrů vyšetření.
Mimořádně nadaní žáci mají upraven způsob výuky tak, aby byli dostatečně motivováni k rozšiřování základního učiva do hloubky především v těch předmětech, které reprezentují nadání dítěte.

Pravidla a průběh tvorby plánu pedagogické podpory nadaného a mimořádně nadaného žáka

- Při zjištění nadání a mimořádného nadání žáka informuje vyučující daného předmětu třídního učitele a výchovného poradce.
- Učitel daného předmětu je zodpovědný za vytvoření plánu pedagogické podpory žáka. Plán pedagogické podpory vytváří s metodickou podporou výchovného poradce. Na tvorbě PLPP se účastní i vyučující dalších předmětů, kde se projevuje nadání žáka.
- S plánem pedagogické podpory seznámí škola žáka, zákonného zástupce žáka, všechny vyučující žáka a další pedagogické pracovníky podílející se na provádění tohoto plánu. Seznámení s PLPP jmenovaní potvrdí svým podpisem.
- Poskytování podpory učitel daného předmětu ve spolupráci s ostatními vyučujícími průběžně vyhodnocuje. V případě potřeby učitel za metodické podpory výchovného poradce plán pedagogické podpory průběžně aktualizuje v souladu s potřebami žáka. Nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření poskytovaných na základě plánu pedagogické podpory výchovný poradce vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Pokud se daná opatření ukáží jako nedostatečná, výchovný poradce doporučí zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení.
- Pokud jsou daná opatření dostatečná, pedagogičtí pracovníci nadále pokračují v jejich realizaci a úpravách dle potřeb žáka.

Postup školy při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu mimořádně nadaného žáka

- V případě, že opatření vyplývající z Plánu pedagogické podpory žáka nejsou dostačující výchovný poradce doporučí zákonnému zástupci žáka návštěvu školského poradenského zařízení.
- Škola bezodkladně předá Plán pedagogické podpory školskému poradenskému zařízení
- Pokud školské poradenské zařízení doporučí vzdělávání žáka dle individuálního vzdělávacího programu, zákonný zástupce podá žádost o vzdělávání podle individuálního vzdělávacího programu. Ředitel školy žádost posoudí a v případě vyhovění žádosti zajistí zpracování IVP.
- Za tvorbu IVP, spolupráci se školským poradenským zařízením a spolupráci se zákonnými zástupci je odpovědný výchovný poradce. IVP vytváří třídní učitel ve spolupráci s vyučujícími dotčených předmětů, podklady kontroluje a konzultuje se školským poradenským zařízením výchovný poradce. IVP vzniká bez zbytečného odkladu, nejpozději do 1 měsíce od obdržení doporučení.
- S IVP jsou seznámeni všichni vyučující, žák a zákonný zástupce žáka.
- Zákonný zástupce stvrdí seznámení s IVP podpisem informovaného souhlasu. Ostatní zúčastnění IVP podepíší.

- Poskytování podpůrných opatření třídní učitel ve spolupráci s ostatními vyučujícími průběžně vyhodnocuje. V případě potřeby učitel daného předmětu za metodické podpory výchovného poradce individuální vzdělávací plán průběžně aktualizuje v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb žáka.
- Školské poradenské zařízení 1x ročně vyhodnocuje naplňování individuálního vzdělávacího plánu.
- Pokud jsou daná opatření dostatečná, pedagogičtí pracovníci nadále pokračují v jejich realizaci a úpravách dle potřeb žáka.
- Stejný postup platí, pokud zákonný zástupce žáka vyhledal pomoc školského poradenského zařízení i bez vyzvání školy

Postup školy při přeřazení žáka do vyššího ročníku

- Zákonný zástupce žáka požádá o p**řeřazení do vyššího ročníku**
- Ředitel školy jmenuje komisi pro přeřazení žáka do vyššího ročníku.
- Ředitel školy stanoví termín konání zkoušky v dohodě se zletilým žákem nebo zákonným zástupcem
- Ředitel školy stanoví obsah, formu a časové rozložení zkoušky.
- Žák vykoná zkoušku před komisí.
- Komise určí hlasováním výsledek zkoušky.
- Škola pořizuje protokol o zkoušce, který je součástí dokumentace žáka ve školní matrice.
- Ředitel školy sdělí výsledek zkoušky prokazatelným způsobem zákonnému zástupci žáka.
- V následujících vysvědčeních se na zadní straně uvede, které ročníky žák neabsolvoval.

Specifikace provádění podpůrných opatření

Metody výuky (pedagogické postupy)

- obohacení dílčích výstupů školního vzdělávacího programu nad rámec učiva vyučovacích předmětů a oblastí školního vzdělávacího programu pro nadané a mimořádně nadané žáky,
- využívání individuální a skupinové projektové práce, stáže na odborných pracovištích na podporu rozvoje vědomostí a dovedností, včetně praktických dovedností nadaných žáků,
- povzbuzovat procesy objevování a vyhledávání dalších souvislostí a vazeb, které dané téma vzdělávání nabízí.
- pestrá a podnětná výuka, která umožňuje velkou aktivitu, samostatnost a činorodost (nabídka nestandardních problémových úloh)
- respektování pracovního tempa a zájmů žáka
- podpora hledání dalších možných postupů řešení problémů

napomáhání osobnostnímu rozvoji těchto žáků, zapojovat je do kolektivních činností, vést je k rovnému přístupu k méně nadaným spolužákům, k toleranci, ochotě pomáhat slabším.

Úprava obsahu vzdělávání

- obohacování učiva {dílčích výstupů) nad rámec školního vzdělávacího programu podle charakteru nadání žáka,
- prohloubení učiva, rozšíření a obohacení o další informace,
- zadávání specifických úkolů, projektů (na složitější a abstraktnější úrovni),
- příprava a účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol.

Organizace výuky
- předčasný nástup dítěte ke školní docházce,
- vzdělávání skupiny mimořádně nadaných žáků v jednom či více vyučovacích předmětech,
- účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy nebo v jiné škole,
- nabídka volitelných vyučovacích předmětů, nepovinných předmětů a zájmových aktivit.
- vnitřní diferenciace žáka v některých předmětech, např. cizí jazyk, volitelné předměty
- přeřazení mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku na základě zkoušky před komisí
- žáci se účastní olympiád, soutěží nejen školních, ale i regionálních nebo krajských,
- žáci jsou směřováni k zapojení do zájmových aktivit organizovaných školou nebo základní uměleckou školou.
- pestrá nabídka volitelných předmětů, kde si žáci volí studium podle svého zájmu a mohou rozvíjet svůj talent v oborech, kde pro to mají předpoklady,
- spolupráce se sportovním klubem.

2. Příloha ke kapitole 3 Charakteristika ŠVP - zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

5.1.1 ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň ZŠ

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

ČJL-3-1-01p čte s porozuměním jednoduché texty

ČJL-3-1-02p rozumí pokynům přiměřené složitosti

ČJL-3-1-04p, ČJL-3-1-05p, ČJL-3-1-06p dbá na správnou výslovnost, tempo řeči a pravidelné dýchání

ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním

ČJL-3-1-09p píše písmena a číslice – dodržuje správný poměr výšky písmen ve slově, velikost,

sklon a správné tvary písmen
ČJL-3-1-09p spojuje písmena a slabiky
ČJL-3-1-09p převádí slova z mluvené do psané podoby
ČJL-3-1-09p dodržuje správné pořadí písmen ve slově a jejich úplnost
ČJL-3-1-10p opisuje a přepisuje krátké věty

Očekávané výstupy – 2. období

- **ČJL-5-1-05p, ČJL-5-1-10p vypráví vlastní zážitky, jednoduchý příběh podle přečtené předlohy nebo ilustrací a domluví se v běžných situacích**
- **ČJL-5-1-05p má odpovídající slovní zásobu k souvislému vyjadřování**
- **ČJL-5-1-07p v mluveném projevu volí správnou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo řeči ČJL-5-1-09p popíše jednoduché předměty, činnosti a děje**
- **ČJL-5-1-09p opisuje a přepisuje jednoduché texty**
- **ČJL-5-1-09p píše správně a přehledně jednoduchá sdělení**
- **ČJL-5-1-09p píše čitelně a úpravně, dodržuje mezery mezi slovy ČJL-5-1-09p ovládá hůlkové písmo**
- **tvoří otázky a odpovídá na ně**

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

- **ČJL-3-2-01p rozlišuje všechna písmena malé a velké abecedy**
- **ČJL-3-2-01p rozeznává samohlásky (odlišuje jejich délku) a souhlásky ČJL-3-2-01p tvoří slabiky**
- **ČJL-3-2-01p rozlišuje věty, slova, slabiky, hlásky**
- **ČJL-3-2-08p píše velká písmena na začátku věty a ve vlastních jménech**

Očekávané výstupy – 2. období

ČJL-5-2-03p pozná podstatná jména a slovesa
ČJL-5-2-06p dodržuje pořádek slov ve větě, pozná a určí druhy vět podle postoje mluvčího
ČJL-5-2-08p rozlišuje tvrdé, měkké a obojetné souhlásky a ovládá pravopis měkkých a tvrdých slabik
určuje samohlásky a souhlásky
seřadí slova podle abecedy
správně vyslovuje a píše slova se skupinami hlásek dě-tě-ně-bě-pě-vě-mě
správně vyslovuje a píše znělé a neznělé souhlásky

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

- **ČJL-3-3-01p pamatuje si a reprodukuje jednoduché říkanky a dětské básně**
- **ČJL-3-3-02p reprodukuje krátký text podle otázek a ilustrací**
- **při poslechu pohádek a krátkých příběhů udržuje pozornost**

Očekávané výstupy – 2. období

- **ČJL-5-3-01p, ČJL-5-3-02p dramatizuje jednoduchý příběh**
- **ČJL-5-3-01p, ČJL-5-3-02p vypráví děj zhlédnutého filmového nebo divadelního představení podle daných otázek**
- **ČJL-5-3-02p čte krátké texty s porozuměním a reprodukuje je podle jednoduché osnovy**
- **ČJL-5-3-02p určí v přečteném textu hlavní postavy a jejich vlastnosti**
- **ČJL-5-3-04p rozlišuje prózu a verše**
- **rozlišuje pohádkové prostředí od reálného**

- **ovládá tiché čtení a orientuje se ve čteném textu**

5.1.2 CIZÍ JAZYK

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň ZŠ

Očekávané výstupy – 1. období

ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

- **CJ-3-1-01p je seznámen se zvukovou podobou cizího jazyka**

Očekávané výstupy – 2. období
POSLECH S POROZUMĚNÍM

- **CJ-5-1-01p rozumí jednoduchým pokynům učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností**
- **CJ-5-1-02p rozumí slovům a frázím, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)**
- **- rozumí výrazům pro pozdrav a poděkování**

MLUVENÍ

- **CJ-5-2-01p pozdraví a poděkuje**
- **CJ-5-2-02p sdělí své jméno a věk**
- **CJ-5-2-03p vyjádří souhlas či nesouhlas, reaguje na jednoduché otázky (zejména pokud**

má k dispozici vizuální oporu)

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

- **CJ-5-3-02p rozumí slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)**

PSANÍ

- **je seznámen s grafickou podobou cizího jazyka**

5.2.1 MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň ZŠ

ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE

- **M-3-1-1 porovnává množství a vytváří soubory prvků podle daných kritérií v oboru do 20**
- **M-3-1-2 čte, píše a používá číslice v oboru do 20, numerace do 100**
- **M-3-1-02p zná matematické operátory + , − , = , < , > a umí je zapsat**
- **M-3-1-04p sčítá a odčítá s užitím názoru v oboru do 20**

M-3-1-05p řeší jednoduché slovní úlohy na sčítání a odčítání v oboru do 20 umí rozklad čísel v oboru do 20

Očekávané výstupy – 2. období

- **M-5-1-02p čte, píše a porovnává čísla v oboru do 100 i na číselné ose, numerace do 1000**
- **M-5-1-02p sčítá a odčítá zpaměti i písemně dvouciferná čísla**

- **M-5-1-2 zvládne s názorem řady násobků čísel 2 až 10 do 100**
- **M-5-1-3 zaokrouhluje čísla na desítky i na stovky s využitím ve slovních úlohách**
- **M-5-1-03p tvoří a zapisuje příklady na násobení a dělení v oboru do 100**
- **M-5-1-4 zapíše a řeší jednoduché slovní úlohy**
- **M-5-1-04p rozeznává sudá a lichá čísla**
- **používá kalkulátor**

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY

- **M-3-2-2 modeluje jednoduché situace podle pokynů a s využitím pomůcek**
- **M-3-2-3 doplňuje jednoduché tabulky, schémata a posloupnosti čísel v oboru do 20**
- **- zvládá orientaci v prostoru a používá výrazy vpravo, vlevo, pod, nad, před, za, nahoře, dole, vpředu, vzadu**
- **uplatňuje matematické znalosti při manipulaci s drobnými mincemi**

Očekávané výstupy – 2. období

- **M-5-2-01p vyhledá a roztřídí jednoduchá data (údaje, pojmy apod.) podle návodu**
- **M-5-2-02p orientuje se a čte v jednoduché tabulce**
- **- určí čas s přesností na čtvrthodiny, převádí jednotky času v běžných situacích**
- **- provádí jednoduché převody jednotek délky, hmotnosti a času**
- **uplatňuje matematické znalosti při manipulaci s penězi**

GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU

Očekávané výstupy – 1. období

- **M-3-3-1 pozná a pojmenuje základní geometrické tvary a umí je graficky znázornit**
- **M-3-3-01p rozezná přímku a úsečku, narýsuje je a ví, jak se označují**

M-3-3-2 používá pravítko

Očekávané výstupy – 2. období

- **M-5-3-1 znázorní, narýsuje a označí základní rovinné útvary**
- **M-5-3-02p měří a porovnává délku úsečky**
- **M-5-3-2 vypočítá obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran**
- **M-5-3-03sestrojí rovnoběžky a kolmice**
- **M-5-3-05p určí osu souměrnosti překládáním papíru**
- **pozná základní tělesa**

NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY

Očekávané výstupy – 2. období

M-5-4-01p řeší jednoduché praktické slovní úlohy, jejichž řešení nemusí být závislé na matematických postupech

5.3.1 INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň ZŠ

ZÁKLADY PRÁCE S POČÍTAČEM

- **ICT-5-1-01p ovládá základní obsluhu počítače**
- **ICT-5-1-02p dodržuje pravidla bezpečné a zdravotně nezávadné práce s výpočetní technikou**

VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KOMUNIKACE

ICT-5-2-03 komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení

ZPRACOVÁNÍ A VYUŽITÍ INFORMACÍ

ICT-5-3-01p pracuje s výukovými a zábavními programy podle pokynu

5.4.1 ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Očekávané výstupy – 1. období

- **ČJS-3-1-01p orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy**
- **ČJS-3-1-01p popíše a zvládne cestu do školy**
- **ČJS-3-1-03p uvede nejvýznamnější místa v okolí svého bydliště a školy**

Očekávané výstupy – 2. období

- **ČJS-5-1-01p popíše polohu svého bydliště na mapě, začlení svou obec (město) do příslušného kraje**
- **ČJS-5-1-01p, ČJS-5-1-02p orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany**
- **ČJS-5-1-02p řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě**
- **ČJS-5-1-03p má základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě**
- **ČJS-5-1-04p uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí**
- **ČJS-5-1-05p sdělí poznatky a zážitky z vlastních cest**
- **ČJS-5-1-06p pozná státní symboly České republiky**

LIDÉ KOLEM NÁS

Očekávané výstupy – 1. období

- **ČJS-3-2-01p rozlišuje role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišuje blízké příbuzenské vztahy**
- **ČJS-3-2-01p dodržuje základní pravidla společenského chování**
- **ČJS-3-2-01p při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně**
- **ČJS-3-2-01p projevuje toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům**
- **ČJS-3-2-02p pojmenuje nejběžnější povolání a pracovní činnosti**

Očekávané výstupy – 2. období

- **ČJS-5-2-01p, ČJS-5-2-02p dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě) ČJS-5-2-03p rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých**
- **ČJS-5-2-03p uvede základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy**
- **ČJS-5-2-04p používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu jednoduchého nákupu a vrácené peníze**
- **ČJS-5-2-04p porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi, uvede příklady rizik půjčování peněz**

ČJS-5-2-04p sestaví jednoduchý osobní/rodinný rozpočet, uvede příklady základních příjmů a výdajů

LIDÉ A ČAS

Očekávané výstupy – 1. období

- **ČJS-3-3-01p pozná, kolik je hodin; orientuje se v čase**
- **ČJS-3-3-01p zná rozvržení svých denních činností**
- **ČJS-3-3-02p ČJS-3-3-03p rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti**
- **ČJS-3-3-03p poznává různé lidské činnosti**

Očekávané výstupy – 2. období

- **ČJS-5-3-03p, ČJS-5-3-04p rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách**
  ČJS-5-3-03p, ČJS-5-3-04p uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji

ČJS-5-3-03p, ČJS-5-3-04p vyjmenuje nejvýznamnější kulturní, historické a přírodní památky v okolí svého bydliště

ROZMANITOST PŘÍRODY

Očekávané výstupy – 1. období

- **ČJS-3-4-01p pozoruje a na základě toho popíše některé viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích**
- **ČJS-3-4-02p pozná nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat**
- **ČJS-3-4-02p pojmenuje základní druhy ovoce a zeleniny a pozná rozdíly mezi dřevinami a bylinami**
- **ČJS-3-4-03p provede jednoduchý pokus podle návodu**

Očekávané výstupy – 2. období

- **ČJS-5-4-01p na jednotlivých příkladech poznává propojenost živé a neživé přírody**
- **ČJS-5-4-02p popíše střídání ročních období**
- **ČJS-5-4-03p zkoumá základní společenstva vyskytující se v nejbližším okolí a pozoruje přizpůsobení organismů prostředí**
- **ČJS-5-4-05p zvládá péči o pokojové rostliny a zná způsob péče o drobná domácí zvířata**
- **ČJS-5-4-05p chová se podle zásad ochrany přírody a životního prostředí**
- **ČJS-5-4-05p popisuje vliv činnosti lidí na přírodu a jmenuje některé činnosti, které přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují**
- **ČJS-5-4-06p reaguje vhodným způsobem na pokyny dospělých při mimořádných událostech**
  ČJS-5-4-07p provádí jednoduché pokusy se známými látkami

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

Očekávané výstupy – 1. období

- **ČJS-3-5-01p uplatňuje hygienické návyky a zvládá sebeobsluhu; popíše své zdravotní potíže**
- **a pocity; zvládá ošetření drobných poranění**
- **ČJS-3-5-01p pojmenuje hlavní části lidského těla**

- **ČJS-3-5-02p rozezná nebezpečí; dodržuje zásady bezpečného chování; neohrožuje své zdraví a zdraví jiných**
- **ČJS-3-5-02p uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu**
- **ČJS-3-5-03p chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek**

ČJS-3-5-04 reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

Očekávané výstupy – 2. období

- **ČJS-5-5-01p uplatňuje základní znalosti, dovednosti a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu**
- **ČJS-5-5-02p rozlišuje jednotlivé etapy lidského života**
- **ČJS-5-5-04p uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události**
- **ČJS-5-5-04p uplatňuje základní pravidla silničního provozu pro cyklisty; správně vyhodnotí jednoduchou dopravní situaci na hřišti**
- **ČJS-5-5-05p odmítá návykové látky**
- **ČJS-5-5-07p ošetří drobná poranění a v případě nutnosti zajistí lékařskou pomoc**

ČJS-5-5-08 uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku

5.7.1 HUDEBNÍ VÝCHOVA

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň ZŠ

Očekávané výstupy – 1. období

- **HV-3-1-01p zpívá jednoduché písně v rozsahu kvinty**
- **HV-3-1-02p správně a hospodárně dýchá a zřetelně vyslovuje při rytmizaci říkadel i při zpěvu**
- **HV-3-1-04p reaguje pohybem na tempové a rytmické změny HV-3-1-05p rozliší sílu**

zvuku

- **pozorně vnímá jednoduché skladby**

Očekávané výstupy – 2. období

- **HV-5-1-01p zpívá písně v přiměřeném rozsahu k individuálním schopnostem**
- **HV-5-1-02p, HV-5-1-07p propojí vlastní pohyb s hudbou**
- **HV-5-1-03p doprovodí spolužáky na rytmické hudební nástroje**
- **HV-5-1-06p odliší tóny podle výšky, síly a barvy**
- **pozorně vnímá znějící hudbu různých skladeb**
- **správně hospodaří s dechem při interpretaci písní - frázování**

5.7.2 VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň ZŠ

Očekávané výstupy – 1. období

- **VV-3-1-01 až VV-5-1-05p zvládá základní dovednosti pro vlastní tvorbu**
- **X-3-1-1 rozpoznává, pojmenovává a porovnává linie, barvy, tvary, objekty ve výsledcích tvorby vlastní, tvorby ostatních i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)**
- **X-3-1-2 V-3-1-04p uplatňuje vlastní zkušenosti, prožitky a fantazii při tvůrčích činnostech, je schopen výsledky své činnosti sdělit svým spolužákům**

Očekávané výstupy – 2. období

- **VV-5-1-01p až VV-5-1-07p uplatňuje základní dovednosti pro vlastní tvorbu, realizuje svůj tvůrčí záměr**
- **VV-5-1-01p, VV-5-1-02p rozlišuje, porovnává, třídí a pojmenovává linie, barvy, tvary, objekty, rozpoznává jejich základní vlastnosti a vztahy (kontrasty – velikost, barevný kontrast), uplatňuje je podle svých schopností při vlastní tvorbě, při vnímání tvorby ostatních i umělecké produkce i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)**
- **VV-5-1-03p, VV-5-1-04p při tvorbě vychází ze svých zrakových, hmatových i sluchových**

vjemů, vlastních prožitků, zkušeností a fantazie

- **VV-5-1-06p vyjádří (slovně, mimoslovně, graficky) pocit z vnímání tvůrčí činnosti vlastní, ostatních i uměleckého díla**

5.8.2 TĚLESNÁ VÝCHOVA

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň ZŠ

Očekávané výstupy – 1. období

- **TV-3-1-01p zvládá podle pokynů přípravu na pohybovou činnost**
- **TV-3-1-04p dodržuje základní zásady bezpečnosti při pohybových činnostech a má osvojeny základní hygienické návyky při pohybových aktivitách**
- **TV-3-1-05p reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti**
- **- projevuje kladný postoj k motorickému učení a pohybovým aktivitám**
- **zvládá základní způsoby lokomoce a prostorovou orientaci podle individuálních předpokladů**

Očekávané výstupy – 2. období

- **TV-5-1-01p chápe význam tělesné zdatnosti pro zdraví a začleňuje pohyb do denního režimu**
- **TV-5-1-02p zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení v souvislosti s vlastním svalovým oslabením**
- **TV-5-1-03p zdokonaluje základní pohybové dovednosti podle svých pohybových možností a schopností**
- **TV-5-1-04p uplatňuje hygienické a bezpečnostní zásady pro provádění zdravotně vhodné a bezpečné pohybové činnosti**
- **TV-5-1-05p reaguje na pokyny k provádění vlastní pohybové činnosti**
- **TV-5-1-06p dodržuje pravidla her a jedná v duchu fair play**

- **- zlepšuje svou tělesnou kondici, pohybový projev a správné držení těla**
- **- zvládá podle pokynu základní přípravu organismu před pohybovou činností**

i uklidnění organismu po ukončení činnosti a umí využívat cviky na odstranění únavy

***ZDRAVOTNÍ TĚLESNÁ* VÝCHOVA** (prvky ZdrTV jsou využívány v povinné TV.

1. stupeň ZŠ

Očekávané výstupy – 1. období

- ***ZTV-3-1-01 uplatňuje správné způsoby držení těla v různých polohách a pracovních činnostech; zaujímá správné základní cvičební polohy***
- ***ZTV-3-1-02 zvládá jednoduchá speciální cvičení související s vlastním oslabením***

Očekávané výstupy – 2. období

- ***ZTV-5-1-01 zařazuje pravidelně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením v optimálním počtu opakování***
- ***ZTV-5-1-02 zvládá základní techniku speciálních cvičení; koriguje techniku cvičení podle obrazu v zrcadle, podle pokynů učitele***
- ***ZTV-5-1-03 upozorní samostatně na činnosti (prostředí), které jsou v rozporu s jeho oslabením***

5.9.1 ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň ZŠ

PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM

Očekávané výstupy – 1. období

- **ČSP-3-1-01p zvládá základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami; vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů**
- **ČSP-3-1-02 pracuje podle slovního návodu a předlohy**
- **ČSP-5-1-01p vytváří přiměřenými pracovními postupy různé výrobky z daného materiálu**
  ČSP-5-1-02p využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem vlastní fantazii
- **ČSP-5-1-03 volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu**
- **ČSP-5-1-04p udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při drobném poranění**

KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI

- **ČSP-3-2-01 zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi**
- **ČSP-5-2-01 provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž**
- **ČSP-5-2-02 pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu**
- **ČSP-5-2-03p udržuje pořádek na svém pracovním místě, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při drobném úrazu**

- **užívá jednoduché pracovní nástroje a pomůcky**

PĚSTITELSKÉ PRÁCE

- **ČSP-3-3-01p provádí pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích a popíše jeho výsledky**
- **ČSP-3-3-02 pečuje o nenáročné rostliny**

Očekávané výstupy – 2. období

- **ČSP-5-3-01p dodržuje základní podmínky a užívá postupy pro pěstování vybraných rostlin ČSP-5-3-02p ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny a provádí pěstitelská pozorování**
- **ČSP-5-3-03 volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní**
- **ČSP-5-3-04p dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu**
- **na zahradě**

PŘÍPRAVA POKRMŮ

- **ČSP-3-4-01p upraví stůl pro jednoduché stolování**
- **ČSP-3-4-02 chová se vhodně při stolování**

Očekávané výstupy – 2. období

- **ČSP-5-4-01p uvede základní vybavení kuchyně**
- **ČSP-5-4-02 připraví samostatně jednoduchý pokrm**
- **ČSP-5-4-03p dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování při stolování ČSP-5-4-04 udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni**

- **uplatňuje zásady správné výživy**

Úprava kapitoly 4 Učební plán

4.1 Tabulace učebního plánu

Vzdělávací oblasti	Vzdělávací obory	1. stupeň							
							1. - 5. ročník		
		1.	2.	3.	4.	5.	naše dotace	Minimální časová dotace	použitá disponibilní dotace
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	8	10	8	7	7	40	33~~-35~~	~~5~~-7
	Cizí jazyk			3	3	3	9	9	0
Matematika a její aplikace	Matematika	5	5	5	5	5	25	20	5
Informační a komunikační technologie	Informatika				1	1	2	1	1
Člověk a jeho svět	Prvouka	2	2	3			7	12	3
	Vlastivěda				2	2	4		
	Přírodověda				2	2	4		
Umění a kultura	Výtvarná výchova	1	1	1	2	2	7	12	0
	Hudební výchova	1	1	1	1	1	5		
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	10	0
Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	5	5	0
Celkem		20	22	24	26	26	118	~~107~~102	~~14~~16

minimální počet hodin v ročníku		18	18	22	22	22			
maximální počet hodin v ročníku		22	22	26	26	26			

4.2 Poznámky k učebnímu plánu

Jazyk a jazyková komunikace
Český jazyk a literatura

- vyučovací předmět je zařazen povinně do všech ročníků.
- minimální časová dotace 33 hodin doplněna o 7 disponibilních hodin

1. ročník 7 + 1
2. ročník 7 + 3
3. ročník 7 + 1
4. ročník 6 + 1
5. ročník 6 + 1

.

Dodatek k ŠVP ZV č. 4
Název školního vzdělávacího programu:

Školní vzdělávací program
„POHODOVÁ ŠKOLA – TVOŘIVĚ K POZNÁNÍ“

Škola: Základní škola a mateřská škola Třanovice, příspěvková organizace

Ředitel školy: Mgr. David Molitor

Koordinátor ŠVP ZV: Mgr. David Molitor

Účinnost dokumentu: od 1. 9. 2017

Dodatek k ŠVP ZV č. 4 byl projednán pedagogickou a školskou radou dne 31. 8. 2017 a zapsán pod čj. ZŠ a MŠ/131/2017

V Třanovicích 31. 8. 2017

razítko školy

……
Mgr. David Molitor, ředitel školy

Úprava ŠVP v návaznosti na změnu Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání – výuka plavání

1. Důvod vydání dodatku

Tento dodatek se vydává v návaznosti na Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 3. května 2017, č. j. MSMT-7019/2017, kterým byl upraven Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV).

V souladu s uvedeným opatřením se upravuje školní vzdělávací program v části věnované vzdělávacímu oboru Tělesná výchova, a to zejména doplněním očekávaných výstupů týkajících se plaveckých dovedností, bezpečnosti při pobytu ve vodě a základů sebezáchrany.

2. Úprava učebních osnov vzdělávacího oboru Tělesná výchova

Výuka plavání je součástí vzdělávacího oboru Tělesná výchova. Je zaměřena na získávání základních plaveckých dovedností, adaptaci na vodní prostředí, osvojování vybrané plavecké techniky a rozvoj bezpečného chování ve vodě i v její blízkosti.
Žáci se učí dodržovat hygienické zásady, respektovat pokyny vyučujících a instruktorů a uvědomovat si rizika spojená s pobytem ve vodním prostředí. Výuka respektuje individuální předpoklady žáků, jejich dosavadní zkušenosti a aktuální úroveň plaveckých dovedností.
Do učebních osnov vzdělávacího oboru Tělesná výchova pro 1. stupeň základní školy se doplňují následující očekávané výstupy RVP ZV pro 2. období 1. stupně:

TV-5-1-11

Adaptuje se na vodní prostředí, dodržuje hygienu plavání, zvládá v souladu s individuálními předpoklady základní plavecké dovednosti.

TV-5-1-12

Zvládá v souladu s individuálními předpoklady vybranou plaveckou techniku, prvky sebezáchrany a bezpečnosti.
Uvedené očekávané výstupy budou rozpracovány do školních očekávaných výstupů a učiva v souladu s individuálními předpoklady žáků a podmínkami školy.

3. Výchovně-vzdělávací cíle

Výuka plavání směřuje k tomu, aby žák:
adaptoval se na vodní prostředí;
osvojil si základní plavecké dovednosti;
zvládal v souladu se svými individuálními předpoklady vybranou plaveckou techniku;
dodržoval hygienické zásady při plavání;
znal základní pravidla bezpečnosti při pobytu ve vodě a v jejím okolí;
osvojil si základní prvky sebezáchrany;
respektoval pokyny vyučujících a zásady bezpečného chování.

4. Učivo

V rámci výuky tělesné výchovy bude zařazeno zejména následující učivo:
Adaptace na vodní prostředí
Seznámení s bazénem a jeho provozními pravidly.
Bezpečný vstup do vody a výstup z vody.

Orientace ve vodním prostředí.
Otužování a základní hry ve vodě.
Výdech do vody, ponořování obličeje a otevírání očí pod vodou podle individuálních možností.
Základní plavecké dovednosti.
Splývání na břiše a na zádech.
Potápění a orientace pod vodou podle individuálních možností.
Skoky a vstupy do vody přiměřené věku a dovednostem žáků.
Práce s plaveckými pomůckami.
Základní plavecké pohyby horních a dolních končetin.
Koordinace dýchání a pohybu.
Plavecké techniky.
Základy vybraných plaveckých způsobů, zejména kraul, znak nebo prsa.
Nácvik správné polohy těla ve vodě.
Koordinace pohybu paží, nohou a dýchání.
Zdokonalování plaveckého způsobu podle individuálních předpokladů.
Bezpečnost a sebezáchrana
Dodržování pokynů učitele a instruktora plavání.
Bezpečné chování v bazénu a v jeho okolí.
Rozpoznání nebezpečných situací ve vodě.
Základní zásady sebezáchrany.
Přivolání pomoci v případě ohrožení.
Zásady bezpečného chování při pobytu u přírodních vod.
Hygiena plavání
Hygienická pravidla před vstupem do bazénu a po ukončení plavání.
Používání vhodného plaveckého vybavení.
Respektování provozního řádu plaveckého zařízení.

5. Hodnocení žáků

Při hodnocení se zohledňuje především:
individuální pokrok žáka;
adaptace na vodní prostředí;
zvládnutí základních plaveckých dovedností;
úroveň zvládnutí vybrané plavecké techniky s ohledem na individuální předpoklady;
dodržování hygienických a bezpečnostních pravidel;

aktivní a odpovědný přístup k výuce.
Hodnocení vychází z individuálních předpokladů žáka. Není založeno výhradně na rychlosti plavání ani na dosažené vzdálenosti.

6. Mezipředmětové vztahy

Výuka plavání souvisí zejména s prvoukou, přírodovědou a vzdělávacími tématy zaměřenými na zdraví, bezpečnost, prevenci rizik a odpovědné chování.

7. Organizace výuky plavání

Základní výuka plavání bude na 1. stupni základní školy realizována v celkovém rozsahu nejméně 40 vyučovacích hodin, zpravidla ve 2. a 3. ročníku.
Konkrétní rozložení výuky do jednotlivých ročníků stanoví ředitel školy s ohledem na organizaci vzdělávání, materiální a personální podmínky školy a individuální předpoklady žáků.
Výuka bude organizována tak, aby žáci měli možnost dosáhnout stanovených očekávaných výstupů. Při realizaci výuky budou dodržovány zásady bezpečnosti a ochrany zdraví žáků.

5. Závěrečná ustanovení

Ostatní části školního vzdělávacího programu zůstávají tímto dodatkem nedotčeny.
Tento dodatek tvoří nedílnou součást školního vzdělávacího programu a nabývá účinnosti dne 1. září 2017.

Dodatek k ŠVP ZV č. 5

Název školního vzdělávacího programu:

Školní vzdělávací program

„POHODOVÁ ŠKOLA – TVOŘIVĚ K POZNÁNÍ“

Škola: Základní škola a mateřská škola Třanovice, příspěvková organizace

Ředitel školy: Mgr. David Molitor

Koordinátor ŠVP ZV: Mgr. David Molitor

Účinnost dokumentu: od 1. 9. 2023

Dodatek k ŠVP ZV č. 5 byl projednán pedagogickou a školskou radou dne 31. 8. 2023 a zapsán pod čj. ZŠ a MŠ/239/2023

V Třanovicích 31. 8. 2023

razítko školy

……

Mgr. David Molitor, ředitel školy

Důvod vydání dodatku

Tento dodatek č. 5 upravuje školní vzdělávací program v návaznosti na:

A. Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) s účinností od 1. září 2021, č. j. MSMT-40117/2020-4.

Úprava ŠVP v návaznosti na změnu RVP - Zavedení nové koncepce informatiky, algoritmizace, programování a digitálních kompetencí.

B. Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy č. j. MSMT-12464/2023, kterým byl s účinností od 1. 9. 2023 upraven Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.

Úprava ŠVP v návaznosti na změny Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV) od 1. 9. 2023 – zohlednění vzdělávání žáků-cizinců a jejich specifických vzdělávacích potřeb.

Cílem dodatku je uvést školní vzdělávací program do souladu s revidovaným RVP ZV.

A. Úprava ŠVP v návaznosti na změnu RVP - Zavedení nové koncepce informatiky, algoritmizace, programování a digitálních kompetencí.

1. Změna vzdělávací oblasti Informatika

Dosavadní vzdělávací obor Informační a komunikační technologie se nahrazuje vzdělávací oblastí Informatika, která má nově vymezený vzdělávací obsah.

V učebním plánu školy je informatika zařazena ve 4. a 5. ročníku 1. stupně základní školy.

Výuka informatiky je zaměřena na rozvoj informatického myšlení, schopnost řešit problémy a porozumění principům fungování digitálních technologií.

Vzdělávací obsah informatiky zahrnuje následující tematické okruhy:

- **Data, informace a modelování** – získávání, zaznamenávání, uspořádávání, vyhodnocování a interpretace dat a informací.
- **Algoritmizace a programování** – sestavování a popis postupů, tvorba jednoduchých algoritmů a programů a jejich ověřování.
- **Informační systémy** – práce s daty, jejich uspořádávání a využívání v informačních systémech.

- **Digitální technologie** – základní principy fungování digitálních zařízení, jejich využívání a řešení jednoduchých problémů při práci s nimi.

Konkrétní očekávané výstupy, učivo a jejich rozdělení do 4. a 5. ročníku jsou uvedeny v učebních osnovách předmětu Informatika.

2. Úprava učebního plánu

V učebním plánu 1. stupně se vzdělávací oblast Informatika realizuje ve 4. a 5. ročníku.

Časová dotace předmětu Informatika se stanoví v učebním plánu školy v souladu s rámcovým učebním plánem revidovaného RVP ZV. Celková minimální časová dotace pro vzdělávací oblast Informatika na 1. stupni činí 2 hodiny týdně v součtu za 1. až 5. ročník.

Případné úpravy časových dotací dalších vzdělávacích oblastí a využití disponibilní časové dotace se provádějí v souladu s platným rámcovým učebním plánem a konkrétním učebním plánem školy.

3. Rozvoj digitální kompetence

Do systému klíčových kompetencí žáků se zařazuje digitální kompetence.

Digitální kompetence se rozvíjí nejen v předmětu Informatika, ale také v ostatních vyučovacích předmětech podle jejich charakteru a vzdělávacího obsahu.

Žáci jsou vedeni k tomu, aby:

- ovládali běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby;
- využívali digitální technologie při učení, řešení problémů a tvorbě vlastního obsahu;
- vyhledávali, posuzovali a sdíleli informace v digitálním prostředí;
- dodržovali zásady bezpečného a odpovědného chování v digitálním prostředí;
- chránili své osobní údaje a respektovali pravidla bezpečné komunikace;

- rozpoznávali přínosy a rizika využívání digitálních technologií.

Rozvoj digitální kompetence je součástí výchovných a vzdělávacích strategií školy a je podporován prostřednictvím vhodných vzdělávacích činností v jednotlivých předmětech.

4. Úprava učebních osnov

Učební osnovy předmětu Informatika se upravují v souladu s revidovaným RVP ZV. Vzdělávací obsah je rozdělen do 4. a 5. ročníku tak, aby byla zajištěna návaznost učiva, postupný rozvoj informatického myšlení a dosažení stanovených očekávaných výstupů.

V ostatních vzdělávacích oborech se podle potřeby upravují učební osnovy tak, aby podporovaly rozvoj digitální kompetence a odpovídaly změnám vzdělávacího obsahu revidovaného RVP ZV.

Vzdělávací oblast: Informatika
Vyučovací předmět: Informatika
Ročníky: 4. a 5. ročník
Stupeň vzdělávání: 1. stupeň základní školy
Zpracováno v souladu s: RVP ZV 2021

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Informatika rozvíjí informatické myšlení žáků, jejich schopnost řešit problémy, pracovat s daty a informacemi a účelně využívat digitální technologie. Žáci se učí rozpoznávat problémy, navrhovat postupy jejich řešení, vytvářet jednoduché algoritmy a programy a ověřovat jejich správnost.

Výuka vede žáky k pochopení principů fungování digitálních zařízení a informačních systémů. Důraz je kladen na aktivní činnost žáků, experimentování, objevování, spolupráci a samostatné řešení úloh.

Žáci jsou vedeni k bezpečnému, odpovědnému a tvořivému používání digitálních technologií a k ochraně osobních údajů.

Cíle vzdělávání

Výuka informatiky směřuje k tomu, aby žák:

- rozuměl základním pojmům z oblasti dat, informací a digitálních technologií;

- dokázal získávat, zaznamenávat a vyhodnocovat jednoduchá data;
- využíval modely, schémata a tabulky k popisu skutečnosti;
- sestavoval jednoduché algoritmy a programy;
- rozpoznával chyby v postupu a hledal způsoby jejich opravy;
- pracoval s jednoduchými informačními systémy;
- ovládal základní funkce digitálních zařízení a aplikací;
- dodržoval zásady bezpečnosti při práci s digitálními technologiemi;
- rozvíjel digitální kompetenci a využíval digitální technologie při učení i řešení problémů.

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí učitel využívá zejména:

- **Kompetence k učení:** vede žáky k samostatnému objevování, experimentování, vyhledávání informací a vyhodnocování výsledků.
- **Kompetence k řešení problémů:** zadává úlohy, při nichž žáci hledají různé postupy řešení, ověřují je a opravují chyby.
- **Kompetence komunikativní:** vede žáky k popisu pracovních postupů, vysvětlování řešení a sdílení výsledků.
- **Kompetence sociální a personální:** podporuje spolupráci, rozdělení rolí a vzájemnou pomoc při řešení úloh.
- **Kompetence pracovní:** vede žáky k účelnému využívání digitálních zařízení a k dodržování stanovených pracovních postupů.
- **Digitální kompetence:** podporuje bezpečné a tvořivé používání digitálních technologií, práci s informacemi a odpovědné chování v digitálním prostředí.

Učební osnovy – 4. ročník

Očekávané výstupy žáka	Učivo
Uvede příklady dat ze svého okolí a vysvětlí, k čemu mohou sloužit.	Data a informace, pozorování, sběr a záznam dat.
Popíše jednoduchou situaci a znázorní ji pomocí obrázku, značek nebo schématu.	Kódování informací, značky, symboly, piktogramy, jednoduché modely.
Vyčte základní informace z obrázku, schématu nebo jiného modelu.	Modelování skutečnosti, obrázkové modely a schémata.
Sestaví jednoduchý postup řešení úlohy z jednotlivých kroků.	Algoritmus, posloupnost kroků, návody a pracovní postupy.
Rozpozná chybu v jednoduchém postupu a navrhne její opravu.	Kontrola správnosti postupu, hledání a oprava chyb.
Pracuje s jednoduchým programem nebo blokovým programovacím prostředím podle zadání.	Základy programování, příkazy, posloupnost příkazů, pohyb a změny vlastností objektů.
Uvede příklady informačních systémů ze svého okolí a vysvětlí jejich účel.	Informační systémy ve škole a běžném životě.
Zaznamená jednoduché údaje do připravené tabulky a vyhledá v ní potřebné informace.	Tabulky, záznamy, třídění a vyhledávání údajů.
Pojmenuje základní digitální zařízení a popíše jejich využití.	Digitální zařízení, jejich funkce a využití.
Spustí potřebnou aplikaci, vytvoří jednoduchý digitální obsah a uloží svou práci.	Ovládání zařízení, práce s aplikacemi, tvorba a ukládání souborů.
Dodržuje základní pravidla bezpečné práce s digitálními technologiemi.	Bezpečnost, ochrana zdraví, ochrana zařízení a osobních údajů.

Rozpracování učiva ve 4. ročníku

Data, informace a modelování

- Pozorování a získávání údajů z okolí.
- Zaznamenávání údajů pomocí textu, čísel, obrázků a symbolů.
- Kódování jednoduchých informací.
- Vytváření a čtení jednoduchých schémat.

Algoritmizace a programování

- Popis pracovního postupu.
- Sestavování posloupnosti kroků.
- Základy práce v blokovém programovacím prostředí.
- Ověřování správnosti postupu a hledání chyb.

Informační systémy

- Příklady informačních systémů ve škole a v běžném životě.
- Záznamy a jednoduché tabulky.
- Vyhledávání a třídění údajů.

Digitální technologie

- Základní digitální zařízení a jejich funkce.
- Ovládání aplikací a práce se soubory.
- Základní pravidla bezpečnosti při práci s digitálními technologiemi.

Učební osnovy – 5. ročník

Očekávané výstupy žáka	Učivo
Uvede příklady dat, která mu pomáhají při rozhodování, a vyvodí z nich jednoduchý závěr.	Sběr, zaznamenávání, třídění a vyhodnocování dat.
Popíše konkrétní situaci, určí známé informace a vytvoří její vhodné znázornění.	Modelování situací, schémata, tabulky, diagramy.
Vyčte informace z modelu a využije je k řešení jednoduché úlohy.	Interpretace modelů a práce s informacemi.
Sestaví algoritmus řešení jednoduchého problému.	Algoritmy, posloupnost příkazů, rozhodování a opakování.
Vytvoří jednoduchý program v blokovém programovacím prostředí a ověří	Programování, události, příkazy, opakování, ladění programu.

jeho funkčnost.	
Rozpozná chyby v programu a upraví jej tak, aby splňoval zadání.	Testování, hledání chyb a oprava programu.
Rozpozná účel vybraného informačního systému a údaje, se kterými pracuje.	Informační systémy, evidence a zpracování dat.
Zaznamená údaje do tabulky, vyhledá potřebné informace a využije je k řešení úlohy.	Tabulky, třídění a vyhledávání dat, práce se záznamy.
Vybere vhodnou aplikaci pro splnění zadaného úkolu.	Výběr digitálních nástrojů, práce s aplikacemi.
Propojí digitální zařízení nebo využije síťové služby k získávání či předávání dat.	Propojení zařízení, počítačová síť, internet, sdílení dat.
Uvede rizika ztráty, poškození nebo zneužití dat a popíše způsoby jejich ochrany.	Bezpečnost, hesla, ochrana osobních údajů a bezpečné chování na internetu.

Rozpracování učiva v 5. ročníku

Data, informace a modelování

- Sběr a vyhodnocování dat.
- Záznam údajů do tabulek.
- Kódování a dekódování informací.
- Využití schémat, diagramů a dalších modelů.
- Vyvozování závěrů na základě získaných údajů.

Algoritmizace a programování

- Tvorba algoritmů k řešení jednoduchých problémů.
- Programování v blokovém prostředí.
- Používání posloupnosti příkazů, opakování a jednoduchých podmínek.

- Testování programu, hledání a oprava chyb.

Informační systémy

- Účel a využití informačních systémů.
- Evidence a zpracování údajů.
- Třídění, vyhledávání a porovnávání dat.
- Práce s tabulkami a sdílenými záznamy.

Digitální technologie

- Výběr vhodného zařízení a aplikace.
- Propojování digitálních zařízení a práce v síti.
- Sdílení a předávání dat.
- Ochrana dat, bezpečnost účtů a hesel.
- Bezpečné a odpovědné používání internetu.

5. Očekávané výstupy podle RVP ZV 2021

Na konci 5. ročníku žák směřuje k naplnění následujících očekávaných výstupů RVP ZV:

Data, informace a modelování

- I-5-1-01 – uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na základě dat.
- I-5-1-02 – popíše konkrétní situaci, určí, co k ní již ví, a znázorní ji.
- I-5-1-03 – vyčte informace z daného modelu.

Algoritmizace a programování

- I-5-2-01 – sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů.
- I-5-2-02 – popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení.
- I-5-2-03 – v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program; rozpozná opakující se vzory, používá opakování a připravené podprogramy.
- I-5-2-04 – ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu.

Informační systémy

- I-5-3-01 – v systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi.
- I-5-3-02 – pro vymezený problém zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data.

Digitální technologie

- I-5-4-01 – najde a spustí aplikaci, pracuje s daty různého typu.
- I-5-4-02 – propojí digitální zařízení, uvede možná rizika, která s takovým propojením souvisejí.
- I-5-4-03 – dodržuje bezpečnostní a jiná pravidla pro práci s digitálními technologiemi.

6. Hodnocení žáků

Žáci jsou hodnoceni průběžně na základě samostatné práce, praktických úloh, řešení problémů, tvorby jednoduchých programů a projektů.

Při hodnocení se sleduje zejména:

- porozumění probíraným pojmům a principům;
- schopnost navrhnout a uskutečnit postup řešení;

- funkčnost a správnost vytvořeného programu;
- schopnost vyhledávat, zaznamenávat a vyhodnocovat data;
- samostatnost a spolupráce při řešení úloh;
- dodržování zásad bezpečnosti a odpovědného používání digitálních technologií.

Hodnocení zohledňuje individuální pokrok žáka, míru samostatnosti a schopnost využít získané dovednosti v praktických situacích.

7. Průřezová témata a mezipředmětové vztahy

Informatika přirozeně navazuje na matematiku, český jazyk, prvouku a další vzdělávací oblasti. Žáci využívají data, tabulky, schémata a digitální nástroje při řešení úloh z různých předmětů.

Při výuce se uplatňuje zejména spolupráce, komunikace, kritické posuzování informací, tvořivost, odpovědnost a bezpečné chování v digitálním prostředí.

B. Úprava ŠVP v návaznosti na změny Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV) od 1. 9. 2023 – zohlednění vzdělávání žáků-cizinců a jejich specifických vzdělávacích potřeb.

Cílem úpravy ŠVP je vytvoření vhodných podmínek pro vzdělávání žáků-cizinců a žáků s odlišným mateřským jazykem (OMJ), kteří potřebují podporu při osvojování českého jazyka, začleňování do kolektivu a zvládání vzdělávacího obsahu.

Škola respektuje individuální potřeby každého žáka, jeho jazykové schopnosti, dosavadní vzdělávací zkušenosti a sociokulturní zázemí.

1. Zohlednění vzdělávání žáků-cizinců a žáků s odlišným mateřským jazykem

Škola vytváří rovné příležitosti ke vzdělávání všech žáků bez ohledu na jejich státní příslušnost, mateřský jazyk, kulturní či sociální prostředí.

Při vzdělávání žáků-cizinců a žáků s OMJ škola zejména:

zjišťuje individuální úroveň znalosti českého jazyka a dosavadní vzdělávací zkušenosti žáka;

přizpůsobuje vzdělávací metody a formy práce jazykovým a vzdělávacím potřebám žáka;

poskytuje podporu při osvojování českého jazyka jako jazyka vyučovacího;

využívá názorné pomůcky, obrazový materiál, překladové slovníky a digitální technologie;

zadává přiměřené a srozumitelné úkoly a podle potřeby poskytuje delší čas na jejich vypracování;

podporuje komunikaci, spolupráci a zapojení žáka do třídního kolektivu;

spolupracuje se zákonnými zástupci, školskými poradenskými zařízeními a dalšími odborníky.

2. Jazyková příprava a podpora ve výuce

Žákům-cizincům a dalším žákům s nedostatečnou znalostí českého jazyka škola poskytuje jazykovou podporu v souladu s platnými právními předpisy.

Podpora probíhá zejména prostřednictvím:

bezplatné jazykové přípravy podle podmínek stanovených právními předpisy;

individuálního přístupu pedagogických pracovníků při výuce;

rozvoje slovní zásoby a komunikačních dovedností;

podpory porozumění zadání a odborným pojmům v jednotlivých vyučovacích předmětech;

průběžného sledování jazykového pokroku žáka.

Pedagogové uplatňují principy jazykově citlivého vzdělávání. Dbají na to, aby jazyková bariéra nebyla zaměňována za nedostatečné znalosti nebo schopnosti žáka.

3. Úprava vzdělávacího obsahu

V souladu s úpravou RVP ZV od 1. 9. 2023 může škola u žáků-cizinců využít možnost nahrazení dalšího cizího jazyka výukou českého jazyka jako druhého jazyka, pokud je to v nejlepším zájmu žáka.

Tato možnost je realizována v souladu s pravidly RVP ZV a s ohledem na individuální vzdělávací potřeby žáka.

Výuka českého jazyka jako druhého jazyka se zaměřuje především na:

rozvoj základních komunikačních schopností;

porozumění mluvenému i psanému projevu;

rozšiřování slovní zásoby;

osvojení gramatických a jazykových struktur;

praktické využití českého jazyka v běžném životě a při vzdělávání.

Nahrazení dalšího cizího jazyka českým jazykem jako druhým jazykem se v tomto případě nepovažuje za podpůrné opatření a nevyžaduje vypracování individuálního vzdělávacího plánu.

4. Hodnocení žáků-cizinců

Při hodnocení výsledků vzdělávání žáků-cizinců škola přihlíží k jejich individuálním vzdělávacím potřebám a úrovni znalosti českého jazyka.

Hodnocení je zaměřeno především na:

dosažené znalosti a dovednosti;

individuální pokrok žáka;

míru zvládnutí stanovených vzdělávacích cílů;

aktivitu, snahu a zapojení do výuky.

Při hodnocení se zohledňuje jazyková bariéra, zejména tam, kde může ovlivnit porozumění zadání nebo možnost prokázat skutečné znalosti žáka.

Škola využívá podle potřeby slovní hodnocení, individuální konzultace a další vhodné formy zpětné vazby.

5. Podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Škola poskytuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami podpůrná opatření v souladu s § 16 zákona č. 561/2004 Sb., školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Podpůrná opatření jsou stanovována podle individuálních potřeb žáka a mohou zahrnovat zejména:

úpravu metod, forem a organizace výuky;

úpravu hodnocení;

využití speciálních učebních a kompenzačních pomůcek;

pedagogickou intervenci;

spolupráci se školským poradenským zařízením;

vypracování individuálního vzdělávacího plánu, pokud je doporučen.

Samotná skutečnost, že je žák cizincem, není automatickým důvodem pro zařazení mezi žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

6. Spolupráce školy a zákonných zástupců

Škola podporuje spolupráci se zákonnými zástupci žáků-cizinců a usiluje o vytvoření vzájemné důvěry a otevřené komunikace.

Podle možností školy využívá překladové materiály, tlumočnické služby a další dostupné formy podpory.

Důležitou součástí začleňování žáka je spolupráce třídního učitele, ostatních pedagogických pracovníků, školního poradenského pracoviště a zákonných zástupců.

Závěrečná ustanovení
Ostatní části školního vzdělávacího programu zůstávají tímto dodatkem nedotčeny, pokud nejsou výslovně upraveny tímto dodatkem.
Tento dodatek č. 5 tvoří nedílnou součást školního vzdělávacího programu a nabývá účinnosti dne 1. 9. 2023.